

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU15

Energipolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen gör två tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkanden dels om vattenkraft, dels om fjärr- och kraftvärme. När det gäller vattenkraften anser utskottet att riksdagen bör komplettera ett tidigare tillkännagivande om den småskaliga vattenkraften så att det tydliggörs före regeringen att både den små- och den storskaliga vattenkraften värnas och utvecklas. Beträffande fjärr- och kraftvärme konstaterar utskottet att en strategi har aviserats i regeringens elektrifieringsstrategi, men utskottet understryker vikten av att strategin inkluderar frågor om beskattning, byggregler och EU-regler för biobränslen.

Utskottet föreslår därtill att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om olika energipolitiska frågor. Motionsyrkandena handlar bl.a. om energipolitikens övergripande inriktning, kärnkraft, energieffektivisering, energiforskning och om olika typer av förnybar energi. I flera fall avstyrks motionerna med hänvisning till pågående insatser och utredningar.

I betänkandet finns 70 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). I två av reservationerna (S, V, L, MP) förordas att riksdagen inte ska göra några tillkännagivanden. I fem reservationer (M, SD, KD, L) förordas tillkännagivanden om ett mål om en fossilfri elproduktion, om en färdplan för nästa generations kärnkraft, om s.k. små modulära reaktorer (SMR), om tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer och om tillståndsprocesser för ny kärnkraft. I två andra reservationer (M, SD, KD) föreslås tillkännagivanden om satsningar på en forskningsreaktor och om främjande av torvutvinning.

Behandlade förslag

Drygt 200 yrkanden i motioner från den allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet	14
Ärendet och dess beredning.....	14
Utskottets överväganden.....	15
Energipolitikens mål och inriktning	15
Motionerna.....	15
Bakgrund och pågående arbete	20
Tidigare riksdagsbehandling	22
Utskottets ställningstagande.....	24
Kärnkraft	30
Motionerna.....	30
Bakgrund och pågående arbete	35
Tidigare riksdagsbehandling	39
Utskottets ställningstagande.....	40
Vattenkraft.....	43
Motionerna.....	43
Bakgrund och pågående arbete	44
Tidigare riksdagsbehandling	48
Utskottets ställningstagande.....	49
Vindkraft	50
Motionerna.....	51
Bakgrund och pågående arbete	51
Tidigare riksdagsbehandling	57
Utskottets ställningstagande.....	57
Biobränslen och biodrivmedel.....	58
Motionerna.....	58
Bakgrund och pågående arbete	60
Tidigare riksdagsbehandling	64
Utskottets ställningstagande.....	65
Solenergi.....	67
Motionerna.....	67
Bakgrund och pågående arbete	68
Tidigare riksdagsbehandling	71
Utskottets ställningstagande.....	71
Energigaser och elektrobränslen.....	72
Motionerna.....	72
Bakgrund och pågående arbete	76
Tidigare riksdagsbehandling	84
Utskottets ställningstagande.....	84
Energieffektivisering.....	88
Motionerna.....	88
Bakgrund och pågående arbete	89
Tidigare riksdagsbehandling	92
Utskottets ställningstagande.....	93
Värme och kraftvärme.....	94
Motionerna.....	94
Bakgrund och pågående arbete	95
Tidigare riksdagsbehandling	99

Utskottets ställningstagande.....	99
Energiforskning	102
Motionerna.....	102
Bakgrund och pågående arbete	104
Tidigare riksdagsbehandling	106
Utskottets ställningstagande.....	107
Vissa övriga frågor om energipolitik.....	108
Motionerna.....	108
Bakgrund och pågående arbete	110
Tidigare riksdagsbehandling	113
Utskottets ställningstagande.....	114
Reservationer	117
1. Mål om en fossilfri elproduktion, punkt 1 (M, SD, KD, L)	117
2. Ett helt förnybart energisystem, punkt 2 (C)	118
3. Mål om att Sverige ska bli självförsörjande på biobränslen, punkt 3 (MP)	119
4. Mål för energieffektivisering, punkt 4 (SD)	120
5. Mål för energieffektivisering, punkt 4 (C).....	121
6. Översyn av stöd till energiproduktion , punkt 5 (M)	122
7. Sveriges efterlevnad av EU-regler på energiområdet, punkt 6 (M, C).....	122
8. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (SD)	123
9. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (C).....	125
10. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (KD).....	127
11. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (L)	128
12. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (MP).....	131
13. Färdplan för nästa generations kärnkraft, punkt 8 (M, SD, KD, L)	133
14. Små modulära reaktorer, punkt 9 (M, SD, KD, L)	133
15. Tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer, punkt 10 (M, SD, KD, L).....	135
16. Tillståndprocesser och ny kärnkraft, punkt 11 (M, SD, KD, L).....	136
17. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (M).....	137
18. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (SD)	138
19. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (KD)	140
20. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (L).....	141
21. Värnande om vattenkraften, punkt 13 (S, V, L, MP).....	143
22. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 14 (SD)	144
23. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 14 (C).....	145
24. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 14 (L)	146
25. Vindkraft, punkt 15 (C)	147
26. Vindkraft, punkt 15 (V).....	147
27. Vindkraft, punkt 15 (MP).....	148
28. Ökad produktion och användning av biodrivmedel, punkt 16 (M, C).....	149
29. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (M).....	150
30. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (C).....	151
31. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (KD)	152
32. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (MP)	153

33. Solenergi, punkt 18 (C)	154
34. Solenergi, punkt 18 (KD)	154
35. Solenergi, punkt 18 (MP)	155
36. En nationell vätgasstrategi, punkt 19 (M, KD)	156
37. En nationell vätgasstrategi, punkt 19 (MP)	157
38. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (C)	158
39. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (V)	159
40. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (KD)	160
41. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (L)	161
42. Biogas, punkt 21 (M)	163
43. Biogas, punkt 21 (SD)	164
44. Biogas, punkt 21 (C)	165
45. Biogas, punkt 21 (V)	166
46. Biogas, punkt 21 (L)	167
47. Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen, punkt 22 (SD)	168
48. Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen, punkt 22 (KD)	169
49. Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen, punkt 22 (L)	170
50. Energieffektivisering, punkt 23 (SD)	171
51. Energieffektivisering, punkt 23 (V)	172
52. Energieffektivisering, punkt 23 (MP)	173
53. Strategi för fjärrvärme och kraftvärme, punkt 24 (S, V, L)	173
54. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme, punkt 25 (M)	174
55. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme, punkt 25 (KD)	175
56. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme, punkt 25 (L)	176
57. Forskningsreaktor, punkt 26 (M, SD, KD)	177
58. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (M)	178
59. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (SD)	179
60. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (V)	180
61. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (KD)	181
62. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (L)	182
63. Främjande av torvutvinning, punkt 28 (M, SD, KD)	183
64. Främjande av torvutvinning, punkt 28 (C)	184
65. Utfasning av torv, punkt 29 (L)	185
66. Utfasning av torv, punkt 29 (MP)	186
67. Övrigt om torv, punkt 30 (SD)	186
68. Energideklaration av lätta fordon, punkt 31 (C, L)	187
69. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 32 (M)	187
70. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 32 (C)	188
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	190
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	190

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Energipolitikens mål och inriktning

1. Mål om en fossilfri elproduktion

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 63 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 21.

Reservation 1 (M, SD, KD, L)

2. Ett helt förnybart energisystem

Riksdagen avslår motion

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 75.

Reservation 2 (C)

3. Mål om att Sverige ska bli självförsörjande på biobränslen

Riksdagen avslår motion

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 42.

Reservation 3 (MP)

4. Mål för energieffektivisering

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 81.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

5. Översyn av stöd till energiproduktion

Riksdagen avslår motion

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 6 (M)

6. Sveriges efterlevnad av EU-regler på energiområdet

Riksdagen avslår motion

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 7 (M, C)

7. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),
 2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
 2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
 2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,
 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 29,
 2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,
 2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
 2021/22:2819 av Katarina Brännström (M),
 2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,
 2021/22:3511 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 11,
 2021/22:3620 av Lars Beckman (M),
 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40, 82, 87 och 88,
 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 4, 5 och 35,
 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5,
 2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27,
 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9, 10, 15–17, 46 och 47,
 2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 27,
 2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och
 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (KD)

Reservation 11 (L)

Reservation 12 (MP)

Kärnkraft

8. Färdplan för nästa generations kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 8 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15.

Reservation 13 (M, SD, KD, L)

9. Små modulära reaktorer

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2023 av Åsa Coenraads m.fl. (M),

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:2868 av Betty Malmberg (M),

2021/22:3395 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 6,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 10 och 12,

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 40 och 42 samt

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 23.

*Reservation 14 (M, SD, KD, L)***10. Tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 11,

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 41,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 16 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 24.

Reservation 15 (M, SD, KD, L)

11. Tillståndprocesser och ny kärnkraft

Riksdagen avslår motion

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 25–30.

Reservation 16 (M, SD, KD, L)

12. Vissa övriga frågor om kärnkraft

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:397 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 4 och 5,

2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),

2021/22:1390 av Larry Söder (KD),

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23,

2021/22:2708 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,

2021/22:3055 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3181 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3314 av Jan Ericson (M),

2021/22:3428 av Kjell Jansson (M) yrkande 2,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,

2021/22:3794 av Annicka Engblom (M),

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,

2021/22:4177 av Lars Püss m.fl. (M),

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 13 och 14,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 22, 31 och 32.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (KD)

Reservation 20 (L)

*Vattenkraft***13. Värnande om vattenkraften**

Riksdagen ställer sig bakom det utskottet anför om värnande om vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2021/22:3688 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkandena 23 och 24.

Reservation 21 (S, V, L, MP)

14. Vissa övriga frågor om vattenkraft

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5
och 6,

2021/22:4131 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 20.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (C)

Reservation 24 (L)

*Vindkraft***15. Vindkraft**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 84 och

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 37.

Reservation 25 (C)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (MP)

*Biobränslen och biodrivmedel***16. Ökad produktion och användning av biodrivmedel**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 37,

2021/22:3688 av Lars Hjärmered m.fl. (M) yrkande 28 och

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 44.

Reservation 28 (M, C)

17. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38 och 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 38–40,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 59, 66, 67 och
72,

2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19,
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 67
samt
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 43.

Reservation 29 (M)

Reservation 30 (C)

Reservation 31 (KD)

Reservation 32 (MP)

Solenergi

18. Solenergi

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:958 av Jasenko Omanovic (S),

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 94,

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 38,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 22 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 28 och 31.

Reservation 33 (C)

Reservation 34 (KD)

Reservation 35 (MP)

Energigaser och elektrobränslen

19. En nationell vätgasstrategi

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 33,

2021/22:3739 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S)
yrkande 1,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 18,

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 41 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 24.

Reservation 36 (M, KD)

Reservation 37 (MP)

20. Vissa övriga frågor om vätgas

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 5,

2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S),

2021/22:2026 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 78 och 80,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 69 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 51.

Reservation 38 (C)

Reservation 39 (V)

Reservation 40 (KD)

*Reservation 41 (L)***21. Biogas**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 13,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 42–44,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 68–70 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

*Reservation 42 (M)**Reservation 43 (SD)**Reservation 44 (C)**Reservation 45 (V)**Reservation 46 (L)***22. Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 19,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 70 och 71.

*Reservation 47 (SD)**Reservation 48 (KD)**Reservation 49 (L)**Energieffektivisering***23. Energieffektivisering**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 23,

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23 och

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 44, 45 och 47.

*Reservation 50 (SD)**Reservation 51 (V)**Reservation 52 (MP)**Värme och kraftvärme***24. Strategi för fjärrvärme och kraftvärme**

Riksdagen ställer sig bakom det utskottet anför om en strategi för fjärrvärme och kraftvärme och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 91,
2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 27,
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 39 och
2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 25.

Reservation 53 (S, V, L)

25. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 41,
2021/22:3601 av Lars Beckman (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 52 och 72.

Reservation 54 (M)

Reservation 55 (KD)

Reservation 56 (L)

Energiforskning

26. Forskningsreaktor

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 33,
2021/22:2843 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M),
2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9,
2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 39 och
2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 131.

Reservation 57 (M, SD, KD)

27. Vissa övriga frågor om energiforskning

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2,
2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 11,
2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) yrkande 6,
2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,
2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 18 och 32,
2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 41 och 42,
2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19,
2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 68 och 70,
2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34 och
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 33 och 69.

Reservation 58 (M)

Reservation 59 (SD)

Reservation 60 (V)

Reservation 61 (KD)

Reservation 62 (L)

*Vissa övriga frågor om energipolitik***28. Främjande av torvutvinning**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 21 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 28.

Reservation 63 (M, SD, KD)

Reservation 64 (C)

29. Utfasning av torv

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 36 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 21.

Reservation 65 (L)

Reservation 66 (MP)

30. Övrigt om torv

Riksdagen avslår motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 20.

Reservation 67 (SD)

31. Energideklaration av lätta fordon

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 56 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30.

Reservation 68 (C, L)

32. Vissa övriga frågor om energipolitik

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:711 av Martina Johansson (C) yrkande 1,

2021/22:1209 av Lars Thomsson (C),

2021/22:3211 av Per Åsling (C),

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 46,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 73,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 16 och

2021/22:4151 av Mats Nordberg (SD) yrkande 8.

Reservation 69 (M)

Reservation 70 (C)

Stockholm den 17 mars 2022

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Amanda Palmstierna (MP), Anders Frimert (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet drygt 200 motionsyrkanden om olika energipolitiska frågor från den allmänna motionstiden 2021/22. Motionerna, viss bakgrundsinformation samt utskottets ställningstaganden redovisas under följande övergripande avsnittsrubriker: Energipolitikens mål och inriktning, Kärnkraft, Vattenkraft, Vindkraft, Biobränslen och biodrivmedel, Solenergi, Energigas och elektrobränslen, Energieffektivisering, Värme och kraftvärme, Energiforskning och Vissa övriga frågor om energipolitik. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Den 15 februari 2022 informerade statsrådet Khashayar Farmanbar utskottet om vissa aktuella energifrågor, däribland regeringens elektrifieringsstrategi, läget kring elpriser samt kommande produkter från regeringen med koppling till det energipolitiska området.

Det bör understrykas att de motioner som behandlas i detta betänkande lämnades in till riksdagen under den allmänna motionstiden hösten 2021, dvs. långt innan motionärerna hade någon kännedom om elprisernas utveckling under vintern 2021/22 eller de energiförsörjningsrelaterade konsekvenserna av Rysslands invasion av Ukraina.

Utskottets överväganden

Energipolitikens mål och inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag om att ersätta målet om förnybar elproduktion med ett mål om fossilfri elproduktion eller ett mål om ett helt förnybart energisystem. Även förslag om ett förändrat energieffektiviseringsmål avslås av riksdagen. Riksdagen avslår också övriga motionsyrkanden som på olika sätt gäller energipolitikens övergripande inriktning. Utskottet hänvisar bl.a. till den nu gällande inriktningen för energipolitiken.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD, L), 2 (C), 3 (MP), 4 (SD), 5 (C), 6 (M), 7 (M, C), 8 (SD), 9 (C), 10 (KD), 11 (L) och 12 (MP).

Motionerna

Energipolitikens mål

Sveriges befintliga energimål talar om en 100 procent förnybar elproduktion till 2040, konstateras det i Moderaternas partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. yrkande 35. Motionärerna begär ett tillkännagivande om att detta mål ändras till ett 100 procent fossilfritt elsystem till 2040.

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) framhåller motionärerna att det är bra för Sverige att bygga ny kärnkraft. För att detta ska vara möjligt måste det politiska målet bli att energiproduktionen ska vara fossilfri. I yrkande 63 begär de därför ett tillkännagivande om ett beslut om att upphäva det energipolitiska målet – ”Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.” – och i stället fastställa det energipolitiska målet att elproduktionen i Sverige ska vara 100 procent fossilfri.

I kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) anser motionärerna att det befintliga energimålet som talar om ett 100 procent förnybart elsystem till 2040 ska ändras till ett 100 procent fossilfritt elsystem till 2040. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande med den inriktningen med motiveringen att för att kunna leverera den stora mängd el som krävs för att nå klimatmålen måste alla kraftslag vara en del av det svenska elsystemet i framtiden – alltifrån kärnkraft och vattenkraft till vindkraft och solkraft.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2021/22:2390 yrkande 2 ett tillkännagivande om att det ska antas ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri. Det nu gällande målet om att Sveriges elproduktion ska vara 100 procent förnybar till 2040 ser de av flera

skäl som olyckligt för sammansättningen av den svenska elproduktionen, både för att den redan nu nästan helt fossilfria elproduktionen ställs mot den förnybara produktionen och för att utsläppen från vissa förnybara energikällor är högre än från exempelvis kärnkraft.

Motionärerna konstaterar också att riksdagen har antagit ett mål för energieffektivisering som innebär att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 än 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP). Motionärerna förordar i stället i yrkande 3 ett mål för energieffektivisering om att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till BNP.

Sverige som industriland är beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på elenergi som tillgång på elenergi under årets alla timmar. Det är därför som vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen i det svenska energisystemet. Detta slås fast i kommittémotion 2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD). Mot den bakgrunden begär motionärerna i yrkande 2 ett tillkännagivande om att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov.

Sverige har länge haft en stabil efterfrågan på elenergi, men med den pågående omställningen väntas elenergibehovet öka kraftigt. Denna uppfattning framförs i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C). Motionärerna anser i yrkande 75 att riksdagen bör ställa sig bakom ett förslag om ett tillkännagivande om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040 och en energipolitik som förenar målen om ökad konkurrenskraft, ekologisk hållbarhet och leveranssäkerhet. I yrkande 81 begärs även ett tillkännagivande om att potentialen för ytterligare energieffektivisering är stor och att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030.

I kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4 förordas ett tillkännagivande om att målet om 100 procent förnybar elproduktion ska ersättas med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion. Motionärerna menar att målet – även om det inte innebär ett strikt förbud mot livstidsförlängd eller ny kärnkraft bortom 2040 – skickar olyckliga styrsignaler till marknaden och till myndigheterna om hur kärnkraftens framtid beaktas på politisk nivå, vilket riskerar att hämma investeringar.

I Liberalernas kommittémotion 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. slås det fast att på platser där det inte går att bygga ut vattenkraften är kärnkraften det enda fossilfria storskaliga alternativet. Som ett led i att möjliggöra utbyggnad av kärnkraften förordar motionärerna ett teknikneutralt regelverk och föreslår därför i yrkande 21 att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska framföra att det gällande energipolitiska målet ska upphävas och att ett mål om att elproduktionen i Sverige ska vara 100 procent fossilfri i stället fastställas.

Miljöpartiets mål är ett 100 procent förnybart energisystem. Mot den bakgrunden begärs ett tillkännagivande i kommittémotion 2021/22:4066 av

Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 4 om en solnedgångslag för fossila verksamheter, i syfte att helt fasa ut kol, olja och fossilgas till 2030. En sådan bestämmelse skulle innebära ett slutdatum och därmed ett totalförbud mot fossil energi. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 5 ett tillkännagivande om att upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi, inklusive ett slutdatum för användning. I yrkande 35 efterfrågas ett tillkännagivande till regeringen om att stoppa utvinningen av fossila bränslen, internationellt och i EU, samt förbjuda gas-, kol- och oljeutvinning i Sverige. I yrkande 42 föreslås ett tillkännagivande om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030.

I motion 2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1 förordas ett tillkännagivande om att målet för den svenska energiproduktionen bör vara att uppnå klimatneutralitet.

EU:s energipolitik

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) anför det att regeringen bör verka för att kommissionen ska lägga fram en tidssatt plan som beskriver hur kol- och fossilgasanvändningen ska fhasas ut inom EU, och motionärerna begär i yrkande 15 ett tillkännagivande med den inriktningen. Ytterligare ett tillkännagivande med inriktning på EU:s energipolitik begärs i yrkande 16, där motionärerna vill att regeringen ska verka för att EU:s energipolitik utformas så att klimatmålen nås på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. EU:s energiunion berörs i yrkande 17, där motionärerna vill att regeringen ska uppmanas att verka för att denna energiunion fortsätter att utvecklas med fokus på fossilfrihet och för ett minskat beroende av import från Ryssland.

I kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) konstateras det att det har framkommit uppgifter om att Sverige inte lever upp till de krav som ställs på EU-nivå. Motionärerna vill därför i yrkande 2 att regeringen återkopplar till riksdagen med en redovisning av hur väl Sverige uppfyller de krav som ställs på EU-nivå på energiområdet.

Industrins omställning

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) konstaterar motionärerna att trots ett omfattande arbete står industrin fortfarande för en tredjedel av de territoriella svenska klimatgasutsläppen. I yrkande 46 efterfrågas därför ett tillkännagivande om att industrin behöver upphöra med att använda fossila bränslen och fossila råvaror. Motionärerna menar vidare att politikens uppgift för att underlätta industrins omställning är att formulera tydliga mål och att skapa de förutsättningar som krävs för att planerna ska gå att realisera. I yrkande 47 begärs ett tillkännagivande om att staten genom tidiga stöd ska öka takten i omställningen och att marknaden sedan bäst organiserar denna omställning utan statens inblandning.

I kommittémotion 2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1 betonas vikten av att prioritera den svenska basindustrin vid utformningen av

energipolitiken. Motionärerna anför att den svenska basindustrin i allmänhet och stålindustrin i synnerhet är starkt beroende av säker tillgång på el.

Även i kommittémotion 2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) lyfts den svenska basindustrins energibehov fram. Det påpekas att basindustrin, där den exportberoende gruvnäringen ingår, är starkt beroende av en stabil och säker tillgång på el. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplad till gruvnäringens behov.

I kommittémotion 2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anför motionärerna att regeringens politik för att exkludera kärnkraften ur framtidens energimix äventyrar ekonomiska värden. Mot den bakgrunden förordar de i yrkande 27 att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att den ska analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft på kort och längre sikt.

Ett starkt näringsliv med nya och växande företag behöver god tillgång till el med konkurrenskraftiga priser. Denna uppfattning återfinns i motion 2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S). Motionärerna menar att det behövs långsiktiga förutsättningar för energibranschen och den svenska industrin och de förordar att energitillgången i Mälardalen förbättras så att fler viktiga företagsetableringar kan bli verklighet.

Översyn av energipolitiken

Motionärerna framhåller i kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) att enskilda produktionstekniker inte bör subventioneras och begär i yrkande 22 ett tillkännagivande om att samtliga stöd som utgår till den svenska energiproduktionen bör ses över samt att det genomförs en konsekvensanalys av stödets effektivitet.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2021/22:2390 yrkande 29 att det bör tillsättas en ny parlamentarisk utredning med uppgift att se över den långsiktiga energiförsörjningen med målet att Sveriges energiförsörjning ska upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och driftssäkerhet, samtidigt som beroendet av fossila kraftkällor, även i form av import, minimeras.

I kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 förordar motionärerna att regeringen tillsätter en ny parlamentarisk energikommission som tillsammans med sakkunnig expertis kan ta fram underlag för en bred överenskommelse om en långsiktig, hållbar och effektiv energipolitik som möter industrins, hushållens och det övriga samhällets behov.

Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

I partimotion 2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) framhålls att energifrågan är helt avgörande för ett konkurrenskraftigt näringsliv med jobb i hela Sverige och för att sänka utsläppen. Motionärerna begär i yrkande 11 att riksdagen i ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att se över hur Sverige snabbare kan få fram förnybar energi och uppgradera det svenska elnätet.

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) begärs ett antal tillkännagivanden om energipolitikens inriktning. I yrkande 9 vill motionärerna att alla former av subventioner till fossila bränslen ska fasas ut. Vidare begär motionärerna i yrkande 10 att riksdagen ska framhålla att staten måste säkerställa att energisystemet förmår att leverera fossilfri energi där den behövs och när den behövs.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) redovisar i kommittémotion 2021/22:2390 yrkande 1 den grundläggande inställningen att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktig konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, såväl för hushållen som för näringslivet, som gör det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Motionärerna ser det som viktigt för en nation att ha kontroll över sin energiförsörjning och anser att en hög grad av självförsörjning är att föredra i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Denna inställning utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med nationer i Sveriges närområde. Motionärerna strävar efter att behålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

Sverige har länge haft en stabil efterfrågan på elenergi, men med den pågående omställningen väntas elenergibehovet öka kraftigt. Denna uppfattning framförs i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C). Motionärerna vill påskynda utsläppsminskningstakten inom energisektorn och förordar i yrkande 82 därför ett tillkännagivande om att öka koldioxidtransparensen i energisystemet. Vidare anser motionärerna att regeringen ska värna en övergång till en mer decentraliserad och lokal energiproduktion bl.a. genom satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion. I yrkande 87 begärs ett tillkännagivande med den innebörden. Decentraliserad energiproduktion kan dock innebära en del utmaningar och motionärerna ser det därför i yrkande 88 som viktigt att utveckla och förbättra samexistensen mellan förnybar energiproduktion och Försvarsmaktens intressen bl.a. genom att inhämta goda exempel från andra länder. Utöver detta vill motionärerna i yrkande 40 att subventioner till fossila bränslen skyndsamt fasas ut såväl i EU som i Sverige samtidigt som företagets konkurrenskraft värnas.

Camilla Brodin m.fl. (KD) framhåller i kommittémotion 2021/22:4219 vikten av en stabil energiförsörjning som underlättar att hela Sverige håller ihop. En begäran om ett tillkännagivande med den innebörden finns i yrkande 13. Det handlar enligt motionärerna bl.a. om att öka elproduktionsförmågan kraftigt i hela landet och att förbättra överföringskapaciteten.

I Liberalernas kommittémotion 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. yrkande 3 vill motionärerna att Energimyndighetens instruktion ändras så att myndigheten kan fokusera på hur energisystemet så effektivt som möjligt kan vävas samman och bli fossilfritt. Myndighetens arbete för att avskaffa kärnkraften ska enligt motionärerna upphöra.

I kommittémotion 2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att avveckla kärnkraften och att det genomförs en stor utbyggnad av förnybar energi som vindkraft, solex och solvärme, särskilt i södra Sverige, med hänsyn till och bevarande av väl fungerande ekosystem.

Cecilie Tenfjord Toftby (M) framhåller i motion 2021/22:1734 vikten av att länderna i Norden får utnyttja sina energiresurser optimalt för att klara den fortsatta energiomställningen, och vidare att EU inte alltid delar de svenska och nordiska uppfattningarna om hur ländernas resurser ska nyttjas för att nå klimat- och miljömålen samtidigt som välbefinnande och tillväxt bibehålls. Motionären vill att regeringen ser över möjligheterna till en gemensam nordisk linje om energiproduktion och reglering av energimarknaden.

Samma motionär konstaterar i motion 2021/22:1743 att ekonomiska stödssystem tenderar att bli permanenta och att det därför redan från början bör framgå hur de ska fasas ut. Mot den bakgrunden begärs ett tillkännagivande om att stödssystem utöver tydliga mål alltid ska innehålla tydliga exitstrategier.

Katarina Brännström (M) yrkar i motion 2021/22:2819 att riksdagen ställer sig bakom det som anförs om att trygga elförsörjningen på ett långsiktigt, men även kortsiktigt, och hållbart sätt. Motionären anger att det i en del regioner redan är så fullt i elnäten att överföringsförmågan inte räcker. Det krävs därför snabba och framför allt kraftfulla åtgärder för att trygga elförsörjningen.

I motion 2021/22:3620 av Lars Beckman (M) konstateras det att Sverige upplever en snabbt stigande efterfrågan på el. Att planerbar energi som kärnkraft fasas ut ser motionären som problematiskt och förordar därför ett tillkännagivande om att det bör finnas planerbar energi i hela Sverige året om.

Bakgrund och pågående arbete

Energipolitikens inriktning

I april 2018 överlämnade regeringen en proposition om energipolitikens inriktning till riksdagen (prop. 2017/18:228). Propositionen vilade på en blocköverskridande energipolitisk ramöverenskommelse som slöts i juni 2016 mellan Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna. I propositionen föreslog regeringen nya energipolitiska mål och redovisade sin bedömning om energipolitikens inriktning.

Vid behandlingen av propositionen antog riksdagen de förslag till övergripande mål för energipolitiken som regeringen hade lagt fram (bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). Målet innebär att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Med de mål som riksdagen har fastställt har energipolitiken fått långsiktiga förutsättningar att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om ett mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft, och det innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. Förslaget i propositionen om ett mål för energieffektivisering godkändes också. Målet är att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

Riksdagen biföll också regeringens förslag om att upphäva vissa tidigare beslutade riksdagsbindningar som gällde riktlinjer för energipolitiken.

Energipolitikens inriktning i budgetpropositionen för 2022

I budgetpropositionen för 2022 konstaterar regeringen att energipolitikens inriktning ligger fast och att den syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet (prop. 2021/22:1, utg.omr. 21 Energi). Arbetet med att uppnå de energipolitiska målen bidrar till konkurrenskraftiga elpriser för industrin och minskade utsläpp av växthusgaser. Regeringen anger att den fortsätter arbetet med att nå de riksdagsbundna energipolitiska målen. Det konstateras samtidigt att energipolitiken behöver utvecklas och ta höjd för en kraftig ökning av elbehovet genom olika åtgärder, bl.a. effektiv användning, ny infrastruktur och säkrad tillförsel.

Regeringen slår fast att elektrifiering kan bidra till stora energieffektiviseringar och utsläppsminskningar inom transportsektorn och är avgörande för att ställa om till fossilfria processer i stora industrier. Ett ökat fokus på effekt- och energieffektivisering sägs kunna bana väg för en snabb, resurseffektiv och hållbar elektrifiering och bidra till klimatomställningen. Regeringen konstaterar vidare att Sverige har inlett ett skifte med en betydande elektrifiering av transporter, industri och andra verksamheter. En framgångsrik elektrifiering är också avgörande för att nå nettonollutsläpp 2045 och kan även minska utsläppen i andra länder genom export av klimatsmarta produkter. Sveriges elförsörjning ska utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Genom arbetet med elektrifieringsstrategin (se nedan) anger regeringen att den tar ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn för att möjliggöra en omfattande elektrifiering av samhället.

När det gäller transportsektorn konstaterar regeringen att användningen av fossil energi fortfarande är hög och står för en stor del av utsläppen. För att bryta transportsektorns fossilberoende behövs ökad transporteffektivitet, effektivare fordon och farkoster, elektrifiering och en övergång från fossila till hållbara förnybara drivmedel.

Regeringen framhåller också att det finns behov av ytterligare insatser för att nå det riksdagsbundna målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030.

Elektrifieringskommission och elektrifieringsstrategi

I oktober 2020 inrättade regeringen en elektrifieringskommission med infrastrukturminister Tomas Eneroth som ordförande. Elektrifieringskommissionen är ett rådgivande organ och ska påskynda arbetet med elektrifiering av de tunga vägtransporterna och transportsektorn som helhet. I sitt arbete ska kommissionen bl.a. beakta de energipolitiska mål som riksdagen har beslutat.

I oktober 2020 påbörjade regeringen även arbetet med att ta fram en nationell elektrifieringsstrategi. I mars 2021 presenterade en arbetsgrupp för elektrifieringsstrategin ett förslag på en övergripande målbild och inriktning för det fortsatta arbetet med att ta fram den nationella elektrifieringsstrategin. Arbetsgruppen anförde bl.a. att Sveriges elförsörjning, i linje med det energipolitiska mål som gäller, ska utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Arbetsgruppen betonade också att elektrifieringen är en stor omställning som kräver insatser på en helt ny nivå.

Arbetet med elektrifieringsstrategin respektive elektrifieringskommissionen kompletterar varandra. Elektrifieringskommissionens uppdrag är att påskynda elektrifieringen av transportsektorn. Elektrifieringsstrategin omfattar till skillnad från elektrifieringskommissionens uppdrag även elektrifiering av andra delar av samhället, inklusive industrin, som behövs för att uppnå klimatmål och har ett helhetsperspektiv på elektrifieringen av samhället i stort. Elektrifieringskommissionens analys och förslag när det gäller transportsektorn ska beaktas i arbetet med förslaget till strategi.

Regeringen presenterade den 3 februari 2022 en nationell strategi för elektrifiering. Elektrifieringsstrategins inriktning är att skapa förutsättningar i energisektorn för en snabb och storskalig elektrifiering av industri, transporter och arbetsmaskiner, som tillsammans står för över två tredjedelar av Sveriges nationella utsläpp av växthusgaser.

Strategin omfattar fem övergripande områden som i sin tur delas in i tolv punkter, vilka konkretiseras i 67 åtgärder som kommer att genomföras under treårsperioden 2022–2024. Vissa av åtgärder refereras längre fram i detta betänkande.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag om energipolitikens mål och inriktning förekommer årligen i motioner från den allmänna motionstiden. Senast utskottet behandlade sådana förslag var i april 2021 (bet. 2020/21:NU21). Flera av de förslag som då var aktuella återkom bland de yrkanden som väcktes i samband med den allmänna motionstiden hösten 2021 och som utskottet behandlar i detta betänkande. Det gäller exempelvis de förslag som handlar om att målet om en helt förnybar elproduktion till 2040 ska bytas ut mot ett mål där lydelsen är att elproduktionen alternativt elsystemet ska vara helt fossilfri till 2040.

När utskottet senast behandlade yrkanden med denna inriktning hänvisade utskottet till det som hade anförts när motsvarande förslag behandlades våren

2020 och upprepade att det vidhöll uppfattningen att förnybarhetsmålet inte bör bytas ut mot ett mål om en fossilfri elproduktion (bet. 2019/20:NU14). Vidare konstaterade utskottet att eftersom målet uttryckligen inte innebär en stängning av kärnkraft genom politiska beslut är det inte motiverat med en ändring i linje med vad som hade framförts i de då aktuella motionerna.

Mer allmänt hållna yrkanden om energipolitikens övergripande inriktning som var likalydande eller snarlika flera av de som nu är aktuella behandlades också av utskottet våren 2021. Utskottet avstyrkte dessa yrkanden bl.a. med hänvisning till att energipolitiken syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktig och hållbar energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser, vilket kan ge nya jobb, nya företag och ökad export. Utskottet fanns inte heller skäl att tillstyrka förslag om energipolitikens utformning i förhållande till industrin i allmänhet eller med inriktning på särskilda industrigrenar. Ett förslag likalydande med det i motion 2021/22:2390 (SD) yrkande 3 om ett ändrat energieffektiviseringsmål avstyrktes också av utskottet våren 2021.

Förslag om förbud mot utvinning av fossila bränslen i Sverige likt det i motion 2021/22:4066 (MP) yrkande 35 behandlades av utskottet våren 2021 i samband med att utskottet tog ställning till olika mineralpolitiska förslag (bet. 2020/21:NU18). Vid detta tillfälle påpekade utskottet att de dåvarande regeringspartierna, tillsammans med de övriga riksdagspartier som utgör regeringsunderlag i vissa frågor, har uppgett att prospektering efter och nyexploatering av mark för att utvinna kol, olja och fossilgas ska förbjudas och att ny lagstiftning ska vara på plats 2022.

När det gäller förslag med inriktning på EU:s energipolitik kan det konstateras att ett yrkande som var identiskt med yrkande 23 i motion 2021/22:2455 (SD) behandlades av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Yrkandet avstyrktes av utskottet med hänvisning till att det hade initierats ett arbete med att se över energilagstiftningen på EU-nivå och att utskottet och riksdagen kommer att ha möjlighet att återkomma till frågan om Sveriges förhandlingsposition när det gäller den klimat- och energipolitiska ramen. Utskottet framhöll även att det inte delade motionärernas uppfattning om att regeringen i förhandlingarna bör verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi.

Ett förslag om att se över samtliga stöd som utgår till svensk energiproduktion samt att det genomförs en konsekvensanalys av stödets effektivitet likalydande med det i motion 2021/22:3688 (M) yrkande 22 avstyrktes också av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet hänvisade bl.a. till bestämmelser i budgetlagen om att hög effektivitet ska eftersträvas och att god hushållning ska iakttas i statens verksamhet. Därtill påminde utskottet om den resultatrapportering som regeringen årligen gör i budgetpropositionen.

I några motioner framförs det förslag om att det ska tillsättas en ny s.k. Energikommission eller att en parlamentarisk utredning ska få i uppgift att se över Sveriges energiförsörjning. Liknande förslag avstyrktes av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet sa sig se positivt på den typ av konstellationer som den s.k. Energikommissionen utgjorde, men ansåg samtidigt att det saknades förutsättningar för att nå en ny bred överenskommelse, varför

det inte bedömdes vara motiverat att tillsätta en ny parlamentarisk energikommission.

Förslaget i motion 2021/22:4220 (L) om ett förtydligande av Energimyndighetens instruktion behandlades i snarlik form av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet avstyrkte förslaget med hänvisning till att myndighetens regleringsbrev har förtydligats med innebörden att myndigheten har ansvar för strategiarbete och därmed möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen. Även en motion likalydande med motion 2021/22:1734 (M) om nordiskt samarbete på energiområdet avstyrktes av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet motiverade detta med hänvisning till det som hade anförts när motsvarande förslag hade behandlats året före. Samma motionärs förslag i motion 2021/22:1743 (M) avstyrktes av utskottet hösten 2020 (bet. 2020/21:NU6). Vid detta tillfälle instämde utskottet i huvudsak med det som framfördes i motionen, men gjorde också bedömningen att regeringen förutsätts dela det aktuella synsättet och att det därför inte ansågs påkallat med ett tillkännagivande i linje med förslaget i motionen.

Avslutningsvis kan det noteras att utskottet våren 2021 också avstyrkte ett förslag likalydande med det i motion 2021/22:2819 (M) om att trygga elförsörjningen på ett hållbart sätt på både kort och lång sikt (bet. 2020/21:NU22).

Övriga yrkanden har inte behandlats av utskottet under de närmast föregående åren.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Mål om en fossilfri elproduktion
- Ett helt förnybart energisystem
- Mål om att Sverige ska bli självförsörjande på biobränslen
- Mål för energieffektivisering
- Översyn av stöd till energiproduktion
- Sveriges efterlevnad av EU-regler på energiområdet
- Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning.

Mål om en fossilfri elproduktion

Energipolitikens inriktning lades fast av riksdagen våren 2018 och baserades då på en bred energipolitisk överenskommelse som hade slutits mellan fem av riksdagens partier under 2016. Riksdagens beslut omfattade bl.a. ett övergripande mål med innebörden att energipolitiken ska syfta till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet och att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. Denna inriktning ansågs ge långsiktiga förutsättningar för energipolitiken att

skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnads-effektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat och att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Utöver det övergripande målet godkände riksdagen regeringens förslag om mål för andelen förnybar energi som innebär att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft, och det innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut. I flera motioner förordas tillkännagivanden om att målet i stället bör vara ett 100 procent fossilfritt elsystem eller att den svenska elproduktionen ska vara helt fossilfri. I något fall efterfrågas även tillkännagivanden om ett mål med innebörden att energiproduktionen ska vara helt fossilfri. Oavsett de exakta formuleringarna uppfattar utskottet att huvudmotivet bakom förslagen är att underlätta för en utbyggnad av kärnkraften i Sverige.

Utskottet har under de två senaste åren avstyrkt liknande förslag om att ompröva målet om en helt förnybar elproduktion till 2040 (bet. 2019/20:NU14 och bet. 2020/21:NU21). Utskottet anser nu liksom vid dessa tillfällen att förnybarhetsmålet inte behöver bytas ut mot ett mål om en helt fossilfri elproduktion. Eftersom det uttryckligen sägs att målet inte ska betraktas som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft med politiska beslut menar utskottet att en sådan ändring inte är motiverad.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Ett helt förnybart energisystem

Sverige ska ha en ambitiös energipolitik med högt ställda målsättningar om att ställa om i hållbar riktning. Utskottet är dock inte berett att sluta upp bakom ett förslag om att energisystemet ska vara helt förnybart till 2040. Huvudskälet till detta är att det är svårt att dra entydiga gränser kring det motionärerna betecknar som energisystemet och än svårare när det inte görs en åtskillnad mellan produktion eller användning av olika energikällor. Mål ska enligt utskottets uppfattning vara så pass tydliga att de är möjliga att både nå och följa upp. Att avgränsa ett mål till kraftsystemet eller ännu hellre till den el som produceras inom landets gränser, i linje med det nuvarande målet, är enligt utskottets uppfattning mer precist och rimligt än att ta sikte på hela energisystemet. Även om utskottet delar motionärernas uppfattning om behovet av att ställa om energisystemet, betraktar det den föreslagna målsättningen tyvärr som oralistisk. Att helt avveckla all användning av fossila bränslen inom exempelvis vissa industrier och inom transportsektorn till det föreslagna målåret, bedömer utskottet exempelvis vara så gott som ogörligt.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Mål om att Sverige ska bli självförsörjande på biobränslen

Utskottet delar uppfattningen i motion 2021/22:4066 (MP) yrkande 4 om att de biobränslen som konsumeras i Sverige ska vara hållbara. Däremot ser utskottet inga tillräckligt tungt vägande skäl för att dessa nödvändigtvis ska vara producerade i Sverige. Så länge ett hållbart ursprung kan garanteras finns det enligt utskottets uppfattning ingen anledning att begränsa möjligheterna till import av biobränslen. Förslaget om ett mål om att Sverige ska bli självförsörjande på biobränslen bör därför avslås av riksdagen.

Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Mål för energieffektivisering

Den av riksdagen beslutade svenska energipolitiken innefattar ett mål om att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen – senast våren 2021 – tagit ställning till förslag om att revidera det aktuella målet. Förslagen har avstyrkts och utskottet är inte heller denna gång berett att ompröva sin uppfattning. Denna uppfattning ska också ses i ljuset av att det pågår en revidering av EU:s s.k. energieffektiviseringsdirektiv som kan innebära att Sverige måste se över sitt nationella energisparkrav samt styrmedlen för att uppnå detta. Utskottet anser att det slutliga utfallet av den pågående översynen och de konsekvenser den kan få för Sveriges nationella målsättningar bör avvaktas innan det finns skäl att överväga en ändring av det svenska energieffektiviseringsmålet.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Översyn av stöd till energiproduktion

Våren 2021 behandlade utskottet ett förslag som överensstämmer med det nu aktuella i motion 2021/22:3688 (M) yrkande 22 om att samtliga stöd till svensk energiproduktion bör ses över och att det genomförs en konsekvensanalys av stödens effektivitet. Då avstyrkte utskottet förslaget även om det sa sig dela motionärernas uppfattning om vikten av att statliga stöd följs upp för att säkerställa att skattebetalarnas medel används så effektivt som möjligt. Utskottet påminde dock om att det i budgetlagen (2011:203) slås fast att hög effektivitet ska eftersträvas och god hushållning iakttas i statens verksamhet. Regeringen ska dessutom årligen lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

Utskottet ser ingen anledning att ompröva sin syn på förslaget i motionen. Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Sveriges efterlevnad av EU-regler på energiområdet

Utskottet har självfallet ingen annan uppfattning än motionärerna när det gäller uppfattningen att den svenska energipolitiken ska följa de lagar och förordningar som finns på EU-nivå. Utskottet delar också motionärernas syn på vikten av att riksdagen hålls uppdaterad om vad EU gör på energiområdet och om hur väl Sverige följer nuvarande lagar och förordningar. Däremot anser utskottet inte att det finns brister i återkopplingen från regeringen i detta avseende som motiverar att riksdagen ska uttala sig i linje med vad som föreslås i motion 2021/22:3688 (M) yrkande 2. Av 10 kap. 10 § regeringsformen följer att regeringen fortlöpande ska informera riksdagen om vad som sker inom EU-samarbetet. Därtill finns ett minoritetsskydd reglerat i 10 kap. 9 § riksdagsordningen som innebär att om minst fem ledamöter begär det ska utskottet inhämta upplysningar om en viss EU-fråga. I 9 kap. 21 § riksdagsordningen anges därtill att regeringen ska redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och årligen redovisa verksamheten i EU i en skrivelse till riksdagen. Vidare bör det nämnas att regeringen ska informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner har överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Riksdagen får dessutom skriftlig information om arbetet i Europeiska unionen från unionens institutioner i enlighet med fördragen och protokollen till fördragen.

Utskottet vill också peka på utskottens egna möjligheter att bjuda in ansvariga regeringsföreträdare eller myndigheter för att – om det bedöms vara nödvändigt – föra närmare samtal kring den allmänna utvecklingen inom ett visst politikområde på EU-nivå eller om hur exempelvis Sveriges energipolitik förhåller sig till de beslut som fattas på EU-nivå. Ett allmänt hållet påstående om att det har ”framkommit uppgifter” om att Sverige inte lever upp till de krav som har ställts på EU-nivå likt det i motionen anser utskottet inte bör leda till att riksdagen vidtar några särskilda åtgärder.

Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning

Energipolitiken syftar till att skapa förutsättningar för en långsiktigt säker och hållbar energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser, vilket kan ge nya jobb, nya företag och ökad export. Förnybar och effektiv energianvändning runt om i världen kan bidra till att lösa den globala klimatutmaningen. Utskottet ser positivt på insatser för att öka produktionen och användningen av förnybar energi samt olika åtgärder som syftar till att stimulera en effektivare energianvändning. Genom sådana satsningar skapas förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser och en fortsatt utveckling mot ett hållbart energi- och transportsystem. Omsättningen av energipolitiken i praktiken innefattar bl.a. att bygga ut överföringskapacitet och satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, smarta elnät, ökad användarflexibilitet och energilagring.

I några av de aktuella motionerna berörs frågor om energipolitikens koppling till och påverkan på industrins konkurrenskraft, och då kanske särskilt den

elintensiva basindustrins behov. Förslag med liknande eller likalydande inriktning har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen, bl.a. våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Vid det tillfället påminde utskottet om att den övergripande målbild som vägledde arbetet med att utarbeta en svensk elektrifieringsstrategi var att Sveriges elförsörjning även fortsättningsvis ska utgöra en unik konkurrensfördel genom hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. I elektrifieringsstrategin som presenterades i februari 2022 slås det fast att det krävs kraftfulla insatser så att elsystemet kan utvecklas i takt med behoven för att denna konkurrensfördel ska kunna upprätthållas. Ju snabbare förutsättningarna förbättras, desto snabbare kan industrin och transporterna elektrifieras och större klimatnytta uppnås.

Med hänvisning till att konkurrenskraft är en av energipolitikens grundpelare och att det intensifierade arbetet med elektrifiering som kommer att vara ett av huvudspåren i omställningen av energisystemet också vägleds av att den svenska elförsörjningen är en unik konkurrensfördel som ska bevaras, anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att ytterligare lyfta fram basindustrins eller vissa särskilt utpekade industrigrenars behov av tillförlitlig elförsörjning till konkurrenskraftiga priser genom ett tillkännagivande till regeringen.

Det fokus på ökad elektrifiering som kommer att prägla de närmaste decennierna syftar också till att ersätta förbränning av fossila bränslen med förnybar och fossilfri el, inte minst inom industrin och i de delar av transportsektorn som alljämt är starkt beroende av sådana bränslen. Enligt utskottets mening innebär alla de åtgärder som vidtas för att ställa om samhället i hållbar och klimatvänlig riktning ett tydligt fokus på att fossila bränslen ska bli mindre attraktiva att använda än förnybara och fossilfria alternativ. Mot den bakgrunden anser utskottet inte att det kan anses vara nödvändigt att riksdagen uttalar sig om behovet av mål och åtgärder som gäller utfasning av fossila bränslen.

Kraftsystemet i Europa är integrerat i större eller mindre utsträckning. Elektrifiering som ett viktigt medel för att nå energipolitiska och klimatpolitiska målsättningar påverkas därför på olika sätt bl.a. av de energi- och klimatpolitiska vägval som andra länder gör. På senare år har energifrågornas geopolitiska dimension också blivit alltmer framträdande. Vikten av ett nära samarbete inom Norden och EU kommer därför att öka. Hänsyn behöver tas till att Sveriges elsystem är en del av en nordisk och nordeuropeisk elmarknad. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på de utfästelser som görs i elektrifieringsstrategin om att inom ramen för Nordiska ministerrådets arbete utveckla det befintliga samarbetet inom Norden och med EU-länder i närområdet om gemensamma utmaningar och möjligheter kopplat till transmissionsnätsutveckling och nationella strategier för elektrifiering. Med hänvisning till detta anser utskottet inte att det är påkallat med ett uttalande från riksdagen i linje med vad som föreslås i motion 2021/22:1734 (M) om en gemensam nordisk syn på vissa energifrågor.

När det gäller Sveriges agerande på EU-nivå i frågor om fossila bränslen som berörs i några av motionerna kan utskottet konstatera att det pågår en

översyn av relevant EU-lagstiftning, däribland det s.k. förnybartdirektivet. Riksdagen har inom ramen för den ordinarie hanteringen av EU-ärenden tagit ställning till Sveriges förhandlingsposition när det gäller dessa frågor. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att genom ett tillkännagivande till regeringen vid sidan om den gängse hanteringen bidra till otydlighet om vilken den svenska positionen egentligen är.

I ett av motionsyrkandena framförs förslag om att öka koldioxidtransparenzen i energisystemet. Ett liknande förslag avstyrktes av utskottet våren 2021. Utskottet avstyrkte förslaget med hänvisning till att regeringen har tagit fram flera indikatorer och bedömningsgrunder för att följa upp de energipolitiska mål som riksdagen har beslutat om. Utöver detta vill utskottet hävda att en ökad koldioxidtransperens främst torde ha ett värde som mål eller indikator med koppling till det klimatpolitiska ramverket, och därmed vara en fråga som inte faller naturligt inom utskottets beredningsområde.

Avslutningsvis konstaterar utskottet att regeringen i sin elektrifieringsstrategi har aviserat en översyn av myndigheternas uppgifter och ansvar inom energiområdet. Inriktningen är att säkerställa att myndigheterna organiseras på ett ändamålsenligt och effektivt sätt som skapar goda förutsättningar att långsiktigt möta samhällets behov, nå de politiska målen på energiområdet och att genomföra den föreslagna strategin. Förslaget i motion 2021/22:4220 (L) yrkande 3 om en ändring av Energimyndighetens instruktion bör avslås av riksdagen med hänvisning till den kommande översynen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Kärnkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag som på olika sätt gäller värnande eller utbyggnad av kärnkraften samt om satsningar på små modulära reaktorer (SMR) och fjärde generationens kärnkraftteknik. Därtill avslås förslag om en färdplan för nästa generations kärnkraft och om ändrade bestämmelser om regeringens prövning av nya kärnreaktorers tillåtlighet. Även förslag om vissa tillståndsprocesser med koppling till kärnkraft samt om översyner, myndighetsuppdrag och internationellt arbete avslås av riksdagen. Utskottet hänvisar bl.a. till den gällande inriktningen för energipolitiken som riksdagen beslutade om våren 2018, och till de grundförutsättningar som gäller för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet.

Jämför reservation 13 (M, SD, KD, L), 14 (M, SD, KD, L), 15 (M, SD, KD, L), 16 (M, SD, KD, L), 17 (M), 18 (SD), 19 (KD) och 20 (L).

Motionerna

Allmänt om kärnkraft

Kärnkraften är avgörande för elförsörjningen och för att möjliggöra omställningen av industrin och transporterna, sägs det i Moderaternas partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. I yrkande 37 vill motionärerna ha ett tillkännagivande till regeringen om att värna den svenska kärnkraften.

Även i partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) framhålls kärnkraftens betydelse. Motionärerna vill i yrkande 62 att ansvariga myndigheter bör få i uppgift att planera och underlätta för nyinvesteringar i kärnkraftsreaktorerna så att driften kan fortsätta långt bortom 2040-talet.

I kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhålls också kärnkraftens betydelse och att Sverige bör satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjningssituation i Sverige. I yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om en långsiktig satsning på kärnkraft.

I kommittémotion 2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) påpekar motionärerna det märkliga i att kärnkraften, som är att betrakta som klimatneutral, ställs vid sidan av det som kallas förnybart. Motionärerna förordar därför i yrkande 23 att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi.

I kommittémotion 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) presenteras ett antal förslag som syftar till att undanröja hindren för att driva och expandera kärnkraften. Motionärerna konstaterar att ansvaret för driften av reaktorerna visserligen ligger hos ägarna, men de menar också att det behövs ett aktivt

engagemang i frågan från både Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten eftersom kärnkraften är så väsentlig för Sveriges framtida energiförsörjning. De anser i yrkande 22 att riksdagen därför bör uppmana regeringen att ge de två myndigheterna i uppgift att inom sina respektive områden arbeta för att underlätta för kärnkraftsägarna att förlänga den planerade drifttiden för reaktorerna.

Sten Bergheden (M) framhåller i motion 2021/22:2708 att om Sverige och världen ska kunna minska de fossila bränslena och takten på klimatförändringarna, måste kärnkraften behållas och byggas ut. Motionären anför i yrkande 1 att Sverige därför måste ta fram en tydlig plan och strategi för detta. Vidare anför motionären i yrkande 2 att behovet av miljövänlig fossilfri el kommer att öka med omställningen och att den svenska kärnkraften därför behövs och måste byggas ut för att landet ska klara framtidens elförsörjning på ett tryggt och säkert sätt.

I motion 2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2 förordas att regeringen ska utvärdera kärnkraftens stora betydelse för klimatet och för den fossilfria energiproduktionen. De understryker också vikten av att stärka svensk teknikutveckling och kompetens inom området.

I de snarlika motionerna 2021/22:3055 och 2021/22:3181 av Kjell Jansson (M) betonar motionären att den inhemska elproduktionen måste öka – såväl för att stärka konkurrenskraften som för att minska klimatpåverkan. Han argumenterar därför för att öka kraftproduktionskapaciteten vid de två befintliga kärnkraftverken Ringhals och Forsmark. Liknande yrkanden om en kapacitetsökning i Ringhals finns i motionerna 2021/22:3314 av Jan Ericson (M) och 2021/22:3794 av Annicka Engblom (M). Kjell Jansson (M) har även i motion 2021/22:3428 ett mer allmänt hållet yrkande 2 om att Sverige måste satsa mer på kärnkraft för att säkerställa en robust och ren elproduktion. Kärnkraftens betydelse för klimatomställningen, kraftsystemets funktion m.m. betonas av Lars Püss m.fl. (M) i motion 2021/22:4177. Riksdagen bör, enligt motionärerna, därför uppmana regeringen att verka för att möjliggöra en fortsatt utveckling av den svenska kärnkraften.

Ny kärnkraft, små modulära reaktorer och nästa generations kärnkraft

Kärnkraften är avgörande för elförsörjningen och för att möjliggöra omställningen av industrin och transporterna, sägs det i Moderaternas partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. Motionärerna anser att Sverige bör ta initiativ till samarbete med andra kärnkraftsnationer för att utveckla sådana reaktorer på ett kostnadseffektivt sätt. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas i yrkande 42.

I Moderaternas kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6 förordas ett tillkännagivande om att värna och utveckla den svenska kärnkraften. Motionärerna framhåller att kärnkraften spelar en viktig

roll för en trygg elförsörjning och låga klimatutsläpp. Den producerar energi utan att påverka klimatet, den kan producera el när den efterfrågas och den behöver inte kompletteras med t.ex. energilagring för att fungera. Motionärerna vill också att Sverige ska satsa på nästa generations kärnkraft och begär i yrkande 8 att det ska tas fram en färdplan för detta ändamål och i yrkande 10 att det ska skapas förutsättningar för Vattenfall AB (Vattenfall) att kunna utveckla teknologi kring små modulära reaktorer (SMR-teknologi) i Sverige. Ytterligare ett förslag med koppling till utvecklingen av nästa generations kärnkraft återfinns i yrkande 12 där motionärerna efterfrågar ett tillkännagivande om att det bör tas initiativ för att Sverige ska inleda ett samarbete med andra kärnkraftsnationer för att utveckla små modulära reaktorer.

Även i kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhålls kärnkraftens betydelse och att Sverige bör satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för Sverige. I yrkande 11 förordas att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att ta fram en strategi för utvecklingen av nästa generations kärnkraft och av små modulära reaktorer.

I kommittémotion 2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) redovisas tecken på att regeringen har begränsat Vattenfalls möjligheter att utveckla ny kärnkraft. Motionärerna föreslår i yrkande 11 att Vattenfall inte ska åläggas några restriktioner för att planera, förbereda eller bygga ny kärnkraft.

Camilla Brodin m.fl. (KD) betonar kärnkraftens betydelse i kommittémotion 2021/22:4195. Det kraftigt ökade elbehovet de närmaste åren kommer, enligt motionärerna, inte enbart att kunna mötas med hjälp av övriga fossilfria energikällor. Därför anser motionärerna i yrkande 13 att Sverige omedelbart bör starta arbetet med att bygga två nya reaktorer – Ringhals 5 och Ringhals 6. Vidare förordas i yrkande 14 ett tillkännagivande om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter. Motionärerna anser att ett sådant arbete har potential att både sänka kostnaderna och korta ledtiderna för byggnationen. Det är vidare motionärernas uppfattning att den fjärde generationens kärnkraft kan förbättra och underlätta elförsörjningen i framtiden. Motionärerna förordar därför i yrkande 15 att Sverige utvecklar en färdplan för framtidens kärnkraft. Färdplanen bör inkludera svensk forskning och frågan om en pilotanläggning i Sverige.

Kommittémotion 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) omfattar bl.a. förslag som rör Strålsäkerhetsmyndigheten. Motionärerna förordar i yrkande 28 att myndigheten ska skaffa sig beredskap för att ta emot en tillståndsansökan om att få bygga en liten reaktor i Sverige. För att sänka tröskeln för någon att ansöka om att bygga en reaktor som skiljer sig från de reaktorer som är i drift i dag anser motionärerna bl.a. att det behövs tydliga och relevanta regler som är enkla att använda. Strålskyddsmyndigheten bör därför enligt yr-

kande 29 få i uppdrag att anpassa sina föreskrifter så att små reaktorer, reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga effektivt kan uppföras. Myndigheten bör också i enlighet med yrkande 30 få i uppdrag att utarbeta en kraftigt förenklad process för att acceptera andra länders typgodkännanden av reaktorer, system och komponenter i Sverige.

Motionärerna anser vidare att kärnteknikområdet är eftersatt när det gäller den fria rörligheten inom EU. I yrkande 31 förordas därför att Strålskyddsmyndigheten även får i uppdrag att aktivt arbeta för att reaktorer, system och komponenter godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen. Slutligen bör myndigheten enligt vad som anförs i yrkande 32 få i uppdrag att ta fram en process för en tidig dialog med reaktorleverantörer där besked om förväntningar och utmaningar kan lämnas till en intresserad leverantör innan det finns en formell ansökan om att bygga en reaktor eller ens en utpekad beställare.

Runt om i världen pågår projekt med att bygga små modulära reaktorer för att klara den gröna omställningen, sägs det inledningsvis i motion 2021/22:2023 av Åsa Coenraads m.fl. (M). Motionärerna vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att låta sådana reaktorer användas även i Sverige.

I motion 2021/22:2868 av Betty Malmberg (M) framhålls vikten av att det snarast inleds ett arbete för att den svenska lagstiftningen ska vara anpassad till reglering av småskalig kärnkraft.

Små modulära reaktorer lyfts också fram i motion 2021/22:3395 av Ulrika Heindorff m.fl. (M). I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att etablera sådana reaktorer för baskraftsproduktion i Skåne.

Mats Nordberg (SD) anför i motion 2021/22:397 yrkande 5 att riksdagen bör uppmana regeringen att ålägga Vattenfall att planera för byggnation av ny kärnkraft. Motionären vill också ha ett tillkännagivande om att minst en reaktor i Ringhals ska drivas vidare (yrkande 4).

Det är orimligt att elkonsumenterna i Skåne tvingas bära kostnaderna för beslutet att lägga ned kärnkraftverket i Barsebäck i förtid, sägs det i motion 2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD). För att täcka elbehovet i Skåne bör riksdagen enligt motionärerna uppmana regeringen att bygga ett nytt modernt och högeffektivt kärnkraftverk i Skåne.

I motion 2021/22:1390 av Larry Söder (KD) förutspås en betydande ökning av elanvändningen. Därtill konstaterar motionären att stora delar av den kontinuerliga elproduktionen i södra Sverige har lagts ned eller kommer att läggas ned. Därför begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör få i uppdrag att se över möjligheterna att planera för ny kärnkraft inom elområde 3 och 4.

Vissa bestämmelser om anläggning av ny kärnkraft

i Moderaternas partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. För att underlätta för ny kärnkraft efterfrågar motionärerna i yrkande 41 ett tillkännagivande om att det genomförs nödvändiga ändringar i miljöbalken i syfte att skapa möjligheter för små modulära reaktorer i Sverige. Även Lars Hjälmnered m.fl. (M) förordar i kommittémotion 2021/22:3688 yrkande 11 ett liknande tillkännagivande. Motionärerna vill dels ta bort förbudet mot att driva fler än tio reaktorer i Sverige, dels ändra miljöbalken så att den tillåter byggnation av reaktorer på fler platser än vid de tre befintliga kärnkraftverken.

I kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhålls kärnkraftens betydelse och att Sverige bör satsa på kärnkraft i den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjning för Sverige. Motionärerna anför att de begränsningar som finns i miljöbalken för etableringar av nya kärnkraftsreaktorer bör tas bort. De förordar därför i yrkande 12 ett tillkännagivande om att 17 kap. 6 a § miljöbalken avskaffas.

I Kristdemokraternas kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. yrkande 16 förordas ett tillkännagivande till regeringen om att modernisera kärnkraftslagstiftningen genom att ta bort begränsningarna om att det enbart är tillåtet att anlägga nya reaktorer på tre platser i Sverige och att det totala antalet reaktorer inte får överstiga tio.

I kommittémotion 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) presenteras ett antal förslag som syftar till att undanröja hindren för att driva och expandera kärnkraften. I yrkande 23 föreslås därför att riksdagen ska begära att regeringen tillsätter en statlig utredare med uppdrag att se över regelverken i syfte att göra det möjligt att uppföra små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga i Sverige. Motionärerna framhåller att 17 kap. 6a § i miljöbalken, som stadgar att endast tio reaktorer samtidigt får vara i drift i Sverige och att det inte får byggas nya reaktorer någon annanstans än vid tre platser i Sverige, är särskilt problematisk. Enligt vad som föreslås i yrkande 24 bör det därför ingå i uppdraget till utredaren att föreslå att den nämnda paragrafen avskaffas. Vidare förordar motionärerna i yrkande 25 att avgiftsstrukturen för kärntekniska anläggningar ses över för att medge uppförande av reaktorer som är betydligt mindre än dagens. Riksdagen bör också, enligt vad som anförs i yrkande 26, uppmana regeringen att se över formerna för regeringens tillståndsgivning för nya kärntekniska anläggningar. Även detta bör ingå i den föreslagna utredningen. Enligt vad som förordas i yrkande 27 bör dessutom tiden för tillståndsgivningen kortas ned avsevärt så att inte detta moment blir tidsstyrande för tillkomsten av framtida reaktorer eller andra kärntekniska anläggningar.

Bakgrund och pågående arbete

Kärnkraft i Sverige

I Sverige finns i dag sex aktiva kärnkraftsreaktorer vid tre olika anläggningar: tre i Forsmark (Östhammars kommun), två i Ringhals (Varbergs kommun) och en i Oskarshamn. Tidigare effekthöjningar har gjort att kärnkraften, trots nedläggning av reaktorer, under en lång period stått för omkring 40 procent av elproduktionen. År 2020 var motsvarande siffra knappt 30 procent. Reaktorer- nas ägare planerar i nuläget att driva anläggningarna åtminstone till en bit in på 2040-talet.

Som har redovisats tidigare i betänkandet fastställde riksdagen våren 2018 ett mål för energipolitiken med innebörden att elproduktionen 2040 ska vara 100 procent förnybar (bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). I anslutning till det slogs det även fast att detta mål inte ska ses som ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och inte heller innebär en stängning av kärnkraft genom politiska beslut. I propositionen Energipolitikens inriktning (prop. 2017/18:228) redovisades bl.a. att kärnkraften ska bära sina egna kostnader och att principen om att kärnkraften inte ska subventioneras består.

I den nyssnämnda propositionen konstaterade regeringen att de då nyligen genomförda eller snart aktuella nedläggningarna av fyra reaktorer kommer att innebära stora utmaningar för elsystemet, bl.a. i ljuset av att det samtidigt pågår en ökad elektrifiering inom transportsektorn och processindustrin. Regeringen redovisade också att kärnkraften utöver el tillför effekt och andra viktiga systemtjänster till elsystemet. En stängning av flera kärnkraftsreaktorer i en nära framtid påverkar således elsystemets robusthet negativt. Av den anledningen ansåg regeringen att tillgången till och utvecklingen av nya och alternativa systemtjänster behöver ses över.

Vissa bestämmelser i miljöbalken

Enligt 17 kap. 1 § miljöbalken ska regeringen pröva tillåtligheten av nya anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. I några av motionerna berörs denna tillåtlighetsprövning och då med fokus på de begränsningar som anges i 17 kap. 6 a § för regeringens möjligheter att besluta om tillåtlighet. I den nyssnämnda bestämmelsen slås det fast att regeringen vid sin prövning av en ny kärnreaktors tillåtlighet endast får tillåta denna reaktor om den är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift
2. uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Riksdagen beslutade om den aktuella bestämmelsen våren 2010 som ett led i den dåvarande regeringens strävan att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet (prop. 2009/10:172, bet. 2009/10:NU26, rskr. 2009/10:359).

Små modulära reaktorer

Små modulära reaktorer (SMR) definieras som kärnreaktorer på i allmänhet 300 MW eller mindre som är utformade för modulfabrikstillverkning, dvs. för serietillverkning med korta konstruktionstider. SMR brukar kategoriseras som generation IV-reaktorer (fjärde generationens kärnkraft).

Enligt Internationella atomenergiorganet (IAEA) finns det ca 50 SMR-utformningar och koncept globalt. De flesta av dem befinner sig i olika utvecklingsstadier och vissa påstås kunna byggas och levereras på kort sikt. I april 2021 fanns det sex SMR-anläggningar i drift (Kina, Pakistan, Indien och tre i Ryssland). Ytterligare några höll på att byggas i Argentina och Kina.

Regeringen om SMR

I mitten av december 2021 besvarade statsrådet Khashayar Farmanbar en skriftlig fråga från Mattias Bäckström Johansson (SD) om huruvida statsrådet avser att vidta åtgärder för att ta fram en strategi för utvecklingen av nästa generations kärnkraft och utvecklingen av SMR (fr. 2021/22:484). Statsrådet konstaterade i sitt svar att SMR-konceptet bygger på att standardiserade reaktorer byggs identiska och i stort antal och att tillståndsprocessen förenklas genom någon form av ”typgodkännande”. Uppskattningar om när sådana skulle kunna finnas kommersiellt tillgängliga varierar, enligt statsrådet, dock kraftigt.

Vidare slog statsrådet fast att det – med tanke på de resurser som krävs – sannolikt är någon av de nuvarande större reaktortillverkarna som kommer att vara först med att erbjuda SMR-teknik. Sverige har inga sådana tillverkare och i EU finns bara en fransk tillverkare som, enligt statsrådet, möjligen har planer på att utveckla tekniken.

Statsrådet konstaterade sammanfattningsvis att SMR ännu befinner sig på utvecklingsstadiet och att tekniken sannolikt måste ha funnits på marknaden ett tag, dvs. att ett flertal identiska reaktorer har sålts, innan kostnaden sjunker till de nivåer som är bakgrunden till satsningarna.

Vidare framhöll statsrådet att det inte finns något regelverk i Sverige som möjliggör förenklade tillståndsprocesser för SMR och att Sverige kommer att ställa krav på att en reaktor är säker, oavsett om det gäller SMR eller stora konventionella reaktorer. Det är enligt statsrådet dock svårt att ändra regelverket innan det finns några kommersiellt tillgängliga SMR att ta ställning till.

Avslutningsvis underströk dock statsrådet att regeringen noga följer utvecklingen av all fossilfri teknik, inklusive av SMR.

FoU-stöd till en SMR-reaktor

Den 15 februari 2022 redovisade Energimyndigheten att den har beslutat att bevilja 99 miljoner kronor i stöd till Swedish Modular Reactors AB för att demonstrera en mindre reaktor i Oskarshamn. Inom ramen för projektet Solstice ska en elektriskt uppvärmd pilotanläggning av en liten modular reaktor som kyls med bly, testas och demonstreras. Myndigheten konstaterar att den aktuella tekniken på sikt kan utvecklas till att bli en kostnadseffektiv fossilfri baskraft och på så vis bidra till att underlätta elektrifieringen för en omställning till ett fossilfritt samhälle, inte minst på global nivå. Vidare framhåller Energimyndigheten att eftersom lösningen även kan producera vätgas med hög verkningsgrad, som kan lagras till tider när elbehovet är större än elproduktionen, möjliggör den en större flexibilitet och stabilitet i elsystemet.

Projektet är ett samarbete mellan Swedish Modular Reactors, Blykalla Reaktorer Stockholm AB, Sydkraft Nuclear Power AB/Uniper och forskare från KTH.

Vattenfall och kärnkraftverket Ringhals

Utskottet har i ett tidigare betänkande redogjort för Vattenfalls beslut från 2015 om en förtida stängning av Ringhals 1 och 2 (bet. 2019/20:NU14). Ringhals 2 togs ur drift den 30 december 2019 och Ringhals 1 den 31 december 2020. För de återstående reaktorerna Ringhals 3 och 4 gäller alltså de befintliga planeringsförutsättningarna om drift i 60 år.

Dåvarande statsrådet Ibrahim Baylan besvarade den 20 januari 2021 en skriftlig fråga från Mats Nordberg (SD) om nedläggningen av Ringhals och vilka skäl som låg till grund för regeringens ställningstagande att inte förhindra Vattenfalls beslut (fr. 2020/21:1198). I sitt svar uppgav statsrådet att riksdagen har beslutat att Vattenfall affärsmässigt ska bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vidare påminde statsrådet om att bolagen med statligt ägande liksom övriga svenska aktiebolag lyder under aktiebolagslagen (2005:551) och att det är styrelsen som har ansvar för hur bolaget organiseras och förvaltas utifrån bolagets bästa. Statsrådet anförde avslutningsvis att Vattenfalls beslut att avveckla Ringhalsreaktorerna baserades på en affärsmässig bedömning.

Något om internationellt utvecklingsarbete på kärnenergiområdet

Europeiska atomenergigemenskapens (Euratom) forsknings- och utbildningsprogram drivs parallellt med Horisont Europa, EU:s ramprogram för forskning och innovation för 2021–2027. Syftet med Euratoms program är att stimulera forskning och utbildning för att minska kärnsäkerhetsrisker och andra säkerhetsrisker, utveckla säker kärnteknik och förbättra strålskyddet. Programmet anses bl.a. leda till att medlemsstaternas forskningsanställningar på området samordnas. Totalt har det en budget om 1 757 miljoner euro (åtagande i 2018 års priser) 2021–2027.

Förutom insatserna inom Euratom är kärnkraft också ett av tio områden inom den strategiska EU-planen för energiteknik (European Strategic Energy Technology Plan, SET-Plan). Verksamheten betecknas SNETP (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform) och syftar bl.a. till att utveckla nästa generation av mer hållbara reaktortekniker samt till att utveckla nya tillämpningar för kärnkraft.

Skriftlig fråga om mark för kärnkraftsutbyggnad

I slutet av december 2021 besvarade statsrådet Annika Strandhäll en skriftlig fråga från Lotta Olsson (M) om hur regeringen avser att verka för en lagändring för att möjliggöra för andra bolag än Vattenfall, Uniper och Fortum att bygga ny kärnkraft i Sverige (fr. 2021/22:657). Statsrådet hänvisade till de energipolitiska beslut som har refererats tidigare i detta betänkande samt till den tillåtlighetsprövning i miljöbalken som också har nämnts ovan. Vidare nämnde statsrådet att generationsskiftet i det svenska kärnkraftsbeståndet utöver miljöbalken också regleras i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet. I juni 2017 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppgift att se över lagen om kärnteknisk verksamhet som den 1 april 2019 lämnade betänkandet Ny kärntekniklag – med förtydligat ansvar (SOU 2019:16). Statsrådet konstaterade att utredningens betänkande har remitterats och genomförts i vissa delar samt att återstående förslag bereds inom Regeringskansliet. Avslutningsvis slog hon fast att det vid den aktuella tidpunkten inte planerades några andra ändringar i lagstiftningen.

Ett så gott som likalydande svar gav statsrådet Annika Strandhäll på en fråga från Arman Teimouri (L) vid samma tidpunkt (december 2021) om huruvida hon ämnade ta initiativ för att avskaffa miljöbalkens 17 kap. 6 a § som förbjuder regeringen att meddela tillstånd för nya reaktorer någon annanstans än där det redan finns reaktorer i dag (fr. 2021/22:592).

Kärnkraft i EU:s taxonomiförordning

I mars 2018 presenterade kommissionen en handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt. Handlingsplanen var ett av flera initiativ inom ramen för kapitalmarknadsunionen och innehåller åtgärder för att främja hållbara investeringar och en hållbar finansmarknad inom EU. En del av denna handlingsplan är EU:s gröna taxonomiförordning. Beslut om taxonomiförordningen fattades av Europaparlamentet och rådet i juni 2020.

I november 2020 presenterade kommissionen ett utkast till delegerad akt för de klimatrelaterade målen i förordningen, dvs. begränsning av respektive anpassning till klimatförändringar. Utkastet var föremål för en offentlig konsultation som avslutades i december 2020. I april 2021 presenterade kommissionen en reviderad version av den delegerade akten och den antogs av kommissionen den 4 juni 2021. Tidsfristen för att invända mot den delegerade akten löpte ut i början av december 2021.

Under perioden den 31 december 2021 till den 21 januari 2022 höll kommissionen en konsultation med medlemsstaterna om ett utkast till en delegerad akt som ska komplettera de två akterna ovan. Kompletteringarna handlar dels om att fastställa ytterligare granskningskriterier för de två klimatrelaterade målen i taxonomiförordningen för vissa kärnkrafts- och naturgasrelaterade verksamheter, dels om att specificera särskilda upplysningskrav för dessa verksamheter. Kommissionen höll inte någon offentlig konsultation om utkastet. Kommissionen antog den delegerade akten den 2 februari 2022.

Regeringen är aktivt involverad i kommissionens arbete med delegerade akter, både genom att besvara konsultationer och genom direkta kontakter med kommissionen och andra medlemsländer.

Den 19 januari 2022 besvarade statsrådet Khashayar Farmanbar en skriftlig fråga från Mattias Bäckström Johansson (SD) om när och var regeringen har fört fram uppfattningen att kärnkraften ska klassas som hållbar i taxonomin (fr. 2021/22:705). Statsrådet redovisade att han vid ministerrådsmötet för energi i Bryssel den 2 december framhöll att en betydande andel av Sveriges riksdag ansåg att alla energikällor med låga utsläpp, inklusive kärnkraft, har en viktig roll att spela och att kärnkraftens villkor måste värnas i taxonomin. Denna hållning uttrycktes även av statssekreterare Elin Eliasson i Ekofinrådet den 7 december 2021. Vid Europeiska rådets möte den 16 december 2021 framförde statsminister Magdalena Andersson att kärnkraft kommer att fortsätta spela en viktig roll och därför bör inkluderas i taxonomin.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag som på ett mer allmänt plan handlade om att värna den befintliga kärnkraften eller att satsa på ny kärnkraft liknande eller likalydande med de nu aktuella behandlades av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet redovisade bl.a. uppfattningen att kärnkraften har en viktig roll i den svenska energimixen och att denna roll med största sannolikhet kommer att bestå under ytterligare decennier. Vidare konstaterade utskottet att riksdagens partier har olika syn på vilken roll kärnkraften bör och kan spela i framtiden och konkluderade att de då aktuella förslagen inte bör leda till några tillkännagivanden.

Våren 2021 avstyrkte utskottet också förslag om satsningar på små modulära reaktorer och fjärde generationens kärnkraft samt om en färdplan för framtidens kärnkraft. Utskottet hänvisade till att den aktuella tekniken bör behandlas genom att regeringen identifierar behov av forskning och demonstration och till att en energiforskningsproposition då var aviserad till senare under våren 2021.

Även förslag om ändringar av bestämmelserna i miljöbalken om regeringens tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer var föremål för utskottets ställningstagande våren 2021. Utskottet avstyrkte förslagen med hänvisning till att sådan ny kärnteknik som eventuellt kan bli aktuell alltså ännu befinner sig på utvecklingsstadiet och att det inte fanns något skäl för riksdagen att ta några initiativ till att ändra de aktuella bestämmelserna.

Förslagen i motion 2020/21:4220 (L) om olika anpassningar av regelverket och om myndigheternas förberedelser inför eventuella ansökningar om att få etablera ny kärnkraft i Sverige avstyrktes av utskottet våren 2021 med hänvisning till utskottets grundläggande syn på kärnkraftens framtida roll i det svenska energisystemet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Färdplan för nästa generations kärnkraft
- Små modulära reaktorer
- Tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer
- Tillståndprocesser och ny kärnkraft
- Vissa övriga frågor om kärnkraft.

Färdplan för nästa generations kärnkraft

Kärnkraften spelar en viktig roll i det svenska energisystemet och kommer att vara en grundbult i kraftsystemet under ytterligare ett antal decennier. Visserligen är kärnkraften bättre ur ett klimatperspektiv än den kraftproduktion som bygger på förbränning av fossila energiresurser, men det finns andra faktorer som gör att det finns skäl att förhålla sig avvaktande till denna produktionskällans framtidsutsikter. Det handlar då inte minst om frågor kopplade till strålsäkerhet och kärnavfallshantering. Oaktat detta är utskottet öppet för att överväga ett annat synsätt på kärnkraften om utvecklingen på kärnteknikområdet tar sådana språng att det öppnas möjligheter att producera kärnenergi på ett mer hållbart sätt än i dag. Den demonstrationsreaktor som ska etableras i Oskarshamn i kombination med internationell forskning och utveckling på detta område kan troligen bidra till detta. Vidare förutsätter utskottet att regeringens syn på ny kärnkraftsteknik kommer att redovisas i den energiforskningsproposition som har aviserats vid ett antal tillfällen, men som ännu inte har överlämnats till riksdagen.

Sammantaget anser utskottet inte att det med dagens kunskap finns tillräcklig grund för att utskottet ska uppmana riksdagen att ställa sig bakom förslagen i motionerna 2021/22:3688 (M) yrkande 8 eller 2021/22:4195 (KD) yrkande 15 om att det ska tas fram en färdplan eller strategi för nästa generations kärnkraft.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Små modulära reaktorer

I ett antal motioner förordas satsningar på test- och demonstrationsanläggningar som kan användas för att utveckla fjärde generationens kärnkraft, inklusive det som brukar betecknas små modulära reaktorer.

Här kan utskottet konstatera att Energimyndigheten har möjligheter att finansiera dylika satsningar från statsbudgetens energiforskningsanslag inom utgiftsområde 21 Energi. Myndigheten beslutade också i februari 2022 att bevilja medel för byggandet av en mindre, blykyld reaktor i demonstrationsskala i anslutning till kärnkraftverket i Oskarshamn. Utskottet kommer att följa utvecklingen på området med intresse, men kan samtidigt konstatera att det sannolikt kommer att dröja många år innan den aktuella tekniken når en sådan mognad att den är aktuell att inkludera i det svenska energisystemet. I likhet med vad som har anförts tidigare i betänkandet förutsätter utskottet att regeringens syn på ny kärnkraftsteknik kommer att redovisas i den energiforskningsproposition som har aviserats vid ett antal tillfällen, men som ännu inte har överlämnats till riksdagen.

När det gäller förslagen om att redan nu anpassa lagstiftningen, olika prövningsprocesser etc. till den nya tekniken vill utskottet återigen påminna om att det kommer att finnas gott om tid för detta och att det dessutom kommer att vara nödvändigt att forma det nya regelverket efter hur teknikutvecklingen framskrider och vilka praktiska tillämpningar som kan bli aktuella. Framhastad och dåligt anpassad lagstiftning riskerar snarare att bli ett hinder än något som gagnar möjligheterna för den nya tekniken att spela en roll i det svenska energisystemet.

Med det anförda anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att göra några uttalanden till förmån för satsningar på utveckling av ny kärnkraft. Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer

Utskottet har vid flera tillfällen under de senaste åren tagit ställning till förslag i motioner om ändringar i miljöbalkens bestämmelser om regeringens tillåtlighetsprövning av nya kärnkraftsreaktorer. De aktuella bestämmelserna tillkom våren 2010 som ett led i den dåvarande borgerliga regeringens strävan efter att skapa förutsättningar för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. Sedan bestämmelserna infördes har ett par reaktorer avvecklats och det öppnar möjligheter för att ersätta dessa reaktorer med nya på de platser där de nedlagda reaktorerna fanns. Ett generationsskifte av detta slag har dock ännu inte utmynnat i några mer konkreta planer.

Utskottet anser att den gällande regleringen ger rimliga förutsättningar för ett generationsskifte i den svenska kärnkraften och att det i dagsläget därför saknas skäl att ändra de aktuella bestämmelserna i syfte att ytterligare öppna upp för nya reaktorer liknande de som nu finns i Sverige eller för att underlätta etableringen av kärntekniska lösningar som fortfarande befinner sig på utvecklingsstadiet.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Tillståndprocesser och ny kärnkraft

I motion 2021/22:4220 (L) yrkandena 25–30 finns ett antal förslag som syftar till att säkerställa långtidsdrift av de befintliga kärnreaktorerna, undanröja hinder, korta ledtider och sänka kostnader för ny kärnkraft, förändra inriktningen på arbetet vid Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten samt till att Sverige utvecklar sitt internationella samarbete om kärnkraft. Likalydande förslag behandlades av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Vid detta tillfälle avstyrkte utskottet förslagen. Utskottet anser inte att något nytt har tillkommit med koppling till det som tas upp i motionen, varför riksdagen även denna gång bör avslå de nämnda motionsyrkandena.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om kärnkraft

Med anledning av förslag i motioner om långsiktiga satsningar på kärnkraft vill utskottet än en gång påminna om att det tidigare i betänkandet konstaterat att kärnkraften har en viktig roll i den svenska energimixen och att denna roll med största sannolikhet kommer att bestå under ytterligare decennier. Däremot anser utskottet inte att kärnkraft kan klassas som ett hållbart kraftslag på längre sikt.

Utskottet har tidigare i betänkandet även redovisat energipolitikens mål och inriktning och där även klargjort de grundförutsättningar som gäller för ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. Utskottet vill påminna om att dessa förutsättningar lades fast genom en överenskommelse mellan partierna i den borgerliga regeringen i början av 2010-talet och därefter inte har ändrats trots att det är andra partier som har bildat regering. Om någon aktör är villig att satsa på kärnkraft under de givna förutsättningarna och därtill uppfyller övriga krav, däribland miljö- och strålsäkerhetskrav, ser utskottet inget hinder mot att ett generationsskifte genomförs. Med hänvisning till detta förhållningssätt avstyrker utskottet samtliga de motionsyrkanden som gäller allmänna eller geografiskt preciserade önskemål om att ny kärnkraft måste etableras i Sverige. Detsamma gäller de förslag som gäller långsiktiga satsningar på kärnkraft.

Vattenfall AB är ett av de bolag som producerar kärnkraft i Sverige. När det gäller Vattenfalls roll i förhållande till den nuvarande kärnkraften som tas upp i några av motionerna och om bolagets eventuella planer på att anlägga nya reaktorer vill utskottet hänvisa till det som anfördes när liknande yrkanden behandlades av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet påminde då om att riksdagens beslutade uppdrag till Vattenfall innebär att bolaget ska bedriva sin verksamhet på affärsmässiga grunder. Vattenfall verkar på en konkurrensutsatt marknad och ska fatta sina beslut på marknadsmässiga grunder. Utskottet ansåg inte att riksdagen borde agera utifrån de aktuella förslagen. Utöver detta kan tilläggas att Vattenfall ska bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Inte heller denna gång anser därför utskottet att riksdagen

bör vidta några åtgärder med anledning av de motioner som på något sätt gäller Vattenfall och kärnkraft.

Beträffande det som anförs i motion 2020/21:4220 (L) yrkandena 22, 31 och 32 om förenklade tillståndsprocesser för prövning av sådana nya kärntekniska lösningar som eventuellt kan bli aktuella på sikt är utskottets hållning att Sverige kommer att ställa krav på att en reaktor är säker, oavsett om det gäller sådana reaktorer som bygger på nya tekniska lösningar eller stora konventionella reaktorer.

Utskottet är i dagsläget inte berett att verka för en harmonisering av regelverket på EU-nivå med innebörden att reaktorer, system och komponenter som är godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen i linje med vad som föreslås i motionen. Eventuella anpassningar av regelverket för att göra det möjligt med typgodkännanden som är giltiga i flera EU-länder bör anstå tills det visar sig om den hittills förhållandevis oprövade teknik som åsyftas är hållbar i alla relevanta avseenden. Utskottet förutsätter också att berörda myndigheter följer utvecklingen på området och – när de anser det vara nödvändigt – informerar regeringen om ett eventuellt behov av tydligare styrning eller eventuella uppdrag som syftar till att underlätta för reaktorleverantörer att verka på den svenska marknaden i linje med vad som föreslås i samma motion.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Vattenkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen att vattenkraften har en central roll för det svenska kraftsystemet och kompletterar ett tidigare tillkännagivande om den småskaliga vattenkraften så att det tydliggörs för regeringen att både den små- och storskaliga vattenkraften ska värnas och utvecklas. Därmed bifaller riksdagen förslag med denna inriktning i två motioner.

Övriga förslag som på olika sätt gäller vattenkraften avslås av riksdagen, bl.a. med hänvisning till att det pågår ett arbete med att modernisera miljövillkoren och att effektivisera de tillståndsprocesser som kan kopplas till vattenkraften.

Jämför reservation 21 (S, V, L, MP), 22 (SD), 23 (C) och 24 (L).

Motionerna

I Liberalernas partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. slås det fast att vattenkraften är klimatsmart och spelar en mycket viktig roll för den svenska energiförsörjningen både nu och i framtiden. Den ökande andelen väderberoende elproduktion kräver dock en mer flexibel vattenkraftsdrift samti-

digst som miljöåtgärderna talar för en jämnare drift, vilket kan innebära att olika intressen kommer i konflikt med varandra. Motionärerna anser att det behövs mer kunskap om effekterna av detta och förordar i yrkande 61 att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att ta fram kunskap om vad en stor andel väderberoende elproduktion innebär för vattenkraften. Ett likalydande förslag med samma motivering finns också i kommittémotion 2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 20.

Även i kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjälmered m.fl. (M) betonas vattenkraftens betydelse. I yrkande 23 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska ges i uppdrag att värna och utveckla både små- och storskalig vattenkraft. Motionärerna betonar vidare i yrkande 24 vikten av att regeringen styr de berörda myndigheterna på ett sådant sätt att riksdagens önskan om att värna och utveckla vattenkraften får genomslag i praktiken. Regeringen bör i det arbetet kunna använda flera olika verktyg som t.ex. regleringsbrev, myndighetsdialog och utredningsuppdrag.

I kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen för Sveriges elproduktion. Motionärerna anser att det finns en betydande potential i de småskaliga vattenkraftsstationerna. I yrkande 4 förordar de att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen bör understryka vattenkraftens, inklusive den småskaliga vattenkraftens, betydelse. I motionen framhålls vidare att kraftstationerna skulle kunna bli effektivare utan att vattenflödet behöver öka. Samtidigt finns det många nedlagda kraftstationer där verksamheten skulle kunna återupptas. Det finns även en större potential för den småskaliga vattenkraften att kunna delta i reglermarknaden med ny teknik. Motionärerna förordar i yrkande 5 ett tillkännagivande om att alla undantagsmöjligheter som finns i EU-reglerna på området för vattenkraften ska nyttjas och även få genomslag i praktiken hos de berörda myndigheterna. För att kunna öka den ekonomiska avsättningen och uthålligheten i den svenska vattenkraften fram till tidpunkter där elenergin efterfrågas mer, anser motionärerna vidare i yrkande 6 att regeringen bör utreda förutsättningarna för en ökad magasineringskapacitet för vattenkraften.

Vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040, sägs det i kommittémotion 2021/22:4131 av Helena Lindahl m.fl. (C). I yrkande 23 förordas ett tillkännagivande till regeringen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten i vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten samt effektiva och proportionerliga miljöåtgärder till rimliga kostnader.

Bakgrund och pågående arbete

Vattenkraft med moderna miljövillkor

I propositionen Energipolitikens inriktning konstaterade regeringen att vattenkraften är central för Sveriges förnybara elförsörjning (prop. 2017/18:228).

Stora delar av vattenkraftsproduktionen bidrar med balansering på alla tidshorisonter – från sekund- och minutreglering till årsreglering. Vidare framhölls det att vattenkraften är avgörande för att elsystemet ska kunna ställas om till 100 procent förnybar elproduktion. En fortsatt hög produktion av vattenkraft är därför grundläggande. För att möta behovet av mer reglerbar förnybar elproduktion bedöms vattenkraftens tillgängliga effekt och reglerförmåga behöva öka jämfört med i dag, och det finns goda möjligheter att åstadkomma det i samband med uppgraderingar av de befintliga vattenkraftverken.

I april 2018 lämnade regeringen propositionen Vattenmiljö och vattenkraft till riksdagen (prop. 2017/18:243). I propositionen anfördes bl.a. att alla vattenverksamheter med koppling till produktion av vattenkraftsel ska ha moderna miljövillkor och att det ska finnas en nationell plan för de prövningar och omprövningar som behöver göras för att befintliga verksamheter för produktion av vattenkraftsel ska förse med moderna miljövillkor.

I juni 2018 ställde sig riksdagen bakom regeringens förslag om vattenmiljö och vattenkraft och lagändringarna började gälla den 1 januari 2019 (bet. 2017/18:CU31, rskr. 2017/18:383).

Nationell plan för moderna miljöbeslut

Den 25 juni 2020 beslutade regeringen om en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med ett förslag från Havs- och vattenmyndigheten, Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät). I planen anges en nationell helhetssyn om att förse vattenverksamheter för produktion av vattenkraftsel med moderna miljövillkor, på ett samordnat sätt, med största möjliga nytta för vattenmiljön och för en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Den nationella planen lägger grunden för ett systematiskt arbetssätt för att uppnå målet om största möjliga vattenmiljönytta samtidigt som en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel bibehålls. I planen framhålls att en viktig del i arbetet är att följa upp genomförandet av den nationella planen.

I beslutet om den nationella planen framhöll regeringen vattenkraftens centrala roll för Sveriges förnybara elförsörjning och för att kunna ställa om elsystemet till 100 procent förnybar elproduktion. Regeringen konstaterade samtidigt att djur- och växtliv i sjöar och vattendrag har påverkats negativt under lång tid till följd av dämning, torrläggning och ändrade vattenflöden.

Vidare framgår det att regeringen avser att ge de berörda myndigheterna ett samlat uppdrag att följa upp den nationella planen. Enligt uppgift från Miljödepartementet i mitten av februari 2022 pågår beredning av detta uppdrag inom Regeringskansliet.

I regleringsbrevet för 2020–2022 har regeringen uppdragit åt länsstyrelserna att verka för att den nationella planen genomförs i sin helhet och att redovisa hur de arbetar med att genomföra planen, vilka undantag som har beslutats, på vilken grund dessa beslut har fattats och vilka vatten som har förklarats som kraftigt modifierade i enlighet med vattenförvaltningsförordningen

(2004:660) för de vattenförekomster där det finns verksamheter som omfattas av den nationella planen.

Regeringens åtgärder med anledning av riksdagens tillkännagivande om den småskaliga vattenkraften

Våren 2020 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om småskalig vattenkraft (bet. 2019/20:NU14, rskr. 2019/20:221). Enligt utskottet behöver det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader.

I regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 från våren 2021 angav regeringen att riksdagens tillkännagivande ännu inte var slutbehandlat. Regeringen anförde i övrigt följande:

Den 25 juni 2020 beslutade regeringen en nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften. Planen ger en nationell helhetssyn i frågan om att verksamheterna ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. I beslutet anges bl.a. att ansvariga myndigheter i arbetet med att genomföra planen och hålla den uppdaterad ska bevaka och vidta de åtgärder som behövs för att prövningarnas sammantagna negativa inverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel ska hållas till ett minimum ... Den 5 november 2020 uppdrog regeringen åt Havs- och vattenmyndigheten att tillsammans med Statens energimyndighet och Affärsverket svenska kraftnät se över de HARO-värden som anges i den nationella planen för moderna miljövillkor. I uppdraget ingår även att redogöra för hur fördelningen av HARO-värdena mellan huvudavrinningsområden har gjorts och tydliggöra vilken funktion värdena har i arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor. Uppdraget ska redovisas senast den 15 april 2021. Vidare fick Havs- och vattenmyndigheten i regleringsbrevet för 2021 i uppdrag att göra en kunskapssammanställning om dammar. Enligt uppdraget ska Havs- och vattenmyndigheten med stöd av Naturvårdsverket och andra berörda myndigheter, utifrån befintligt kunskapsunderlag tillhandahålla en kunskapssammanställning av vattenkraftdammars och andra dammars för- och nackdelar för naturvård och biologisk mångfald samt potentiella betydelse för att minska risken för erosion, övergödning och översvämningar jämfört med om dammarna inte skulle finnas.

Det sist nämnda uppdraget till Havs- och vattenmyndigheten redovisades till regeringen i slutet av september 2021 (Redovisning av regeringsuppdrag om kunskapssammanställning om dammar, dnr 1-2021).

Om vattenkraftens roll i regeringens elektrifieringsstrategi

I regeringens elektrifieringsstrategi som presenterades i början av februari 2022 framhålls det att vattenkraften har en central roll för en kostnadseffektiv elförsörjning, inte minst vid högre andelar variabel elproduktion. Vidare påmindes det om att det under 2022 kommer att inledas omprövningar av vattenkraften enligt 11 kap. 27–28 §§ miljöbalken. Omprövningarna ska innebära att

verksamheterna förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel.

Den inriktning som anges för vattenkraftens utbyggnad är att den främst ska ske genom effekthöjningar i de befintliga kraftverken med moderna miljötillstånd. Härutöver anges det att vattenkraftens lagrings- och flexibilitetspotential ska tas till vara. Regeringen framhåller vidare att vattenkraftens roll i framtidens elsystem ska analyseras. Enligt vad som anförs i elektrifieringsstrategin bör analysen bl.a. omfatta förutsättningar för effekthöjningar samt tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar för kraftigt ändrade produktionsmönster i syfte att möjliggöra integrering av ytterligare variabel elproduktion i elsystemet. Vidare anförs det att effekthöjningars eventuella påverkan på andra värden ska beaktas och redovisas, bl.a. när det gäller kultur- och naturmiljön. Analysen bör även inkludera potentialen för pumpkraft och kartlägga behov av eventuella insatser för att i större utsträckning kunna realisera vattenkraftens lagrings- och flexibilitetspotential.

Forsknings- och innovationsprogrammet Hållbar vattenkraft

Energimyndigheten driver forsknings- och innovationsprogrammet Hållbar vattenkraft. Programmet syftar till att bidra till omställningen mot ett hållbart och förnybart energisystem genom forskning om och utveckling av tekniker, system, metoder och frågeställningar relaterade till vattenkraft. De prioriterade insatserna inom programmet delas in i följande tre integrerade utmaningsområden:

- Vattenkraften som säker och effektiv energiresurs
- Vattenkraften som en reglerande resurs
- Vattenkraftens miljöpåverkan.

Programmet omfattar totalt 106 miljoner kronor, fördelade över 2018–2024. Programmets totala omfattning är dock större, eftersom de olika projekten samfinansieras.

Genomförandet av lagstiftningen för vattenkraft och vattenmiljö

I december 2021 besvarade statsrådet Annika Strandhäll en skriftlig fråga från Rickard Nordin (C) om hur regeringen kommer att agera för att lagstiftningen och dess intentioner ska få genomslag i den verkliga myndighetsutövningen (fr. 2021/22:559). Statsrådet svarade följande:

När regeländringarna om miljöanpassning av vattenkraften trädde i kraft den 1 januari 2019 infördes även en skyldighet i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) om att vattenförvaltningen fullt ut ska använda alla de möjligheter som EU-rätten ger avseende undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade. I syfte att säkerställa genomslag av denna ändring gav regeringen i juli 2019 Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag

att se över sina föreskrifter och vägledningar så att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut.

I juni 2020 beslutade regeringen om en nationell plan för moderna miljövillkor som anger en nationell helhetssyn när det gäller att vattenkraften ska förses med moderna miljövillkor på ett samordnat sätt, med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. I beslutet erinrar regeringen om att de möjligheter att ställa mindre långtgående krav som följer av EU-rätten till förmån för samhällsnyttiga verksamheter ska utnyttjas fullt ut vid till exempel meddelande av miljö kvalitetsnormer och andra föreskrifter samt vid beslut om klassning av vattenförekomster. En miljö kvalitetsnorm ska inte medföra strängare krav än nödvändigt.

I juni 2021 fick Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att utarbeta vägledning om bedömning av ekologisk potential som komplement till myndighetens övriga vägledning till vattenmyndigheterna vad gäller att förklara vatten som kraftigt modifierade och att använda undantag. Syftet är att möjligheterna att förklara vatten som kraftigt modifierade och besluta om undantag enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660) ska användas fullt ut. Uppdraget redovisades den 15 december 2021.

Uppföljning är centralt för att säkerställa att utfallet av den nationella planen och de enskilda prövningarna inte går emot syftet att få en samordnad prövning med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. En viktig del i uppföljningen kommer att vara att utvärdera i vilken utsträckning vattenförekomster har klassificerats som kraftigt modifierade vatten och i vilken utsträckning de undantag som vattendirektivet medger används. Regeringen kommer att ge berörda myndigheter ett samlat uppdrag att göra en uppföljning av genomförandet av den nationella planen. Redan i dag har länsstyrelserna i uppdrag att redovisa vilka undantag som har beslutats och vilka vatten som har förklarats som kraftigt modifierade för de vattenförekomster där det finns verksamheter som omfattas av den nationella planen.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag i motioner om vattenkraft behandlas vanligen varje år av utskottet i samband med beredningen av olika energipolitiska motioner från den allmänna motionstiden. Flera av de yrkanden som är aktuella i detta betänkande behandlades i likalydande eller snarlika form av utskottet även våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Detta gäller exempelvis yrkandena 23 och 24 i motion 2021/22:3688 (M), yrkandena 4 och 6 i motion 2021/22:2390 (SD) och yrkande 23 i motion 2021/22:4131 (C). Samtliga dessa yrkanden gäller vattenkraftens betydelse. Yrkande 61 i motion 2021/22:4199 (L) och yrkande 20 i motion 2021/22:4220 (L) överensstämde i princip med yrkande 30 i motion 2020/21:3679 (L).

Våren 2021 avstyrkte utskottet samtliga yrkanden med hänvisning till vidtagna och aviserade åtgärder, inklusive de åtgärder som då hittills hade vidtagits med anledning av att riksdagen sedan tidigare har beslutat om ett tillkännagivande om småskalig vattenkraft.

Yrkande 5 i motion 2021/22:2390 (SD) om att alla undantagsmöjligheter som finns i EU-reglerna på området för vattenkraften ska nyttjas och även få

genomslag i praktiken hos berörda myndigheter har inte behandlats tidigare av utskottet.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Värnande om vattenkraften
- Vissa övriga frågor om vattenkraft.

Värnande om vattenkraften

Vattenkraften spelar en mycket viktig roll i det svenska kraftsystemet. Den bidrar med ansevärliga mängder el, låga utsläpp och en flexibilitet som är helt avgörande för att Sverige ska kunna ha ett fungerande och tryggt elsystem.

För några år sedan fattade riksdagen beslut om en ny vattenlagstiftning. De nya bestämmelserna innebar ingen materiell skärpning av miljöreglerna. Där- emot anfördes såväl i propositionen som i riksdagens beslut att vattenkraften ska värnas och utvecklas, och det klargjordes tydligt att alla undantag i EU:s vattendirektiv ska nyttjas. Riksdagen har dessutom riktat ett tillkännagivande till regeringen om att det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen behöver vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader.

Enligt utskottets uppfattning har riksdagens beslut om att värna och utveckla vattenkraften inte fått fullt genomslag hos de berörda myndigheterna. Detsamma gäller det nyss refererade tillkännagivandet om den småskaliga vattenkraften. Utskottet vill understryka att det inte ankommer på regeringen eller riksdagen att ha några synpunkter på eller rikta invändningar mot hur de rättsliga instanserna dömer i olika vattenkraftsrelaterade ärenden. Däremot ser utskottet det som fullt rimligt att regeringen styr de berörda myndigheterna på ett sådant sätt att riksdagens uttalade önskan om att värna och utveckla vattenkraften får genomslag i den praktiska handläggningen hos de berörda myndigheterna. Regeringen bör därför använda flera olika verktyg som t.ex. regleringsbrev, myndighetsdialog eller utredningsuppdrag i sin styrning av dessa myndigheter i syfte att säkerställa att riksdagens beslut får tydligt genomslag i praktiken.

För att återigen understryka vattenkraftens centrala roll för det svenska kraftsystemet finner utskottet det nödvändigt för riksdagen att på nytt rikta ett tillkännagivande till regeringen om vattenkraften i linje med vad som föreslås i motionerna 2021/22:3688 (M) yrkandena 23 och 24 och 2021/22:2390 (SD) yrkande 4. Det tillkännagivande som därmed föreslås syftar till att komplettera det tidigare tillkännagivandet om den småskaliga vattenkraften så att det tydliggörs för regeringen att det säkerställs att både den små- och storskaliga vattenkraften värnas och utvecklas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Vissa övriga frågor om vattenkraft

Utskottet delar motionärernas uppfattning om att vattenkraften har stor betydelse för det svenska kraftsystemet. Detta synsätt ligger också väl i linje med den hållning som regeringen redovisar i den elektrifieringsstrategi som presenterades i februari 2022. I strategin betonas vattenkraftens centrala roll för en kostnadseffektiv elförsörjning, inte minst när andelen variabel elproduktion ökar.

Utskottet konstaterar vidare, i likhet med föregående år då liknande förslag behandlades, att det pågår ett arbete med att modernisera miljövillkoren och att effektivisera de tillståndsprocesser som kan kopplas till vattenkraften. Vidare konstaterar utskottet att riksdagen i ett tillkännagivande våren 2020 uttalade att det fortsatta arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen behöver vara inriktat på att värna den småskaliga vattenkraften genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva miljöåtgärder till rimliga kostnader (bet. 2019/20:NU14). Tillkännagivandet är ännu inte slutbehandlat.

Utöver detta vill utskottet framhålla att regeringen i elektrifieringsstrategin meddelar att den avser att analysera vattenkraftens roll i framtidens elsystem. Enligt vad som anförs i strategin bör analysen bl.a. omfatta förutsättningar för effekthöjningar samt tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar för kraftigt ändrade produktionsmönster i syfte att möjliggöra integrering av ytterligare variabel elproduktion i elsystemet. Vidare anförs det att effekthöjningars eventuella påverkan på andra värden ska beaktas och redovisas, bl.a. när det gäller kultur- och naturmiljön. Analysen bör även inkludera potential för pumpkraft och kartlägga behov av eventuella insatser för att i större utsträckning kunna realisera vattenkraftens lagrings- och flexibilitetspotential.

Med hänvisning till detta anser utskottet inte att det är motiverat för riksdagen att ställa sig bakom några mer allmänt hållna yrkanden om vattenkraftens betydelse.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Vindkraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om vindkraft. Utskottet hänvisar bl.a. till den nationella vindkraftsstrategi som har tagits fram av Energimyndigheten och Naturvårdsverket och till de nyligen beslutade havsplanerna. Dessutom pekar utskottet på att den havsbaserade vindkraften ges en framträdande roll i den elektrifieringsstrategi som regeringen presenterade i februari 2022.

Jämför reservation 25 (C), 26 (V) och 27 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) påminner motionärerna om att Energimyndigheten och Naturvårdsverket har tagit fram en nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin syftar också till att tydliggöra lämpliga områden för vindkraft. Ett problem i detta arbete är att kommunernas vindkraftsplaner ofta är gamla. I yrkande 84 begär motionärerna därför ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheten att ge kommunerna resurser för att uppdatera sina vindkraftsplaner så att de ligger i linje med den nationella strategin.

I kommittémotion 2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 17 förordas att regeringen ger Vattenfall i uppdrag att bygga mer vindkraft även om detta görs på bekostnad av avkastningskravet. Motionärerna framhåller att Vattenfall som ett av de största energibolagen och som dessutom ägs av staten bör gå i bräschen för omställningen till förnybar energi men att ägardirektiven i dag är formulerade på ett sådant sätt att det inte är möjligt. För att underlätta investeringar i svensk vindkraft bör riksdagen även, enligt vad som anförs i yrkande 18, uppmana regeringen att återkomma med förslag om hur Vattenfalls avkastningskrav kan sänkas.

Vindkraft på land och till havs har enorm potential, sägs det i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP). Därför föreslår motionärerna i yrkande 37 ett tillkännagivande om en kraftig utbyggnad av den havsbaserade vindkraften, med den hänsyn som krävs till ekosystemen, och ett statligt planeringsmål om 90 TWh till havs.

Bakgrund och pågående arbete

Vindkraften i Sverige

Sedan elcertifikatssystemet infördes 2003 har den förnybara elproduktionen ökat betydligt, och den största delen utgörs av vindkraft. Enligt Energimyndighetens kortsiktsprognos från juni 2021 kommer vindkraften att öka ytterligare under de kommande åren, från 20 TWh 2019 till 46 TWh 2024.

Av regeringens elektrifieringsstrategi kan man utläsa att den landbaserade vindkraften har ökat kraftigt och producerade ca 28 TWh 2020. I Energimyndighetens elektrifieringsscenarier uppgår produktionen till drygt 126 TWh 2050. I Svenska kraftnäts elektrifieringsscenarier producerar den landbaserade vindkraften 85–98 TWh 2045. Den havsbaserade vindkraften uppgår i dagsläget till ca 0,3 TWh, men i Svenska kraftnäts elektrifieringsscenarier producerar den havsbaserade vindkraften mellan 39 och 113 TWh 2045 beroende bl.a. på vilka antaganden som görs om kärnkraftens framtida roll i kraftsystemet.

Nationell vindkraftsstrategi

I januari 2021 publicerade generaldirektörerna för Naturvårdsverket och Energimyndigheten en gemensam nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad. Syftet med strategin är att bidra till energiomställningen genom att skapa förutsättningar för att den framtida utbyggnaden av vindkraften görs på ett hållbart sätt. Det handlar bl.a. om att den fördelas på ett lämpligt sätt över hela landet, både utifrån elförsörjningsperspektiv och med hänsyn till andra markanvändningsintressen. Målet med strategin är att nå en bred samsyn på ett nationellt plan om hur staten kan bidra till att skapa förutsättningar för en hållbar vindkraftsutbyggnad, att visa vägen för hur olika intressen och målkonflikter kan hanteras och att bidra till energiomställningen. Strategins fokus ligger på att utveckla planeringsprocessen för vindkraft.

Myndigheterna har antagit ett totalt nationellt utbyggnadsbehov av vindkraft till 2040-talet som motsvarar minst 100 TWh, varav ca 80 procent på land. Det motsvarar 70 procent av dagens elanvändning. Utgångspunkten kan behöva justeras efter hand; t.ex. kan den ökade elektrifieringen i samhället inom bl.a. industrin medföra att utbyggnadsbehovet ökar markant.

De två myndigheterna föreslog att regeringen skulle ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra regionala analyser i nära samverkan med kommuner och andra relevanta aktörer. Uppdraget var tänkt att resultera i ett regionalt planeringsunderlag som visar potentiella områden och utbyggnadsmöjligheter för vindkraften i respektive län. Länsstyrelserna ska enligt förslaget även undersöka och redovisa förutsättningar för att nå det regionala utbyggnadsbehovet för respektive län. Strategin innehåller även en plan för det fortsatta arbetet och en beskrivning av andra insatser som kan bidra med värdefulla underlag och erfarenheter till det fortsatta arbetet för en hållbar utbyggnad av vindkraft.

Det bör noteras att strategin endast beaktar den landbaserade vindkraften. Den havsbaserade vindkraften hanteras inom Havs- och vattenmyndighetens förslag till havsplaner (se nedan).

Översyn av det kommunala vindkraftsvetet

Kommuner måste i dag tillstyrka en ansökan för att tillstånd ska kunna beviljas till en vindkraftsanläggning. Med anledning av den kritik som riktats såväl mot kravet på kommunal tillstyrkan som mot tidigare förslag om att avskaffa systemet helt tillsatte regeringen i oktober 2020 en särskild utredare (klimatsamordnaren Lise Nordin) med uppdrag att undersöka förutsättningarna för att upphäva bestämmelsen i 16 kap. 4 § miljöbalken om kommunal tillstyrkan av vindkraftsanläggningar och att undersöka alternativa förslag om bestämmelsen inte kan tas bort, i syfte att göra miljöprövningen av vindkraftsanläggningar mer rättssäker och förutsägbar.

I oktober 2021 överlämnade utredningen betänkandet En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53). I betänkandet beskrivs bl.a. förekomsten av

s.k. vindbruksplaner, dvs. ett slags tematiskt tillägg till kommunernas översiktsplaner. Utredningens uppfattning är att det tidigare stödet för vindkraftsplanering har varit av stor betydelse för att öka kunskapen och få kommunerna att planera för vindkraft. Utredningen konstaterar också att ett utpekande i översiktsplanen var av stor betydelse för tillståndsprövningen, innan kommunal tillstyrkan (den kommunala vetorätten) infördes. Kravet på kommunal tillstyrkan har emellertid minskat värdet av ett utpekande av områden för vindkraftsutbyggnad i översiktsplanen både i teorin och praktiken. I teorin kan kommunen när som helst under en prövningsprocess besluta sig för att inte tillstyrka en vindkraftsetablering oavsett vad som står i översiktsplanen. I praktiken har det också visat sig att kommunerna inte har tillstyrkt projekt trots att dessa har varit planerade i områden som har pekats ut som lämpliga i översiktsplaner.

Utredningen redovisar också för- och nackdelar med en modell som innebär att de kommunala vindbruksplanerna görs rättsligt bindande. Detta är en modell som hämtar inspiration från plan- och bygglagsprövningen, men som ändå utgör en särskild reglering av vindkraften. De bindande planerna skulle påminna om dagens vindbruksplaner, som alltså är tematiska tillägg till översiktsplanerna, men till skillnad från dessa vara bindande såväl för kommunen som för andra.

Utredningens förslag innebär sammanfattningsvis att kommunerna även i fortsättningen har en rätt att säga nej till vindkraft. Till skillnad från i dag kommer kommunen ge besked tidigt i processen och omfattningen av kommunens beslut begränsas till att enbart avse mark- och vattenanvändning. Tillståndsmyndigheten prövar sedan om vindkraftverken kan ges tillstånd med hänsyn till exempelvis naturmiljöintressen. Utredningens betänkande skickades ut på remiss under hösten 2021.

Den 11 januari 2022 besvarade statsrådet Annika Strandhäll en interpellation från Mattias Bäckström Johansson (SD) om huruvida regeringen har för avsikt att gå vidare med förslaget om att slopa det kommunala vindkraftsvetet (ip. 2021/22:239). Statsrådet konstaterade bl.a. att det finns en utbredd förståelse bland remissinstanserna för att de nuvarande tillståndsprocesserna för vindkraftsetableringar behöver ses över, i syfte att få en mer förutsägbar och effektiv prövningsprocess. Däremot finns det, enligt statsrådet, olika uppfattningar om den lagtekniska lösning som föreslås av utredningen. Därför behöver utredningens förslag i betänkandet och remissinstansernas synpunkter analyseras ytterligare.

Enligt uppgift i mitten av februari 2022 kommer regeringen i början av april 2022 att överlämna en proposition till riksdagen som bygger på utredningens förslag.

Havsplaner och vindkraft

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för att ta fram havsplaner för Sverige. Planerna ska visa statens samlade syn på hur havet ska användas. Myndigheten

har tagit fram förslag till tre havsplaner: en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet. Havsplanerna vägleder nationella myndigheter, kommuner och domstolar i kommande beslut, planering och tillståndsprövningar. Näringsidkare får också vägledning av planen. Havsplanerna ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling. De ska förena näringspolitiska mål, sociala mål och miljömål.

Bland de tretton användningar som anges i havsplanerna återfinns elöverföring, energiutvinning och utredningsområde energiutvinning. Ett mål som anges i havsplanen är att skapa förutsättningar för utvecklad energiöverföring och förnybar elproduktion i havet. Här anges följande:

Havsplanerna ska stödja arbetet med integrering och anslutning till det europeiska elnätet och ge förutsättningar för existerande, planerade och potentiella sjökablar för energiöverföring inom Sverige och mellan Sverige och andra länder. Detta gäller även kablar för energiöverföring från havsbaserad elproduktion. Havsplanerna ska bidra till att skapa förutsättningar för Sveriges framtida behov av utvinning av förnybar energi. I detta ska planeringen stödja Sveriges nationella mål om förnybar energi genom att skapa förutsättningar för utbyggnad av havsbaserad vindkraft. Beredskap ska finnas för annan havsbaserad elproduktion från andra typer av förnybara källor och havsplanerna ska ge förutsättningar för test av ny teknik på området.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnade sitt förslag till havsplaner till regeringen i december 2019. Regeringen fattade sedan i mitten av februari 2022 beslut om Sveriges första havsplaner. De tre havsplanerna omfattar Bottniska viken, Östersjön respektive Västerhavet. Havsplanerna ger vägledning om vad som är den bästa användningen av havet och hur olika intressen kan samexistera, och bidrar därmed till en långsiktigt hållbar utveckling. Havsplanerna pekar bl.a. ut områden för elöverföring och energiutvinning och möjliggör en snabbare utbyggnad av 20–30 TWh vindkraft. Samtidigt får Energimyndigheten i uppdrag att tillsammans med andra berörda myndigheter peka ut lämpliga områden för att möjliggöra ytterligare 90 TWh elproduktion till havs. Utifrån Energimyndighetens underlag ska Havs- och vattenmyndigheten föreslå ändringar i havsplanerna. Energimyndighetens uppdrag ska redovisas senast i mars 2023. Havs- och vattenmyndighetens förslag ska lämnas till regeringen senast i december 2024.

Allmänt om vindkraft i regeringens elektrifieringsstrategi

I den elektrifieringsstrategi som regeringen presenterade i februari 2022 slås det fast att vindkraften har potential att snabbt bidra med mycket el till låg kostnad. Regeringen konstaterar vidare att Sverige har unika förutsättningar för ny vindkraft genom många goda vindlägen och refererar även till branschaktörers uttalanden om att byggkostnaden för nya vindkraftsparker dessutom är bland de lägsta i Europa. Regeringen framhåller också att landbaserad vindkraft i dag är det mest konkurrenskraftiga alternativet för ny elproduktion och att beslut om investeringar i landbaserad vindkraft fattas utan att det förväntas

några subventioner. Utöver detta betonar regeringen att investeringar i vindkraft har korta ledtider jämfört med mycket annan elproduktion och ger därför snabbt ett tillskott till elförsörjningen, vilket bidrar till att hålla elpriserna nere.

Regeringen aviserar stärkta incitament för kommuner vid etablering av vindkraft. I elektrifieringsstrategin anges det att regeringen har för avsikt att utreda och återkomma med förslag på hur kommuner ska kunna ges incitament för utbyggnad av ny vindkraft. Utredningen kan föreslå hur de ekonomiska incitamenten, via statens budget eller från de berörda bolagen, kan stärkas.

Utbyggnad av havsbaserad vindkraft

I regeringens elektrifieringsstrategi framhålls det att den havsbaserade vindkraften har potential att ge ett betydande bidrag till Sveriges framtida elförsörjning. Regeringen konstaterar också att det finns ett mycket stort intresse från vindkraftsaktörer att bygga vindkraftsparker till havs. Regeringen säger sig därför arbeta för att förbättra förutsättningarna för havsbaserad elproduktion. Det har bl.a. handlat om att uppdra åt Svenska kraftnät att förbereda utbyggnaden av transmissionsnätet till havs. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 juni 2022.

I elektrifieringsstrategin nämner regeringen också det pågående arbetet med att havsplaner, som bl.a. förväntas kunna resultera i en ökad tydlighet om utbyggnaden av havsbaserad energi, och mer effektiva och samordnade tillståndsprocesser kan minska risken för investerare, överlappet mellan konkurrerande projekt och den administrativa bördan för berörda myndigheter och projektörer.

Regeringens överväganden i fråga om havsbaserad vindkraft i elektrifieringsstrategin utmynnar i att de hittills vidtagna åtgärderna ska följas upp ur ett helhetsperspektiv för att utbyggnaden ska ske på ett så effektivt sätt som möjligt och bidra till de klimat- och energipolitiska målen. Uppföljningen ska identifiera eventuella behov av ytterligare och kompletterande strategiska insatser, inklusive konkreta åtgärder för ökad samexistens med naturvårds-, försvars- och yrkesfiskeintressen så att utbyggnaden ska kunna gå i takt med det ökade elbehov som följer av elektrifieringen.

Uppdatering av riksintressen för vindbruk

Energimyndigheten ansvarar för att peka ut riksintressen för energidistributionen och energiproduktionen enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Den senaste uppdateringen av riksintressen för vindbruk gjordes av myndigheten 2013. Regeringen anför i sin elektrifieringsstrategi att riksintresseområdena bör avgränsas på nytt mot bakgrund av myndigheternas aktuella bedömningar av en kraftig ökning av elbehovet till 2045 och den utvecklade planering som regeringen föreslår i strategin.

Vindkraft och fysisk planering

I elektrifieringsstrategin meddelar regeringen avsikten att under 2022 kartlägga förutsättningar och behov när det gäller en utvecklad elnäts-, energi- och samhällsplanering för att nå målsättningarna för elektrifieringen. Det betonas bl.a. att det bör tas fram en utvecklad regional och kommunal planering i dialog mellan länsstyrelserna, regionerna, Energimarknadsinspektionen och övriga berörda nationella myndigheter.

Vidare anges det att det ska göras en analys av vilka verktyg som på ett kostnadseffektivt sätt kan utvecklas för att användas av regioner, kommuner eller planerare, exploatörer och näringslivsutvecklare på lokal nivå.

Vattenfall och vindkraft

Vattenfall är ett av staten helägt energiföretag med verksamhet främst i Sverige, Tyskland, Nederländerna, Danmark och Storbritannien. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

I juni 2010 beslutade riksdagen att godkänna att uppdraget för Vattenfall skulle förtydligas i enlighet med det som regeringen hade föreslagit (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:NU23). Detta innebär att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. I betänkandet framhöll utskottet att en ledande position i koldioxideffektiv teknik och hållbar energiproduktion är en viktig komponent för Vattenfalls framtida värdeskapande. Som en följd av riksdagens beslut antogs en ny bolagsordning för Vattenfall vid en extra bolagsstämma i augusti 2010. Enligt denna är föremålet för bolagets verksamhet att generera en marknadsmässig avkastning genom att bl.a. direkt eller genom dotter- och intressebolag affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion (3 §).

Vid en extra bolagsstämma i december 2017 beslutades nya ekonomiska mål för Vattenfall. Enligt bolaget möjliggör de nya målen ökade investeringar i förnybara energislag och bidrar till bolagets långsiktiga mål att bli fossilfritt inom en generation. De nya målen innebär bl.a. ett lägre avkastningskrav och att nettoskuldskattningen har tagits bort. Av regeringens skrivelse med 2021 års redogörelse för företag med statligt ägande framgår bl.a. att Vattenfall har definierat sitt syfte som Power Climate Smarter Living med målet att erbjuda alla kunder klimatsmart energi och att möjliggöra ett liv fritt från fossila bränslen inom en generation.

När utskottet behandlade regeringens senaste skrivelse om bolag med statlig ägande återknöt utskottet till de ovan refererade besluten från 2010 och 2017 och påpekade att bolaget anser att de nya målen möjliggör ökade investeringar i förnybara energislag och bidrar till bolagets långsiktiga mål att bli fossilfritt inom en generation (skr. 2020/21:140, bet. 2021/22:NU4). Utskottet vidhöll sin uppfattning att det inte finns några skäl för riksdagen att ta initiativ

för att ändra detta. Utskottet påminde också om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer, där det högsta beslutande organet är bolagsstämman. Enligt aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets organisation och förvaltning av dessa angelägenheter och ska, liksom bolagets ledning, se till bolagets bästa. Utskottet såg därför inga skäl att uppmana riksdagen att uttala sig om hur bolaget ska bedriva sin verksamhet eller ta initiativ för att ändra Vattenfalls uppdrag för att tillgodose de då aktuella motionsförslagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag likalydande som yrkandena 17 och 18 i motion 2021/22:3199 om Vattenfall och vindkraftsutbyggnad avstyrktes av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21) med samma – ovan refererade – motivering som när närbesläktade yrkanden avstyrktes i samband med att utskottet i december 2021 behandlade förslag om bolag med statligt ägande (bet. 2021/22:NU4). Yrkande 84 i motion 2021/22:3684 (C) och yrkande 37 i motion 2020/21:4066 (MP) har inte behandlats tidigare.

Utskottets ställningstagande

Vindkraften kommer att vara en del av det framtida kraftsystemet. I den nationella vindkraftsstrategi som har utarbetats av Naturvårdsverket och Energimyndigheten antas ett totalt nationellt utbyggnadsbehov av vindkraft till 2040-talet som motsvarar minst 100 TWh, varav ca 80 procent på land. Det motsvarar 70 procent av dagens elanvändning i Sverige.

Viktiga överväganden om den havsbaserade vindkraften har gjorts inom ramen för arbetet med att ta fram de förslag till havsplaner som överlämnades till regeringen i december 2019 och som sedan beslutades av regeringen i februari 2022. Det bör också nämnas att den havsbaserade vindkraften ges en framträdande roll i den elektrifieringsstrategi som regeringen presenterade i början av februari 2022 och att flera åtgärder som syftar till att underlätta utbyggnaden av den havsbaserade vindkraften lyfts fram. Med hänvisning till det arbete som bedrivs på området anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att förorda ett utbyggnadsmål för den havsbaserade vindkraften i linje med vad som föreslås i motion 2021/22:4066 (MP) yrkande 37.

När det gäller förslaget i motion 2021/22:3684 (C) yrkande 84 om stöd till kommunernas vindkraftsplanering konstaterar utskottet att det för närvarande pågår beredning inom Regeringskansliet av förslag från utredningen om en rättssäker vindkraftsprövning. Utredningen har bl.a. belyst olika alternativ till det kommunala vindkraftsvetet. Bland dessa alternativ berörs bl.a. de kommunala vindbruksplanerna, och det förs resonemang om för- och nackdelar med att göra dem rättsligt bindande. Utskottet finner det mindre lämpligt att föregripa den pågående beredningen av utredningens förslag genom ett tillkännagivande om ett stöd till kommunernas vindbruksplanering.

När det avslutningsvis gäller motion 2021/22:3199 (V) yrkandena 17 och 18 konstaterar utskottet att likalydande yrkanden avstyrktes av utskottet våren 2021. Utskottet redovisade så sent som i december 2021 sin syn på riksdagens roll när det gäller styrningen av ett sådant helägt statligt bolag som Vattenfall och behovet av att förändra bolagets ekonomiska mål. Utskottet anser inte att det har tillkommit något nytt i sak som gör det nödvändigt att ompröva synen på de aktuella förslagen i motionen.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Biobränslen och biodrivmedel

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till pågående beredning av det nyligen avslutade utredningsarbetet och till att det pågår ett omfattande arbete med att ställa om fordonsflottan avslår riksdagen förslag om ökad inhemsk produktion och användning av biodrivmedel. Även övriga förslag om biodrivmedel och biobränslen avslås av riksdagen.

Jämför reservation 28 (M, C), 29 (M), 30 (C), 31 (KD) och 32 (MP).

Motionerna

Biodrivmedel

I partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. anför Moderaterna att Sverige har goda möjligheter att producera hållbara biodrivmedel från grödor, skog och avfall, samtidigt som merparten av de biodrivmedel som används i landet är importerade. Motionärerna förordar därför i yrkande 44 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att öka den inhemska produktionen och användningen av biodrivmedel. I kommittémotion 2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) förordas i yrkande 37 ett likalydande tillkännagivande som det nyss beskrivna.

I kommittémotion 2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M) anføres att politikens uppgift är att skapa förutsättningar för en fungerande marknad för klimatsmart bränsle. Motionärerna förordar därför i yrkande 19 att riksdagen ska uppmana regeringen att intensifiera arbetet med en hållbar biodrivmedelstillverkning genom att tillsätta en utredning med syftet att förbättra de nationella förutsättningarna.

I kommittémotion 2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) slås det fast att svenska biodrivmedel har väldigt låg risk att leda till ändrad markanvändning. Motionärerna vill i yrkande 38 att regeringen ska se över hur den outnyttjade potentialen för inhemsk produktion av biodrivmedel med hög klimatannytta kan tas till vara på ett bättre sätt samt anta ett långsiktigt mål om att öka exporten av sådana drivmedel. Vidare vill de i yrkande 39 att det framförs

att ytterligare styrmedel behövs för att öka den inhemska produktionen av biodrivmedel, vilket stärker självförsörjningsgraden och därmed också ökar Sveriges motståndskraft. Att utreda möjligheten och införa ett driftsstöd till biodrivmedelsanläggningar vill de också ska lyftas fram (yrkande 40).

Även i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) finns ett antal yrkanden som är inriktade på biodrivmedel och biobränslen, varav några är likalydande med de nyss refererade i kommittémotion 2021/22:3663 (C). Det gäller yrkande 59, där motionärerna vill att möjligheten att införa driftsstöd till biodrivmedelsanläggningar utreds, samt yrkande 66 om hur man bättre kan tillvarata den outnyttjade potentialen för inhemsk produktion av biodrivmedel med hög klimatnytta samt anta ett långsiktigt mål om att öka exporten. Yrkande 67 är likalydande med yrkande 39 i motion 2021/22:3663 (C). Motionärerna betonar vidare vikten av att de svenska biodrivmedlen har en väldigt låg risk för ändrad markanvändning och att det i kommande översyn av förnybartdirektivet är angeläget att de avancerade biodrivmedel som exempelvis kan tillverkas från restprodukter från skogsbruket får hållbarhetskriterier som reflekterar deras nytta. Ett tillkännagivande med den innebörden efterfrågas i yrkande 8. När det gäller förnybartdirektivet anser motionärerna därutöver i yrkande 72 att samma rapporteringsskyldighet som åläggs importörer av förnybara drivmedel ska gälla för de som importerar fossila drivmedel.

I kommittémotion 2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) framhålls nödvändigheten av att beroendet av fossila bränslen inom transportsektorn och att främja teknikutvecklingen för att nå ett mer hållbart transportsystem. Motionärerna anser det vara viktigt att regeringen skapar förutsättningar för utökad produktion av biodrivmedel och föreslår i yrkande 14 ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en övergripande utredning om biodrivmedel. I yrkande 67 förordas därtill ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången av biobränsle till flyget.

EU och biobränslen

I kommittémotion 2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) förordas i yrkande 38 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för långsiktiga och förutsägbara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Därutöver föreslår motionärerna i yrkande 40 att riksdagen ska uppmana regeringen att, i samband med översynen av förnybartdirektivet, verka för att direktivet inte ska innehålla några restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade.

Även i kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 28 begärs ett tillkännagivande med inriktning på arbetet inom EU för att främja bioenergi. Motionärerna anser att riksdagen ska tillkänna för regeringen att Sverige måste säkerställa bra villkor för bioenergin på EU-nivå.

Övrigt om biobränslen

Miljöpartiets mål är att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030. Detta slås fast i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP). I yrkande 43 vill motionärerna även ha ett tillkännagivande till regeringen om att utveckla användningen av biomassa från jordbruket för bioenergiproduktion.

Bakgrund och pågående arbete

Politikens inriktning i budgetpropositionen för 2022

I budgetpropositionen för 2022 konstaterar regeringen att den svenska försörjningen av fossila drivmedel är helt beroende av import. Användningen av biodrivmedel i transportsektorn har ökat de senaste åren, men det finns även ett starkt importberoende när det gäller biodrivmedel. Regeringen framhåller att den inhemska produktionen av biodrivmedel har ökat, från både inhemska och importerade råvaror, och att detta är en följd av riktade insatser under den senaste mandatperioden. År 2019 kom drygt 10 procent av den totala användningen av biodrivmedel från svenska råvaror. För att främja produktion av biodrivmedel med ny teknik där kostnaden är för hög för att drivmedlet ska vara konkurrenskraftigt har regeringen uppdragit åt Energimyndigheten att undersöka behovet av ytterligare styrmedel (se vidare nedan).

Uppdrag om inhemsk produktion av biodrivmedel

I oktober 2020 fick Energimyndigheten i uppdrag att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Uppdraget omfattade bl.a. att

- analysera behovet av ytterligare styrmedel för att främja biodrivmedelsanläggningar med teknik som befinner sig bortom demonstrationsnivå, där kostnaden för att den första fullskaliga produktionsanläggningen är för hög för att drivmedlet ska vara konkurrenskraftigt
- analysera hur eventuella sådana styrmedel skulle kunna utformas med hänsyn till marknadens funktion och rättsliga förutsättningar
- ta fram en prognos för hur produktionskapaciteten av hållbara biodrivmedel i Sverige väntas öka givet existerande och aviserade styrmedel
- ta fram en prognos för hur snabbt produktionskapaciteten av hållbara biodrivmedel i Sverige kan öka om ytterligare styrmedel införs.

Av uppdraget framgår det vidare att Energimyndigheten – i enlighet med förslagen från Biojetutredningen (SOU 2019:11) och Biogasmarknadsutredningens (SOU 2019:63) – bör beakta både flytande och gasformiga biodrivmedel för olika trafikslag.

Energimyndigheten redovisade uppdraget i oktober 2021 i rapporten Styrmedel för nya biodrivmedel – Behov och utformning av styrmedel för att främja produktion av biodrivmedel med nya tekniker (ER2021:22). Myndigheten konstaterar bl.a. att de svenska styrmedlen för att främja biodrivmedel hittills främst har riktats mot användarsidan. Framför allt reduktionsplikten väntas driva fram en kraftigt ökad biodrivmedelsanvändning till 2030. Vidare konstaterade myndigheten att det finns svenska råvaror som skulle kunna utnyttjas i högre grad, men att detta kräver nya tekniker som ännu inte används kommersiellt. Att utveckla nya tekniker innebär risker och merkostnader för den som investerar i dem. För att samhällsekonomiskt effektiva investeringar i nya biodrivmedelstekniker ska komma till stånd krävs det därför sannolikt någon typ av styrmedel som minskar investeringens risker och merkostnader. I myndighetens rapport föreslås ett antal sådana styrmedel i form av bl.a. kombinationer av investeringsstöd och riktade kvoter i reduktionsplikten för råvaror som främst består av lignocellulosa och därmed inte kan omvandlas till biodrivmedel med hjälp av etablerade tekniker. Myndigheten konstaterade att med nya tekniker kan verksamheter vars restprodukter hittills har haft ett lågt värde få nya affärsmöjligheter, samtidigt som drivmedelsproducenter kan minska sitt importberoende och därmed sin exponering mot världsmarknadspriser för alltmer eftertraktade råvaror vars priser riskerar att stiga. Ett minskat importberoende kan dessutom vara positivt för försörjningstryggheten. För miljön kan förslagen innebära ett minskat tryck på i huvudsak importerade råvaror som direkt eller indirekt kan bidra till negativa markanvändningseffekter. De råvaror som skulle användas väntas i stället främst bestå av restprodukter från skogsindustri och skogsbruk, där man bedömer att de aktuella uttagsnivåerna ryms inom hållbara ramar.

Översyn om andelen hållbara biobränslen i bensin och diesel

Enligt den s.k. reduktionsplikten är alla drivmedelsleverantörer skyldiga att blanda in förnybara och fossilfria bränslen i bensin, diesel och flygfotogen. I december 2021 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att ta reda på om andelen hållbara biodrivmedel i bensin, diesel och flygfotogen behöver ändras för att nå Sveriges klimatmål. Myndigheten ska analysera reduktionsnivåerna för bensin och diesel i förhållande till utvecklingen när det gäller elektrifiering och bränsleutveckling inom transportsektorn, och i relation till transportsektorns klimatmål för 2030 och föreslå förändringar om den bedömer att sådana behövs.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 december 2022.

Hållbarhetskriterier för biobränslen

Hållbarhetskriterier för biobränslen regleras inom EU i det s.k. förnybartdirektivet. Direktivet anger villkor för biodrivmedel som kommer att gälla på EU-nivå till 2030. Andra hållbarhetsaspekter kommer att regleras inom ramen för

den s.k. taxonomin. Taxonomiförordningen antogs i juni 2020 och utgör en ramreglering för att avgöra vilka ekonomiska verksamheter som ska anses vara miljömässigt hållbara i taxonomin. För att en viss ekonomisk verksamhet ska klassificeras som miljömässigt hållbar ska den bidra väsentligt till ett eller fler av sex fastställda miljömål, inte orsaka betydande skada för något av målen och uppfylla vissa minimikrav inom hållbarhet. Villkoren för vad som ska anses vara ett väsentligt bidrag och utgöra betydande skada för olika ekonomiska verksamheter ska specificeras närmare genom s.k. tekniska granskningskriterier. Dessa ska fastställas av kommissionen i delegerade akter till förordningen.

I slutet av april 2021 överlämnade regeringen propositionen Hållbarhetskriterier – genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet till riksdagen (prop. 2020/21:185). I propositionen föreslog regeringen hållbarhetskriterier för fasta och gasformiga biobränslen som används för produktion av el, värme, kyla eller bränslen i anläggningar av en viss storlek. För att sådana biobränslen ska kunna få ett hållbarhetsbesked, vilket exempelvis krävs för skattenedsättning eller tilldelning av elcertifikat, får de inte komma från mark med stor biologisk mångfald eller med stora kollager. Det föreslogs också begränsningar för hur höga utsläppen av växthusgaser får vara.

Vid riksdagens behandling av propositionen ställde sig miljö- och jordbruksutskottet bakom regeringens förslag, med vissa ändringar när det gällde definitionen av biomassa i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (bet. 2020/21:MJU24, rskr. 2020/21:374). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2021.

Pågående revidering av förnybartdirektivet

I enlighet med EU:s gröna giv har kommissionen utlovat tuffare klimatåtgärder, och kommissionen ska därför utvärdera hur utsläppen av växthusgaser i EU på ett ansvarsfullt sätt kan minska med minst 50–55 procent till 2030. Kommissionen ska bl.a. se över förnybartdirektivet för att analysera i hur hög grad dessa regler kan bidra till de högre ställda ambitionerna.

I juli 2021 presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i förnybartdirektivet. Kommissionen föreslog bl.a. att EU:s mål för andelen förnybar energi 2030 höjs från 32 procent till 40 procent samt att delmålen för bl.a. värme- och transportsektorerna justeras upp. Förslaget innehöll också skärpta hållbarhetskrav och krav på ökad rapportering av bioenergi.

I en preliminär svensk ståndpunkt välkomnade regeringen förslaget att direktivets bindande övergripande mål till 2030 anpassas till EU:s reviderade mål att minska växthusgasutsläppen med minst 55 procent till 2030 (fakta-PM 2020/21:144). Regeringen ställde sig dock kritisk till förslagen att öka detaljregleringen av hur målen för ökad andel förnybar energi ska uppnås, liksom att regelverket för bioenergens hållbarhet revideras innan det går att utvärdera effekten av de regler som började tillämpas i juli 2021.

Den 16 september 2021 överlade utskottet med statssekreterare Sebastian de Toro om förslaget till svensk stånpunkt och det fanns då stöd i utskottet för den preliminära stånpunkten, som refererades ovan (protokoll från utskottssammanträde 2021/22:1). En gemensam avvikande stånpunkt anmäldes (M, SD, KD, L).

Enligt uppgift från Regeringskansliet har det franska ordförandeskapet som ambition att nå en allmän inriktning för det fortsatta arbetet med revideringen av direktivet under våren 2022.

Fossilfritt flyg 2045

Energimyndigheten har fått i uppdrag att under 2021–2022 förlänga den satsning på att främja hållbara biobränslen för flyg som beslutades av regeringen i april 2018. Satsningen ska omfatta samtliga hållbara förnybara bränslen för flyg. Därutöver satsas det på forskning och utveckling av elflyg och vätgasdrift, inklusive tanknings- och laddinfrastruktur. Uppdraget ska slutrapporteras senast den 31 mars 2023.

Fortsatt skattefrihet eller reduktionsplikt för vissa biodrivmedel?

Rena och höginblandade biodrivmedel är befriade från koldioxid- och energiskatt under 2022, i enlighet med ett statsstödsgodkännande från kommissionen. Eftersom det bedömdes som osäkert om ytterligare förlängningar av statsstödsgodkännandet kan komma att medges föreslogs det därför i en departementspromemoria (Reduktionsplikt för rena och höginblandade biodrivmedel) från slutet av december 2021 att befrielsen från energiskatt och koldioxidskatt för flytande rena och höginblandade biodrivmedel ska slopas. Sådana drivmedel ska i stället omfattas av reduktionsplikten, dvs. en skyldighet att minska utsläppen av växthusgaser från drivmedel i ett livscykelperspektiv. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Promemorian var ute på remiss till den 14 februari 2022.

I december 2021 presenterade kommissionen nya miljöstödsriktlinjer som utgör det regelverk som den tillämpar för att godkänna dessa typer av statliga stöd. Regeringen konstaterar att riktlinjerna innehåller många och i vissa fall komplicerade villkor, men gör bedömningen att ändringarna i riktlinjerna bör stärka Sveriges möjligheter att ha kvar skattebefrielsen för höginblandade biodrivmedel i sin nuvarande utformning. I mitten av februari 2022 meddelade regeringen därför sin avsikt att lämna in en ansökan till kommissionen om ett fortsatt statsstödsgodkännande för att skattebefria höginblandade flytande biodrivmedel i tio år.

För att säkerställa att höginblandade biodrivmedel inte står helt utan någon form av stöd efter den 1 januari 2023 om ett statsstödsgodkännande inte medges, kommer de ovan refererade förslagen i promemorian att beredas vidare inom Regeringskansliet med beaktande av remissvaren.

En handlingsplan för fossilfria transporter

I enlighet med klimatlagen överlämnade regeringen i december 2019 den första klimatpolitiska handlingsplanen till riksdagen (prop. 2019/20:65). Regeringen framförde bl.a. att takten i klimatomställningen måste öka och att minskade utsläpp från transportsektorn är en förutsättning för att nå klimatmålen.

I budgetpropositionen för 2022 föreslogs därför olika satsningar som ska påskynda omställningen i transportsektorn. Utöver insatser för elektrifiering av fordonsflottan anger regeringen i sin klimatpolitiska handlingsplan att vätgas kan komma att få en större roll i framtiden bl.a. när det gäller bränsleceller i fordon.

Utfasningsutredningen

I december 2019 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare (Sven Hunhammar, måldirektör vid Trafikverket) med uppdrag att lämna förslag om utfasning av fossila drivmedel och utreda förutsättningarna för förbud mot försäljning av nya bensin- och dieseldrivna bilar. I Utfasningsutredningens betänkande I en värld som ställer om – Sverige utan fossila drivmedel 2040 från juni 2021 föreslogs att användningen av fossila drivmedel i inrikes transporter och arbetsmaskiner i Sverige ska vara utfasad senast 2040 (SOU 2021:48). Enligt utredningens uppfattning kan detta genomföras på ett så hållbart och kostnadseffektivt sätt som möjligt genom en kombination av en omfattande elektrifiering, minskad trafik genom ett mer transporteffektivt samhälle och en övergång till långsiktigt hållbara och förnybara drivmedel. Utredningen anser att det s.k. reduktionspliktsystemet bör förändras bl.a. genom att rena och hög-inblandade flytande biodrivmedel förs in under systemet och att en särskild kvot införs för avancerade biodrivmedel och elektrobränslen. Utredningen var ute på remiss till den 6 september 2021 och enligt uppgift pågår beredning av ärendet inom Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2021 behandlade utskottet flera motionsförslag om biobränslen och biodrivmedel som var likalydande med eller snarlika de nu aktuella (bet. 2020/21:NU21). Det gäller exempelvis förslag som på olika sätt gällde satsningar på en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel och biobränslen i Sverige. Utskottet anförde bl.a. att det delade uppfattningen i motionerna att en ökad svensk produktion av biodrivmedel skulle kunna öka försörjningstryggheten för drivmedel och minska den svenska drivmedelsmarknadens sårbarhet mot omvärldshändelser. Vidare välkomnade utskottet det uppdrag som Energimyndigheten då nyligen hade fått, nämligen att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja ökad inhemsk produktion av biodrivmedel.

Beträffande vissa EU-relaterade förslag med koppling till biodrivmedel och biobränslen redovisade utskottet att det pågick en översyn av direktivet för

förnybar energi och att regeringen i den pågående översynen verkar för att höginblandade biodrivmedel ska kunna gynnas framför fossila drivmedel även efter 2021. Vidare konstaterade utskottet att regeringen verkar för att EU-subsidier till fossila bränslen ska fasas ut. Utskottet underströk också vikten av att EU:s s.k. taxonomiförordning inte begränsar möjligheterna att använda och utveckla biodrivmedel och andra biobränslen samt att bioenergi som uppfyller hållbarhetskriterier i EU:s förnybartdirektiv också bör klassas som en hållbar investering enligt taxonomin.

Våren 2021 behandlade utskottet också förslag om särskilda satsningar på biobränslen för flyget. Förslagen avstyrktes med hänvisning till det ovan nämnda uppdraget till Energimyndigheten och till att samma myndighet också har ett särskilt uppdrag att främja hållbara biobränslen för flyg.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Ökad produktion och användning av biodrivmedel
- Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel.

Ökad produktion och användning av biodrivmedel

Transportsektorn svarar för en ansevärd andel av växthusgasutsläppen från förbränning av fossila bränslen, och transportsystemets omställning är därför central om de långsiktiga klimatmålen ska nås. Riksdagen har beslutat om ett klimatpolitiskt ramverk med målet att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser 2045. Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart) ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Utskottet kan konstatera att en rad åtgärder har vidtagits under senare år för att påskynda omställningen till en fossilfri transportsektor; av dessa har olika typer av åtgärder med inriktning på att gynna produktion och användning av fossilfria drivmedel varit centrala. Det har bl.a. vidtagits flera åtgärder för att öka stödet till den inhemska produktionen av biogas, vilka beskrivs närmare längre fram i detta betänkande.

Att indirekt gynna biodrivmedel och elektrifiering av fordonsflottan genom att införa ett förbud mot försäljning av nya bensin- och dieseldrivna bilar har belysts av den s.k. Utfasningsutredningen, vars betänkande redovisades i juni 2021 och som fortfarande bereds inom Regeringskansliet.

Det kan även nämnas att regeringen har som ambition att införa en premie för konvertering av bilar från fossil drift till biodrivmedel eller biogas under 2022. Som underlag för detta arbete har regeringen bl.a. låtit Konjunkturinstitutet utreda förutsättningarna för ett konverteringsstöd.

I några motioner förordas att regeringen ska verka för att den inhemska produktionen av biodrivmedel ska öka. Utskottet delar – i likhet med vad det

gjorde när liknande förslag behandlades våren 2021 – uppfattningen som kommer till uttryck i motionerna om att en ökad svensk produktion av biodrivmedel skulle kunna öka försörjningstryggheten för drivmedel och minska den svenska drivmedelsmarknadens sårbarhet mot omvärldshändelser. Nu liksom våren 2021 anser utskottet att en ökad inhemsk produktion också skulle kunna skapa arbetstillfällen och bidra till regional utveckling. Dessutom skulle en ökad produktion av hållbara biodrivmedel i Sverige öka den totala tillgången på förnybara drivmedel på den europeiska marknaden, vilket skulle främja klimatomställningen även i andra medlemsländer.

Utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete med att ställa om fordonsflottan. Det handlar dels om elektrifiering, men också om realiserade, föreslagna och aviserade åtgärder med inriktning på att stimulera både efterfrågan på och produktionen av biodrivmedel. Ett viktigt bidrag till det fortsatta arbetet med att stimulera produktionen har varit uppdraget till Energimyndigheten att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Uppdraget redovisades under hösten 2021 och förslagen bereds allt jämt i Regeringskansliet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel

I några av motionerna efterfrågas utredningar om förutsättningarna för biodrivmedelstillverkning i Sverige. Vidare lyfts frågor om möjligheterna att ge driftsstöd till sådan produktion. Här hänvisar utskottet till att Energimyndigheten så sent som hösten 2021 redovisade ett regeringsuppdrag att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel. Innan regeringen har tagit slutlig ställning till innehållet i Energimyndighetens rapport bör motionsyrkandena om ytterligare utredningsinsatser på temat ökad biodrivmedelsproduktion i Sverige lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida. Detsamma gäller de yrkanden som avser driftsstöd till biodrivmedelsanläggningar. Driftsstöd är ett bland många styrmedel som kan vara aktuella i sammanhanget och det finns därför inga skäl för utskottet att specifikt peka ut just driftsstöd som särskilt ändamålsenligt.

Utskottet kan vidare konstatera att lagstiftning som läggs fast på EU-nivå påverkar förutsättningarna för produktion och användning av vissa energislag i Sverige. Det gäller exempelvis regler för fasta och flytande biobränslen. Utskottet har inte någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av långsiktiga och förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Utskottet konstaterar även att regeringen i översynen av direktivet för förnybar energi verkar för att det inte ska innehålla restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade. Utskottet anser därför att det inte behövs några förslag om tillkännagivanden på dessa områden heller.

Enligt utskottets uppfattning är det vidare viktigt att EU:s s.k. taxonomiförordning inte begränsar möjligheterna att använda och utveckla biodrivme-

del och andra biobränslen. Utskottet delar regeringens uppfattning att bioenergi som uppfyller hållbarhetskriterier i EU:s förnybartdirektiv också bör klassas som en hållbar investering enligt taxonomin. Taxonomin riskerar annars att slå hårt mot förnybar energi och bioenergin.

När det avslutningsvis gäller förslaget i motion 2021/22:3879 (KD) yrkande 67 om en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen har utskottet samma uppfattning som när motsvarande yrkande behandlades våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Således delar utskottet fortfarande motionärernas uppfattning att det är viktigt att minska flygets klimatavtryck. I övrigt hänvisar utskottet till det som då anfördes om pågående arbeten i dessa frågor, bl.a. inom ramen för Energimyndighetens regeringsuppdrag Fossilfritt flyg 2045. Uppdraget omfattar samtliga hållbara förnybara bränslen för flyg och ska även omfatta forskning och utveckling av flyg som drivs av el och vätgas eller kombinationer av dessa energibärare där bränsleceller spelar en central roll. Utskottet konstaterar sammantaget att det pågår arbete i linje med det som efterfrågas i motionen, och riksdagen bör därmed lämna förslagen utan åtgärd.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Solenergi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag som på olika sätt gäller solenergi. När det gäller större solparker hänvisar utskottet till de bestämmelser om hushållning med mark- och vattenresurser som finns i miljöbalken. Förslag med koppling till solcellers elektromagnetiska kompatibilitet avslås med hänvisning till det förstärkta uppdrag som Elsäkerhetsverket har på detta område.

Jämför reservation 33 (C), 34 (KD) och 35 (MP).

Motionerna

Utan närmare motivering föreslås i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 94 ett tillkännagivande om att i stället för att totalförbjuda solceller ställa krav på teknik såsom icke störningsfria optimerare.

I kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) slås det fast att solenergi är en viktig klimatsmart del i energisystemet. Motionärerna konstaterar dock samtidigt att det är den storskaliga solkraften som är mest intressant ur ett nationellt perspektiv. I motionen redovisas flera utmaningar som etableringar av storskaliga solcellsparker möter. I yrkande 22 efterfrågar motionärerna ett tillkännagivande om att riksdagen ska ställa sig bakom det som anförts på detta tema i motionen.

Enligt vad som anförts i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) har solkraft stor potential att öka, både på hustak och på andra ytor. Därför anser motionärerna i yrkande 38 att regeringen bör ta fram en nationell

strategi för solenergi i Sverige, för produktion av el och värme. Även i Miljöpartiets kommittémotion 2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. yrkande 31 efterfrågas ett tillkännagivande om en sådan strategi. I den sistnämnda motionens yrkande 28 begärs också ett tillkännagivande om att underlätta lokal produktion av solex och solvärme.

Det måste göras mer för att ställa om uppvärmningen av bostäder, sägs det i motion 2021/22:958 av Jasenko Omanovic (S). Det är dags att ta nästa steg för att få fler att komplettera dagens uppvärmningsmetoder med solenergi. Därför vill motionären ha ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheterna att främja solenergi som uppvärmningsform i befintliga små- och fritidshus samt som tillägg i fjärrvärmesystem.

Bakgrund och pågående arbete

Solenergiproduktion i Sverige

Sedan elcertifikatssystemet infördes 2003 har den förnybara elproduktionen ökat betydligt, och den största delen utgörs av vindkraft. Under 2020 tillkom det drygt 5 350 nya anläggningar inom elcertifikatssystemet. Solcellsanläggningar stod för den största procentuella ökningen med 84 procent, vilket motsvarade en ökning med ca 0,11 TWh jämfört med föregående år. Trots den stora relativa ökningen av solcellsanläggningar är den totala produktionen av solkraft marginell jämfört med övrig förnybar elproduktion, ca 1 TWh. I Energimyndighetens scenarier ökar solexproduktionen till 11 TWh 2050.

Utbyggnaden av nätanslutna solcellsanläggningar ökar, dock från en låg nivå. I slutet av 2020 uppgick den installerade effekten till 1 090 MW, vilket var en ökning med 56 procent jämfört med 2019. Det är framför allt antalet mindre solcellsanläggningar, exempelvis på villatak, som har ökat.

När det gäller att ta till vara solenergi för direkta uppvärmningsändamål har intresset varierat. Villaanläggningar med system som är mindre än 15 kvadratmeter har till stor del drivit den svenska solvärmemarknaden. Solvärmemarknaden för villasegmentet har dock minskat sedan 2010 som en följd av att stödsystemet för solvärme togs bort 2011. Tekniken var inte tillräckligt lönsam utifrån de marknadsförutsättningar som rådde för att vara självbärande, och försäljningen minskade. Minskningen sammanföll med ett fortsatt stöd för investeringar i solcellsanläggningar, där det fortfarande råder en exponentiell tillväxt. I dagsläget är det många aspekter som talar för att husägare som vill alstra solenergi från sitt tak i stället väljer att installera solceller. Energimyndigheten konstaterar bl.a. att elektricitet har fler användningsområden än värme och i takt med att transportsektorn elektrifieras kan det finnas fler nyttor för husägare med att installera solceller.

I dag finns inte något direkt stödsystem för solvärme i Sverige. Installationskostnaderna för solvärmearläggningen berättigar till rotavdrag, men kostnaden för anläggningen är inte avdragsgill. Solvärme ingår inte i det gröna avdraget, utan enbart anläggningar som kombinerar solvärme med solex är berättigade till stöd.

Grönt skatteavdrag

Genom riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2021 infördes ett avdrag för gröna investeringar i syfte att underlätta klimatomställningen (prop. 2020/21:1). Avdraget kan användas av privatpersoner som installerar grön teknik som t.ex. solceller. Skattereduktionen ersätter det statliga stöd som fysiska personer har kunnat ansöka om i samband med installation av solceller, för lagring av egenproducerad el och för installation av en laddningspunkt till elfordon. Skattereduktionens utformning liknar den fakturamodell som finns för rut- och rotavdrag, vilket gör det enklare för den enskilde jämfört med den modell med sökbara stöd som fanns tidigare. Den enskilde blir inte heller beroende av hur mycket medel som finns anslagna till investeringsstöd för solceller det aktuella året.

Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el

I mars 2021 överlämnade regeringen propositionen Utökad befrielse från energiskatt för egenproducerad el till riksdagen (prop. 2020/21:113). I propositionen föreslog regeringen att undantaget från skatteplikt för egenproducerad el utvidgas genom höjda effektgränser. Regeringen föreslog också att den befintliga skatternedsättningen i form av avdrag i deklARATIONEN för egenproducerad förnybar el, inklusive solel, utvidgas till fullständig skattebefrielse. Effektgränserna för skatternedsättning i form av avdrag skulle enligt förslaget höjas på motsvarande sätt som effektgränserna för undantaget från skatteplikt. Regeringen anförde att förslagen ligger i linje med regeringens ambition att det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk.

Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag, och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2021 (bet. 2020/21:SkU25, rskr. 2020/21:294).

Solceller och elektromagnetisk kompatibilitet

Elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) innebär att olika elektriska produkter och elinstallationer kan fungera tillsammans utan att störa varandra. I juni 2020 fick Elsäkerhetsverket och Försvarsmakten i uppdrag av regeringen att utreda elektromagnetiska störningar på totalförsvarets verksamheter. I uppdraget ingick att undersöka om och under vilka omständigheter som t.ex. solenergianläggningar kan orsaka elektromagnetiska störningar på verksamheter inom eller i anslutning till områden av riksintresse för totalförsvaret. Uppdraget redovisades till regeringen i december 2020, och Elsäkerhetsverket har sedermera tillfört medel i syfte att förstärka arbetet med elektromagnetisk kompatibilitet.

I myndighetens regleringsbrev för 2022 anges också att den ska verka för att det utformas harmoniserade EU-standarder, som är tillämpliga på produkter som ingår i solenergianläggningar, så att risken för problem med elektromagnetiska störningar minskar.

Storskalig solvärme i fjärrvärmenät

Energimyndigheten har på regeringens uppdrag utrett den ekonomisk potentialen för solvärme i Sverige med fokus på storskalig solvärme i fjärrvärmenät. Uppdraget redovisades i en rapport i januari 2022 (Solvärme i Sverige – en studie med fokus på potential, ekonomi och bidrag till energi- och klimatmål, ER 2021:32). Studien visar att solvärme har störst konkurrenskraft i mindre fjärrvärmenät med höga marginalkostnader på sommaren. Dessa fjärrvärmenät drivs av förädlade biobränslen, exempelvis pellets. Här är solvärme lönsamt i alla scenarierna.

Om investeringskostnaden för solvärme skulle sjunka kan det även bli lönsamt att investera i solvärme i de fjärrvärmenät som eldar oförädlade biobränslen, t.ex. flis.

Storskaliga solcellsanläggningar som ett prioriterat samhällsintresse

I mars 2021 besvarade statsrådet Anders Ygeman en skriftlig fråga från Birger Lahti (V) om huruvida statsrådet anser att behovet av grön förnybar energi från storskaliga solcellsanläggningar i syfte att snabbt kunna möta den globala klimatutmaningen och trygga landets energiförsörjning är ett prioriterat samhällsintresse och att det därmed motiverar en tillfällig verksamhetsändring på existerande jordbruksmark och skogsmark (fr. 2020/21:2224).

Statsrådet konstaterade bl.a. att regeringen har beslutat om en livsmedelsstrategi, med det övergripande målet att Sverige ska ha en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Detta förutsätter, enligt statsrådet, att företagen har tillgång till produktiva mark- och vattenresurser.

Vidare framhöll statsrådet att jordbruksproduktionen måste beaktas i den fysiska planeringen tillsammans med andra samhällsintressen, bl.a. energiförsörjningen. Hushållningen med mark- och vattenområden regleras i hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, som syftar till att främja en hållbar utveckling genom långsiktigt god hushållning med mark och vattenområden. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på annan plats. Förutsättningarna för att bygga solceller på jordbruksmark behöver därför bedömas och prövas utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Enligt statsrådet hade regeringen vid den aktuella tidpunkten inga planer på att förändra miljöbalkens hushållningsbestämmelser i dessa delar.

I ett svar på en liknande fråga från Niels Paarup-Petersen (C) lämnade statsrådet Per Bolund i mars 2021 samma motivering men anförde dessutom att det ofta är möjligt att samutnyttja mark- och vattenområden för flera olika syften (fr. 2020/21:1962).

Tidigare riksdagsbehandling

Ett förslag snarlikt det i motion 2021/22:3684 (C) om störningsfria optimerare avstyrktes av utskottet våren 2021 med hänvisning till pågående arbete med att stärka kopplingen mellan elsäkerhetsområdet och energipolitiken och till Elsäkerhetsverkets arbete med att verka för att produkter som ingår i solenergi-anläggningar utformas så att risken för problem med elektromagnetiska störningar minskar.

Utskottets ställningstagande

Solenergi i form av solkraft spelar i dagsläget en begränsad roll i det svenska kraftsystemet. Tillväxttakten är förvisso hög, men från låga nivåer. Förändrade skatteregler kan dock väntas gynna utbyggnaden ytterligare under de närmaste åren.

Storskaliga solcellsanläggningar har anlagts på ett par ställen i landet under de senaste åren. Dessa behöver relativt stor markyta och det har väckts en del frågor om hur dessa förhållandevis nya anspråk ska vägas mot andra markanvändningsintressen. Mot bakgrund av vad som anförs i motion 2021/22:4195 (KD) yrkande 22 kan utskottet instämma i att det finns både fördelar och utmaningar som måste beaktas i samband med etableringen av större solcellsanläggningar.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att hushållningen med mark- och vattenområden regleras i hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken, som syftar till att främja en hållbar utveckling genom långsiktigt god hushållning med mark- och vattenområden. Brukningsvärd jordbruksmark får exempelvis endast tas i anspråk för anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på annan plats. Samtidigt vill utskottet framhålla att det kan finnas möjligheter att samutnyttja mark- och vattenområden för flera olika syften och att det finns betydande arealer takyta som lämpar sig för solkraftsproduktion.

Sammantaget gör utskottet bedömningen att det i dagsläget inte finns skäl att rikta ett tillkännagivande till regeringen om storskaliga solkraftsparker.

I motion 2021/22:3684 (C) yrkande 94 finns ett förslag om man att i stället för att totalförbjuda solceller bör ställa krav på användning av icke störningsfria optimerare. Eftersom yrkandet helt saknar närmare motivering i motionen utgår utskottet från att det har samma bakgrund som när ett likalydande yrkande förekom i en motion från samma parti som utskottet behandlade våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Därtill tolkar utskottet yrkandet välvilligt och utgår från att det är störningsfria optimerare som efterfrågas och inte icke störningsfria diton. Med detta sagt avstryker utskottet yrkandet med hänvisning till de extra medel som har tillförts Elsäkerhetsverket under 2022 för att förstärka arbetet med elektromagnetisk kompatibilitet. Därtill kan nämnas att myndigheten i sitt regleringsbrev för 2022 har fått i uppgift att verka för att det utformas harmoniserade EU-standarder, som är tillämpliga på produkter som

ingår i solenergianläggningar, så att risken för problem med elektromagnetiska störningar minskar.

När det gäller motion 2021/22:958 (S), som gäller utökade insatser för att främja användningen av solvärme i småhus, i fritidshus och som en del i fjärrvärmeproduktionen hänvisar utskottet till att Energimyndigheten nyligen har haft i uppdrag av regeringen att utreda den ekonomiska potentialen för solvärme i Sverige med fokus på storskalig solvärme i fjärrvärmenet. I rapporten redovisas också att intresset för småskaliga solvärmelösningar har minskat under de senaste tio åren, bl.a. som en konsekvens av att olika stöd har avvecklats och att intresset för investeringar i småskaliga solenergilösningar främst har inriktats på produktion av el.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Energigaser och elektrobränslen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal förslag som handlar om en nationell vätgasstrategi och om satsningar på produktion av vätgas i Sverige. Utskottet hänvisar till att Energimyndigheten har föreslagit en sådan strategi och till att det pågår ett arbete på flera områden med att flytta fram Sveriges positioner när det gäller att göra vätgas till en viktig del av det svenska energisystemet.

Även förslag som på olika sätt handlar om att förbättra förutsättningarna för biogasproduktionen i Sverige avslås av riksdagen. Utskottet redovisade en positiv grundsyn på fortsatt och om möjligt även ökad produktion och användning av biogas i Sverige, men pekade samtidigt på de olika subventioner i form av produktions- och investeringsstöd samt skattebefrielse som redan riktas till produktion och användning av biogas.

Jämför reservation 36 (M, KD), 37 (MP), 38 (C), 39 (V), 40 (KD), 41 (L), 42 (M), 43 (SD), 44 (C), 45 (V), 46 (L), 47 (SD), 48 (KD) och 49 (L).

Motionerna

Vätgas och elektrobränslen

Vätgas berörs i Liberalernas partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. I yrkande 14 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att kommissionen ska lägga fram en tidssatt plan som beskriver hur produktionen av vätgas från fossila bränslen inom EU snabbt ska fasas ut. Vidare sägs det att fossila bränslen kan ersättas med olika syntetiskt framställda flytande kolväten. Därför förordar motionärerna i yrkande 70 att riksdagen i ett tillkännagivande ska framföra till regeringen att elektrobränslen framställda med

fossilfria energislag ska jämföras med hållbart framställda förnybara bränslen i svenska lagar och regelverk. Vidare vill de i yrkande 71 att Sveriges linje ska vara att elektrobränslen framställda med fossilfria energislag ska jämföras med hållbart framställda förnybara bränslen i EU-lagstiftningen. Utöver detta understryker motionärerna i yrkande 51 betydelsen av att riksdagen genom ett tillkännagivande framhåller vikten av att raffinaderierna har tillräckligt god och pålitlig tillgång till fossilfri el för att kunna producera den vätgas de behöver med hjälp av elektrolys.

I kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) framhålls att vätgasen har goda möjligheter att spela en viktig roll i klimatomställningen. Motionärerna konstaterar att flera länder både inom och utanför EU har kommit längre än Sverige i arbetet med att utnyttja vätgasens potential och de förordar därför i yrkande 33 att regeringen tar fram en nationell vätgasstrategi. Även i kommittémotion 2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 18 efterfrågas en övergripande vätgasstrategi och att vikten av dess betydelse för flyget då beaktas.

I kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) pekar motionärerna på vätgasens potential. I yrkande 78 förordas därför att regeringen ska utreda vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett förnybart energisystem. I yrkande 80 efterfrågas ett tillkännagivande om en riktad satsning på vätgasinvesteringar inom ramen för det s.k. Industriklivet.

Vätgassatsningar efterfrågas också i kommittémotion 2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V). I yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på hur vätgasproduktion, energilagring i vätgas och distribution av vätgas kan organiseras för bästa möjliga samhälls- och klimatnytta i hela landet. Motionärerna konstaterar vidare att dylika vätgassatsningar sannolikt kommer att behöva olika former av statligt stöd eller statliga investeringar, t.ex. via kreditgarantier. I yrkande 3 anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan ge stöd till eller finansiera vätgasinvesteringar i hela landet. Utöver detta påpekar motionärerna att eftersom vätgas kan framställas med hjälp av både fossil och förnybar energi är det viktigt att både statliga stöd och EU-stöd endast riktas till vätgas som framställs med förnybar energi. I yrkande 5 efterfrågas därför ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att vätgasproduktionen inom EU ska vara förnybar och att EU-stöd endast ska gå till förnybar produktion.

I kommittémotion 2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) betonas vikten av att det utvecklas förnybara bränslen för att minska flygets klimatpåverkan. Motionärerna konstaterar vidare att en framväxande komponent för flyg drivet av el är vätgas och de anser därför att det är angeläget att vätgasens potential för flyget beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi. I yrkande 69 förordas följaktligen ett tillkännagivande med den inriktningen.

I kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) framhålls olika fördelar med vätgas. Motionärerna anser att vätgas kan bli ett viktigt

verktyg för att nå klimatmålen men också som en inriktning för nya industri-satsningar som kan skapa innovationer, jobb och exportprodukter. I yrkande 24 förordar de ett tillkännagivande om en svensk vätgasstrategi.

Grön vätgas och elektrobränslen lyfts fram i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP). I yrkande 41 efterfrågas ett tillkännagivande om en nationell strategi för satsningar på grön vätgas och andra förnybara elektrobränslen.

En viktig åtgärd för att Sverige ska nå de långsiktiga klimatmålen och regeringens ambitioner är att möjliggöra en bredare användning av elektrobränslen och vätgas. Detta framhålls i motion 2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S). Motionären föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att överväga en utredning om möjligheten med produktion av vätgas och elektrobränslen i den svenska klimatomställningen.

I motion 2021/22:3739 föreslår Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga att ta fram en nationell strategi för vätgasproduktion. Motionärerna anser att staten behöver fånga utvecklingstrenden där allt fler företag satsar på vätgas och bränsleceller och snabbt utreda effektiva styrmedel för att påskynda en ökad produktion av och efterfrågan på grön vätgas.

Sten Bergheden (M) konstaterar i motion 2021/22:2026 (M) att världens första vätgasstationer där vätgasen produceras med hjälp av solpaneler finns i Mariestad. Motionären anser att det kunskapskluster och det utvecklingsområde som har växt fram kring vätgas i Mariestad och Skaraborg bör utvecklas vidare. I yrkande 1 begärs därför ett tillkännagivande om att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas. Vidare efterfrågas i yrkande 2 ett tillkännagivande om att initiera ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas.

Biogas

Biogas har med rätt styrmedel stor potential för att kunna skapa lokala kretslopp och synergier mellan jord- och skogsbruk, lokalsamhällen och industrier, anförs i partimotion 2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V). Motionärerna vill se en fortsatt satsning på produktion av biogas och begär därför i yrkande 6 ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska biogasproduktionen. Även i Vänsterpartiets partimotion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. lyfts biogasen fram som ett medel för att minska behovet av fossila drivmedel. Här poängteras också att en ökad produktion av biogas kan generera betydande mängder biokol. Biokol är träkol som framställs genom förbränning av biomassa med begränsad syretillförsel. Motionärerna vill i yrkande 18 att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att se till att en strategi tas fram för att främja en ökad nationell produktion och användning av biogas och biokol.

I Liberalernas partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. yrkande 60 begärs ett tillkännagivande om att öka produktionen av biogas för att tillgodose behoven av fossilfri metan i industrin och av bränslen för de delar av transportsektorn som är svåra att elektrifiera.

I kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för en gemensam, långsiktig och välfungerande inre marknad för biogas och andra höginblandade förnybara bränslen. Motionärerna betonar att det är olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner, och de anser därför att regeringen ska verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna.

I kommittémotion 2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) betonas vikten av rimliga förutsättningar för biogasproduktion. Motionärerna påpekar att den svenska biogasproduktionen är satt under press eftersom biogasproducenter i södra Sverige måste konkurrera med danska producenter som får produktionsstöd. I yrkande 8 efterfrågas ett tillkännagivande om en harmoniserad biogasproduktion.

Tillverkning och användning av biogas spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle och har många viktiga samhällsfördelar, anförs i kommittémotion 2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C). Mot den bakgrunden förordar motionärerna tre tillkännagivanden med inriktning på biogas. I yrkande 42 vill de att riksdagen ska uttala sitt stöd för ett fullständigt genomförande av Biogasmarknadsutredningens förslag (SOU 2019:63). I yrkande 43 föreslår de ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att ytterligare utveckla grönasprincipen för att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten. De anser också i yrkande 44 att regeringen ska uppmanas att vidareutveckla biogasanvändningen till fler användningsområden. De tre nu refererade yrkandena återfinns också med samma motivering i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C), yrkandena 68–70.

Biogas lyfts fram i kommittémotion 2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V). Motionärerna framhåller att med rätt styrmedel har biogas stor potential för att skapa lokala kretslopp och synergier med industrier i hela landet. Därför efterfrågar de i yrkande 13 ett tillkännagivande från riksdagen om en fortsatt satsning och rätt styrmedel för produktion av biogas.

Ett tillkännagivande om en svensk strategi för biogas i industrin efterfrågas i motion 2021/22:3323 av Sofia Westergren (M). Motionären menar att Biogasmarknadsutredningen saknade ett industrifokus och att efterfrågan på biogas därför har underskattats av utredningen. Hon menar att biogas kan driva på den gröna nyindustrialiseringen och stärka Sveriges konkurrenskraft. Därför behövs en strategi för biogas i industrin.

Naturgas

Naturgas är den största energigasen i Sverige och kommer i en rörledning från Danmark, konstateras det i kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin

m.fl. (KD). Motionärerna slår dock fast att naturgasen är av fossilt ursprung och de vill se en bortre parentes för detta energislag. I yrkande 23 efterfrågar de därför ett tillkännagivande från riksdagen om en avvecklingsplan för naturgasen.

Gasnät

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas (biogas) av olika avfallsprodukter, såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa, anförs i kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Motionärerna anser att en central del i att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan koppla in sig på gasnätet, vilket redan görs på sina håll i dag. Motionärerna förordar därför i yrkande 19 att regeringen verkar för en utbyggnad av stamgasnätet till Sveriges jordbruksintensiva regioner.

Bakgrund och pågående arbete

Olika energigaser

Begreppet gas syftar vanligen på ett eller flera energirika kemiska ämnen som vid rumstemperatur och atmosfärstryck (normalt lufttryck vid havsytan) är i gasform. Bränslen som vid användningen är i gasform brukar samlas under beteckningen energigaser. Till energigaserna hör bl.a. biogas, naturgas, gasol¹ och vätgas.

Naturgas

Naturgas introducerades i Sverige 1985 genom en utbyggnad av det danska naturgassystemet till södra Sverige. Handeln med naturgas i det svenska systemet är helt konkurrensutsatt sedan 2007. Mätt med europeiska mått har Sverige en begränsad naturgasmarknad. Sverige har inte heller någon egen utvinning av naturgas, utan huvudparten tillförs från Danmark där gasen huvudsakligen kommer från de danska naturgasfälten i Nordsjön, men den kan också ha importerats från Tyskland.

Noterbart är att med naturgas avses i naturgaslagen även biogas i den mån det är tekniskt möjligt att använda gasen i ett naturgassystem.

Utbyggnad av naturgasnätet

Det sydvästsvenska naturgasnätet – som kan betraktas som det svenska stamnätet eller transmissionsnätet för gas – sträcker sig från Trelleborg i söder till Stenungsund i norr, med en förgrening in i Småland. I juni 2013 tog Swedegas

¹ Gasol är ett svenskt handelsnamn för ett gasformigt bränsle som består av lätta kolväten som propan och butan. I övriga världen säljs gasol under namnet LPG (Liquefied Petroleum Gas). Gasol har fossilt ursprung.

AB över rollen som systembalansansvarig för det västsvenska naturgasnätet efter Svenska kraftnät. Swedegas äger även nätet.

Under 2000-talets första decennium fanns vissa planer på att dra en gasledning från Norge till Danmark med anslutning till det svenska transmissionsnätet. Projektet – kallat Skanled – drevs som ett partnerskap mellan svenska, norska och danska intressenter. Finanskrisen och den lågkonjunktur som följde fick dock konsortiet, som bl.a. inkluderade det statligt ägda norska gasnätbolaget Gassco, att avbryta projektet 2009.

Gasnätsutbyggnad innebär dock stora investeringar och är förknippat med långa tillståndprocesser. Eventuella utbyggnadsplaner kommer därför endast att förverkligas om andelen biogas ökar i stamnätet. Även möjliga regionala gasnätsutbyggnadsprojekt kommer att inventeras. I energigasbranschens färdplan för fossilfrihet, som har tagits fram inom ramen för det statliga initiativet Fossilfritt Sverige, har branschen redovisat ett åtagande om att investera i infrastruktur för distribution av gas. Branschen anger att den ska bygga ut den infrastruktur som krävs och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas. Vidare anges att man genom att bygga ut lokala och regionala gasnät kan effektivisera gastransporterna och samtidigt möjliggöra sektorskoppling mellan el och gas.

Biogas

Biogas bildas när organiskt material bryts ned av mikroorganismer utan tillgång till syre (rötning). Den totala produktionen av biogas i Sverige ökade under 2020 med 51 GWh eller 2,4 procent jämfört med 2019. Ungefär två tredjedelar av biogasproduktionen uppgraderas till fordonsgaskvalitet. Efter uppgraderingen har gasen sådana egenskaper och ett sådant energinnehåll att den kan matas in på det västsvenska gasnätet (transmissionsnätet/stamnätet och distributionsnätet) och på fordonsgasnätet i Stockholm, dvs. de nät som omfattas av bestämmelserna i naturgaslagen. Andelen biogas i fordonsgasen har stigit från 60 procent 2012 till 96 procent under 2021.

Förnybar gas kan också framställas genom olika typer av termisk förgasning av biomassa. Förgasning används ännu bara i begränsad utsträckning i Sverige, men det förekommer omfattande forskning och demonstration kring sådana tekniker.

Biogasmarknadsutredningen

I några av motionerna efterfrågas ett genomförande av den s.k. Biogasmarknadsutredningens förslag. I slutet av maj 2018 tillsatte regeringen en särskild utredare (riksdagsledamot Åsa Westlund (S)) med uppdraget att se över de långsiktiga förutsättningarna för biogasproduktion i Sverige (dir. 2018:45). Utredningen överlämnade sitt betänkande Mer biogas! – För ett hållbart Sverige till statsrådet Anders Ygeman i december 2019 (SOU 2019:63). Utredaren föreslog bl.a. att det ska införas ett mål för produktion av biogas i Sverige samt en uppsättning ekonomiska styrmedel som syftar till att förbättra den svenska

biogasproduktionens förutsättningar. Utredningen har remissbehandlats. I budgetpropositionen för 2021 uppgav regeringen att den avsåg att återkomma med förslag på området (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi).

Det bör även påminnas om att Energimyndigheten i sitt tidigare omnämnda uppdrag att utreda behovet av ytterligare styrmedel för att främja en ökad inhemsk produktion av biodrivmedel hade i uppgift att beakta förslagen från Biogasmarknadsutredningen när det gäller gasformiga biodrivmedel för olika trafikslag.

Stöd till biogasproduktion i Sverige

Den som driver en biogasanläggning och rötar gödsel kan ansöka om stöd för gödselgasproduktion. Syftet med stödet är att bidra till ökad produktion av gödselbaserad biogas och därmed uppnå dubbel miljö- och klimatnytta genom minskade metangasutsläpp från gödseln samt genom möjligheten att ersätta fossila energikällor. Stödet kallas emellanåt även för metanreduceringsstöd eller metangasreduceringsersättning. Gödselgasstödet är utformat som ett projekt som löper under perioden 2014–2023. Gödselgasstödet finansieras via anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket inom statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

I budgetpropositionen för 2022 konstaterade regeringen att biogas framför allt används inom transportsektorn, där den ersätter bensin och diesel. För att bibehålla och öka den svenska biogasproduktionen föreslog regeringen att det skulle avsättas 1 900 miljoner kronor under 2022–2024 till stöd för produktion av biogas och att det ska genomföras en kontrollstation under 2024 för att utvärdera om stödet har varit ändamålsenligt och kostnadseffektivt. Vid riksdagens behandling av budgetpropositionen fick emellertid ett alternativt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna majoritet, vilket innebar att det aktuella anslaget minskades med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag till förmån för en omfördelning av medlen till ett nytt anslag för biogasstöd inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (bet. 2021/22: MJU1). Det nya anslaget innebär att anslagsposten Biogasstöd under anslaget 1:7 Energiteknik inom utgiftsområde 21 Energi flyttades till det nya anslaget Biogasstöd inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Det nya anslaget får användas för utgifter för att stimulera utvecklingen av biogasproduktion och för de administrativa utgifter som detta medför. Miljö- och jordbruksutskottet anger att det över tid bör ses över hur Sverige mer generellt kan stödja teknikutveckling och framtagande av gröna bränslen och elektrifieringsteknik. För 2023 respektive 2024 beräknas att 700 miljoner kronor anvisas till anslaget.

I december 2021 beslutade regeringen att biogasanläggningar för elproduktion ska kunna få stöd från det statliga investeringsprogrammet Klimatklivet. Tidigare kunde investeringar i anläggningar för gödselbaserad biogas endast få stöd från Klimatklivet under förutsättning att biogasen uppgraderades till fordonsgaskvalitet.

Innovationskluster för flytande biogas

I maj 2018 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utlysa medel för utveckling och användning av flytande biogas i kombination med inrättandet av ett innovationskluster för flytande biogas. Syftet med satsningen är att främja omställningen till fossilfrihet för tunga transporter. Satsningen ska verka för demonstration, tillämpning och spridning av teknik för produktion av flytande biogas, drift med gasfordon i regional- och lokaltrafik samt kombinationer av dessa tekniker i Sverige. Satsningen omfattar 200 miljoner kronor under perioden 2018–2022 och uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2022.

Svar på skriftlig fråga om biogasens utvecklingspotential

I januari 2022 besvarade statsrådet Khashayar Farmanbar en skriftlig fråga från Per-Arne Håkansson (S) om huruvida statsrådet avser att verka för att på ett långsiktigt sätt stimulera ökad produktion och mer användning av biogas i Sverige (fr. 2021/22:692).

Statsrådet slog fast att regeringens bedömning är att produktion av hållbara förnybara drivmedel bör främjas, liksom investeringar i produktion och distribution av biogas. Därför har regeringen vidtagit flera åtgärder för att öka stödet till den inhemska produktionen av biogas. Exempelvis har 200 miljoner kronor satsats på ett innovationskluster för flytande biogas under perioden 2018–2022. Vidare avsätts 500 miljoner kronor för 2022 i syfte att öka produktionen av biogas och stärka producenternas konkurrenskraft. Under 2023 och 2024 föreslås det att 700 miljoner kronor per år tillförs för samma ändamål. Satsningen föreslås fortsätta till 2040, med en kontrollstation 2024. Statsrådet påpekade också att regeringen har beslutat att biogasanläggningar för elproduktion ska kunna få investeringsstöd från Klimatklivet fr.o.m. 2022. Avslutningsvis nämnde statsrådet även Energimyndighetens uppdrag att analysera behovet av och förutsättningarna för ytterligare styrmedel för biodrivmedelsanläggningar med nya tekniker. Uppdraget redovisades i oktober 2021 (se tidigare referat i detta betänkande). Enligt statsrådet analyseras Energimyndighetens förslag vidare inom Regeringskansliet.

Svar på skriftlig fråga om möjligheter att tanka biogas

I december 2021 besvarade statsrådet Annika Strandhäll en fråga från Lars Beckman (M) om vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att det ska bli lättare att tanka flytande biogas på fler orter än i dag (fr. 2021/22:538). Utöver det som redovisades i det föregående refererade frågesvaret anförde statsrådet att regeringen främjar etableringen av nya tankstationer genom det statliga investeringsstödet Klimatklivet. Regeringen har även utökat satsningarna på investeringsstödet Klimatklivet med 800 miljoner kronor nästa år, från ca 1,9 miljarder kronor 2021 till ca 2,7 miljarder kronor 2022, vilket möjliggör än fler tankstationer för biogas. Vidare beklagade statsrådet att oppositionens budget för 2022 avvecklar stödet till länsstyrelserna för att arbeta med och stödja den regionala klimatomställningen, vilket hon ansåg gör det svårare för

kommunerna att få hjälp av länsstyrelserna, när det exempelvis gäller den här sortens frågor.

Vätgas med olika ursprung

Det finns flera olika metoder för att producera vätgas, vilket i dagligt tal har gett upphov till benämningar som t.ex. grön, grå, blå och rosa vätgas. I EU:s vätgasstrategi förekommer följande benämningar:

- Elbaserad vätgas – produceras genom elektrolys av vatten, oavsett källan till elektriciteten.
- Förnybar vätgas (också kallad ren vätgas) – produceras genom elektrolys av vatten där elektriciteten kommer från förnybara energikällor.
- Fossilbaserad vätgas – producerad genom en rad olika processer med fossila bränslen som råvara, främst reformering av naturgas eller förgasning av kol.
- Fossilbaserad vätgas med avskiljning av koldioxid – detta är en delmängd av den fossilbaserade vätgasen men växthusgaserna från vätgasproduktionen avskiljs och lagras i stället för att släppas ut.
- Koldioxidsnål vätgas – omfattar fossilbaserad vätgas med avskiljning av koldioxid och elbaserad vätgas med livscykelutsläpp av växthusgaser som är betydligt lägre än för den nuvarande vätgasproduktionen.
- Vätgasbaserade syntetiska bränslen – en rad gasformiga eller flytande bränslen som är baserade på vätgas och kol. Den fossilbaserade vätgasen står för merparten av den vätgas som produceras i dag.

Vätgasdeklaration

I juli 2019 undertecknade Sverige den icke-bindande vätgasdeklaration som Österrike presenterade under sitt ordförandeskap i EU hösten 2018. Innebörden är att EU:s medlemsstater ska forska om, och utveckla, vätgas som energikälla och fordonsbränsle.

EU:s vätgasstrategi och gasmarknadspaket

I juli 2020 presenterade kommissionen meddelandet En vätgasstrategi för ett klimatneutralt Europa (COM(2020) 301). I meddelandet utvecklar kommissionen sin syn på vätgas och redogör för en färdplan mot 40 GW produktionskapacitet från förnybar el till 2030. Strategin innehåller också en investeringsagenda och åtgärdsförslag för att nå ökad produktion samt efterfrågan på vätgas och en plan för utformning av ett ramverk för infrastruktur och marknadsregler. Strategin redogör även för forsknings- och utvecklingsbehov och den internationella dimensionen.

Regeringen anser att vätgas är en av flera tekniker som på kort och lång sikt kommer att krävas för att hantera de svåraste utmaningarna när det gäller att

uppnå klimatneutralitet. Regeringen menar att vätgas bör produceras genom elektrolys från koldioxidfri el och att det inte ska vara krav på direktansluten förnybar elproduktion till produktionsanläggningar för vätgas, utan att all koldioxidfri el från nätet ska kunna användas. På användarsidan bör kommissionen fokusera på sektorer med en betalningsförmåga för vätgasens unika egenskaper och där billigare alternativ som till exempel elektrifiering eller förnybara bränslen inte är ett alternativ. Regeringen menar att utsläppsfri stålproduktion är ett bra exempel där initiativ för industriella kluster kring elektrifiering och vätgas är väl motiverat. Regeringen delar kommissionens skepsis till kostnadsdrivande initiativ som syftar till inblandning av vätgas i naturgasnätet. Regeringen anser också att vätgas kan spela en viktig roll för energilagring. Den 1 oktober 2020 överlade statssekreterare Sebastian de Toro med näringsutskottet om regeringens ståndpunkt. Efter en ändring av begreppet koldioxidfri mot fossilfri fanns det stöd i utskottet för regeringens ståndpunkt (protokoll från utskottssammanträde 2020/21:6). Tre avvikande ståndpunkter anmälades (C, V, L).

I december 2020 antog rådet slutsatser om arbetet med att bygga upp en europeisk vätgasmarknad som ska bidra till EU:s mål om koldioxidneutralitet senast 2050 utifrån kommissionens förslag. Rådet uppmanade kommissionen att vidareutveckla och genomföra EU:s vätgasstrategi, och särskilt redogöra för hur man ska kunna nå färdplanens mål om installation av minst 6 GW kapacitet fram till 2024 och 40 GW kapacitet fram till 2030.

I december 2021 presenterade kommissionen ett gasmarknadspaket som bl.a. syftar till att minska användningen av naturgas för att uppnå klimatmål och där vätgas är ett av fem fokusområden. Gasmarknadspaketet innehåller förslag till ändringar i gasmarknadsdirektiv och gasmarknadsförordning för förnybar gas, naturgas och vätgas. Behandlingen av förslaget till reviderat gasmarknadspaket kommer att inledas i rådsarbetsgruppen för energi under våren 2022.

Inom ramen för det EU-gemensamma projektet IPCEI-Vätgas godkänner EU statsstöd till nationella investeringar i innovativa elektrolysörer och vätgasprojekt. Energimyndigheten har i uppdrag att informera, samordna och planera ansökningsprocessen till IPCEI-Vätgas för att underlätta för svenska företag att delta.

En svensk strategi för vätgas och elektrobränslen

I januari 2021 fick Energimyndigheten i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till en övergripande strategi för vätgasens och elektrobränslets roll i det svenska energisystemet, inklusive ammoniak. Strategin och de eventuella åtgärdsförslagen ska syfta till att underlätta omställningen till fossilfrihet.

Uppdraget redovisades i november 2021 i rapporten Förslag till Sveriges nationella strategi för vätgas, elektrobränslen och ammoniak (ER 2021:34). I förslaget till strategi sätts konkreta mål till såväl 2030 som 2045 och det iden-

tifieras ett antal viktiga åtgärder och initiativ som behövs för en positiv vätgasutveckling. Det handlar bl.a. om att utreda behoven av ytterligare styrmedel som minskar kostnadsgapet mellan fossilfri- och fossil vätgas och att etablera en plattform för systematisk dialog mellan företag, branschorganisationer och offentliga aktörer.

Energimyndigheten föreslår två planeringsmål för elektrolysörkapacitet. Målet är att skapa förutsättningar för 5 GW (el) elektrolysörkapacitet till 2030 och ytterligare 10 GW (el) elektrolysörkapacitet till 2045. Genom planeringsmålen blir det tydligt vilken mängd vätgas, och därmed elektrolysörkapacitet, som krävs för att ta till vara de möjligheter till fossilfrihet som finns.

Kapacitet i enlighet med de föreslagna målen innebär ett ökat elbehov mellan ca 60 och 126 TWh per år. Det kan leda till utsläppsminskningar på 1,5–3 miljoner ton koldioxidekvivalenter till 2030, motsvarande 3–6 procent av Sveriges totala utsläpp i dag, och totalt 7–15 miljoner ton till 2045, motsvarande 15–30 procent av Sveriges totala utsläpp i dagsläget.

I samband med överlämnandet uttalade regeringen att den hade för avsikt att ta del av förslaget till strategi i sin helhet och bereda det vidare inom Regeringskansliet.

Här kan det även nämnas att statsrådet Khashayar Farmanbar den 22 december 2021 besvarade en skriftlig fråga från Mattias Bäckström Johansson (SD) om statsrådet avser att vidta åtgärder för att Sveriges fossilfria vätgasstrategi inte ska hindras av kommissionens syn på hur vätgasen ska utvecklas (fr. 2021/22:610). I svaret underströk statsrådet att regeringen anser att fossilfri vätgas kan bidra till minskade utsläpp av växthusgaser i sektorer där direkt elektrifiering inte är möjlig eller svår att genomföra inom överskådlig tid och att regeringen därför avser att verka för att vätgas producerad ur alla former av fossilfri energi ska kunna användas för att nå vätgasmålen. I övrigt hänvisade statsrådet till den pågående beredningen inom Regeringskansliet av Energimyndighetens förslag till nationell vätgasstrategi.

Vätgas och biogas i regeringens elektrifieringsstrategi

I den elektrifieringsstrategi som regeringen presenterade i början av februari 2022 framhålls det att utvecklingen av vätgasekonomin kommer att ha stor betydelse för omställningen till ett utsläppsfritt samhälle och stor påverkan på det framtida elbehovet i Sverige och i andra länder. Fossilfri vätgas har på kort tid blivit en central del av EU:s och många länders strategier för klimat- och energiomställning.

Regeringen framhåller vidare att vätgas har en nyckelroll i omställningen till fossilfria processer i industrin, exempelvis för produktion av fossilfritt stål. Kommissionens vätgasstrategi beskriver inriktningen på EU-nivå med bl.a. en målsättning om 6 GW elektrolysörkapacitet till 2024 och 30 GW till 2030.

Utvecklingen av elektrolysörer går framåt och driver ned kostnaden, men vätgasproduktion är dock beroende av låga elkostnader. Ett mer varierande

elpris och ersättning för stödtjänster kan påverka om elektrolysörer körs vid en given tidpunkt och kan även driva fram investeringar i energilager.

Regeringen understryker att vätgaslager kan lagra energi för flera dagars bruk. Att lagra vätgas är kostsamt och ligger vanligtvis utanför industrins kärnverksamhet. Med rätt förutsättningar kan vätgaslagring, enligt regeringens uppfattning, dock få en nyckelroll i det framtida energisystemet.

Beträffande distribution av vätgas via rörledning konstaterar regeringen att marknadsmässiga förutsättningar ska styra utvecklingen även fortsättningsvis, men för att åstadkomma en effektiv integrering med elsystemet bedömer regeringen att transmissionsnätoperatörerna för el- respektive gasnät bör samverka. Regeringen bedömer vidare att vätgastillämpningar bör utredas som alternativ vid beslut om elnätsförstärkningar.

Utöver detta anser regeringen att den fossilfria vätgasens strategiska framtida roll för elsystemets utveckling behöver tydliggöras. Den europeiska marknaden för vätgas och elektrobränslen kan bli mycket omfattande och resultera i stora exportmöjligheter för det svenska näringslivet. Samtidigt kan utmaningarna för elsystemet öka betydligt.

Regeringen framhåller också att andra fossilfria energiresurser, som biogas, bör tas till vara för att underlätta elektrifieringen genom att bl.a. bidra till ett minskat elbehov i olika sektorer och utjämna effektoppar i de delar av landet som inte har tillgång till vätgas och vattenkraft.

I elektrifieringsstrategin välkomnar regeringen även Energimyndighetens förslag till nationell vätgasstrategi och att myndigheten avser att arbeta vidare med flera av de åtgärder som redovisas i förslaget till strategi. Vidare konstaterar regeringen att andra åtgärdsförslag relaterade till utvecklingen av el- och energisystemet helt eller delvis omhändertas av åtgärder i elektrifieringsstrategin. Det gäller behov av reglering med intäktsram för vätgasledningar, fossilfri reservkraft, lokalisering av elektrolysörer, förutsättningar för energilager och flexibilitet samt kompetensförsörjning. Regeringen anger också att vissa andra åtgärder i Energimyndighetens förslag till strategi kommer att beredas vidare inom Regeringskansliet. Här redovisar regeringen bl.a. avsikten att tydliggöra den politiska inriktningen och undanröja hinder så att elektrolysörer och vätgaslager kan integreras i energisystemet på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt och bidra till att de energi- och klimatpolitiska målen kan nås.

Hybrit och vätgaslagring

Energimyndigheten har beslutat att stödja Hybrit Development AB och ägarbolagen SSAB, LKAB och Vattenfall i arbetet med att bygga ett underjordiskt vätgaslager i pilotskala. Satsningen är en del i att förverkliga en fossilfri värdekedja från malm till stål. Energimyndigheten beviljar stödet till Hybrit inom ramen för regeringens satsning Industrikivet. Projektet kommer att vidareutveckla tekniken för vätgaslagring i bergrum under tryck. Vätgaslager och

andra energilagringstekniker bedöms komma att bli viktiga för att öka flexibiliteten genom att flytta energi mellan sektorer, platser och olika tillfällen i tid och öka möjligheten att balansera elsystemet.

Tidigare riksdagsbehandling

Flera av de yrkanden som behandlas i detta betänkande var även föremål för utskottets ställningstaganden i likalydande eller snarlika form våren 2021. Det gäller exempelvis många av förslagen om satsningar på vätgas- och biogasproduktion i Sverige.

Förslag om att det ska tas fram en vätgasstrategi avstyrktes av utskottet med hänvisning till att EU har antagit en vätgasstrategi och att Energimyndigheten då nyligen hade fått i uppdrag att ta fram förslag till en strategi för vätgas och elektrobränslen. När det gäller Sveriges agerande på EU-nivå i fråga om vätgas konstaterade utskottet att regeringen i så stor utsträckning som möjligt och i samarbete med likasinnade kommer att verka för och driva att fossil vätgas inte ska få ta del av stöd från EU.

Förslag om biogas avstyrktes bl.a. med hänvisning till den då pågående beredningen inom Regeringskansliet av Biogasmarknadsutredningens förslag (SOU 2019:63). Utskottet redovisade också de stöd som svenska biogasproducenter har fått under de senaste åren för att bl.a. kunna möta konkurrensen från importerad biogas.

Förslaget i motion 2021/22:2390 (SD) om att bygga ut stamgasnätet har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen. Våren 2021 konstaterade utskottet att detta är en fråga för nätägaren Swedegas att avgöra på basis av affärsmissiga överväganden. Utskottet påminde även om att energigasbranschen i sin färdplan för fossilfrihet anger att den ska bygga ut den infrastruktur som krävs och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- En nationell vätgasstrategi
- Vissa övriga frågor om vätgas
- Biogas
- Vissa övriga frågor om energigas och elektrobränslen.

En nationell vätgasstrategi

Hållbart framställd vätgas har potential att spela en viktig roll i klimatomställningen. Vätgas har i det avseendet intressanta egenskaper med koppling till energilagring, gröna transporter och fossilfri industriproduktion. I flera motioner förordas tillkännagivanden om att regeringen ska ta fram en nationell

vätgasstrategi. Liknande förslag behandlades av utskottet våren 2021 och utskottet delade då motionärernas uppfattning att Sverige bör ha en sådan strategi. Utskottet avstyrkte dock förslagen med hänvisning till Energimyndighetens då pågående arbete med att på regeringens uppdrag ta fram ett förslag till en strategi för vätgas och elektrobränslen. Energimyndighetens förslag presenterades sedermera i november 2021. Utskottet kan konstatera att flera av de åtgärder som ingår i myndighetens förslag har omhändertagits inom ramen för regeringens elektrifieringsstrategi och att andra alltjämt bereds inom Regeringskansliet.

Enligt utskottets bedömning pågår ett arbete på flera områden med att flytta fram Sveriges positioner när det gäller att göra vätgas till en viktig del av det svenska energisystemet. Mot den bakgrunden anser utskottet inte att det finns några skäl för riksdagen att uttala sig till förmån för att regeringen ska ta fram en vätgasstrategi.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om vätgas

Utskottet har i det föregående redovisat att det pågår ett intensivt arbete kring frågor om vätgas och olika elektrobränslen, både på EU-nivå och i Sverige. Utskottet instämmer med det som anförs i flera av de aktuella motionerna om att olika hållbara energigas, inklusive vätgas, på sikt kan komma att spela en allt större roll i den svenska energimixen.

Eftersom Energimyndigheten så sent som hösten 2021 presenterade ett förslag till vätgasstrategi, anser utskottet inte att det finns skäl att i närtid ytterligare utreda denna fråga på ett mer övergripande plan i linje med vad som föreslås i några av motionerna. Däremot kan det vara motiverat att närmare överväga de mer specifika förslag till fortsatta utredningsinsatser som Energimyndigheten presenterade i sitt förslag till strategi. Det handlar bl.a. om att utreda ytterligare styrmedel som minskar kostnadsgapet mellan fossilfri och fossil vätgas. Dessa förslag ligger på regeringens bord, och utskottet anser ett det pågående beredningsarbetet bör avvaktas.

När det gäller frågor om vätgas på EU-nivå noterar utskottet att rådet i behandlingen av EU:s vätgasstrategi bl.a. lyfte fram behovet av att ytterligare stimulera och skapa villkor för investeringar som avser utfasning av fossila bränslen eftersom vätgas från förnybara källor i nuläget inte är tillräckligt konkurrenskraftig kostnadsmässigt. Utskottet noterar också att regeringen har meddelat sin avsikt att verka för att vätgas producerad ur alla former av fossilfri energi ska kunna användas för att nå olika vätgasmål.

I en av motionerna efterfrågas en riktad satsning på vätgasinvesteringar inom ramen för det s.k. Industriklivet. Här vill utskottet hänvisa till den betydande satsning som redan görs inom Industriklivet på ett underjordiskt vätgaslager i pilotskala i anslutning till det s.k. Hybritprojektet. Annars är utskottets grundinställning att den typ av statliga investeringsstöd som kan beviljas inom ramen för Industriklivet har störst möjlighet att bidra till samhällsekonomiskt

attraktiva lösningar om de har en teknikneutral utformning och alltså inte på förhand predestineras till en viss teknik eller ett visst energislag, i det här fallet vätgas.

Vikten av att vätgas uppmärksammas i anslutning till flygets omställning från fossila bränslen berörs i en av motionerna. Här vill utskottet hänvisa till att regeringen i sin elektrifieringsstrategi pekar på att även flygsektorn på sikt bör elektrifieras och eftersom direkt elektrifiering kan vara svår på detta område kommer vätgas och elektrobränslen kunna tillämpas. Därtill bör det nämnas att Energimyndigheten har i uppdrag av regeringen att bedriva en satsning på att främja hållbara biobränslen för flyg, inklusive vätgas. Utskottet anser inte att det finns skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande ytterligare understryka vikten av att vätgas kan ha en framtida roll inom flygsektorn.

När det gäller motion 2021/22:2026 (M) yrkandena 1 och 2 om ett vätgascentrum i Skaraborg och ett utvecklingsprojekt kring vätgas på Kinnekullebanan vill utskottet framhålla sin uppfattning att riksdagen inte bör uttala sig om denna typ av geografiskt avgränsade projekt. Dessa yrkanden har dessutom avstyrkts av utskottet vid flera tidigare tillfällen, senast våren 2021.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Biogas

Biogas är ett bränsle som bildas när organiskt material bryts ned av mikroorganismer utan tillgång till syre. Produktionen av biogas i Sverige är främst baserad på rötning av avloppsslam, gödsel och matavfall. Så väl produktionen som användningen av biogas bidrar till flera olika samhällsnyttor.

Utskottet har en positiv grundsyn på fortsatt och om möjligt även ökad produktion och användning av biogas i Sverige. Mot den bakgrunden har utskottet välkomnat den översyn av biogasmarknaden som genomfördes för några år sedan och som bl.a. syftade till att stärka den svenskproducerade biogasens konkurrenskraft i förhållande till sådan importerad biogas som på olika sätt har fått del av statliga subventioner i både produktions- och i användarledet. Den s.k. Biogasmarknadsutredningen redovisade sitt uppdrag i december 2019, vilket bl.a. utmynnade i att regeringen föreslog en betydande satsning på ett stöd till svensk biogasproduktion. Även om stödet minskades i samband med riksdagens behandling av budgetpropositionen för 2022 innebär det förbättrade förutsättningar för den svenska biogasproduktionen. Biogasmarknadsutredningen innehåller ytterligare förslag, bl.a. om särskilda premier för förvätskning och uppgradering av biogas, samt pekar på att det på sikt även behövs finansiella stöd som exempelvis lån och garantier. Därtill pekar utredningen även på att det kan finnas skäl att rikta stöd till biogasproduktion som använder sig av annan teknik än rötning, exempelvis förgasning. Förslagen i dessa delar är emellertid endast översiktligt beskrivna och behöver utredas ytterligare innan de eventuellt kan vara aktuella att omsätta i praktiken. Bara

av det skälet är det olämpligt att riksdagen uttalar stöd för ett fullständigt genomförande av de förslag som Biogasmarknadsutredningen har presenterat i linje med vad som föreslås i några av motionerna.

Utöver detta produktionsstöd bör det nämnas att biogasens konkurrensförutsättningar i förhållande till fossila alternativ också gynnas av att den är skattebefriad i användarledet. Det bör även nämnas att biogasanläggningar och tankstationer för biogas kan få investeringsstöd från det s.k. Klimatklivet, och att investeringar som syftar till att minska industrins utsläpp av växthusgaser kan få stöd inom ramen för det s.k. Industriklivet. Utöver detta bör det även nämnas att Energimyndigheten har avsatt medel för etablering av ett innovationskluster för flytande biogas. Flytande biogas kan vara intressant som drivmedel och kanske då särskilt när det gäller långväga tunga transporter.

Den s.k. gröngasprincipen som nämns i några av motionerna är en skattemässig konstruktion som på ett administrativt sätt underlättar samdistribution i rörledning av skattepliktig naturgas och skattebefriad biogas. Utskottet finner det inte närmare motiverat i motionerna varför eller på vilket sätt gröngasprincipen bör utvecklas och anser därför inte att förslagen om en utveckling av denna princip bör ligga till grund för ett riksdagsuttalande.

Sammantaget konstaterar utskottet att såväl produktion som användning av biogas stimuleras på olika sätt. Därtill satsas det på innovationer kopplade till flytande biogas.

Samtliga aktuella motionsyrkanden avstyrks därmed.

Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen behandlat förslag likalydande med det i motion 2021/22:2390 (SD) yrkande 19 om en utbyggnad av det svenska stamgasnätet. Vid det senaste tillfället, våren 2021, konstaterade utskottet bl.a. att en eventuell utbyggnad är en fråga för nätägaren att avgöra på basis av affärsmässiga överväganden. Utöver detta konstaterade utskottet att energigasbranschen i sin färdplan för fossilfrihet, som har tagits fram inom ramen för det statliga initiativet Fossilfritt Sverige, har angett att man har för avsikt att bygga ut den infrastruktur som krävs och använda den för att leverera en växande andel förnybar gas.

När det gäller förslagen i motion 2021/22:4199 (L) yrkandena 70 och 71 om att jämställa hållbart producerade elektrobränslen med förnybara alternativ såväl i svenska lagar och regelverk som i lagstiftning på EU-nivå saknar utskottet en närmare motivering och precisering av förslagen som gör det möjligt att ta ställning till om det kan anses vara påkallat för riksdagen att agera i frågan.

Utskottet ställer sig avslutningsvis mycket tveksamt till förslaget i motion 2021/22:4195 (KD) yrkande 23 om att Sverige ska verka för att Tyskland tar fram en utvecklingsplan för sin naturgasanvändning. Sverige bör självfallet kunna erbjuda fossilfria alternativ till tyska energikonsumenter, men bör enligt

utskottets uppfattning i övrigt inte blanda sig i Tysklands nationella energipolitiska angelägenheter på det sätt som föreslås i motionen.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Energieffektivisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår förslag som gäller en effektivare energianvändning. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete med att ta fram sektorsstrategier för energieffektivisering och till att regeringen i sin elektrifieringsstrategi aviserar att den har för avsikt att uppdraga åt Energimyndigheten att analysera den samhällsekonomiskt effektiva potentialen för energieffektiviseringar i olika sektorer och verksamheter i ett 2045-perspektiv med hög elektrifiering. Utskottet påminner även om den pågående utredning som har i uppgift att föreslå ett kvotpliktssystem för energieffektivisering (s.k. vita certifikat).

Jämför reservation 50 (SD), 51 (V) och 52 (MP).

Motionerna

I Vänsterpartiets partimotion 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. konstateras det att tillgången på biomassa är begränsad. Därför efterfrågas ett tillkännagivande i yrkande 23 om att regeringen bör ges i uppdrag att införa styrmedel för ökad energieffektivitet i skogsindustrin, fjärrvärmesektorn och transportsektorn för att hushålla med den begränsade tillgången på biomassa.

I kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att energieffektivisering har en betydande potential, inom såväl transportsektorn och industrin som den offentliga sektorn. De menar att det ur både ett resurs- och ett konkurrensperspektiv är en självklarhet att resurserna används på ett så effektivt sätt som möjligt eftersom den som ligger i framkant därigenom får en konkurrensfördel. Motionärerna begär därför i yrkande 23 ett tillkännagivande om energieffektivisering.

Den mest miljövänliga kilowattimmen är den som inte produceras, framhålls det i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP). Motionärerna anser att potentialen för att minska och effektivisera energianvändningen är stor inom alla sektorer i samhället, men nyttjas i alltför liten utsträckning. Därför anser de att incitamenten behöver stärkas och politiken förtydligas på detta område. Mot den bakgrunden anför de i yrkande 44 att riksdagen genom ett tillkännagivande bör framföra till regeringen att det bör införas en energieffektiviseringsfond för industrin. Företag ska kunna ansöka om stöd för energieffektivisering ur fonden, vilken kan finansieras genom en kvotplikt eller en avgift. I yrkande 45 föreslås en kvotplikt som innebär lagstadgade krav på omfattande energieffektiviseringar. Ytterligare ett förslag på temat energi-

effektivisering finns i yrkande 47 med innebörden att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att införa ett s.k. bonus malus-system för produkter för att energisnåla varor ska bli billigare och energislösande dyrare.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens bedömning av måluppfyllelse

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 21 Energi) konstaterade regeringen att det nationella energieffektiviseringsmålet om 20 procent minskad energiintensitet till 2020 nåddes under 2019. Energiintensiteten var då 21 procent lägre jämfört med målets basår 2008. Anledningen till den minskade intensiteten var både att BNP hade fortsatt att öka och att mängden normalårskorrigerad tillförd energi hade minskat jämfört med föregående år.

Målet om att Sverige 2030 ska ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005, uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP), bedömdes dock inte kunna nås med de befintliga styrmedlen. År 2019 var energiintensiteten 29 procent lägre jämfört med målets basår, vilket var en fortsatt minskning med 2 procentenheter jämfört med 2018. Regeringen konstaterade att för att kunna nå målet till 2030 måste mängden tillförd energi minska; alternativt behöver BNP-utvecklingen öka.

Politikens inriktning enligt budgetpropositionen för 2022

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 21 Energi) framhåller regeringen att en effektiv användning av energi kan bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft, minska klimat- och miljöpåverkan och bidra till försörjningstryggheten på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt. Det finns behov av ytterligare insatser för att nå det riksdagsbundna målet om 50 procent effektivare energianvändning 2030. Regeringen föreslog därför att det skulle avsättas 100 miljoner kronor per år för fortsatta stödinsatser till energieffektivisering inom industrin under 2022–2026 genom en återstart av det s.k. Energisteget. Energisteget var ett program under 2018–2020 där företag inom sektorer från gruv- till tillverkningsindustrin hade möjlighet att ansöka om stöd för investeringar eller projektering med syftet att energieffektivisera sin verksamhet.

I det gemensamma budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna som sedermera bifölls av riksdagen återfanns emellertid inte dessa särskilda medel för att återstarta Energisteget i enlighet med regeringens avsikter.

Energieffektivitet och EU

Inom ramen för arbetet med EU:s energiunion har kommissionen sett över all lagstiftning som gäller energieffektivitet. Förhandlingarna om kommissionens initiativ Ren energi för alla avslutades i mars 2019 och resulterade bl.a. i att

målen för energieffektivisering för EU 2030 skärptes. Energieffektiviseringen ska uppgå till minst 32,5 procent, med en möjlighet att revidera målet 2023. Vidare föreslogs ändringar i energieffektiviseringsdirektivet (EED) och i direktivet om byggnaders energiprestanda. Därtill föreslogs ändringar som syftar till att förenkla bestämmelserna och underlätta genomförande på den nationella nivån. En reviderad version av EED trädde i kraft i december 2018. Revideringen innebär bl.a. ändrade bestämmelser om nationella energisparkrav för perioden 2021–2030. De nationella energisparkraven kan uppfyllas genom att det inrättas ett kvotpliktssystem för energieffektivitet (dvs. vita certifikat, se vidare nedan) och/eller alternativa styrmedel.

I juli 2021 presenterade kommissionen ett förslag till omarbetning av EED. Detta var en del av det omfattande lagstiftningspaketet Redo för 55 (Fit for 55), som ska göra det möjligt att uppnå EU:s nya klimatmål till 2030. Som ett led i omarbetningen av EED föreslår kommissionen att det nationella energisparkravet ska höjas från 0,8 procent ny årlig energibesparing till 1,5 procent ny årlig energibesparing. Enligt regeringen kan omarbetningen innebära att Sverige behöver se över sitt nationella energisparkrav samt styrmedlen för att uppnå detta.

Kommissionen föreslog ett bindande energieffektiviseringsmål på EU-nivå om 9 procent minskad energianvändning till 2030 jämfört med ett referensscenario 2020. Medlemsstaterna föreslås bidra till måluppfyllelse genom vägledande nationella bidrag. Vidare föreslår kommissionen en rättslig grund för principen om energieffektivitet först och ett ökat årligt energibesparingskrav om 1,5 procent under perioden 2024 till 2030. Kommissionen föreslog också striktare energieffektiviseringskrav för den offentliga sektorn och för värme- och kylsektorerna, ökat skydd mot energifattigdom samt en omformulerad definition för företags skyldighet att införa energiledningssystem eller att genomföra energikartläggningar.

Regeringen välkomnade att direktivet för energieffektivitet anpassas till EU:s klimatmål till 2030 och till målet om klimatneutralitet senast 2050. Regeringen ställde sig positiv till ett bindande energieffektiviseringsmål på EU-nivå och att de nationella bidragen är vägledande. Regeringen såg även positivt på förslaget förstärkning av den offentliga sektorns roll i arbetet med att öka energieffektiviseringstakten, särskilt när det gäller energieffektivisering i samband med offentlig upphandling. Regeringen sade sig dock se en risk för ökad detaljreglering och minskad flexibilitet för medlemsstaterna till följd av ett höjt årligt nationellt energisparkrav. Vid en överläggning i näringsutskottet den 16 september 2021 redogjorde statssekreterare Sebastian de Toro för regeringens ståndpunkt, inklusive vissa förtydliganden (protokoll från utskottssammanträde 2021/22:1). Överläggningen resulterade i en mindre justering av ståndpunkten varefter den fick stöd av en majoritet i utskottet. Tre avvikande ståndpunkter anmäldes (M, SD, KD, C, L).

Den 17 februari 2022 beslutade regeringen om en proposition med titeln Genomförande av ändringar i energieffektiviseringsdirektivet om värme, kyla och tappvarmvatten för hushållsbruk (prop. 2021/22:124). I propositionen

föreslås en ny lag om fjärrkyla. Det föreslås även vissa ändringar och förtydliganden i fjärrvärmelagen när det gäller mätning, fakturering och tillhandahållande av information. Vidare föreslår regeringen en ny lag om energimätning i byggnader som bl.a. innehåller nya regler om tillhandahållande av faktureringsinformation och information om energianvändning. Förslagen är i huvudsak ett resultat av ändringar i EED. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2022.

Energieffektivisering i elektrifieringsstrategin

I den elektrifieringsstrategi som presenterades i början av februari 2022 slår regeringen fast att energieffektivisering har en viktig roll i omställningen till hållbara energisystem såväl nationellt som globalt. Regeringen bedömer att det finns en stor potential för ytterligare energieffektivisering men framhåller samtidigt att energieffektiviseringstakten bör öka genom att den samhällsekonomiskt effektiva potentialen tas till vara i olika sektorer, med fokus på åtgärder som minskar effektoppar. Regeringen betonar också att principen om energieffektivisering först bör vägleda elektrifieringen.

Mot denna bakgrund redovisar regeringen sin avsikt att ge Energimyndigheten i uppdrag att i dialog med Energimarknadsinspektionen, Naturvårdsverket och Trafikverket analysera den samhällsekonomiskt effektiva potentialen för energieffektiviseringar i olika sektorer och verksamheter i ett 2045-perspektiv med hög elektrifiering. Analysen bör inkludera hinder, oönskade rekyl-effekter, energimarknadernas funktion och potentiella marknadsmisslyckanden. Vid behov bör förslag lämnas på ytterligare åtgärder för att riva hinder för en samhällsekonomiskt effektiv energieffektivisering. Uppdraget ska utföras i dialog med utredningen för vita certifikat (se nedan).

Utredning om hinder och lösningar för energieffektivisering, småskalig elproduktion och ellagring

I juni 2017 tillsatte regeringen en särskild utredare (dåvarande riksdagsledamoten Lise Nordin (MP)) med uppdraget att identifiera eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion samt hur dessa hinder kan undanröjas (dir. 2017:77).

Utredningen överlämnade ett delbetänkande, Mindre aktörer i energilandskapet – genomgång av nuläget till regeringen i februari 2018 (SOU 2018:15). Därefter överlämnades slutbetänkandet Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt till regeringen i oktober 2018 (SOU 2018:76). Utredningens huvudförslag är att införa ett system med vita certifikat (se vidare nedan) för eleffektivisering, alternativt ett auktioneringssystem för eleffektivisering. Utredningsbetänkandet remitterades under hösten 2019.

Utredning om vita certifikat

I oktober 2021 beslutade regeringen om direktiv till en särskild utredare (Göran Enander, landshövding i Uppsala län) med uppgift att föreslå ett kvotpliktssystem för energieffektivisering, s.k. vita certifikat (dir. 2021:82). Vita certifikat är ett marknadsbaserat styrmedel för energieffektivisering som kortfattat innebär att kvotpliktiga parter i energisektorn, t.ex. nätägare eller leverantörer av energi, årligen åläggs att åstadkomma energibesparande åtgärder hos slutanvändare av energi. Åtgärder behöver inte vidtas hos energibolagens kunder.

Syftet med uppdraget är att åstadkomma ett marknadsbaserat och kostnadseffektivt styrmedel som kan öka energieffektiviseringstakten i Sverige, bidra till att de energi- och klimatpolitiska målen nås samt underlätta en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering av samhället.

Utredningsuppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023.

Sektorsstrategier för energieffektivisering

I juli 2017 fick Energimyndigheten i uppdrag av regeringen att i samråd med berörda myndigheter och tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Syftet med strategierna är att få till stånd en dialog mellan de berörda aktörerna om lämpliga vägledande målsättningar och åtgärder inom varje sektor för att kostnadseffektivt bidra till att de nationella miljö- och klimatmålen nås. Energimyndighetens uppdrag pågår tills vidare. Under 2020 inleddes fas 3 i arbetet med sektorsstrategierna. Denna fas sträcker sig fram till mållåret 2030 och innebär att de framtagna strategierna ska fungera som en ledstjärna för att åstadkomma en mer resurseffektiv energianvändning.

I december 2021 redovisade Energimyndigheten att den tillsammans med marknads aktörer och relevanta myndigheter har identifierat fem sektorer som är direkt avgörande för att nå energieffektiviseringsmålet till 2030. Inom respektive sektor har aktörerna pekat ut vilka strategiska områden och avgörande frågor som är viktigast att ta sig an just nu. Strategierna för de fem sektorerna samlas i fem separata rapporter med följande titlar:

- Flexibelt och robust energisystem
- Fossilfria transporter
- Framtidens handel och konsumtion
- Produktion i världsklass
- Resurseffektiv bebyggelse.

Tidigare riksdagsbehandling

Förslag i motioner om effektivare energianvändning behandlades av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Några av dessa har i liknande eller snarlik form även väckts under allmänna motionstiden 2021/22 och behandlas därför i detta betänkande.

Vid förra årets behandling avstyrktes samtliga förslag av utskottet. Utskottet sa sig se positivt på att energi används på ett effektivt sätt i Sverige och för svenska företags konkurrenskraft. Vidare betonade utskottet att en effektiv energianvändning dessutom bidrar till minskad klimat- och miljöpåverkan samt till energiförsörjningstryggheten. Utskottet refererade i övrigt till pågående insatser på området, bl.a. programmet för energieffektivisering av industri-företag, det s.k. Energisteget, och till det ovan beskrivna arbetet med att utarbeta sektorsstrategier för energieffektivisering. Utskottet påminde även om regeringens avsikt att överlämna en proposition till riksdagen under hösten 2021 som syftar till att genomföra EU:s omarbetade energieffektiviseringsdirektiv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i likhet med tidigare då det har behandlat förslag om energieffektivisering inledningsvis framhålla att det är positivt för Sverige och för svenska företags konkurrenskraft att energi används på ett effektivt sätt. En effektiv energianvändning bidrar dessutom till minskad klimat- och miljöpåverkan samt till energiförsörjningstryggheten.

Utskottet noterar att regeringen har gjort bedömningen att det kommer att bli svårt att nå energiintensitetsmålet till 2030. Utskottet vill därför framhålla vikten av insatser på området. Mot den bakgrunden ser utskottet positivt på det arbete som Energimyndigheten bedriver tillsammans med andra berörda myndigheter och olika branscher i syfte att formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. I sammanhanget bör det också nämnas att regeringen i sin elektrifieringsstrategi aviserar att den har för avsikt att ge Energimyndigheten i uppdrag att analysera den samhällsekonomiskt effektiva potentialen för energieffektiviseringar i olika sektorer och verksamheter i ett 2045-perspektiv med hög elektrifiering. Utskottet vill också påminna om den pågående utredning som har i uppgift att föreslå ett kvotpliktssystem för energieffektivisering (s.k. vita certifikat).

Energieffektiviseringsfrågor är också viktiga på EU-nivå. Det bör i det sammanhanget även nämnas att det för närvarande pågår såväl ett genomförande av omarbetade delar av EU:s s.k. energieffektiviseringsdirektiv som omförhandlingar av andra delar, inklusive förslag om nya energieffektiviseringsmål.

Utskottet anser att det anförda sammantaget gör att det inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av förslagen i motionerna. Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Värme och kraftvärme

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen tillkännager för regeringen att den bör ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärme som inkluderar frågor om beskattning, byggregler och EU-regler för biobränslen. Därmed bifaller riksdagen förslaget med denna inriktning i ett antal motioner. Övriga värmeproduktionsrelaterade förslag avslås av riksdagen. Jämför reservation 53 (S, V, L), 54 (M), 55 (KD) och 56 (L).

Motionerna

I partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 52 förordas ett tillkännagivande om att användningen av fossila bränslen för processvärmeändamål ska fasa ut. Motionärerna framhåller att alternativen är biobränsle, el eller nukleär värme och anser bl.a. att de svenska regelverken behöver anpassas för att möjliggöra reaktorer för industrins behov av processvärme. Vidare anser motionärerna att användningen av torv, kol, olja och gas för värmeändamål ska upphöra och de föreslår ett tillkännagivande med den inriktningen i yrkande 72.

I kommittémotion 2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 41 förordas ett tillkännagivande om kraftvärmeverkens betydelse. Motionärerna framhåller att kraftvärmeproduktionen är ett alternativt sätt att dra nytta av hushållens sopor, biobränsle och annat avfall eftersom den kan hjälpa till att avgifta kretsloppen samtidigt som den förser det omgivande samhället med nyttigheter i form av värme eller kyla och el. Motionärerna konstaterar vidare att man vid vissa kraftvärmeverk prövar koldioxidinfångning med hjälp av s.k. CCS-teknik. Motionärerna är positiva till ökade satsningar på sådan teknik och menar att kraftvärmeverken måste värnas.

Även i kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) tas kraft- och fjärrvärme frågor upp. Motionärerna betonar kraft- och fjärrvärmens viktiga och ofta underskattade roll för Sveriges energisystem. Kraftvärmens förmåga att bidra med värme och el när behoven i landet är som störst och motionärerna menar att kraft- och fjärrvärmens kan spela en avgörande roll för att motverka att det uppstår sådana allvarliga lokala elproblem som bl.a. har förekommit i Skåne och Stockholm under det gångna året. Regeringen bör därför enligt yrkande 27 få i uppdrag att ta fram en strategi för kraft- och fjärrvärmens. Strategin bör ta ett brett och samlat grepp och t.ex. beröra frågor om beskattning, byggregler och EU-regler för biobränslen.

Kraftvärmens betydelse för det svenska energisystemet framhålls även i kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD). Den bidrar till effektförsörjningen vintertid, är planerbar och minskar effekt-

behovet genom värmeleveranserna. I yrkande 13 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en strategi för hur konkurrenskraften kan stärkas för kraft- och fjärrvärmerna.

Rickard Nordin m.fl. (C) vill i kommittémotion 2021/22:3684 yrkande 91 att riksdagen genom ett tillkännagivande till regeringen ska framföra att en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmerna bör övervägas. Strategin ska vara inriktad på att fasa ut den sista fossila andelen och främja användningen av biogas i produktionen. Motionärerna betonar att kraftvärmerna är ett stabilt och reglerbart kraftslag som kompletterar den variabla sol- och vindenergin.

Även i kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) förordas i yrkande 25 att regeringen ska ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmerna. Motionärerna framhåller kraftvärmens fördelar och menar att den har potential att utvecklas ytterligare om sektorn får konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor. I motionen lyfts även potentialen i geotermisk energi fram. Motionärerna menar att utvinning av sådan energi skulle kunna leda till en drastisk minskning av inköpen av producerad energi och därtill konkurrensutsatta alternativen, vilket gynnar den fria marknaden. I yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om att geoenergin ska föras fram som en del i Sveriges utveckling till ett än mer hållbart energisystem.

Utän närmare motivering efterfrågas ett tillkännagivande om en nationell strategi för framtidens kraftvärme- och värmeproduktion även i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 39.

I motion 2021/22:3601 anför Lars Beckman (M) att det finns anledning att se över den nuvarande fjärrvärmelagstiftningen med anledning av att det växer fram nya datacenter som förbrukar mycket el och ger upphov till restvärme. För att kunna ta till vara restvärmerna och därigenom underlätta etableringen av datacenter anser han att det krävs öppnare fjärrvärmenät (yrkande 1). Vidare vill motionären i yrkande 2 att regeringen ska överväga att genomföra förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44).

Bakgrund och pågående arbete

Kraft- och fjärrvärme i Sverige

Kraftvärmerna står för ca en tiondel av den svenska elproduktionen, vilket motsvarar ca 15 TWh. I Energimyndighetens långsiktiga elektrifieringsscenarier producerar kraftvärmerna ungefär lika mycket el 2045 som i dag.

I propositionen Energipolitikens inriktning slog regeringen fast att en konkurrenskraftig fjärrvärmesektor är en av förutsättningarna för att klara den framtida el- och värmeförsörjningen under kalla vinterdagar (prop. 2017/18:228). Vidare betonades vikten av att möjligheterna till högeffektiv elproduktion utnyttjas i bränslebaserad fjärrvärmeproduktion. Enligt reger-

ingens uppfattning kan även nya tekniker och tillämpningar, såsom ökat utnyttjande av spillvärme och geotermisk djupvärme, vara en del av en hållbar fjärrvärmesektor i framtiden.

Regeringen redovisade även uppfattningen att det är viktigt med en gynnsam utveckling där kraftvärmesektorn bidrar med systemvinster för övriga energisystem och till målen om 100 procent förnybar el och nettonollutsläpp av växthusgaser. Det förutsätter dels att potentialen för elproduktion i fjärrvärmenäten utnyttjas, dels att både kraft- och värmeproduktionen är konkurrenskraftiga och baseras på förnybara bränslen.

Energimarknadsinspektionen ska enligt myndighetens instruktion följa och analysera utvecklingen på bl.a. fjärrvärmemarknaderna och lämna förslag till ändringar i regelverk eller till andra åtgärder för att främja marknadernas funktion (SFS 2007:1118).

Rapportering om potentialen för fjärrvärme, kraftvärme och fjärrkyla

I regleringsbrevet för 2020 fick Energimyndigheten i uppdrag att – i enlighet med EU:s energieffektiviseringsdirektiv – uppdatera Sveriges heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla.

Bedömningen redovisades till Regeringskansliet i november 2020. I Energimyndighetens rapport konstateras att uppvärmningsmarknaden omfattar nästan 100 TWh värme och omsätter ungefär 100 miljarder kronor (ER 2020:34). Myndigheten konstaterar vidare att uppvärmningsmarknaden i Sverige i stor utsträckning redan har ställt om från fossilt till förnybart bränsle. Dessutom är all kraftvärme i Sverige redan högeffektiv. Där fjärrvärme inte är lönsamt används främst värmepumpar som nästan helt drivs av fossilfri el. Energimyndigheten menar att det mot den bakgrunden är en utmaning att utreda potentialen för mer och effektivare förnybar värme än vad marknaden klarar av att tillhandahålla.

Beträffande den fossila fjärrvärmeproduktionen (olja, kol och naturgas) anser myndigheten att det inte är något som en kartläggning med förslag på styrmedel kan påverka i någon större utsträckning eftersom en näst intill full höjning av koldioxidskatten redan har införts och branschen redan i nuläget ställer om. När det gäller den sista fossila individuella uppvärmningen från olja och naturgas anför myndigheten att beräkningarna i rapporten visar på att den kommer att bli olönsam och helt utfasad 2030 med existerande styrmedel. Den utmaning som återstår är att minska det fossila innehållet i det avfall som förbränns.

För att kunna värna kraftvärmens och dess positiva egenskaper på ett effektivt sätt föreslog Energimyndigheten bl.a. att det görs en samlad översyn av de styrmedel som påverkar kraftvärmens för att få en bild av den samlade effekten och vid behov föreslå förändringar.

Fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft

I januari 2022 riktade Mattias Bäckström Johansson (SD) en skriftlig fråga till statsrådet Khashayar Farmanbar om vilka åtgärder statsrådet och regeringen avser att vidta för att stärka fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft (fr. 2021/22:594).

I sitt svar konstaterade statsrådet inledningsvis att fjärrvärme och kraftvärme fyller en viktig funktion i Sveriges energisystem eftersom dessa anläggningar möjliggör hög energieffektivitet och lokal elproduktion. Vidare hänvisade han till Energimyndighetens ovan refererade uppdrag att uppdatera Sveriges heltäckande bedömning av potentialen för tillämpning av högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla. Därtill refererade statsrådet till den pågående utredningen om ytterligare undantag från avfallsförbränningskatt och avfallsskatt (dir. 2021:5:) som ska redovisa sitt uppdrag senast den 28 februari 2022 (se nedan). Statsrådet slog vidare fast att beredningen av de åtgärdsförslag som Energimyndigheten lyfte fram i sin rapport fortfarande pågår inom Regeringskansliet i väntan på den nyssnämnda skatteutredningen.

Aviserad strategi för kraft- och fjärrvärme

I den elektrifieringsstrategi som regeringen presenterade i början av februari 2022 anføres det att fjärr- och kraftvärmerna har en viktig roll i framtidens energisystem och att den kan utvecklas ytterligare. Regeringen slår vidare fast att kraftvärmerna spelar en särskilt viktig roll för att möjliggöra en snabb elektrifiering, inte minst i städer som annars riskerar lokal kapacitetsbrist. Regeringen avser därför att ta ett helhetsgrepp om fjärr- och kraftvärmens långsiktiga roll i det framtida hållbara energisystemet.

Mot den bakgrunden meddelar regeringen sin avsikt att ta fram en fjärr- och kraftvärmestrategi. Regeringen har för avsikt att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar utveckling av fjärrvärme-sektorn i synergi med elektrifieringen samt energi- och klimatmålen. Enligt vad som anføres i elektrifieringsstrategin bör den aviserade strategin omfatta en analys av förutsättningar för olika hållbara bränslealternativ och andra energikällor samt se över regelverk och styrmedel som påverkar fjärr- och kraftvärmens konkurrenskraft. Som en del i arbetet ska kraftvärmens lokala och regionala systemnyttor kvantifieras och förslag tas fram för hur dessa kan ges en mer korrekt värdering på elmarknaden genom exempelvis betalningar för stöd-tjänster, nätnytta eller lokala kapacitetsmarknader. Strategin bör även inkludera aspekter kring hur fjärrvärmemarknaden samspelar med elmarknaden och resultera i åtgärdsförslag om en effektivare integrering av el- och värmesystem. Strategin kommer att i berörda delar tas fram i dialog med Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen samt andra berörda aktörer, inte minst i de delar som har tydliga kopplingar till elmarknadens funktion och när det gäller systemanalyser.

Geoenergi och geotermi

Geoenergi är samlingsnamnet för tekniker där värme och kyla från markens översta 400 meter tas till vara. Det finns ett flertal sådana tekniker, och i Sverige finns det ca 450 000 geoenergianläggningar av olika slag. Majoriteten är bergvärmepumpar för villor. Geotermi är en annan teknik där värme från radioaktivt sönderfall i jordskorpan och värmeledning från jordens inre tas till vara på stort djup (över 800 meter).

I februari 2020 beslutade Energimyndigheten att ge 12,8 miljoner kronor i stöd till ett demonstrationsprojekt inom djupgeotermi. Projektet, som är det första i sitt slag i Sverige, kommer att provborra upp till sju kilometer djupt för att kunna utvinna geotermisk energi. Demonstrationsprojektet är ett samarbete mellan Eon och St1 och Länsstyrelsen Skåne och Malmö stad samt forskare från Uppsala universitet och Sveriges geologiska undersökning (SGU).

Även under 2021 beviljades medel av Energimyndigheten. Myndigheten konstaterar att intresset inom djupgeotermiområdet har växt under senare tid. Ett exempel på projekt som fått stöd är Göteborg Energi AB som tillsammans med SGU och Göteborgs universitet kommer att genomföra en provborring för att samla in kunskap inför framtida energiutvinning genom djupgeotermi.

Skatt på avfallsförbränning och utvärdering av densamma

På förslag från regeringen beslutade riksdagen i december 2019 om en skatt på förbränning av avfall (prop. 2019/20:32, bet. 2019/20:NU12, rskr. 2019/20:91). Bestämmelserna trädde i kraft den 1 april 2020. Skatteverket fick i december 2020 i uppdrag att utvärdera effekterna av skatten.

Den 1 oktober 2021 överlämnade Skatteverket rapporten Utvärdering av avfallsförbränningskatten till Finansdepartementet. Verkets slutsats var att skatten inte styr verkningfullt mot de mål som motiverar den. Skattens effekt på materialåtervinningen bedöms ha blivit försumbar bl.a. för att det redan finns andra styrmedel på avfallsområdet. Skatteverkets utvärdering visar också att skatten troligen inte kommer att underlätta för omställningen till en cirkulär ekonomi eftersom varken avfallsflöden, materialåtervinning, produkters design eller växthusgaser bedöms påverkas i någon större utsträckning på längre sikt.

Utredning om undantag från avfallsskatt och avfallsförbränningskatt

I februari 2021 beslutade regeringen att en särskild utredare (Johan Sanner, lagman vid Uddevalla tingsrätt) skulle få i uppdrag att analysera om det är lämpligt att införa ytterligare undantag från avfallsskatten och avfallsförbränningskatten (dir. 2021:5). Uppdraget redovisades sedermera den 8 mars 2022 i betänkandet Avfallsbeskattning – En fråga om undantag? (SOU 2022:9).

I ett svar på en skriftlig fråga från Lars Hjälmered (M) om avfallsförbränningskattens effekter på miljön och på elsystemet, daterat den 20 oktober 2021, hänvisade statsrådet Magdalena Andersson till den nyssnämnda utredningen och framhöll även att Skatteverkets ovan nämnda rapport ingår som ett

underlag i den pågående utredningen (fr. 2021/22:116). Statsrådet konstaterade att när utredningen har lämnat sitt betänkande följer en beredning i Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Fler av de förslag som behandlas i detta betänkande på temat värme och kraftvärme var föremål för utskottets ställningstagande även våren 2021. Det gäller exempelvis förslag om en strategi för fjärr- och kraftvärme. Vid den senaste behandlingen anförde utskottet bl.a. att hållbar fjärr- och kraftvärmeproduktion är viktiga delar i den nu gällande energipolitiken. Vidare hänvisade utskottet till att Energimyndigheten då nyligen hade överlämnat en rapport till regeringen med flera förslag mot bakgrund av myndighetens rapportering om potentialen för fjärrvärme, kraftvärme och fjärrkyla. Utskottet noterade att ett av förslagen har lett till ytterligare uppdrag till Energimyndigheten och att övriga förslag med anledning av rapporten bereds vidare inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrkte därmed förslagen om en strategi.

I fråga om vissa andra värmefrågor konstaterade utskottet bl.a. att det vid tidpunkten pågick en översyn av avfallsförbränningsskatten och att den sista fossila individuella uppvärmningen från olja och naturgas väntas bli olösam och helt utfasad 2030 med existerande styrmedel. När det gäller förslag om geoenergi, som också är aktuella i år, framhöll utskottet att geoenergi inte är en ovanlig företeelse i Sverige eftersom det används för att värma upp tusentals småhus med värmepumpar som utnyttjar den värme som finns lagrad förhållandevis ytligt i berggrunden. Vidare konstaterade utskottet att nya tekniska tillämpningar i framtiden väntas förbättra möjligheterna att utvinna geotermisk djupvärme och att Energimyndigheten hade avsatt medel för ett demonstrationsprojekt inom djupeotermi.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Strategi för fjärrvärme och kraftvärme
- Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme.

Strategi för fjärrvärme och kraftvärme

Kraft- och fjärrvärmen har viktiga och ofta underskattade roller för energisystemet. I Sverige kommer nästan en tiondel av den producerade elen från kraftvärme. Verkningsgraden från dessa anläggningar är oftast över 90 procent och i praktiken är allt bränsle som används i den svenska kraftvärmeproduktionen fossilfritt. Kraftvärmen bidrar till effektförsörjning vintertid, är planerbar, minskar effektbehovet genom värmeleveranserna, kan balansera utbud och efterfrågan i elnäten och är dessutom viktig i krislägen eftersom den kan

anpassas till s.k. ö-drift. Kraftvärmens bidrar framför allt med värme och el när behoven i landet är som störst. En väl spridd lokal produktion är gynnsam för tryggheten i försörjningen över landet. Den säkrar lokal tillgång till el när t.ex. effektutgången är begränsad. Utskottet anser därmed att kraft- och fjärrvärmerna kan spela en avgörande roll för att lokala kapacitetsproblem liknande de som har förekommit i Skåne och Stockholm under det senaste året inte ska uppstå igen.

Utskottet anser att kraft- och fjärrvärmerna har potential att utvecklas ytterligare och att sektorn behöver konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor. Utskottet har noterat att regeringen i sin elektrifieringsstrategi meddelar sin avsikt att ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärme. Detta ser utskottet positivt på, men vill samtidigt understryka vikten av att kraftvärmens konkurrenskraft kan stärkas och att strategin därför måste inkludera frågor om beskattning, byggregler och EU-regler för biobränslen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme

Utskottet har redan tidigare redovisat en positiv syn på fjärr- och kraftvärmens roll i det svenska energisystemet, både i dag och i framtiden. Vidare har utskottet refererat att regeringen har för avsikt att ta ett helhetsgrepp om dessa frågor och att utarbeta en strategi för den framtida hållbara kraft- och fjärrvärmerna. Detta är något utskottet välkomnar. Mot bakgrund av att inriktningen är att kraft- och fjärrvärmerna ska vara hållbar, förutsätter utskottet att den kommer att omfatta frågor om hur kvarvarande fossila bränslen ska kunna fasa ut ur denna sektor. Det handlar då om olja, kol och naturgas, men även fossila inslag i exempelvis vissa avfallsfraktioner. Även torvens framtida roll inom kraft- och fjärrvärmeproduktionen bör kunna belysas i detta sammanhang. Utskottet finner det med hänvisning till det anförda inte nödvändigt med ett tillkännagivande om utfasning av fossila bränslen och torv i linje med vad som efterfrågas i motion 2021/22:4199 (L) yrkande 72. När det gäller det som anförs i samma motion yrkande 52 om åtgärder för att fasa ut fossila bränslen för processvärmeändamål inom industrin hänvisar utskottet till de möjligheter som finns inom ramen för det s.k. Industriklivet att ställa om industriella processer i hållbar riktning. Därtill pekar regeringen i sin elektrifieringsstrategi på att industrin själv identifierar elektrifiering, bl.a. genom vätgas, som den enskilt viktigaste lösningen i sektorn. Det tidigare beskrivna arbete som pågår på vätgasområdet kommer således också att ha stor betydelse i sammanhanget.

I motion 2021/22:3431 (M) yrkande 41 betonas kraftvärmeverkens betydelse. Motionärerna är positiva till ökade satsningar på CCS-teknik och de anser även att avfallsförbränningsskatten ska sänkas. Ett förslag om ett tillkännagivande med denna innebörd behandlades av utskottet även våren 2021. Utskottet konstaterade vid det tillfället att Energimyndigheten hade i uppdrag att lämna förslag på utformningen av ett system för driftstöd till bio-CCS. Uppdraget slutredovisades i november 2021.

Beträffande avfallsförbränningsskatten vill utskottet påminna om att en utredare har haft i uppgift att analysera om det är lämpligt att införa ytterligare undantag från avfallsskatten och avfallsförbränningsskatten (dir. 2021:5). Uppdraget redovisades i början av mars 2022 och förslagen kommer att beredas vidare inom Regeringskansliet.

Våren 2021 avstyrkte utskottet senast ett förslag liknande det i motion 2021/22:4195 (KD) yrkande 29 om geotermisk energi (bet. 2020/21:NU21). Utöver det som utskottet då anförde kan utskottet konstatera att Energimyndigheten beviljade medel till geotermiska projekt under både 2020 och 2021. Några ytterligare åtgärder med anledning av vad som efterfrågas i motionen anser utskottet inte vara påkallat.

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen tidigare avstyrkt förslag likalydande med det i motion 2021/22:3601 (M) yrkande 2 om ett genomförande av förslagen i den nu elva år gamla s.k. TPA-utredningen om tredjepartstillträde (third party access, TPA) till fjärrvärmenäten. Utskottet konstaterar nu, liksom senast, att ett så pass ålderstiget underlag har mycket ringa värde för ett väl underbyggt beslutsfattande.

När det gäller de frågor om tillvaratagande av rest- och spillvärme från bl.a. serverhallar som också tas upp den nyss refererade motionen hänvisar utskottet till att sådana frågor berörs i regeringens elektrifieringsstrategi. Där redovisas att spillvärme i dag utgör ca 8 procent av all fjärrvärme och att det finns en stor potential för ökat omhändertagande av lågtempererad spillvärme. Det nämns särskilt att nyetableringar av bl.a. elektrolysörer och serverhallar innebär ytterligare möjligheter inom området. Utskottet förutsätter att frågor på detta tema kommer att ingå i arbetet med att ta fram den strategi för fjärr- och kraftvärme som regeringen har aviserat. Därmed torde motionen kunna anses vara tillgodosedd och kan av detta skäl således avslås av riksdagen.

Med det anförda avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Energiforskning

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till att Energimyndigheten nyligen har beslutat om att finansiera en mindre, blykyld demonstrationsreaktor i anslutning till Oskarshamns kärnkraftverk avslår riksdagen förslag med inriktning på frågor om forskning och utveckling av nästa generations kärnkraft. Utskottet påminde också om att det är möjligt att använda energiforskningsanslaget i statsbudgeten för kärnteknisk forskning.

Övriga förslag på temat energiforskning avslås av riksdagen, företrädesvis med hänvisning till att energiforskningens gällande inriktning redan kan anses inkludera mycket av det som efterfrågas i motionerna, liksom till att en sedan tidigare utlovad energiforskningsproposition förväntas vara högprioriterad av den regering som tillträder efter höstens riksdagsval

Jämför reservation 57 (M, SD, KD), 58 (M), 59 (SD), 60 (V), 61 (KD) och 62 (L).

Motionerna

Kärnenergiforskning

Satsningar på forskning om nästa generations kärnkraft efterfrågas i Moderaternas partimotion 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. I yrkande 39 begärs ett tillkännagivande om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera minst en forskningsreaktor under nästa mandatperiod. Motsvarande yrkande finns också i kommittémotion 2021/22:3688 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 9. I partimotionens yrkande 40 vill motionärerna att det skapas förutsättningar för Vattenfall att utveckla SMR-teknologi i Sverige, likt de gör i Estland.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anser i kommittémotion 2021/22:2390 yrkande 33 att ambitionen med energiforskningen ska vara att reducera Sveriges beroende av fossila bränslen och att utveckla den inhemska energiindustrin. För att kunna uppnå ny, modern och ännu säkrare kärnkraft i Sverige behövs en hög nationell kompetens och därför är det nödvändigt att öka stödet till kärnkraftsforskningen. Motionärerna förordar satsningar på en statligt finansierad forskningsreaktor för fjärde generationens kärnkraft med syftet att kunna återanvända det använda kärnbränslet.

I Kristdemokraternas kommittémotion 2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. framhålls vikten av kärnkraftsforskning. Motionärerna menar att forskning om utveckling av kärnkraften är avgörande för att säkra framtidens energiförsörjning. De understryker att goda villkor för kärnteknisk forskning är centralt för att skapa förutsättningar för den kunskap och den kompetensförsörjning som bl.a. behövs vid livstidsförlängningar av reaktorer och satsningar

på ny kärnkraft. I yrkande 131 förordas ett tillkännagivande med den innebörden.

Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkar i motion 2021/22:2843 att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft. Motionärerna framhåller att Sverige i en tid då både elpriserna och klimatet påverkas negativt av världens energiproduktion måste det satsas mer på test- och demoanläggningar som möjliggör produktionstester av olika slags klimatneutral energi, däribland fjärde generationens kärnkraft.

Övrig energiforskning

Liberalerna betonar i partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. att den fossila flygfotogenen behöver bytas ut. På kortare sträckor ser flyget ut att kunna elektrifieras. I yrkande 33 begär det ett tillkännagivande om fortsatt stöd för att främja framväxten av elektriskt flyg. De konstaterar vidare att bibränslena kommer att behöva kompletteras med olika former av syntetiskt framställda energibärare som produceras med el som primärenergi. Därför förordar de i yrkande 69 att riksdagen genom ett tillkännagivande pekar på vikten av att stödja forskning om och demonstrationsanläggningar för produktion av fossilfria energibärare.

Produktionen av biodrivmedel såsom flytande biobränslen, biogas och även vätgas lyfts fram i kommittémotion 2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M). Motionärerna konstaterar att kostnaderna för att utveckla och producera biobränslen och vätgas i Sverige är generellt sett högre än för fossila bränslen, och motsvarande importerade produkter. Tekniken behöver därför utvecklas ytterligare för att stå sig i konkurrensen. I yrkande 41 begär motionärerna ett tillkännagivande om forskning och utveckling av och investeringar i alternativa gröna bränslen för transporter och industrin. I yrkande 42 efterfrågar de ett teknikneutralt forskningsstöd för att reducera flygets utsläpp.

Även i Moderaternas kommittémotion 2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) tas frågor om forskning om flygets miljöpåverkan upp. Motionärerna konstaterar att det pågår spännande forskning om framtida fossilfritt flyg, vilket är en utveckling som Sverige ska bejaka. I yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om att regeringen inom ramen för det övergripande arbetet med att göra flyget fossilfritt på ett mer systematiskt sätt än i dag bör stötta forskningen mot ett fossilfritt flyg.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) konstaterar i kommittémotion 2021/22:2390 att ett väsentligt problem med solceller i Sverige är den oregelbundna elproduktionen eftersom solceller av naturliga skäl är beroende av solljus. Detta gör att solceller producerar mycket lite el under vinterns mörka och kalla månader när elbehovet är som störst. Satsningar på forskning om solkraft i Sverige ska därför enligt vad som förordas i yrkande 18 vara exportorienterade och inriktade på marknader där potentialen för solkraften är mycket större

än i Sverige och där den kommer att kunna utgöra en stor del av energisystemet.

Martin Kinnunen m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2021/22:2455 yrkande 18 att det är kostsamt och påverkar jobben och välfärden i Sverige och Europa negativt att sänka utsläppen av klimatgaser utan att detta är kopplat till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad. Sveriges och Europas fokus måste därför inriktas på sådan energiforskning där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen. Vidare anför motionärerna i yrkande 32 att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden.

Vårt samhälle står inför en gigantisk omställning när energisystemet ställs om till förnybar elproduktion, slås det fast i kommittémotion 2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V). Motionärerna konstaterar vidare att vätgas kan spela en viktig roll i framtiden när det gäller att lagra energi. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förslag på långsiktig finansiering av forskning och innovation om vätgas och dess användning i olika samhällssektorer.

Magnus Jacobsson m.fl. (KD) efterfrågar i kommittémotion 2021/22:3879 yrkande 68 en riktad satsning på forskning och utveckling i fråga om bio-bränslen för flyget. Motionärerna vill vidare utöka forskningen om miljövänligt flyg och föreslår i yrkande 70 ett tillkännagivande med den inriktningen. Även i kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34 efterfrågas ett tillkännagivande om forskning om fossilfritt flyg.

I motionerna 2021/22:1670 och 2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) pekas på behovet av forskning om den havsbaserade vindkraftens olika effekter på omgivningen. I den förstnämnda motionens yrkande 11 efterfrågas ett tillkännagivande om förstärkt forskning om den havsbaserade vindkraftens påverkan på havets ekologi och andra näringar. Ett likalydande förslag finns i den andra motionens yrkande 6 där motionären främst resonerar kring den havsbaserade vindkraftens påverkan på vattenbrukets förutsättningar.

Bakgrund och pågående arbete

Energiforskningens övergripande inriktning

Våren 2017 beslutade riksdagen i enlighet med utskottets förslag att godkänna regeringens förslag till övergripande mål för forskning och innovation på energiområdet (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt beslutet att bidra till att uppfylla fastslagna energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus på insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export. I propositionen angav regeringen även

riktlinjer för de fortsatta insatserna för forskning och innovation på energiområdet under perioden 2017–2020 och hur dessa ska kunna bidra till att nå energi- och klimatmålen.

Energiforskning 2021–2024

I november 2019 överlämnade Energimyndigheten ett underlag till regeringens planerade proposition om forskning och innovation på energiområdet under perioden 2021–2024 (Accelerera energiomställningen för ett hållbart samhälle – underlag för forskning och innovation på energiområdet 2021–2024). I underlaget identifierade myndigheten följande sex övergripande områden för forskning och innovation:

- Förnybart elsystem för en hållbar klimatomställning
- Hållbar bioenergi från samhällets restströmmar
- Konkurrenskraftig och hållbar svensk industri
- Hållbara transporter i ett jämlikt och tillgängligt samhälle
- Resurseffektiv och hållbar bebyggelse
- Människor och samhällen driver energiomställningen.

Det bör noteras att forskning om kärnkraft inte omnämns i underlaget.

Regeringen har därefter vid ett par tillfällen under de senaste åren meddelat sin avsikt att lämna en proposition till riksdagen med förslag till inriktning för forskning och innovation inom energiområdet för 2021–2024. I den propositionsförteckning som regeringen presenterade i september 2021 angavs att en proposition med titeln Forskning och innovation på energiområdet planerades till oktober 2021. Någon sådana proposition överlämnades emellertid aldrig till riksdagen och i regeringens propositionsförteckning från januari 2022 omnämns ingen proposition med den aktuella inriktningen.

Tillkännagivande om forskning om kärnkraft

Våren 2019 beslutade riksdagen om ett tillkännagivande om forskning om kärnkraft genom att bifalla en reservation i utskottets betänkande om energipolitik (bet. 2018/19:NU14, rskr. 2018/19:253). I reservationen föreslog företrädare i utskottet för Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalerna att riksdagen skulle tillkännage för regeringen att satsningar på forskning bör göras inom alla relevanta energislag inklusive kärnkraft.

Våren 2021 upp gav regeringen i sin årliga skrivelse om vilka åtgärder den hade vidtagit med anledning av riksdagens skrivelser till regeringen att den i regleringsbrevet för 2020 för Energimyndigheten hade förtydligat villkoren för anslaget 1:4 Energiforskning, anslagsposten 11 Forskning, utveckling och innovation (skr. 2020/21:75). I Energimyndighetens regleringsbrev för 2022 återfinns följande formulering om användningen av energiforskningsanslaget:

Anslaget får även användas för utgifter för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på fossilfria energislag och effektiv ener-

gianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Anslaget får därmed användas såväl till kärnteknisk forskning som till forskning om förnybar energi. Statens energimyndighet har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen.

Förutsättningarna för forskning och innovation om kärnkraft i Sverige

Under 2020 lät Energimyndigheten Oxford Research sammanfatta aktuella forskningsfrågor relaterade till kärnkraft. Syftet var att ge en saklig och samlad bild över såväl satsningar som behov av forskning och innovation inom området.

I rapporten Kunskapssammanställning om forskning och innovation på kärnkraftsområdet i Sverige, som presenterades i oktober 2020 beskrivs finansieringen av svensk forskning och innovation på kärnkraftsområdet (ER 2020:27). Det framgår bl.a. att denna forskning i Sverige i huvudsak är inriktad på branschens och tillståndsmyndigheternas behov och att det finns utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen inom kärnteknik. De behovsområden som identifieras i rapporten handlar bl.a. om framtida kärnkraftstekniker, som fjärde generationens kärnkraft och små modulära reaktorer, men också om livstidsförlängning, livscykel- och hållbarhetsfrågor och utveckling av kärnkraftens roll i ett framtida energisystem.

FoU-stöd till en demonstrationsreaktor

Utskottet har redan tidigare i detta betänkande redovisat att Energimyndigheten i februari 2022 beviljade 99 miljoner kronor i stöd till etableringen av en blykyld demonstrationsreaktor i anslutning till kärnkraftverket i Oskarshamn.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2021 tog utskottet senast ställning till ett antal motionsyrkanden om energiforskningens övergripande inriktning och om satsningar inom vissa områden. I det senare kategorin förekom då, liksom i år, ett antal förslag som rörde forskning och utveckling om kärnkraft i allmänhet och vissa med tydligare fokus på framtida kärnkraftsteknik, som exempelvis små modulära reaktorer.

Förslagen med koppling till kärnkraft avstyrktes av utskottet med hänvisning till den proposition om inriktningen för forskning och innovation inom energiområdet 2021–2024 som regeringen hade aviserat till våren 2021 och till att beredning alltjämt pågick av ett tillkännagivande från riksdagen om forskning om kärnkraft.

Även övriga förslag på temat energiforskning – varav vissa väcktes även under den allmänna motionstiden hösten 2021 – avstyrktes med hänvisning till

den energiforskningsproposition som vid den aktuella tidpunkten var aviserad till våren 2021.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Forskningsreaktor
- Vissa övriga frågor om energiforskning.

Forskningsreaktor

I några av motionerna föreslås det att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uttala sig till förmån för satsningar på en forskningsreaktor som kan användas för att utveckla teknik för fjärde generationens kärnkraft inklusive det som brukar kallas små modulära reaktorer.

Här vill utskottet inledningsvis framhålla att det förhållandevis väl tilltagna anslaget till energiforskning i statsbudgeten bl.a. får användas för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på fossilfria energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Det är således möjligt att använda anslaget för såväl kärnteknisk forskning som forskning om förnybar energi.

Energimyndigheten har ansvar för strategiarbetet och har möjlighet att prioritera insatser kring alla relevanta energislag, inklusive kärnkraft, i den mån detta bedöms rimligt för att bidra till målen.

I februari 2022 beslutade Energimyndigheten att bevilja stöd till ett projekt som syftar till att testa och demonstrera en mindre, modulär reaktor som kyls med bly. Reaktorn ska placeras i anslutning till kärnkraftverket i Oskarshamn.

Utskottet kommer att följa det nyssnämnda projektet med intresse och anser att det tillgodoser de olika önskemål om satsningar på forskning om små modulära reaktorer och fjärde generationens kärnkraft som framförs i motionerna.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om energiforskning

I de motioner som behandlas i detta avsnitt finns olika förslag som rör inriktningen för forskning och innovation på energiområdet och det efterfrågas även en del särskilda satsningar.

Utskottet kan inledningsvis konstatera att energiforskningens nuvarande inriktning lades fast av riksdagen våren 2017 (prop. 2016/17:66, bet. 2016/17:NU9, rskr. 2016/17:164). Det övergripande målet för forskning och innovation på energiområdet är enligt beslutet att bidra till att uppfylla uppställda energi- och klimatmål, den långsiktiga energi- och klimatpolitiken och energirelaterade miljöpolitiska mål. Fokus för insatserna inom energiforskningen ska vara områden som har förutsättningar för tillväxt och för export.

Utskottet kan konstatera att flera av de förslag om olika energiforskningsinsatser som tas upp i de aktuella motionerna antingen redan bedrivs i någon utsträckning inom ramen för energiforskningens nyss beskrivna gällande inriktning eller skulle kunna få stöd inom denna ram. Det gäller exempelvis forskning om vätgas, den havsbaserade vindkraftens påverkan på den omgivande miljön, solkraft, alternativa bränslen och att reducera flygets utsläpp av växthusgaser. När det gäller forskningen om solkraft poängteras särskilt i en av motionerna att den ska vara exportorienterad. Här vill utskottet återknyta till det som angavs ovan om att insatserna inom energiforskningen ska inriktas på områden där det finns förutsättningar att finna lösningar eller tillämpningar som kan exporteras.

Vidare noterar utskottet att regeringen ännu inte har återkommit till riksdagen med förslag om energiforskningens inriktning under perioden 2021–2024 i linje med vad som har aviserats vid flera tillfällen. Eftersom ingen sådan proposition väntas före sommaren, förutsätter utskottet att den kommer att vara högprioriterad av den regering som tillträder efter höstens riksdagsval. Forskning och innovationer är mycket betydelsefulla inte minst för den fortsatta omställningen av energisystemet. Det är således viktigt att både huvudfokus och delprioriteringar klargörs.

I avvaktan på den kommande propositionen och mot bakgrund av det faktum att dagens inriktning på energiforskningen redan kan anses inkludera mycket av det som efterfrågas i motionerna, avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Vissa övriga frågor om energipolitik

Utskottets förslag i korthet

Ett antal övriga energipolitiska förslag avslås av riksdagen. Dessa gäller bl.a. ökad eller minskad utvinning av torv för energiändamål, energideklarationer av bilar vid nybilsförsäljning, beredskapslagring av biodrivmedel och Gotland som pilotlän för energiomställningen.

Jämför reservation 63 (M, SD, KD), 64 (C), 65 (L), 66 (MP), 67 (SD), 68 (C, L), 69 (M) och 70 (C).

Motionerna

Torv

I Liberalernas partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) noteras det att regeringen förbereder ett svenskt förbud mot nyexploatering av kol, olja och gas. Motionärerna anser att detta är ett slag i luften eftersom det enda fos-

sila bränsle som utvinns i någon omfattning i Sverige – torven – har utelämnats. I yrkande 21 förordas ett tillkännagivande om att brytningen av torv för både energiändamål och andra ändamål behöver fasas ut.

I kommittémotion 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) anför motionärerna att torven är ett inhemskt långsamt förnybart bränsle eftersom den nybildas kontinuerligt. Torven klassas i dag som förnybar i Sverige vid kraftproduktion och är berättigad till elcertifikat, medan den vid värmeproduktion omfattas av handel med utsläppsätter eftersom EU klassar torven som fossil energi. Motionärerna anser i yrkande 20 att torven ska klassas som förnybar under den tid som elcertifikatssystemet fortfarande finns kvar och vill att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybar i EU. Vidare framhåller motionärerna att torvland i en eller annan form anses utgöra 25 procent av Sveriges landyta, men att utvinningen av torv i dag bedrivs på mindre än 1 procent av denna yta. Enligt motionärerna är det eftersträvansvärt att reducera importen av fossila bränslen genom ökad eldning av torv. Torven kan också skapa arbetstillfällen på de platser där torvbrytning är möjlig och skulle kunna utgöra en viktig sysselsättningsfaktor på landsbygden. Motionärerna vill därför i yrkande 21 att förutsättningarna för skördande av torv på påverkad torvmark utreds.

En ofta förbisedd energikälla är torven, anføres det i kommittémotion 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 28. Motionärerna redovisar ett antal argument för att underlätta för en ökad utvinning och användning av torv i Sverige som de vill ska framföras till regeringen genom ett tillkännagivande.

En betydligt mer skeptisk hållning till torvanvändning redovisas i kommittémotion 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 36. Här förordas att torv ska klassas som ett fossilt bränsle och att brytning och användning av torv för energiproduktion därför ska fasas ut.

I motion 2021/22:4151 av Mats Nordberg (SD) yrkande 8 betonas torvens roll som beredskapsbränsle. Motionären framhåller att energitorv både är närproducerat och kan lagras i flera år med bibehållet energiinnehåll. För att torven ska kunna fylla denna roll, måste ett aktivt torvbruk finnas även under icke orostider.

I motion 2021/22:3211 av Per Åsling (C) efterfrågas ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att kunna använda torv som redan är bruten för energiändamål samt att avsluta och återställa täkter på ett hållbart och miljömässigt sätt.

Konsumentmärkning av bilar

I Liberalernas partimotion 2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) framhåller motionärerna att det behövs ett system med konsumentmärkning av personbilers klimatpåverkan som beaktar hela livscykeln. Ett tillkännagivande med den inriktningen efterfrågas därför i yrkande 30.

Sverige har fantastiska förutsättningar att leverera de gröna innovationer som världen efterfrågar för att nå Parisavtalets mål, redovisas av Rickard Nordin m.fl. (C) i kommittémotion 2021/22:3684 (C). I yrkande 56 förordas att det ska införas energideklarationer på personbilar vid nybilsförsäljning. Detta kan leda till att fler gör ett medvetet val hos bilhandlaren och det kan därmed bidra till att minska de totala utsläppen av växthusgaser från transportsektorn.

Övriga energipolitiska frågor

Lars Hjärmered m.fl. (M) pekar i kommittémotion 2021/22:3688 på betydelsen av att Sverige har ett tryggt och pålitligt el- och energisystem. Givet frågans vikt anser de att det bör göras en bred kartläggning av risker och nödvändiga säkerhetsåtgärder och att regeringen bör återrapportera till riksdagen samt lämna nödvändiga förslag. I yrkande 16 begärs ett tillkännagivande med den innebörden.

Utan närmare motivering föreslås ett tillkännagivande i kommittémotion 2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 46 om att det finns behov av beredskapslagring av fossilm fria drivmedel. Ett likalydande förslag utan närmare motivering finns även i kommittémotion 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 73.

I motion 2021/22:711 av Martina Johansson (C) yrkande 1 understryks kommunernas roll i samband med etablering av förnybar energiproduktion. Motionären efterfrågar ett tillkännagivande om att regeringen ska låta utreda hur en övergripande bedömning kan ske vid utbyggnad av förnybar energi och att kommunernas inställning kommer in tidigare i planeringsprocessen.

Lars Thomasson (C) anför i motion 2021/22:1209 att Gotland sedan sommaren 2017 är utsett som pilotlän för omställningen till ett 100 procent förnybart samhälle. Motionären vill att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att ge Energimyndigheten i uppdrag att fullfölja planerna på att Gotland ska kunna vara ett pilotlän med denna inriktning.

Bakgrund och pågående arbete

Energitorvutvinning m.m.

I Sverige finns stora områden med torvmark; ca 15 procent av landets yta är täckt av torv. I energisammanhang används torv framför allt för industriell värme- och elproduktion. Energitorv produceras på ca 10 000 hektar av landets totalt ca 6,4 miljoner hektar torvmarker. Energitorv omfattas av kravet på utsläppsrätter, men är vid elproduktion berättigad till elcertifikat.

Produktionen av energitorv i Sverige var som högst under slutet av 1980-talet samt under vissa år på 1990-talet. Under rekordåret 1994 gjordes ett uttag av drygt 3,7 miljoner kubikmeter torv för energiändamål. I början av 2000-talet minskade produktionen. Under 2020 uppgick uttaget av energitorv till ca 0,7 miljoner kubikmeter. I takt med att uttaget av energitorv har minskat, har

produktionen av odlingsstorf ökat. Denna typ av storf används främst i odlingsjord och som strötorf. Sedan 2015 är det totala uttaget av odlingsstorf större än uttaget av energistorf i Sverige.

Tillstånd för utvinning av storf regleras i miljöbalken. Det är endast möjligt att få tillstånd att utvinna storf från områden med låga naturvärden, vilket oftast är marker som sedan tidigare är påverkade av dikning eller annan markanvändning. I vissa delar av landet krävs dessutom dispens från förbudet för markavvattning. Tidigare reglerades tillstånd för täkt av energistorf i den s.k. storfslagen, vilket innebar att det var möjligt att få koncession för utvinning av energistorf, men fr.om. den 1 januari 2017 gäller samma regelverk för utvinning av energistorf som för utvinning av odlingsstorf. Beslut om tillstånd för storfämtning fattas vid de miljöprövningsdelegationer som finns vid vissa länsstyrelser.

I skrivelsen Torfutvinningens och storfanvändningens klimat- och miljöpåverkan från juni 2016 har Naturvårdsverket analyserat storfutvinningens och storfanvändningens klimat- och miljöpåverkan. Skrivelsen var en avrapportering av ett uppdrag från regeringen att analysera och redovisa den svenska storfutvinningens klimat- och miljöpåverkan, särskilt när det gäller miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker, samt föreslå hur storfutvinningens negativa inverkan på målpuppfyllelsen kan minska.

I juni 2021 besvarade statsrådet Per Bolund en fråga från Staffan Eklöf (SD) om huruvida regeringen avsåg att verka för att revidera sin klassificering av storf till en hållbar resurs samt särskilja våtmarker från redan dikade storfmarker i sin klassificering (fr. 2020/21:3059).

Statsrådet konstaterade att utsläpp från dikade storfmarker beräknas stå för mer utsläpp av växthusgaser än Sveriges personbilstrafik. Genom att återvätta dikade storfmarker till naturligt fungerande våtmarker kan avgången av växthusgaser från dessa marker minska relativt snabbt. Återvätningen bidrar också till positiva effekter för biologisk mångfald, minskad övergödning och minskade risker för såväl översvämning som torka. Därför satsade regeringen i budgetpropositionen för 2021 totalt 775 miljoner kronor på anläggning och restaurering av våtmarker under en treårsperiod. Statsrådet redovisade vidare ett antal skäl till grund för bedömningen att det generellt sett är mer fördelaktigt ur klimat- och miljösynpunkt att återvätta dikade storfmarker och dikade våtmarker än att bryta ut storf från dem. Efterbehandling av en storfämtning kompenserar enligt statsrådet inte för den förhöjda avgång av växthusgaser i närtid som utbrytningen innebär, jämfört med om storfmarken återväs.

Avslutningsvis konstaterade statsrådet att regeringen inte har några planer på att revidera några klassificeringar av vare sig storf eller våtmark.

Beredskapslagring av drivmedel

I anslutning till att riksdagen behandlade regeringens proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 i december 2020 konstaterade försvarskommittén att

frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet, såsom lagerhållning i statlig eller privat regi och tillverkningsberedskap, är angelägna och komplicerade och därför behöver analyseras och utredas närmare under kommande år. Med hänvisning till regeringens mål om att en nödvändig försörjning ska upprätthållas och regeringens avsikt att tillsätta en utredning om en nationellt samordnad försörjningsberedskap avstyrkte utskottet samtliga motionsyrkanden på temat beredskapslagring och beredskap för inhemsk produktion (bet. 2020/21:FöU4).

I september 2021 beslutade regeringen om direktiv till en särskild utredare (f.d. generaldirektör Birgitta Böhlin) med uppdrag att analysera och föreslå en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen samt utreda principer och former för finansiering av samhällets försörjningsberedskap (dir. 2021:65). Förslagen ska syfta till att stärka Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig. I direktiven anges att en uppgift för funktionen kan vara att stödja med analys och planering av tvärsektoriella beroenden som påverkar försörjningsberedskapen som exempelvis tillgången på transporter, transportinfrastruktur och drivmedel.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2023.

Utvecklingen av Sveriges drivmedelsberedskap

Energimyndigheten har det samordnande ansvaret för den övergripande försörjningstryggheten inom energiområdet i händelse av bristsituationer, bl.a. inom drivmedelsförsörjningen.

Under perioden 2020–2025 driver Energimyndigheten programmet Utveckling av Sveriges drivmedelsberedskap, med syftet att ta ett samlat grepp om de arbeten som sedan flera år genomförs vid myndigheten när det gäller utvecklingen av drivmedelsberedskapen. Avsikten är att möta näringslivets och den offentliga sektorns efterfrågan på inriktningar och styrningar på detta område.

Målet är att de aktiviteter som genomförs inom programmet ska leda till en förmåga att tillgodose Sveriges krisberedskap och totalförsvaret med relevanta drivmedel, att drivmedelsförbrukningen kan dämpas på ett kontrollerat sätt, och att prioritering av drivmedel för samhällsviktiga verksamheter kan göras. Därutöver ska det finnas en förmåga att möta både krisberedskapens och totalförsvarets behov i termer av beredskapslagrens utformning och dimensionering samt distribution av drivmedel under störda förhållanden.

Enligt uppgift från Energimyndigheten ska beakta omställningen av drivmedelsprodukter till fossilfria alternativ beaktas i arbetet och att beredskapslagren ska utvecklas med beaktande denna omställning. Vidare framhåller myndigheten att International Energy Agency (IEA) och kommissionen kommer att genomföra vissa omförhandlingar angående den framtida utformningen av beredskapslagringen. Bland de frågor som då kommer att beröras är vilka produkter som bör ingå i beredskapslagren.

I Energimyndighetens årsredovisning för 2020 slogs det fast att de planerade aktiviteterna inom ramen för programmet i hög grad har fördröjts till följd av hanteringen av coronapandemin.

Vägledning om lätta fordons energianvändning och koldioxidutsläpp

Energimyndigheten har i uppdrag att analysera möjligheten att förbättra vägledningen till konsumenterna om lätta fordons energianvändning och koldioxidutsläpp vid försäljning och marknadsföring. I uppdraget ingår att ta fram ett förslag på en vägledning t.ex. i form av en märkning som väger in energianvändning och koldioxidutsläpp och som tar hänsyn till fordonets hela livscykel. Uppdraget ska redovisas senast den 29 april 2022.

Pilotlän Gotland

Energimyndigheten har sedan 2017 i uppdrag att verka för att Gotland ska vara ett pilotområde som går före i omställningen till ett hållbart energisystem. Som en del i uppdraget har Energimyndigheten tagit fram en förstudie och 2018 presenterades Smart och förnybart energisystem på Gotland. Våren 2019 följde Energipilot Gotland: Färdplan för att möjliggöra att Gotland blir pilot för ett hållbart energisystem. Färdplanen innehåller sju åtgärdsområden framtagna med hänsyn till Gotlands lokala utmaningar.

Energimyndigheten samordnar arbetet med att realisera färdplanen. Myndigheten ska också tillvarata lärdomar och resultat från omställningsarbetet samt planera fortsatt utveckling. I Energimyndighetens årsredovisning för 2021 anges det att tre utlysningar genomfördes inom Energipilot Gotland under 2021. Inom dessa beviljades medel till nio projekt. Målgruppen för utlysningarna var små och medelstora företag, med inriktning på utvecklings- och demonstrationsprojekt för ett transporteffektivt samhälle och ett robust elsystem.

Under året har annars fokus inriktats på att finna lämpliga former för samverkan mellan Energimyndigheten, Region Gotland och Länsstyrelsen Gotlands län.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt förslag om torv liknande de som nu är aktuella, senast våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till att det inte ser svensk torv som ett hållbart förstahandsalternativ till importerade fossila bränslen.

Förslaget i motion 2021/22:3688 (M) yrkande 16 om att kartlägga olika risker kopplade till det svenska energisystemet och att vidta nödvändiga säkerhetsåtgärder behandlades av utskottet våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Utskottet sa sig inte ha någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller att elnätet och energisystemet är strategiskt viktig infrastruktur som behöver skyddas. I övrigt hänvisade utskottet till det då pågående arbetet med att ta

fram en elektrifieringsstrategi som bl.a. vägleddes av ett ökat fokus på drifts-säkerhet, elkvalitet, beredskapsfrågor, it-säkerhet och totalförsvarets behov under elektrifieringen.

Ett liknande förslag som det i motionerna 2021/22:4199 (L) och 2021/22:3684 (C) om utsläpps- eller energideklarationer på personbilar vid nybilsförsäljning avstyrktes av utskottet våren 2021 med hänvisning till den ovan nämnda då nyligen tillsatta och alltjämt pågående utredningen som Ener-gimyndigheten genomför i syfte att ta fram en vägledning om lätta fordons energianvändning och koldioxidutsläpp (bet. 2020/21:NU21).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Främjande av torvutvinning
- Utfasning av torv
- Övrigt om torv
- Energideklaration av lätta fordon
- Vissa övriga frågor om energipolitik.

Främjande av torvutvinning

Torv spelar en mycket begränsad roll i det svenska energisystemet och utskottet ser inte svensk torv som ett hållbart förstahandsalternativ till importerade fossila bränslen. Användningen av fossila bränslen inom värmesektorn är begränsad, och torv är en marginell företeelse inom ramen för elcertifikats-systemet. Torv lämpar sig inte heller särskilt väl för produktion av drivmedel.

Med hänvisning till den syn på torven som utskottet har redovisat i det föregående är det inte heller berett att föreslå att riksdagen ska rikta ett tillkännagivande till regeringen som syftar till att underlätta utvinningen av torv för energiändamål eller för att stimulera användningen av torv i exempelvis fjärr- och kraftvärmeproduktionen.

Med det anförda avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Utfasning av torv

Det förhållandevis begränsade intresset för att utvinna torv för energiändamål och den relativt strikta miljölagstiftning som omgärdar sådan utvinning gör att det enligt utskottets uppfattning inte är nödvändigt för riksdagen att agera för att åstadkomma en utfasning av sådan utvinning i linje med vad som föreslås i de aktuella motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks.

Övrigt om torv

Utskottet betraktar inte torv som ett bränsle som utan mycket grundliga överväganden bör betraktas som förnybart. Mot den bakgrunden är utskottet inte berett att tillstyrka förslaget i motion 2021/22:2390 (SD) yrkande 20 om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybar i EU. Således avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Energideklaration av lätta fordon

I två motioner finns förslag om att det ska införas konsumentupplysning på personbilar som ger information om bilens energiförbrukning eller utsläpp av klimatskadliga gaser under hela dess livscykel.

Utskottet ser i grunden positivt på att underlätta för konsumenterna att göra smarta miljöval. Trots detta anser utskottet att de två förslagen bör avslås av riksdagen. Skälet till detta är att Energimyndigheten redan har i uppdrag att analysera möjligheten att förbättra vägledningen till konsumenterna om lätta fordonens energianvändning och koldioxidutsläpp vid försäljning och marknadsföring. I uppdraget ingår bl.a. att ta fram ett förslag på en vägledning t.ex. i form av en märkning som väger in energianvändning och koldioxidutsläpp och som tar hänsyn till fordonets hela livscykel. Uppdraget ska redovisas senast den 29 april 2022 och regeringens fortsatta hantering av de förslag som då presenteras bör avvaktas innan det finns skäl för riksdagen att agera i frågan.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Vissa övriga frågor om energipolitik

När det gäller frågor om beredskapslagring av drivmedel som tas upp i två motioner – med särskilt fokus på lagring av biodrivmedel – hänvisar utskottet till den tidigare nämnda pågående utredningen som bl.a. har i uppgift att analysera försörjningsberedskapen i fråga om tillgången på drivmedel. Det uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2023. Vidare bör programmet Utveckling av Sveriges drivmedelsberedskap som drivs av Energimyndigheten under perioden 2020–2025, nämnas i detta sammanhang. Utskottet förutsätter att frågor om alternativ till fossila bränslen berörs av både utredningen och inom ramen för Energimyndighetens program, inklusive sådana frågor som gäller behovet av att lagra biodrivmedel i beredskapssyfte. Motionsyrkandena bör med hänvisning till det anförda avslås av riksdagen.

Även motion 2021/22:1209 (C) om Gotland som pilotlän för att ställa om till ett 100 procent förnybart samhälle bör avslås av riksdagen. Utskottet kan konstatera att Energimyndighetens uppdrag fortlöper och att det under året bl.a. har lagts kraft på att finna lämpliga former för samverkan mellan de berörda myndigheterna. Utskottet utgår från att det pågående arbetet utvärderas löpande och att regeringen förtydligar Energimyndighetens mandat om den bedömer det vara nödvändigt för att satsningen ska bli framgångsrik. Gedigna utvärderingar bör också ligga till grund för överväganden kring behovet av att tillskjuta mer resurser till satsningen. Uppkommer det svårigheter när det

exempelvis gäller att finna lämpliga former för samverkan mellan de berörda myndigheterna kan det också vara motiverat för regeringen att förtydliga sin styrning, exempelvis genom att precisera uppdraget eller ansvarsförhållandena. Utskottet förutsätter att regeringen delar detta synsätt och anser därför att ett tillkännagivande i linje med vad som efterfrågas i motionen kan undvåras.

I motion 2021/22:3688 (M) yrkande 16 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska vidta åtgärder för att säkerställa Sveriges elnät och energisystem när det gäller hot, förstörelse och it-attacker. Ett likalydande yrkande behandlades av utskottet även våren 2021 (bet. 2020/21:NU21). Då konstaterade utskottet att det inte hade någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller att elnätet och energisystemet är strategiskt viktig infrastruktur som behöver skyddas. Därtill bör det nämnas att försörjningstrygghet är ett av de övergripande målen för den svenska energipolitiken och att en trygg elförsörjning är en av de tolv huvudrubrikerna i regeringens elektrifieringsstrategi. Som en del av huvudrubriken Trygg elförsörjning ingår bl.a. åtgärder som syftar till att stärka elsystemets/totalförsvarets förmåga att motstå angrepp såsom exempelvis it-attacker eller fysiska attacker. I elektrifieringsstrategin konstaterar regeringen att det pågår ett arbete med att öka förmågan att hantera kriser i hela hotskalan, både vid fredstida störningar och vid höjd beredskap, men att ytterligare åtgärder behöver vidtas. Det gäller exempelvis arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser som behöver utvecklas både sett till det befintliga elsystemet och i perspektivet av den förändring som elektrifieringen utgör.

Sammantaget gör utskottet bedömningen att det finns en medvetenhet hos regeringen om den typ av utmaningar som berörs i motionen och att det därför inte är motiverat för riksdagen att ytterligare påtala detta genom ett tillkännagivande i linje med vad som efterfrågas i motionen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Mål om en fossilfri elproduktion, punkt 1 (M, SD, KD, L)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3,

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 35,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 4,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 63 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Sedan 2018 är ett av Sveriges energipolitiska mål att elproduktionen ska vara 100 procent förnybar till 2040. Även om målet inte innebär ett strikt förbud mot livstidsförlängd eller ny kärnkraft bortom detta år, menar vi att det skickar olyckliga styrsignaler till marknaden och till myndigheterna om hur kärnkraftens framtid betraktas på politisk nivå. I praktiken har målet kommit att tolkas som ett 100 procent förnybart elsystem, utan hänsyn till det viktiga tillägget om kärnkraften.

Vi kan också konstatera att regeringen inte har gjort nödvändiga förtydliganden och att myndigheter har tolkat målets ursprungliga formulering fel. Det finns en överhängande risk att målet hämmar viktiga investeringar. Elförsörjningen kan rätt hanterad utgöra en svensk konkurrensfördel som borgar för en hög industriell investeringsvilja och etableringar av nya företag. Det förutsätter dock att faktorer som har byggt den svenska energiförsörjning stark inte omotiverat omkullkastas.

Vi anser att den svenska elproduktionen måste baseras på sådana kraftslag som tillsammans kan skänka stabilitet och effektivitet och som även bidrar till att göra energisystemet uthålligt ur klimatperspektiv. Vattenkraft, kärnkraft och biobränslebaserad kraftvärme måste även fortsättningsvis utgöra det nödvändiga fundament varpå mer väderberoende produktionslag kan vila. Alla

fossilfria kraftslag måste således få vara en viktig del av det svenska energisystemet i framtiden för att det ska kunna leverera den stora mängd el som krävs för att stärka Sveriges konkurrenskraft, ställa om samhället och nå klimatmålen. Sverige behöver således anta ett nytt mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem 2040.

Ett reviderat mål gör också att den redan nu nästan helt fossilfria elproduktionen inte ställs mot den förnybara produktionen. Bara för att ett kraftslag är förnybart är det inte en garanti för att det inte orsakar utsläpp av t.ex. växthusgaser. Tvärtom kan utsläppen från vissa förnybara energikällor vara högre än från t.ex. kärnkraft. Det är således olyckligt med en energipolitisk målsättning som pressar undan klimatfrämjande kärnkraftsel till förmån för förnybar, ofta variabel, elproduktion. Kärnkraften bidrar med trygghet i systemet genom en hög kapacitetsfaktor och kvalitetsbringande systemtjänster som många av de väderberoende kraftslagen svårigen kan tillhandahålla. Ett kärnkraftsinkluderande system är också av allt att döma mer kostnadsoptimalt än ett förnybart.

Ur klimatperspektiv måste det centrala vara att minimera utsläppen av växthusgaser, och här talar livscykelanalyser för att kärnkraften har lägre utsläpp än många av de förnybara alternativen. I praktiken har Sverige varit mycket nära en helt fossilfri elproduktion under de senaste 40 åren. När de fossila bränslena nu ska fasas ut och i stor utsträckning – direkt eller indirekt – ersättas med el menar vi att det är viktigt att slå fast fossilfriheten som ett tydligt mål för energipolitiken som inte kan misstolkas och som har beslutats av riksdagen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Ett helt förnybart energisystem, punkt 2 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 75.

Ställningstagande

Energisektorn står för en betydande del av utsläppen internationellt, även om den svenska kraftproduktionen har låga utsläpp. Energisystemet innefattar dock inte bara elproduktion, utan all energianvändning. Där finns fortfarande stora mängder fossil energi kvar.

På det nationella planet står vi bakom den energiöverenskommelse som slöts mellan fem av riksdagens partier 2016. Även om några partier har hoppat

av sedan dess, anser vi att överenskommelsen utgör ett bra fundament för den svenska energipolitiken och även fortsättningsvis bör kunna fungera som en bra grund för blocköverskridande samtal om dess utveckling. Vi står också bakom skrivningarna att den som vill livstidsförlänga befintlig kärnkraft, eller bygga ny, utan stöd, är fri att göra det. Vi välkomnar andra partier till förhandlingsbordet för att bygga vidare på den långsiktiga energipolitik som både näringslivet och hushållen behöver.

För vår del är den förnybara energin en grundbult i den framtida energipolitiken. Förnybar elproduktion i form av vatten-, sol- och vindkraft i kombination med biodrivmedel, fasta biobränslen och andra förnybara energibärare som exempelvis biogas och grön vätgas måste vara kärnan i den energipolitik som ska ta Sverige bortom fossilbränslesamhället. Inte minst inom transportsektorn behöver det nu tas krafttag. Den senaste tidens utveckling med ryskt anfallskrig har visat hur viktigt det är att vara oberoende av fossila bränslen vars världsmarknadspris kraftigt påverkats och vikten av att skapa ett oberoende i hela Europa från rysk energi.

Sverige har goda förutsättningar att agera föregångare på detta område. Tillgången till stora mängder vind-, vatten- och biokraft som förser landet med el, energi och bränslen med låg klimatpåverkan är god. Bioenergin är redan i dag den största energikällan och potentialen att utöka både produktionen och användningen är hög, i både stor och liten skala. Vi har tidigare föreslagit sänkt skatt på förnybara drivmedel och kraftfulla stöd för att snabbt skala upp produktionen av sådana drivmedel.

För att ytterligare understryka den riktning energipolitiken måste ha förordar vi att det sätts upp ett mål om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem 2040 och en energipolitik som speglar mycket mer än bara elproduktion och som förenar målen om ökad konkurrenskraft, ekologisk hållbarhet och leveranssäkerhet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Mål om att Sverige ska bli självförsörjande på biobränslen, punkt 3 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 42.

Ställningstagande

Jag anser att utvinning och användning av fossila energiresurser ska förbjudas. Fossila bränslen kan nästan alltid ersättas med förnybar el eller biobränslen. Biobränsleanvändningens andel av den totala energianvändningen ökar i Sverige. Användningen är störst inom industrin och fjärrvärmeproduktionen, och inom transportsektorn ökar användningen av biodrivmedel. En ökad efterfrågan på biobränslen har dock lett till ökad import av sådana bränslen, som inte alltid kan möta högt ställda miljökrav eller hänsyn till andra hållbarhetsmål. Det är då centralt att produktionen lever upp till svenska miljömål, EU-direktiv på området samt sådana internationella mål och avtal som exempelvis de globala hållbarhetsmålen och FN:s konvention för biologisk mångfald. Råvaran måste därför alltid bestå av restprodukter eller komma från hållbart lantbruk, och bränslet får aldrig ha sitt ursprung i skyddsvärda skogar. Biobränsleproduktion får inte heller tränga ut livsmedelsproduktion.

Utöver att importerade biobränslen kan ha ett tvivelaktigt ursprung ur hållbarhetsperspektiv bör det framhållas att Sverige har goda möjligheter att producera hållbara biobränslen t.ex. från biomassa från jordbruket i form av energigrödor, skörderester eller gödsel. Därför anser jag att det bör sättas upp ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Mål för energieffektivisering, punkt 4 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motion

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 81.

Ställningstagande

Vår grundinställning är att en effektiv energianvändning ska vara en självklar inriktning för energipolitiken. Energieffektivisering har en betydande potential inom transportsektorn, industrin och den offentliga sektorn. Insatser för en effektivare energianvändning är ofta samhällsekonomiskt lönsamma, eftersom många åtgärder kan genomföras till ett lägre pris än vad ny elproduktion skulle

kosta. Dessutom är miljöeffekten större när utsläppen minskar som en följd av ett lägre energibehov än om minskningen nås genom en renare framställning.

Ur ett resurs- och konkurrensperspektiv är det en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt. Att ligga i framkant innebär dessutom ofta en tydlig konkurrensfördel. För basindustrin i Sverige, som till övervägande del är energiintensiv, har just energieffektivisering potential att generera betydande kostnadsbesparingar. Genom att använda mindre energi per producerad enhet stärks industrins konkurrenskraft. För den offentliga sektorn är det också viktigt att sträva efter en energieffektiv verksamhet genom upphandling av ny och innovativ, energieffektiv teknik inom alla led, från produktion till slutanvändning.

I stället för dagens mål för energieffektivisering som innebär att energianvändningen ska vara 50 procent effektivare 2030 än 2005 uttryckt i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP) vill vi ha ett mål om att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till BNP.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Mål för energieffektivisering, punkt 4 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 81 och
avslår motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Hotet mot klimatet har globala dimensioner och många lösningar måste därför sökas i internationella sammanhang. EU:s gröna giv som presenterades 2020 har potential att bidra till en omställning mot ett mer klimatsmart och resurs- och energieffektivt EU där utsläppen är frikopplade från den ekonomiska tillväxten. Ett led i arbetet är att se över en del av EU:s lagstiftning på energiområdet, däribland det s.k. energieffektiviseringsdirektivet.

Energisektorn står för en betydande del av utsläppen internationellt. När EU ska förhandla villkoren i klimatpaketet Fit for 55 är energiproduktionens klimatpåverkan därför en betydande del. Vi vill att Sverige ska vara drivande i dessa förhandlingar för att energieffektiviseringsmålet ska uppgå till 50 procent effektivare användning till 2030.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Översyn av stöd till energiproduktion , punkt 5 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen gick igenom samtliga stöd och beskattningar för olika former av elproduktion. Denna genomlysning gjorde det möjligt att jämföra olika kraftslag och fungerade som ett gediget underlag för kommissionens ställningstaganden. Vi anser att det finns skäl att genomföra en liknande analys igen. Eftersom vi har en stark tilltro till marknadskrafternas förmåga att leda utvecklingen i önskvärd riktning om de får verka ostört, ser vi det som rimligt att en sådan analys även belyser stödets effekter för elmarknaden och på målet om en trygg och fossilfri elanvändning. Vi anser att kraftiga subventioner till vissa energislag bidrar till att hämma en effektiv energipolitik som är baserad på marknadsmässiga principer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Sveriges efterlevnad av EU-regler på energiområdet, punkt 6 (M, C)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Utformningen av den nationella energipolitiken är avgörande för Sveriges möjligheter att minska utsläppen och därmed göra det möjligt att nå klimatmålen. Den omfattande elektrifiering som detta kräver bygger dock på att kraftsystemet både kan producera och överföra stora mängder el för att transporter och industrier ska kunna elektrifieras i tillräcklig utsträckning. Därtill måste elmarknaden klara av att hantera denna utveckling. Det svenska kraftsystemet är dock i betydande utsträckning integrerat såväl med de övriga skandinaviska länderna som med många länder i övriga Europa. Den svenska energipolitiken måste därför anpassas till de lagar och förordningar som bl.a. finns på EU-nivå. Mot den bakgrunden anser vi att det är viktigt att riksdagen kontinuerligt uppdateras om vad EU gör på energiområdet och om hur Sverige lever upp till EU:s regelverk på energiområdet, inte minst mot bakgrund av att det förekommer uppgifter om att Sverige inte möter de krav som ställs på EU-nivå. Vi vill därför att regeringen redovisar för riksdagen hur väl Sverige uppfyller de krav som ställs på EU-nivå på energiområdet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 29,

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5 och

avslår motionerna

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:2819 av Katarina Brännström (M),

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 11,
2021/22:3620 av Lars Beckman (M),
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40, 82, 87 och 88,
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 4, 5 och 35,
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27,
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9, 10, 15–17, 46 och 47,
2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 27,
2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och
2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Vår grundläggande inställning är att energipolitiken ska vara inriktad på att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning, för såväl hushållen som näringslivet. Den politik vi står bakom syftar till att göra det möjligt för Sverige att upprätthålla en hög internationell konkurrenskraft och levnadsstandard. Vi anser att en hög grad av självförsörjning ska prioriteras i arbetet med att uppnå energipolitikens mål. Detta förhållningssätt utesluter emellertid inte att energisystem kan delas över nationsgränser, men då företrädesvis med länder i Sveriges närområde. Vi strävar därför efter att bibehålla och utveckla landets energisystem, med fokus på leveranssäkerhet, effektivitet och miljöansvar.

Energipolitikens nuvarande utformning hotar dock möjligheterna att rikta in politiken på rätt spår. Det finns exempelvis tydliga problem med att klara elförsörjningen under vintern eftersom Sverige numera har ett underskott i kraftbalansen. En kall vinterperiod i Kontinentaleuropa och åtskruvade ryska gaskranar får de svenska elpriserna att rusa i höjden på ett sätt som aldrig har skådats tidigare. Samtidigt möter storstadsregionerna en alltmer tilltagande elbrist som en följd av att överföringskapaciteten är otillräcklig. Detta riskerar i sin tur att äventyra bostadsbyggandet, företagsetableringar och en utbyggnad av elektrifierad kollektivtrafik.

Som industriland är Sverige beroende av såväl konkurrenskraftiga priser på el som tillförlitlig tillgång till sådan energi under årets alla timmar. Det är därför som vattenkraften tillsammans med kärnkraften utgör basen i det svenska energisystemet. Vidlyftiga subventioner eller oöverlagda skattesanktioner som riktas till vissa kraftslag anser vi underminerar förutsättningarna för att nå de energipolitiska mål som vi eftersträvar. Regeringen behöver i stället lägga om energipolitiken med hänsyn till industrin och den svenska nationens behov. Här vill vi särskilt betona vikten av att uppmärksamma den svenska basindustrins – i synnerhet stål- och gruvindustrins – behov av en stabil och säker tillgång till konkurrenskraftigt prissatt el. En politik som i första hand tycks vara inriktad på att ersätta något som har fungerat i decennier med kostnadsdrivande och opålitlig väderberoende elproduktion utgör därför ett betydande orosmoment för stål- och gruvföretagen. Den svenska stål- och

gruindustrins produkter går till stor del på export, och sektorn är därför i stort behov av goda villkor för att ha en chans att konkurrera på världsmarknaden.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att det bör tillsättas en ny parlamentarisk utredning för att se över den långsiktiga energiförsörjningen och där målet ska vara att Sveriges energiförsörjning kännetecknas av en hög internationell konkurrenskraft och driftssäkerhet, samtidigt som beroendet av fossil kraftproduktion, inklusive importerad fossilbränslebaserad el, minimeras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 11 och

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40, 82, 87 och 88 samt avslår motionerna

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 29,

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:2819 av Katarina Brännström (M),

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3620 av Lars Beckman (M),

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 4, 5 och 35,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5,

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9, 10, 15–17, 46 och 47,

2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 27,

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige är ett land som kännetecknas av välstånd, frihet och rättssäkerhet – ett samhälle där vi ser efter varandra och miljön. Sveriges historiska välståndresa bygger på flera olika faktorer. Energifrågan har dock varit och kommer även fortsättningsvis att vara helt avgörande för ett konkurrenskraftigt näringsliv med jobb i hela Sverige och för att sänka utsläppen. Som ett led i detta arbete är det nödvändigt att ständigt och på alla nivåer arbeta för höjda mål när det kommer till utfasningen av fossil energi och fossila råvaror, och samtidigt arbeta för att höja målen när det gäller förnybar energi och förnybara råvaror. Vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att se över hur Sverige snabbare kan få fram förnybar energi och uppgradera det svenska elnätet.

I arbetet med att ställa om till ett helt förnybart energisystem måste alla subventioner till fossila bränslen avvecklas såväl i Sverige som i EU, så att utsläppen från förbränningen bär sina fulla miljökostnader. I vissa fall kan det vara nödvändigt att utfasningen av fossila subventioner går hand i hand med stöd till hållbara alternativ, för att priset för producenter eller slutkunder inte ska bli oproportionerligt högt eller leda till konkurrensnackdelar.

För att ytterligare påskynda takten i utsläppsminskningarna inom energisektorn vill vi öka olika produkters koldioxidtransparens. Det handlar exempelvis om att verka för att EU ska införa krav på ursprungsgarantier för elproduktion på timbasis i stället för på årsbasis samt att det införs nya standarder för ursprungsredovisning för drivmedel och vätgas. Detta skapar större möjligheter att matcha utbudet av och efterfrågan på förnybar produktion, vilket i sin tur kan väntas stimulera utbyggnaden av sådan energiproduktion kraftigt som en följd av att allt fler konsumenter och industrier vill veta hur stora koldioxidutsläpp deras inköp resulterar i.

Vi tror mycket på att goda förutsättningar för småskalig och decentraliserad energiproduktion kan ha stor betydelse för omställningen av energisystemet. Dessvärre är regelverken för den småskaliga energiproduktionen förlagade och motsvarar inte utvecklingen på marknaden. Det måste vara enklare att göra rätt, och vissa skatteregler måste ändras för att det ska bli mer intressant att investera i exempelvis gemensamägda solcellsanläggningar. Även delar av ellagen måste ändras för att underlätta tillkomsten av mikronät mellan fastigheter som delar på en liten produktionskälla.

Det är, enligt vår uppfattning, också viktigt att förnybar elproduktion kan samsas med andra samhällsintressen på ett sådant sätt att en rimlig avvägning uppnås. Vi ser det som olyckligt att samexistensen mellan ambitionerna att öka produktionen förnybar el och Försvarets och Luftfartsverkets intressen inte alltid har varit problemfri. Särskilt beklagligt är detta mot bakgrund av att det ofta finns tekniska lösningar för att undanröja de hinder som gör att projekten inte kommer till stånd. Vi förordar ett ökat fokus på att krav ställs på den teknik som används, i stället för på förbud och tungrodda utredningar. För att förbättra samexistensen mellan Försvarets intressen och den förnybara energiproduktionen, anser vi också att Sverige ska inhämta goda exempel från andra länder som har lyckats bättre med detta.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

10. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5,

2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 27 och

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13,

bifaller delvis motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 29 och avslår motionerna

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:2819 av Katarina Brännström (M),

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 11,

2021/22:3620 av Lars Beckman (M),

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40, 82, 87 och 88,

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 4, 5 och 35,

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9, 10, 15–17, 46 och 47 samt

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige har betydande utmaningar med koppling till frågor om energiförsörjningen. Att el finns tillgänglig i den omfattning den behövs, när den ska användas och till konkurrenskraftiga priser är grundläggande för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Den rådande energipolitiska inriktningen ger emellertid inga svar på centrala frågeställningar om framtidens energiförsörjning.

Det svenska välståndet bygger i grunden på en framgångsrik industri som kan konkurrera på världsmarknaden. Det gäller därför för Sverige att vara attraktivt för investeringar i industriell verksamhet. Stora brister i elförsörjningen, som tyvärr har blivit en del av industrins vardag, skapar oro och påverkar framtidstron i så hög grad att det nu behövs kraftfulla åtgärder. Allt fler företag ställer i dag om genom elektrifiering och digitalisering. Om inget görs kommer dock många företag att tvingas ompröva sin uppfattning om huruvida Sverige ger dem de bästa förutsättningarna. Regeringen behöver ta larmrapporterna på allvar och analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft både på kort och på längre sikt.

Stora investeringar i norra Sveriges basindustri ställer exempelvis stora krav på att staten skapar förutsättningar för en stabil elförsörjning. Kraftproduktionsförmågan behöver därför byggas ut i hela landet, och bottenplattan måste bestå av fossilfri, stabil och planerbar baskraft. Överföringskapaciteten måste också förnyas och byggas ut även om tiden då södra Sverige kunde förlita sig på ett ständigt inflöde av billig el från landets norra delar snart är historia. Jag ser det inte som rimligt att priset på el ska vara så olika i Sveriges fyra olika elområden, utan det behövs en politik som gör att Sverige håller ihop.

Med fakta och saklighet som grund finns det dock goda möjligheter att hitta en bred samsyn om flera nödvändiga grundbultar i Sveriges framtida energiförsörjning. Därför vill jag att det tillsätts en ny parlamentariskt sammansatt energikommission. Den ska med hjälp av sakkunnig expertis ta fram underlag för en bred energiöverenskommelse om en långsiktig, hållbar och effektiv energipolitik som möter industrins, hushållens och det övriga samhällets behov.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9, 10, 15–17, 46 och 47 samt

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3 och avslår motionerna

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),
2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,
2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 29,
2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,
2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,
2021/22:2819 av Katarina Brännström (M),
2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,
2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 11,
2021/22:3620 av Lars Beckman (M),
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40, 82, 87 och 88,
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 4, 5 och 35,
2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5,
2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27,
2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 27 och
2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

Energipolitiken är ett viktigt verktyg för att kunna möta hotet mot klimatet. Det krävs dock en förnuftsbasead politik som underlättar den snabba utvecklingen mot klimativänligare teknik i stället för verkningslösa symbolåtgärder. Det behövs tydliga marknadsekonomiska styrmedel och en tilltro till människors eget ansvar. Sverige har trots allt unika förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsnation. Den möjligheten måste tas till vara.

Utsläppen av växthusgaser från förbränning av fossila bränslen är kanske det största globala hot mot klimatet som mänskligheten har skapat. Därför måste de fossila bränslena snabbt fasas ut i hela världen, samtidigt som energianvändningen totalt sett behöver växa och effektiviseras för att inte människors liv ska begränsas av brist på energi.

I Sverige är fossilbränsleanvändningen inom transportsektorn särskilt problematisk ur ett klimatperspektiv. Alla transportslag kommer dock att behövas även framgent och det krävs därför fossilfria sätt att driva dessa transporter. Jag anser att staten bör stödja forskning och utveckling på detta område samtidigt som de subventioner till fossila bränslen som finns i dag måste avskaffas så att marknaden får en chans att välja bort dessa bränslen.

Även inom den svenska industrin används det fortfarande en del fossila bränslen, trots en omfattande övergång till näst intill klimatneutral el under 1970- och 1980-talen. Industrin står fortfarande för en tredjedel av de territoriella svenska klimatgasutsläppen. Dessa utsläpp måste snabbt minska för att på sikt nå noll. Det är enligt min uppfattning nödvändigt att se över alla processer för att hitta fossilfria lösningar och om möjligt till och med att uppnå negativa utsläpp.

Nyckeln till att få bort utsläppen från industrin ligger i att elektrifiera processerna, att förse fabriker med fossilfri råvara och att samla in de utsläpp som är oundvikliga. Politiken har här en uppgift att formulera tydliga mål och att skapa de förutsättningar som krävs för att planerna ska gå att realisera. Industrins omställning är helt beroende av att energisystemet, och särskilt då kraftsystemet, förmår att möta de nya behov som industrin har. För att den eftersträvarsvärda utvecklingen ska bli verklighet anser jag att det finns skäl för riksdagen att genom ett uttalande till regeringen understryka att industrin behöver upphöra med att använda fossila bränslen och fossila råvaror.

Enligt min uppfattning krävs det långsiktiga investeringar som det offentliga ska finansiera för att det ska vara möjligt att nå målet om ett fossilfritt samhälle. Det handlar bl.a. om strukturella investeringar i infrastruktur. Fokus ska vara på att få ned utsläppen, och stöd ska inriktas på insatser där de investerade medlen ger den största klimateffekten. Genom initiala investeringar i infrastruktur ges marknadskrafterna förutsättningar att följa upp med ytterligare investeringar som i viss utsträckning är beroende av en väl utbyggd infrastruktur. Staten har ett huvudansvar när det gäller att säkerställa att energisystemet förmår leverera fossilfri energi när och där den behövs. Staten ska genom tidiga stöd bidra till att öka takten i omställningen, men det är sedan marknaden som bäst organiserar denna omställning utan statens inblandning.

Energipolitiken har emellertid även tydliga internationella dimensioner. Sveriges invånare och företag påverkas både direkt och indirekt av vad som händer på de internationella energimarknaderna liksom av de beslut som fattas bl.a. på EU-nivå. Jag ser emellertid ett tydligt behov av att reformera EU:s energipolitik. Den nuvarande politiken gör att klimatmålen blir svårare – om ens möjliga – att nå. Dessutom ser jag en risk för att det framtida energisystemet utformas till betydligt högre kostnader än om inriktningen hade haft ett tydligt fokus på teknikneutralitet och samhällsekonomisk effektivitet. Här ser jag det som särskilt besvärande att kommissionen länge har motarbetat kärnkraften i stället för att ge den teknikneutrala förutsättningar i förhållande till de övriga fossilfria energislagen. Jag anser därför att regeringen ska verka för att EU:s energipolitik utformas så att klimatmålen nås på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

För att ytterligare vässa EU:s energipolitik anser jag att regeringen även ska verka för att kommissionen lägger fram en tidsatt plan som beskriver hur kol- och fossilgasanvändningen inom unionen ska fasa ut. Regeringen bör också verka för att EU:s energiunion fortsätter att utvecklas med fokus på fossilfrihet och ett minskat beroende av import från Ryssland.

Avslutningsvis vill jag peka på vikten av att regeringens myndigheter inte styrs på ett sådant sätt att de tvingas eller väljer att agera på ett sätt som försvårar utvecklingen inom vissa delar av energipolitikens område. Energimyndigheten har exempelvis en viktig roll att spela och det ankommer på regeringen att säkerställa att myndigheten verkar i linje med den politik som har beslutats av riksdagen. Energimyndighetens utgångspunkt måste, enligt min uppfattning, vara att klimatomställningen ska göras samhällsekonomiskt

effektivt och att energisystemet ska vara leveranssäkert. De fossilfria energislagen, inklusive kärnenergin, ska således kombineras effektivt och klokt. Jag anser att myndigheten behöver fokusera sitt arbete på hur el-, värme- och bränsleledarna av energisystemet så effektivt som möjligt kan vävas samman och bli fossilfria. Dessutom måste myndighetens arbete för att avskaffa kärnkraften upphöra. Riksdagen bör uppmana regeringen att ändra Energimyndighetens instruktion i linje med det nu anförda.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

12. Vissa övriga frågor om energipolitikens inriktning, punkt 7 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 4, 5 och 35 samt

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkande 27 och

avslår motionerna

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S),

2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M),

2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 1,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 29,

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 3,

2021/22:2819 av Katarina Brännström (M),

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 1,

2021/22:3511 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 11,

2021/22:3620 av Lars Beckman (M),

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40, 82, 87 och 88,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 5,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 9, 10, 15–17, 46 och 47,

2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 27,

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 13 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Ett globalt klimatnödläge ställer stora krav på radikala åtgärder internationellt men också inom flera svenska politikområden. Inte minst nödvändigheten av att snabbt bryta fossilbränsleberoendet förutsätter stor handlingskraft och politiskt mod. För att nå en bred acceptans för den omställning som behövs ser jag det som betydelsefullt med tydlighet om vad som förväntas av de mest berörda. Klara besked gör det lättare för företag och enskilda att anpassa sig till nya förutsättningar.

Jag anser inte att det räcker med att stoppa nya fossilbränsleberoende verksamheter, utan befintliga sådana verksamheter bör också få tydliga besked om att de måste ställa om i hållbar riktning. Därför förordar jag att det införs en solnedgångslag för alla fossila processer i Sverige. En sådan bestämmelse innebär ett slutdatum och därmed ett totalförbud mot användning av fossil energi. Jag anser också att de berörda myndigheterna bör upprätta en nationell plan för arbetet med olika aktörer som gör det möjligt att fasa ut kol, olja och fossilgas på ett genomtänkt och rättvist sätt.

Åtgärder i Sverige räcker dock inte. Klimatots globala dimension gör att det krävs betydande insatser även internationellt för att bryta många länders beroende av fossila energiresurser. Mot den bakgrunden måste Sverige verka med full kraft för att stoppa utvinningen av fossila bränslen, internationellt och inom EU. Enligt min uppfattning ska gas-, kol- och oljeutvinning förbjudas helt i Sverige.

Ett hållbart och robust energisystem behövs också av beredskapsskäl. Elförsörjningen är ett troligt förstahandsmål för en angripare – utan el slutar det mesta att fungera. Elsystemets centrala betydelse för samhället kommer att öka ytterligare i framtiden, med elektrifiering av transporter, industri och uppvärmning. Kärnkraften medför i sig stora säkerhetsrisker, både vid drift och i samband med hanteringen av kärnavfallet. Ju mer världen tror sig kunna ”lösa” klimatkrisen med hjälp av kärnkraft, desto mer ökar dessutom risken för fler kärnvapen eller tvivelaktiga beroenden till antidemokratiska stater som på olika sätt använder kärnkraft som en del av sin maktstrategi.

Omställningen av energisystemet gör dock att något hundratal svenska kraftverk ersätts av tusentals vindkraftverk och hundratatusentals soleanläggningar som står för den övervägande delen av elproduktionen. Denna decentraliserade elproduktion kan, rätt hanterad, bli en mycket robust hörnsten i framtidens hållbara samhälle. Jag vill att kärnkraften avvecklas och att förnybar energi som vindkraft, solex och solvärme byggs ut, särskilt i södra Sverige, och då med hänsyn till och bevarande av väl fungerande ekologiska system.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Färdplan för nästa generations kärnkraft, punkt 8 (M, SD, KD, L)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 8 och 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs riktade satsningar på nästa generations kärnkraft som öppnar upp för en framtida utbyggnad i Sverige. Den nya tekniken är effektivare, möjliggör återanvändning av kärnbränsle som har använts i dagens reaktorer och anses dessutom vara säkrare än dagens teknik. Sverige saknar i dag en färdplan för nästa generations kärnkraft och vi förordar därför att riksdagen uppmanar regeringen att ta fram en sådan. Regeringen bör i arbetet med en färdplan identifiera behov av forskning och demonstration, analysera hur Sverige kan arbeta tillsammans med andra länder för att främja utvecklingen av ny kärnkraft och peka ut riktningen för utvecklingen och byggandet av en ny generation reaktorer i Sverige.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Små modulära reaktorer, punkt 9 (M, SD, KD, L)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 10 och 12,
2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 40 och 42 samt
2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 23 och
avslår motionerna
2021/22:2023 av Åsa Coenraads m.fl. (M),
2021/22:2868 av Betty Malmberg (M) och
2021/22:3395 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Kärnkraften står för nästan hälften av Sveriges elförsörjning och kommer att vara en av grundpelarna i det svenska energisystemet under lång tid framöver. Den teknik som används i de befintliga svenska kärnkraftverken har dock ett antal decennier på nacken och kommer på sikt att behöva livstidsförlängas och/eller ersättas av ny teknik. Sådan ny teknik kan göra elproduktionen mer effektiv, bl.a. eftersom avfall från dagens kärnkraft kan användas som bränsle på nytt.

Vi ser fjärde generationens kärnkraft, små modulära reaktorer, förkortat SMR, som en intressant möjlighet inom kärnteknikområdet. Utvecklingen av mindre reaktorer går snabbt framåt. Reaktorerne kan serietillverkas och är stora nog för att försörja mindre svenska städer med el. De är också mer flexibla än de befintliga och kan utöver att producera el också leverera fjärrvärme och producera vätgas. Det är också fullt tänkbart att framtida reaktorer kommer att växla mellan att producera el och någon annan energibärare eller värme.

Vidare anser vi att Sverige bör inleda ett samarbete med andra kärnkraftsnationer om att utveckla små modulära reaktorer. På så vis skapas en arena för utbyte av erfarenheter och en enhetlighet i projekten som gör det lättare att hantera bl.a. säkerhetsfrågor. Det innebär också en möjlighet att bygga och underhålla reaktorerne på ett mer kostnadseffektivt sätt eftersom det skapas en större marknad för liknande material och produkter.

Det är också nödvändigt att anpassa det svenska regelverket till den nya tekniken. En ny reaktor skulle sannolikt vara mindre och skilja sig kraftigt rent tekniskt från dagens svenska reaktorer.

Sammantaget understryker detta behovet av att se över lagstiftningen. En statlig utredare bör därför tillsättas med uppdrag att föreslå uppdateringar i miljöbalken, kärntekniklagen, kärnteknikförordningen och övriga relevanta lagar och förordningar. Detta skulle göra det möjligt att uppföra små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga, med fullgod reaktorsäkerhet och utan att de för den skull omfattas av ineffektiva krav som inte är anpassade för den nya tekniken.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Tillåtlighetsprövning av nya kärnreaktorer, punkt 10 (M, SD, KD, L)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 12,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 11,

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 41,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 16 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 24.

Ställningstagande

När ny kärnkraft ska anläggas ska en prövning göras mot miljöbalken. Vi kan konstatera att lagstiftningen inte är anpassad till teknikutvecklingen utan innehåller begränsningar som kan försvåra tillkomsten av ny kärnkraft i Sverige. I dag är det endast tillåtet att anlägga nya reaktorer på de tre platser i Sverige där det redan finns kärnkraftverk, och det totala antalet reaktorer får inte heller överstiga tio. För att Sverige ska kunna dra nytta av teknikutvecklingen av små reaktorer så att dessa kan byggas och drivas effektivt behöver lagstiftningen förändras. Begränsningarna är också problematiska ur konkurrenssynpunkt eftersom de i praktiken ger en fördel till de bolag som i dag äger och driver de befintliga kärnkraftsreaktorerna. Vi anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över de nämnda begränsningarna i miljöbalken med inriktningen att dessa tas bort. Behovet av andra förändringar bör också analyseras, givet teknikutvecklingen. En omprövning av lagstiftningen bör även eliminera de juridiska oklarheter som råder i frågor om att uppföra nya reaktorer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Tillståndsprocesser och ny kärnkraft, punkt 11 (M, SD, KD, L)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 25–30.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en mängd åtgärder för att undanröja de hinder som finns för att göra det mer attraktivt att driva den befintliga kärnkraften vidare och för att främja investeringar i ny kärnkraft. Det handlar inte minst om att montera ned det omfattande regelverk och de strukturer som under lång tid medvetet har byggts upp kring detta kraftslag, och som har skapat en osäkerhet kring nödvändiga investeringar både för att säkerställa den fortsatta driften och för att kunna omsätta kärntekniska innovationer i kommersiell kraftproduktion. Detta är djupt beklagligt eftersom kärnkraften är både fossilfri och planerbar och kommer att vara en oersättlig del av den svenska energimixen under lång tid framöver om ambitionerna att klara klimatomställningen i en växande ekonomi ska kunna nås. Enligt vår uppfattning måste det göras insatser för att sänka kostnaderna och korta ledtiderna för att bygga ny kärnkraft och för att drifttidsförlänga den befintliga.

Som ett led i detta arbete anser vi att avgiftsstrukturen för kärntekniska anläggningar behöver ses över för att medge att det byggs reaktorer som är betydligt mindre än dagens. Det behövs en översyn av avgifterna för att undvika att de diskriminerar mellan olika teknikval. Vi anser därför att regeringen bör se över de avgifter som myndigheterna tar ut med koppling till uppförande, drift och rivning av kärntekniska anläggningar.

Den kärntekniska utvecklingen och tillkomsten av nya mindre reaktorer talar för att Strålsäkerhetsmyndigheten behöver öka sin beredskap för att kunna ta emot ansökningar om att få bygga nya vattenkylda reaktorer i olika storlekar. På lite sikt behöver myndigheten också bygga upp en förmåga att utvärdera ansökningar om att uppföra reaktorer som inte är vattenkylda. Myndigheten behöver alltså kunna utvärdera en ansökan mot krav som är relevanta för de teknikval som ansökan avser. Vidare bör Strålsäkerhetsmyndigheten komplettera sina föreskrifter så att de kan användas på ett effektivt sätt för

tillståndsgivning och tillsyn av små reaktorer, reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga. Vi anser också att tiden från ansökan tills dess ett kärntekniskt tillstånd meddelas behöver kortas. Mindre reaktorer kommer att kunna byggas betydligt snabbare än dagens och därför måste de berörda myndigheternas tillståndsproucesser anpassas för att inte bli tidsstyrande när nya anläggningar ska uppföras.

Ytterligare en åtgärd som skulle underlätta tillkomsten av ny kärnkraft vore att utarbeta en kraftigt förenklad process för hur andra länders typgodkännanden av reaktorer, system och komponenter kan accepteras i Sverige. Vi anser därför att Strålsäkerhetsmyndigheten ska få ett uppdrag med den inriktningen.

Detta bör regeringen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

17. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3688 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 6 och

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37 och avslår motionerna

2021/22:397 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 4 och 5,

2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),

2021/22:1390 av Larry Söder (KD),

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23,

2021/22:2708 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,

2021/22:3055 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3181 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3314 av Jan Ericson (M),

2021/22:3428 av Kjell Jansson (M) yrkande 2,

2021/22:3794 av Annicka Engblom (M),

2021/22:4177 av Lars Püss m.fl. (M),

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 13 och 14,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 22, 31 och 32.

Ställningstagande

Den svenska elproduktionen har länge varit en av världens renaste och tryggaste. Vattenkraft och kärnkraft producerar ren el med pålitlig leverans, och under det senaste decenniet har även vindkraften spelat en allt viktigare roll. Sammantaget har detta varit helt avgörande för den svenska industrins utveckling och för välfärden i vårt land. Under de senaste åren pekar dock mycket på oroväckande försämringar inom det svenska kraftsystemet. Basproduktion försvinner, leveranssäkerheten eroderar och det växer fram en betydande osäkerhet kring elprisernas utveckling som hämmar näringslivets investeringsplaner.

Vi anser att bristen på ren el när den behövs är ett hot mot Sverige som ett modernt industriland. Den slår direkt mot svenska jobb och skadar landets möjligheter att bidra till den globala klimatomställningen. Att denna situation är en konsekvens av regeringens dysfunktionella energipolitik gör det hela än mer beklagligt. Fossilfri elproduktion i de svenska kärnkraftverken har lagts ned på rent ideologiska grunder, utan hänsyn till konsekvenserna för svenska företag och konsumenter. Nu måste Sverige agera och planera inför ett rejält ökat elbehov med allt vad det innebär – utbyggnad av elnät, ny elmarknadsreform, förenklade tillståndprocesser och mer elproduktion.

När det gäller produktionssidan anser vi att kärnkraften är helt avgörande för att elförsörjningen ska kunna säkerställas och för att det ska vara möjligt att ställa om industri- och transportsektorerna. Kärnkraften är ett av de fossilfria kraftslagen som kan producera el utan skadliga utsläpp när som helst på dagen och oberoende av vädret. Kärnkraften och andra planerbara kraftslag, såsom vattenkraft och kraftvärme, spelar också en ovärderlig roll för stabiliteten i elsystemet. Tyvärr gör regeringen allt för att sätta käppar i hjulen för kärnkraften. Därför måste prioriteterna i ett första skede vara att värna den befintliga kärnkraften i Sverige. Vår uppfattning är att alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförlängningar måste göras. Det bör även genomföras en oberoende bedömning av de ekonomiska förutsättningarna att driva de befintliga reaktorerna vidare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

18. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 7,
2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11 och
2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23 och
avslår motionerna
2021/22:397 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 4 och 5,
2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),
2021/22:1390 av Larry Söder (KD),
2021/22:2708 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 2,
2021/22:3055 av Kjell Jansson (M),
2021/22:3181 av Kjell Jansson (M),
2021/22:3314 av Jan Ericson (M),
2021/22:3428 av Kjell Jansson (M) yrkande 2,
2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
2021/22:3794 av Annicka Engblom (M),
2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,
2021/22:4177 av Lars Püss m.fl. (M),
2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 13 och 14,
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62 och
2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 22, 31 och 32.

Ställningstagande

Kärnkraften står för nästan hälften av Sveriges elproduktion och kommer inom överskådlig framtid att utgöra grunden för den svenska energiförsörjningen. En avveckling av den svenska kärnkraften skulle vara ett direkt hot mot den svenska basindustrin och mot landets ekonomi. Hushållen riskerar dessutom att drabbas av ännu högre elpriser och att tvingas förlita sig på ökad import av el som har producerats med fossila energikällor. Vi anser därför att det behövs en långsiktig satsning på kärnkraft. Denna satsning bör vara av den omfattning som krävs för att upprätthålla och säkerställa en trygg elförsörjningssituation för landet och även inkludera forskning om och utveckling av den svenska kärnkraften.

För att denna långsiktiga satsning ska bli framgångsrik kan inte det stora statliga energibolaget Vattenfalls utvecklingsambitioner bakbindas av regeringen på ett sätt som för tankarna till den ”tankeförbudsparagraf” som för något decennium sedan lade en våt filt över allt vad utvecklingsoptimism på kärnteknikområdet hette. Uttalanden från regeringen om att Vattenfall ska avbryta alla planer på att förbereda för byggandet av ny kärnkraft i Sverige är således djupt problematiska. Det är vår bestämda uppfattning att regeringen inte ska ålägga Vattenfall några restriktioner när det gäller att ansöka om, undersöka förutsättningarna för eller förbereda för att uppföra en kärnkraftsreaktor i Sverige.

För att ytterligare understryka kärnkraftens centrala roll i det svenska energisystemet måste dess klimatneutrala egenskaper ges större tyngd. Påfallande ofta är det många som sätter likhetstecken mellan en omställning av energisystemet och en enögd satsning på det som brukar betecknas förnybar energi. Vi ser det som märkligt att kärnkraftens betydelse över huvud taget inte finns med i diskussionen i Sverige. Att den fossilmfria kärnkraften inte värderas på samma sätt som det som kallas förnybart, slår enligt vår uppfattning oerhört fel. En liknande attityd till kärnkraften finns i delar av EU och vi anser att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen därför ska verka för att kärnkraften likställs med förnybar energi.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

19. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 13 och 14 samt avslår motionerna

2021/22:397 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 4 och 5,

2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),

2021/22:1390 av Larry Söder (KD),

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23,

2021/22:2708 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,

2021/22:3055 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3181 av Kjell Jansson (M),

2021/22:3314 av Jan Ericson (M),

2021/22:3428 av Kjell Jansson (M) yrkande 2,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,

2021/22:3794 av Annicka Engblom (M),

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,

2021/22:4177 av Lars Püss m.fl. (M),

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 22, 31 och 32.

Ställningstagande

En trygg och säker energiförsörjning är en viktig motor i Sveriges ekonomi och avgörande för en fortsatt utveckling av välfärden. Svenska företag och konsumenterna ska kunna lita på att det finns en stabil och pålitlig elförsörjning i hela landet under årets alla dagar och oavsett väder och vind. Långsiktiga spelregler och stabila villkor på elmarknaden är av stor vikt för den svenska konkurrenskraften och därmed även för de svenska jobben.

Kärnkraften är en mycket viktig del av basen i Sveriges elproduktion. Avvecklingen av två reaktorer vid Ringhals kärnkraftverk under 2019 och 2020 har redan inverkat negativt på normalårsproduktionen av el på ett beklagansvärt sätt.

För att möta framtidens utmaningar med minskade koldioxidutsläpp och stärkt konkurrenskraft går det inte att bortse från kärnkraften, som är en i huvudsak koldioxidneutral energikälla. Kärnkraften är helt enkelt en nödvändig pusselbit om klimathotet ska kunna avväjas.

Utöver åtgärder för att livstidsförlänga de kärnreaktorer som i dag svarar för en del av basen i den svenska elproduktionen bör de två nedlagda reaktorerna vid Ringhals ersättas med nya, Ringhals 5 och 6. Nya och säkrare kärnkraftsreaktorer är en förutsättning för att kunna upprätthålla den elintensiva industrins konkurrenskraft, utan att behöva ersätta dagens kraftproduktion med fossilbränslebaserade alternativ.

Jag anser också att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer både i Europa och i andra världsdelar för att utveckla ett fåtal standardiserade kärnkraftverk och kärnkraftskomponenter. Att bygga kärnkraft innebär stora kostnader, och genom standardisering blir det lättare att uppnå sådana skal- och stordriftsfördelar som har potential att sänka kostnaderna och förkorta ledtiderna för byggandet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

20. Vissa övriga frågor om kärnkraft, punkt 12 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 62 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkandena 22, 31 och 32 samt avslår motionerna

2021/22:397 av Mats Nordberg (SD) yrkandena 4 och 5,

2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD),

2021/22:1390 av Larry Söder (KD),
 2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 7,
 2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 11,
 2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 23,
 2021/22:2708 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
 2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 2,
 2021/22:3055 av Kjell Jansson (M),
 2021/22:3181 av Kjell Jansson (M),
 2021/22:3314 av Jan Ericson (M),
 2021/22:3428 av Kjell Jansson (M) yrkande 2,
 2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
 2021/22:3794 av Annicka Engblom (M),
 2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 37,
 2021/22:4177 av Lars Püss m.fl. (M) och
 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkandena 13 och 14.

Ställningstagande

De sex svenska kärnreaktorerna svarar tillsammans med vattenkraften för basen i det svenska kraftsystemet. Denna basproduktion av fossilfri el ser jag som en nödvändig förutsättning för att förnybara, mer väderberoende produktionsresurser också ska kunna bidra till att ställa om hela energisystemet i syfte att möta utmaningarna på klimatområdet.

Kärnkraftens betydelse nu och i framtiden talar enligt min uppfattning för att det måste vidtas åtgärder för att säkerställa en fortsatt drift av de befintliga reaktorerna. Att möjliggöra långtidsdrift av de svenska reaktorerna genom fortsatta investeringar framstår som en helt fundamental åtgärd i det svenska energisystemet. Reaktorerna producerar stora volymer fossilfri el och att ge dem förutsättningar att fortsätta med det har således stor betydelse.

Ansvar för driften av reaktorerna ligger visserligen hos ägarna, men jag anser att det behövs ett aktivt engagemang i frågan från både Energimyndigheten och Strålsäkerhetsmyndigheten eftersom kärnkraften är så betydelsefull för Sveriges framtida energiförsörjning. De två myndigheterna bör få i uppgift att – inom sina respektive områden – arbeta för att underlätta för kärnkraftsägarna att förlänga den planerade drifttiden för reaktorerna.

Jag ser också ett behov av ett mer offensivt internationellt arbete för att underlätta framväxten av ny kärnkraft. Strålsäkerhetsmyndigheten bör exempelvis få i uppdrag att aktivt arbeta för att reaktorer, system och komponenter som är godkända i en EU-medlemsstat ska kunna betraktas som godkända i hela unionen. Det är enligt min uppfattning besvärande att kärnteknikområdet är så pass eftersatt när det gäller den fria rörligheten inom unionen. Otaliga handelshinder på detta område hämmar möjligheterna för Europa att bli en klimatneutral kontinent och skadar Europas ekonomi.

Avslutningsvis vill jag framhålla betydelsen av att underlätta för potentiella reaktorleverantörer att verka på den svenska marknaden. Strålsäkerhetsmyndigheten bör av det skälet få i uppdrag att ta fram en process som inkluderar en tidig dialog där besked om förväntningar och utmaningar kan lämnas till en intresserad leverantör redan innan det finns en formell ansökan om att bygga en reaktor eller ens en utpekad beställare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

21. Värnande om vattenkraften, punkt 13 (S, V, L, MP)

av Jennie Nilsson (S), Mattias Jonsson (S), Monica Haider (S), Birger Lahti (V), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Amanda Palmstierna (MP) och Anders Frimert (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

I två motioner förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska säkerställa att politiska beslut om att värna och utveckla den svenska vattenkraften får genomslag i handläggningen hos de berörda myndigheterna. Ett likalydande yrkande avslogs av riksdagen så sent som våren 2021. Utskottet hänvisade då till arbetet med genomförandet av den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften och till att de ansvariga myndigheterna i arbetet med att genomföra planen och hålla den uppdaterad ska bevaka och vidta de åtgärder som behövs för att minimera prövningarnas sammantagna negativa inverkan på en nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Utskottet noterade vidare att Havs- och vattenmyndigheten hade haft i uppdrag att se över sina föreskrifter och vägledningar så att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut. Länsstyrelserna har vidare fått i uppdrag att verka för att den nationella planen genomförs, och vi vill även betona att regeringen har meddelat sin avsikt att ge berörda myndigheter ett samlat uppdrag att genomföra en uppföljning av den nationella planen.

I september 2021 redovisade Havs- och vattenmyndigheten ett uppdrag om att ta fram en kunskapssammanställning om vattenkraftsdammars och andra dammars för- och nackdelar för naturvård och biologisk mångfald samt potentiella betydelse för att minska risken för erosion, övergödning och översvämningar jämfört med om dammarna inte skulle finnas.

Utöver detta noterar vi att regeringen i sin elektrifieringsstrategi från februari 2022 har meddelat att den avser att analysera vattenkraftens roll i framtidens elsystem. Enligt vad som anförs i elektrifieringsstrategin bör analysen bl.a. omfatta förutsättningar för effekthöjningar samt tekniska, ekonomiska och miljömässiga förutsättningar för kraftigt ändrade produktionsmönster i syfte att möjliggöra integrering av ytterligare variabel elproduktion i elsystemet. Vidare anförs det att effekthöjningars eventuella påverkan på andra värden ska beaktas och redovisas, bl.a. när det gäller kultur- och naturmiljön. Analysen bör även inkludera potential för pumpkraft och kartlägga behov av eventuella insatser för att i större utsträckning kunna realisera vattenkraftens lagrings- och flexibilitetspotential.

Med hänvisning till det anförda anser vi att det saknas skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionerna. Därmed avstyrks motionsyrkandena.

22. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 14 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt

avslår motionerna

2021/22:4131 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 20.

Ställningstagande

Vattenkraften är tillsammans med kärnkraften basen för Sveriges elproduktion. Eftersom vattenkraften är förhållandevis enkel att reglera används den, till skillnad från kärnkraften, också som en reglerkraft vid snabba efterfrågeförändringar eller ojämn försörjning från t.ex. vindkraft.

Mot bakgrund av vattenkraftens stora betydelse för kraftsystemet är det enligt vår uppfattning beklagligt att regeringen och dess myndigheter inte tycks sträva efter att säkerställa att alla de undantagsmöjligheter som finns i EU-reglerna på området får genomslag i praktiken hos de myndigheter som tillämpar reglerna för att vattenkraften ska kunna utnyttjas fullt ut.

Vidare anser vi att en ökad magasineringskapacitet skulle kunna utöka ut-hålligheten i den svenska vattenkraften till tidpunkter när elenergin efterfrågas mer, exempelvis under kalla vinterdagar, och därmed kan även den ekonomiska avsättningen öka.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

23. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 14 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4131 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23 och avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6,

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 20.

Ställningstagande

Vattenkraften spelar en central roll för att Sverige ska uppnå målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040. Den nya lagstiftningen om vattenkraft har skapat enklare regler och rimliga krav som förenar miljöåtgärder med långsiktig lönsamhet för vattenkraften, ökad produktion av förnybar el och fortsatt skydd för utveckling av infrastruktur, bostadsbyggande och gröna näringar.

Enligt vår uppfattning är det viktigt att den nya lagstiftningen får genomslag i myndigheters och domstolars arbete och prövningar. Därför bör myndigheterna med utgångspunkt i principerna för den nya lagstiftningen se över alla relevanta regelverk och föreskrifter bl.a. när det gäller klassningen av kulturmiljövärden, så att regelkrånglet minskar, miljöprövningarna blir mindre kostsamma och möjligheten att utveckla den förnybara elproduktionen får fullt genomslag. Den nya lagstiftningen och den fond som branschen har inrättat för att underlätta arbetet med att ge vattenkraften moderna miljötillstånd är ett viktigt steg i rätt riktning för att uppnå en mer ändamålsenlig vattenförvaltning. Samtidigt är det mycket som återstår när det gäller andra delar av vattenförvaltningen, bl.a. i frågor om exempelvis markavvattning och om dammar som har anlagts med andra syften än för kraftproduktion. Vi vill understryka vikten av att arbetet med att reformera vattenlagstiftningen och vattenförvaltningen fortsätter och att de principer som har varit vägledande för utformningen av de nya reglerna för vattenkraften, dvs. om minskat regelkrångel,

respekt för äganderätt och effektiva miljöåtgärder med rimliga kostnader, får genomslag i vattenförvaltningen i sin helhet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

24. Vissa övriga frågor om vattenkraft, punkt 14 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 61 och

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L) yrkande 20 och

avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6 samt

2021/22:4131 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 23.

Ställningstagande

Vattenkraften är klimatsmart och den spelar en mycket viktig roll för den svenska energiförsörjningen, och kommer även att göra det i framtiden. Jag anser att vattenkraften ska utvecklas genom effektiviseringar som inte skadar miljön ytterligare, samtidigt som outbyggda vattendrag inte exploateras. Jag anser att de fyra nationalälvarna ska fredas från utbyggnad, liksom övriga vattendrag, bäckar, åar och andra mindre vattendrag som är skyddade i lag.

Den ökande andelen väderberoende elproduktion gör dock att de befintliga vattenkraftverken behöver köras på ett nytt sätt. Snabbare och större förändringar av flöden är att vänta, något som jag kan konstatera redan märks längs älvarna. De förändrade flödena håller sig visserligen inom de gällande vattendomarna, men kan ändå upplevas som en stor förändring för människor som bor längs vattendragen.

Enligt min uppfattning bör riksdagen uppmana regeringen att ta fram kunskap om vad en stor andel väderberoende elproduktion innebär för vattenkraften. Jag anser att sådan kunskapsuppbyggnad också behövs när det gäller hur den väderberoende produktionen av exempelvis sol- och vindkraft påverkar vattenkraftens körmönster.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

25. Vindkraft, punkt 15 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 84 och
avslår motionerna

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 17 och 18 samt

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 37.

Ställningstagande

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Men klimatet kan räddas om rätt vägval görs i tid. Att vidta olika åtgärder för att underlätta utbyggnaden av förnybar kraftproduktion är en viktig pusselbit i arbetet.

Den svenska kraftproduktionen utgår i dag från en hög grad av centraliserad elproduktion med fokus på distribution till slutkunderna via stamnätet, regionnäten och lokalnäten. För att möta en ökad efterfrågan på el räcker det dock inte med att bygga ny storskalig elproduktion, som t.ex. kärnkraft. I stället behöver den lokala kraftproduktionen öka och överföringskapaciteten stärkas. Därtill måste tillståndprocesserna för nya ledningar och för nya produktionsanläggningar kortas.

Sverige har god tillgång till stora mängder vind-, vatten- och biokraft som förser oss med el, energi och bränslen med låg klimatpåverkan. När det gäller vindkraften bedömer vi att den har stor potential både på land och till havs. För att underlätta en offensiv vindkraftsutbyggnad ser vi det som lämpligt att kommunerna ges ökade möjligheter att uppdatera de vindbruksplaner som utarbetades för mer än tio år sedan. Det bör införas ett nytt statligt stöd till kommunerna för att uppmuntra dessa att uppdatera sina äldre vindkraftsplaner.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

26. Vindkraft, punkt 15 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 17 och 18 samt
avslår motionerna
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 84 och
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 37.

Ställningstagande

Som ett av de största energibolagen, och ett bolag som dessutom ägs av staten, bör Vattenfall enligt min uppfattning gå i bräsch för omställningen till förnybart. Bolaget arbetar redan i dag med förnybar produktion, men med den unika position som bolaget har anser jag att det måste göra mer. Vattenfalls ägardirektiv bör vara formulerade på ett sådant sätt att det bidrar till målen för den svenska energipolitiken. Vattenfalls uppdrag är att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet. Bolaget ska vidare vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar energiproduktion. Jag menar att det finns en motsättning mellan kraven på marknadsmässig avkastning och på att vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot miljömässigt hållbar utveckling. Det behöver därför tydliggöras att Vattenfall ska öka sina investeringar i vindkraft även om detta görs på bekostnad av avkastningskravet. Regeringen bör därför ge Vattenfall i uppdrag att bygga mer vindkraft. Regeringen bör också återkomma med förslag på hur avkastningskravet för Vattenfall kan sänkas för att underlätta investeringar i svensk vindkraft. Jag förespråkar därför en sänkning av Vattenfalls avkastningskrav med motkravet att pengarna i stället investeras i utbyggnaden av den svenska vindkraften.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

27. Vindkraft, punkt 15 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 37 och
avslår motionerna
2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 17 och 18 samt
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 84.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning befinner vi oss i ett globalt klimatnödläge. Målet bör därför vara ett 100 procent förnybart energisystem. Den målsättningen kommer ur insikten om att utvinning och användning av energi genom fossila källor och kärnkraft alltid sker på bekostnad av framtida generationer. Osäker kärnkraft och fossil energi är sakta men säkert på väg ut. Samtidigt kommer den förnybara produktionen in med stormsteg. Redan 2023 beräknas exempelvis över 30 procent av Sveriges elproduktion komma från vindkraft. Vindkraft på land och till havs har således en enorm potential. Jag anser att den havsbaserade vindkraften behöver byggas ut kraftigt och föreslår därför att det införs ett statligt planeringsmål om 90 TWh till havs, vilket är fullt möjligt även med hänsyn tagen till välmående ekosystem.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

28. Ökad produktion och användning av biodrivmedel, punkt 16 (M, C)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 37,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 28 och

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 44.

Ställningstagande

Sverige har goda möjligheter att producera hållbara biodrivmedel från grödor, skog och avfall. Den svenska skogen är en särskilt värdefull tillgång i det sammanhanget. Sverige har stora möjligheter att dra större nytta av skogen i klimatomställningen, inte minst genom att öka den inhemska produktionen av hållbara biobränslen. Trots att Sverige till två tredjedelar är täckt av skog importeras mellan 85 och 90 procent av de biodrivmedel som förbrukas i landet. Vi vill därför att regeringen ska verka för att öka användningen och produktionen av inhemska biodrivmedel.

En del av det arbetet måste bedrivas på EU-nivå. Vi ser en risk i att en del EU-förslag kraftigt kan försämra förutsättningarna för att använda biomassa för energiutvinning eller för biodrivmedelsproduktion. Regeringen bör därför säkerställa bra villkor för bioenergin på EU-nivå.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

29. Vissa övriga frågor om bibränslen och biodrivmedel, punkt 17 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38 och 40 samt

2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19 och avslår motionerna

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 38–40,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 59, 66, 67 och 72,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 67 samt

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 43.

Ställningstagande

Vår syn på klimat-, energi- och miljöfrågorna präglas av teknikoptimism och hoppfullhet. Vi är övertygade om att människan genom tekniska framsteg, vetenskap och fakta kan lösa de problem vi alla står inför. Våra förslag är effektiva och ser till politikens globala konsekvenser. Den politik vi förespråkar tar vara på – och utvecklar – innovationskraften i det svenska näringslivet samt de tillgångar som finns i Sverige. Den klimatpolitik vi står bakom är avsedd att såväl minska Sveriges utsläpp av växthusgaser som uppmuntra andra länder att höja sina klimatambitioner och infria sina klimatåtaganden.

Transportsektorn står för en tredjedel av Sveriges utsläpp av klimatgaser och det är därför angeläget att minska utsläppen från denna sektor. Att lyckas med att ställa om transportflottan till att drivas av fossilfri el och biodrivmedel kommer att vara en viktig pusselbit i detta arbete. För att nå framgång i detta arbete krävs dock att innovationskraft och teknikoptimism ersätter ineffektiv och tillväxtfientlig symbolpolitik. Vi anser att regeringen bör intensifiera arbetet med en hållbar biodrivmedelstillverkning genom att tillsätta en utredning som syftar till att förbättra de nationella förutsättningarna.

Förutsättningarna att lyckas påverkas också i hög grad av de beslut som fattas på EU-nivå. Det är därför centralt att Sverige är framgångsrikt när det gäller att agera för att förbättra förutsättningarna för biodrivmedel genom att verka för långsiktiga och förutsebara regler för förnybara bränslen på EU-nivå. Vi vill bl.a. att regeringen i samband med översynen av direktivet för förnybar

energi ska agera för att det reviderade direktivet inte ska innehålla restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

30. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 38–40 och

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 59, 66, 67 och 72 samt avslår motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38 och 40,

2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 67 samt

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 43.

Ställningstagande

Vi vill att Sveriges produktion av biodrivmedel ska öka – för klimatets skull, för att skapa nya gröna jobb och för att Sverige ska vara mindre beroende av importerade fossila bränslen. Även om de tekniska framstegen för att elektrifiera transportsektorn är viktiga kommer det under lång tid att behövas hållbara bränslen som fungerar i dagens motorer. Beräkningar visar att bilar med förbränningsmotor kommer att köras långt in på 2030-talet. När andra länder ställer om sin fordonsflotta i en allt snabbare takt kommer den samlade efterfrågan på biodrivmedel att öka internationellt. Produktionen av hållbara drivmedel behöver därför öka. Här finns en enorm potentiell marknad för Sverige och de svenska gröna näringarna. Förutom klimatnytta kan detta skapa nya jobbtillfällen och ökade resurser till landsbygden. Att mellan 85 och 90 procent av de biodrivmedel som förbrukas i Sverige är importerade är inte rimligt mot bakgrund av de goda förutsättningar som finns i Sverige för att producera sådana drivmedel med hög klimatnytta.

Politiken för biodrivmedel i Sverige och EU är i huvudsak inriktad på att stimulera efterfrågan. För att fortsätta utfasningen av fossila drivmedel behövs det dock även incitament till en ökad produktion. Vi förordar därför att det utreds hur Sverige kan utöka sin inhemska produktion av biodrivmedel genom att införa ett drifts- eller produktionsstöd.

Vi anser också att det är nödvändigt att uppmärksamma det faktum att det olika biodrivmedel är olika hållbara. Även om EU:s förnybartdirektiv ställer krav på biodrivmedlets hållbarhet kan det ändå finnas betydande skillnader. Vi hävdar att de svenska biodrivmedlen har väldigt låg risk för ändrad markanvändning och att de svenska biodrivmedlen därför har ett klimatmervärde ur ett livcykelperspektiv. Mot den bakgrunden anser vi att det är angeläget att de avancerade biodrivmedel som exempelvis kan tillverkas från restprodukter från skogsbruket får hållbarhetskriterier som reflekterar deras nytta. Dessutom anser vi att samma rapporteringsskyldighet som åläggs importörer av förnybara drivmedel ska gälla för de som importerar fossila drivmedel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

31. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 67 samt avslår motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38 och 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 38–40,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 59, 66, 67 och 72,

2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19 och

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 43.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige måste minska sitt beroende av fossila bränslen inom transportsektorn och främja teknikutvecklingen för att nå ett mer hållbart transportsystem. I hög grad kommer detta att kunna uppnås genom elektrifiering, biodrivmedel och vätgas. Tillgången till fossilfri el och biodrivmedel är alltså en förutsättning för att detta ska bli verklighet. Det är därför viktigt att regeringen skapar förutsättningar för utökad produktion av biodrivmedel i Sverige. Enligt min uppfattning finns det således tydliga motiv för att tillsätta en övergripande utredning om biodrivmedel.

Även om flygtrafiken svarar för en relativt liten andel av utsläppen av växthusgaser ser jag det också som angeläget att peka på vikten av att fortsätta det lovvärda arbetet med att introducera biobränslen och elektrifiering i flygbranschen för att minska dess klimatpåverkan. Jag anser därför att det behövs en

nationell plan för utveckling av morgondagens flygbränslen för att säkra tillgången till framtida bränsleslag för flyget.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

32. Vissa övriga frågor om biobränslen och biodrivmedel, punkt 17 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 43 och

avslår motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 38 och 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 38–40,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 8, 59, 66, 67 och 72,

2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19 och

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 14 och 67.

Ställningstagande

Det globala klimatnödläget ställer stora krav på minskade utsläpp av växthusgaser både i Sverige och i resten av världen. För att vara i linje med Parisavtalet måste utsläppen från Sveriges energisystem exempelvis vara nära noll senast 2035. Förbränning av fossila bränslen är landets största källa till koldioxidutsläpp. Politiken för att ställa om energisystemet måste bl.a. inriktas på att fasa ut alla fossila bränslen och på att bygga ut de förnybara energikällorna. Målet bör vara ett 100 procent förnybart energisystem.

Biobränslen svarar för en ökande del av den totala energianvändningen i Sverige. Användningen är störst inom industrin och fjärrvärmeproduktionen. Även inom transportsektorn ökar användningen av biodrivmedel. Vissa biobränslen blir en övergångslösning som, trots att de är långt ifrån perfekta, nästan alltid är bättre än fossila alternativ såsom kol, olja och gas. Andra biobränslen med mycket låg eller till och med positiv klimatpåverkan, som biogas från avfall, kommer att spela en viktig roll i energipusslet även på lång sikt.

Jag vill utveckla användningen av biomassa från jordbruket för bioenergiproduktion, t.ex. genom att odla mer hållbara energigrödor samt använda skörderester och gödsel för biogasproduktion. Det bör även införas ett produktionsstöd som är tillräckligt högt för att gödsel och annat organiskt avfall ska samlas in och uppgraderas till biogas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

33. Solenergi, punkt 18 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 94 och avslår motionerna

2021/22:958 av Jasenko Omanovic (S),

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 38,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 22 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 28 och 31.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen genom ett tillkännagivande ska uppmana regeringen att i stället för att totalförbjuda solceller ställa krav på teknik såsom störningsfria optimerare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

34. Solenergi, punkt 18 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 22 och avslår motionerna

2021/22:958 av Jasenko Omanovic (S),

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 94,

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 38 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 28 och 31.

Ställningstagande

Solenergi är en klimatsmart del i vårt energisystem. Än så länge utgör solenergin emellertid bara en mycket liten del av den samlade produktionen men den kommer att kunna växa och vara en viktig pusselbit i en fossilfri energimix. Även om skattesubventioner har gynnat framväxten av mindre solesanläggningar är det den storskaliga solkraften som är mest intressant ur ett nationellt perspektiv.

Sverige är stort och förhållandevis glesbefolkat och det bör därför finnas många platser där solcellsparker kan etableras utan att stå i konflikt med annan pågående markanvändning. Det handlar dock om en delikat avvägning där olika intressen måste mötas och hanteras. I vissa fall kan det dessutom vara möjligt att kombinera olika former av markanvändning.

Jag anser att Sverige borde växla upp sina ambitioner när det gäller att få till flera storskaliga solkraftsparker. Smidiga tillståndsprocesser och vissa justeringar i miljöbalken är därvidlag önskvärt, inte minst för att göra det möjligt att använda lågavkastande jordbruksmark för att anlägga solkraftsparker. Med en klok och varsam avdöming bör det vara möjligt att med bibehållen respekt för jordbrukets viktiga livsmedelsproduktion hitta synergivinster med etablerandet av solcellsparker. Det faktum att en storskalig solcellspark inte ödelägger jordbruksmarken på samma sätt som exempelvis bebyggelse eller asfalterade vägar gör att det är förhållandevis enkelt att åter använda marken för jordbruksändamål om det bedöms vara nödvändigt eller då solkraftsproduktionen av något skäl inte längre är intressant på den aktuella platsen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

35. Solenergi, punkt 18 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 38 och

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 28 och 31 samt avslår motionerna

2021/22:958 av Jasenko Omanovic (S),

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 94 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 22.

Ställningstagande

Utsläppen av växthusgaser måste minska radikalt. Mot den bakgrunden står jag bakom målet om ett 100 procent förnybart energisystem. Den målsättningen kommer ur insikten om att utvinning av energi genom fossila källor och kärnkraft alltid sker på bekostnad av framtida generationer.

I ett framtidsanpassat och helt förnybart elsystem kommer solkraften att vara en av flera pusselbitar. Denna produktionsform har stor potential att öka, både på hustak och på andra ytor. Där något hundratal kraftverk tidigare dominerade kraftproduktionen kommer tusentals vindkraftverk och hundratusentals soleanläggningar att stå för den övervägande delen av elproduktionen. Denna extremt decentraliserade elproduktion kan, rätt hanterad, bli en mycket robust hörnsten i framtidens hållbara samhälle.

Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör ta fram en nationell strategi för solenergi i Sverige, för produktion av både el och värme. För att ytterligare underlätta för lokal produktion av solenergi anser jag att det behövs kommunala solbruksplaner. Därtill anser jag att all nybyggnation och alla större renoveringar ska ha solenergi, och det behöver bli enklare att vara egen producent av solenergi eller delägare i solenergiproduktion.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

36. En nationell vätgasstrategi, punkt 19 (M, KD)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M), Camilla Brodin (KD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 33,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 18 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 24 och

avslår motionerna

2021/22:3739 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1 och

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 41.

Ställningstagande

Vätgasen har goda möjligheter att spela en viktig roll i klimatomställningen. I industrier kan olja och kol ersättas med fossilfri el och vätgas. Tunga transporter kan gå från att drivas med bensin eller diesel till att använda bränsleceller, som kan drivas av vätgas. Vätgas är också en pusselbit vid tillverkning

av fossilfritt stål. Att kunna lagra el i form av vätgas är attraktivt och kan bidra till att minska trycket på elnätet. Vätgas kan bli ett viktigt verktyg för att nå klimatmålen, men också som en inriktning för nya industrisatsningar för att skapa innovationer, jobb och exportprodukter.

Vätgasen pekas dessutom ut i kommissionens vätgasstrategi som en tillväxtmotor och en viktig del i en storskalig omställning av Europas energisystem för att nå klimatneutralitet till 2050.

Vi har noterat att Energimyndigheten har presenterat ett förslag till en svensk vätgasstrategi och att regeringen har omhändertagit vissa delar av detta förslag inom ramen för sin elektrifieringsstrategi. Detta ser vi som positivt, men vi anser att det alltså finns skäl för att ta fram en samlad svensk vätgasstrategi.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

37. En nationell vätgasstrategi, punkt 19 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 41 och avslår motionerna

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 33,

2021/22:3739 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S) yrkande 1,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 18 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 24.

Ställningstagande

Det svenska energisystemet måste ställas om. Fossila bränslen måste dessutom fasas ut inom både industrin och transportsektorn. Därtill är det nödvändigt att ersätta kärnkraften med förnybar elproduktion. Enligt min uppfattning måste ett helt förnybart energisystem vara målet eftersom energiutvinning som baseras på fossila källor och kärnkraft alltid sker på bekostnad av framtida generationer.

En del i omställningen är att satsa på grön vätgas och andra förnybara elektrobränslen. Vätgas kan användas inom många sektorer både som bränsle, som insatsråvara och som drivmedel. Därtill kan vätgas användas för att lagra el som produceras från förnybara källor som sol och vind.

Jag ser dock ett behov av att det tas ett samlat grepp om vätgasfrågorna. Därför förordar jag att regeringen tar fram en nationell strategi för satsningar på grön vätgas och andra förnybara elektrobränslen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

38. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 78 och 80 samt avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 5,

2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S),

2021/22:2026 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 69 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 51.

Ställningstagande

Alla de tekniska innovationer och lösningar som kan vända den negativa utvecklingen på klimatområdet finns tillgängliga, men det krävs en modig och offensiv klimatpolitik för att dessa ska kunna konkurrera ut de redan befintliga tillämpningarna som hotar klimatet.

Vi vill här lyfta fram vätgasens betydelse i sammanhanget. Vätgas är en energibärare med många tillämpningsområden eftersom den går att både lagra och transportera. Vätgas gör det möjligt att integrera stora mängder förnybar elproduktion på ett kostnadseffektivt sätt genom energilagring, genom systembalansering och genom att minska kapacitetsutmaningarna och sårbarheten i elsystemet. Vätgas kan också användas i industriprocesser för att ersätta fossila insatsvaror. Genom att lagra förnybar el när det finns ett överskott kan den i ett nästa steg användas för att ersätta fossil energi inom industrin eller som drivmedel för tunga transporter, vilka är områden där det annars kan vara svårt att minska fossilberoendet på ett kostnadseffektivt sätt.

Vi anser att riksdagen ska uppmana regeringen att utreda vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar som exempelvis utsläppsminskningar och utökade möjligheter att nå ett förnybart energisystem. Därutöver vill vi se en riktad satsning på vätgasinvesteringar inom industriklivet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

39. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 5 samt avslår motionerna

2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S),

2021/22:2026 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 78 och 80,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 69 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 51.

Ställningstagande

Vätgas har en rad olika användningsområden. Den används i dag storskaligt bl.a. inom kemiindustrin. Den kan också användas t.ex. vid tillverkning av förnybara elektrobränslen och fossilfri mineralgödsel. Det mest omtalade användningsområdet i dag är tillverkningen av fossilfritt stål som spås bli en viktig exportvara i framtiden.

Att ställa om energisystemet till att vara helt inriktat på förnybar elproduktion kommer att innebära betydande samhällsförändringar. Elbehovet väntas öka kraftigt och den mer väderberoende kraftproduktionen kommer att medföra stora krav på utökade möjligheter till energilagring för att det ska vara möjligt att uppnå en bra effektbalans. Eftersom energilagring fortfarande är en utmaning kommer vätgas att kunna spela en viktig roll.

Det är emellertid viktigt att komma ihåg att vätgas kan framställas med hjälp av både fossil och fossilfri energi, och att den globala vätgasproduktionen i dagsläget främst är fossilbaserad. Den förnybara vätgasen kan framställas antingen från reformering av biomassa eller biogas eller genom elektrolys som separerar väte ur vatten med hjälp av förnybar el. Det är det senare som är det intressanta för ett förnybart energisystem. Vätgas kan t.ex. produceras när det blåser mycket, elproduktionen är större än behovet och elpriset är lågt. Energin kan sedan lagras i vätgas och användas i bränsleceller som förvandlar den till el när det blåser mindre, elproduktionen är lägre än behovet och elpriset är högt. Bränsleceller kan t.ex. användas i elfordon i stället för batterier. Där är potentialen störst inom tunga transporter. Nackdelen med vätgasfordon är de stora energiförluster som omvandlingen av el till vätgas och tillbaka till el innebär.

Både vätgasens framställning och användning förutsätter att det finns relevant infrastruktur. För produktionen är det viktigt att planera in vätgasframställning i samband med investeringar i förnybar energiproduktion, och det är även nödvändigt att säkerställa tillgång till lagringskapacitet när vätgasframställning planeras. För att använda bränslecellsdrivna fordon krävs ett nätverk av vätgasstationer. Systemperspektivet är således viktigt vid utveckling av vätgasbaserade lösningar.

Jag kan konstatera att det pågår ett intensivt strategi- och utvecklingsarbete kring vätgas, inklusive ett uppdrag till Energimyndigheten att föreslå en nationell vätgasstrategi. Jag välkomnar detta arbete, men vill understryka vikten av att vätgasproduktionen byggs ut på ett sätt som är bra för hela samhället och att det offentliga tar ansvar för systemperspektivet. Vätgasinvesteringarna bör stimuleras där de behövs mest och inte endast där marknaden ser de största möjligheterna till vinstmaximering. Ansvarsfördelningen kring vätgas mellan olika myndigheter bör förtydligas, och forskningsfinansiering bör inriktas på studier som ger de största samhälls- och klimatnyttorna, t.ex. i form av arbetstillfällen. Vätgassatsningarna bör gynna hela landet.

Enligt min uppfattning bör regeringen återkomma med förslag på hur vätgasproduktion, energilagring i vätgas och distribution av vätgas kan organiseras för största möjliga samhälls- och klimatnytta i hela landet. Sannolikt behöver vissa vätgassatsningar olika former av statligt stöd eller statliga investeringar, t.ex. via kreditgarantier. Därför anser jag att regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan ge stöd till eller finansiera vätgasinvesteringar i hela landet.

Eftersom vätgas kan framställas med både fossil och förnybar energi är det viktigt att rikta både statliga stöd och EU-stöd till vätgas som framställs med förnybar energi. Detta är särskilt viktigt när det gäller EU-stöd eftersom många EU-länder fortfarande har en stor andel el med fossilt ursprung i sin energimix. Jag anser därför att regeringen bör verka för att vätgasproduktionen inom EU ska vara förnybar och att EU-stöd endast ska gå till förnybar produktion.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

40. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 69 och avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 5,

2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S),
2021/22:2026 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 78 och 80 samt
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 51.

Ställningstagande

Nästan all flygtrafik drivs med fossila bränslen. Detta är inte hållbart. Målet bör vara att all flygtrafik både inom Sverige och som passerar in eller ut från vårt land ska vara fossilfri 2040. Detta är en hög ambition men kan bl.a. realiseras genom satsningar på elflyg. Potentialen till omställning och tillväxt genom elektrifiering är mycket stor och det är därför angeläget att Sverige kan ligga i framkant när det gäller den gröna omställningen av flygtrafiken.

En betydelsefull komponent för flyg drivet av el är vätgas. Jag har i en tidigare reservation ställt mig bakom ett förslag om att det ska tas fram en samlad svensk vätgasstrategi. Här vill jag framhålla vikten av att denna strategi beaktar behovet av att ställa om flygsektorn i hållbar riktning och att vätgas lyfts fram som en resurs för detta ändamål. Det är således viktigt att vätgasens betydelse för flygets omställning beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

41. Vissa övriga frågor om vätgas, punkt 20 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 51 samt
avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1, 3 och 5,

2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S),

2021/22:2026 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 78 och 80 samt

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkande 69.

Ställningstagande

De närmaste åren kommer att avgöra om mänskligheten ska kunna bromsa de skenande utsläppen av växthusgaser och se till att klimatet inte förändras på ett sätt som kommer att göra livet för framtida generationer svårare, fattigare och farligare. Klimatutmaningen går att lösa om ineffektiva symbolåtgärder

ersätts av en förnuftsbasead politik som underlättar den snabba utvecklingen av klimatvänligare teknik. Sverige har unika förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsnation. Jag anser att det behövs tydliga marknadsekonomiska styrmedel och en tilltro till människors eget ansvar – den som förorenar ska betala. Politiken har ansvar att se till att de rätta styrmedlen finns, som lagstiftning och ekonomiska styrmedel. Marknaden driver på för teknikutveckling och innovation för klimatsmarta lösningar. Klimatanpassning förutsätter dock ekonomisk utveckling.

Klimatfrågornas tydliga internationella dimension måste alltid finnas med i överväganden kring olika lösningar. Sveriges agerande inom ramen för EU-arbetet är således viktigt. Jag är allmänt bekymrad över den väg som EU har slagit in på när det gäller energi- och klimatpolitiken och ser tydliga behov av förändringar i EU:s energipolitik. Den nuvarande politiken gör att klimatmålen blir svårare – om ens möjliga – att nå och innebär en risk för betydligt högre kostnader för det framtida energisystemet än om inriktningen hade utgått från teknikneutralitet och samhällsekonomisk effektivitet.

Kommissionen har exempelvis i sin vätgasstrategi föreslagit att det ska byggas upp ett system för att producera, lagra och distribuera vätgas över Europa för att komplettera den väderberoende primärenergiproduktionen. Kommissionen ser framför sig en betydande roll för vätgasen som energibärare både inom industrin och i transportsektorn. Vätgas som framställs ur fossila råvaror och/eller med hjälp av fossilbränslebaserad el har dock ingen plats i ett framtida europeiskt energisystem. Jag anser därför att regeringen ska verka för att kommissionen ska lägga fram en tidssatt plan som beskriver hur produktionen av vätgas från fossila bränslen inom EU snabbt ska fasas ut.

Annan bränsleproduktion som baseras på fossila energikällor kommer också att behöva fasas ut och ersättas av bl.a. produktion av förnybara bränslen som exempelvis grön vätgas. Vätgasproduktion kräver mycket el. En vätgasrelaterad nationell utmaning är således att säkerställa att de som ska framställa vätgasen i Sverige har tillgång till konkurrenskraftigt prissatt fossilfri el. När raffinaderierna i södra Sverige ska ställa om sin produktion måste kraftsystemet förstärkas för att kunna leverera tillräckligt med el. Kraftsystemet i södra Sverige är i dag för svagt för att vätgasproduktionen ska kunna elektrifieras. För att fortsatta satsningar på produktion av förnybar vätgas ska kunna ersätta raffinering av petroleum är det därför nödvändigt att säkerställa att raffinaderierna har god och tillförlitlig tillgång till fossilfri el för att kunna producera den vätgas man behöver med hjälp av elektrolys.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

42. Biogas, punkt 21 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40 och avslår motionerna

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 13,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M),

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 42–44,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 68–70 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

Ställningstagande

Det finns många fördelar ur både ett miljömässigt och ett ekonomiskt perspektiv med att återvinna mer och fler material samt att optimera användningen av de resurser som finns. Att skapa förutsättningar för ett resurseffektivt samhälle ser vi därför som mycket viktigt. Politikens uppgift är att skapa goda förutsättningar för olika aktörer att ta ansvar för sitt avfall och att värna principen om att förorenaren betalar. Med utgångspunkt i den s.k. avfallshierarkin, en helhetssyn och idén om en cirkulär ekonomi bör Sverige med kraft fortsätta omställningen till ett resurseffektivt samhälle.

Mot denna bakgrund är det bekymmersamt att ett allsidigt, inhemskt avfallsbaserat bränsle som biogas är hårt konkurrensutsatt av importerad biogas, bl.a. från danska anläggningar. Konkurrens är självfallet bra, men det förutsätter att den bygger på rättvisa villkor. Sverige har valt en modell med konsumtionsstöd till biogasen genom skattebefrielse, medan Danmark i stället ger stöd i produktionsledet. Det innebär att den danskproducerade biogas som importeras till Sverige subventioneras genom både konsumtions- och produktionsstöd, och att den därmed blir billigare än den biogas som produceras i Sverige.

Vi anser att det är olyckligt att konkurrensen inom EU snedvrids till följd av statliga subventioner. Därför anser vi att regeringen ska verka för en harmonisering av systemen mellan de berörda länderna i syfte att uppnå en gemensam och välfungerande inre marknad där biobränsleproduktion ges långsiktiga villkor. Det är därför viktigt att regeringen tidigt driver på för att få

besked från kommissionen i frågor som rör nedsättning av skatter för olika biodrivmedel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

43. Biogas, punkt 21 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 13,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 42–44,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 68–70 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

Ställningstagande

Att producera biogas genom rötning av matavfall är ett bra sätt att ta vara på den energi som finns i organiskt hushållsavfall och i restprodukter från livsmedelsindustrin. Restprodukterna från rötningen kan dessutom användas som gödningsmedel, under förutsättning att de inte innehåller otillåtna nivåer av exempelvis tungmetaller.

Som biobränsle har biogas flera fördelar. Koldioxidbalansen är bra, gasen produceras huvudsakligen i Sverige och den reducerar beroendet av importerade fossila bränslen. I Sverige gynnas biogasproduktionen av gynnsamma skatteregler. Vi anser att villkoren för biogasens vidkommande inte ska försämrats men kan konstatera att det svenska systemet är satt under press. I södra Sverige finns ett biogasnät som är integrerat med det danska gasnätet, vilket medför att svenska biogasproducenter konkurrerar med danska aktörer som får produktionsstöd. Vi anser inte att det är en idealisk lösning med ett produktionsstöd för biogas även i Sverige, men eftersom marknaderna har integrerats bör förutsättningarna för produktion i Sverige och Danmark harmoniseras. Därför bör regeringen skyndsamt utreda frågan om hur det ska vara möjligt att

skapa rimliga förutsättningar för att rötningen av matavfall till biogas ska kunna fortgå.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

44. Biogas, punkt 21 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 42–44 och

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 68–70 och

avslår motionerna

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 13,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

Ställningstagande

Vi anser att produktion och användning av biogas har många viktiga samhällsfördelar som spelar en betydande roll i omställningen till ett fossilfritt samhälle. Biogasen bidrar inte minst till ökad resurseffektivitet eftersom tillverkningsprocessen i huvudsak nyttjar restprodukter. Såväl tillverkning som användning medför låga utsläpp, och biogasen kan dessutom ersätta andra betydligt mer klimatskadliga drivmedel. Biogas som produceras i Sverige kan också bidra till en ökad självförsörjning av drivmedel, vilket ökar vår motståndskraft. Vi anser att biogasen kan och bör användas inom fler tillämpningsområden, varför vi fokuserar på att riva hinder för och stödja såväl ökad produktion som användning av biogas genom att utveckla den s.k. gröngasprincipen som underlättar samdistribution av biogas och naturgas i det befintliga gasnätet. Utöver detta vill vi också se ett skyndsamt genomförande av den s.k. Biogasmarknadsutredningens förslag, där den svenskproducerade biogasens samhällsekonomiska nyttor tydliggörs.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

45. Biogas, punkt 21 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 13,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6 och

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18 och avslår motionerna

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 42–44,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 68–70 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60.

Ställningstagande

Biogas är ett cirkulärt och närproducerat bränsle som kan produceras av gödsel, avloppsslam, matrester och restprodukter från jord- och skogsbruk. Den kan ersätta naturgas i industriprocesser eller användas som bränsle i transporter. Biogasproduktionen har dock inte byggts ut till sin fulla potential även om det finns stora möjligheter till synergier mellan jord- och skogsbruk, industri och lokalsamhällen.

Med en kombination av vattenkraft, vindkraft, solkraft, solvärme och hållbar bioenergi har den svenska industrin goda förutsättningar för att kunna ställa om i hållbar riktning. Industrins klimatomställning måste alltså ske parallellt med omställningen av energisystemet. Elektrifiering av industriprocesser ökar energibehovet samtidigt som även andra samhällssektorer såsom transporter elektrifieras. Därför behöver energisystemet anpassas för att kunna möta de nya behoven samtidigt som de fossila energikällorna avvecklas och energiförsörjningen blir helt förnybar. Biogasen kommer att kunna ha en viktig roll i det sammanhanget.

Biogasen gynnar också utvecklingen på landsbygden. Den ger en robusthet för landsbygdens energiförsörjning och produktionen kan med fördel organiseras inom ramen för lokala biogaskooperativ eller i kommunal regi. I dag är det svårt för svenska biogasproducenter att konkurrera med utländska eftersom flera länder, t.ex. Danmark, har väl utbyggda stödsystem för biogasproduktionen. En ökad efterfrågan på biogas i Sverige möts då främst av billigare importerad biogas.

Det bör även nämnas att en ökad produktion av biogas också kan generera betydande mängder biokol. Biokol är träkol som framställs genom förbränning av biomassa med begränsad syretillförsel. Nyttjande av biokol kan på längre sikt ge negativa utsläpp motsvarande 1 miljon ton koldioxidekvivalenter per år.

Jag anser att regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska biogasproduktionen samt en strategi för att främja ökad nationell produktion och användning av biogas och biokol.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

46. Biogas, punkt 21 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 60 och avslår motionerna

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD) yrkande 8,

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 13,

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 6,

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M),

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 40,

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkandena 42–44 och

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 68–70.

Ställningstagande

Jag anser att det finns flera skäl för att öka produktionen av biogas. Det handlar om att begränsa klimatgasläckagen och den övergödningssproblematik som är förknippad med förekomsten av stallgödsel. Avgången av metan påverkas också av hur gödseln hanteras. Biogasen behövs också för att ersätta fossil gas eller andra fossila bränslen inom flera olika användningsområden. Jag ser det som rimligt att staten stöttar investeringar där en stor del av nyttan är att undvika klimatgasutsläpp och övergödningssproblematik. Det gäller exempelvis investeringar i anläggningar för biogasproduktion.

Utöver inom jordbrukssektorn produceras biogas också i många kommunala reningsverk och i andra rötningsanläggningar. Små biogasanläggningar utan koppling till gasnätet kan på ett positivt sätt bidra till värme- och elproduktion. Ur ett klimatperspektiv är det centralt att minska matavfallet, men det

avfall som trots allt uppstår, anser jag ska användas klimatsmart. Kommunerna bör därför öka återvinningen av matavfall för att använda det vid framställning av biogas.

Sammantaget anser jag att produktionen av biogas måste öka för att minska läckaget av växthusgasen metan från jordbruket och från viss avfallshantering samt för att tillgodose behoven av fossilfri metan i industrin och inom de delar av transportsektorn som är svåra att elektrifiera.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

47. Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen, punkt 22 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 19 och avslår motionerna

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 70 och 71.

Ställningstagande

Vi har i en tidigare reservation lyft fram en del av biogasens fördelar. Här vill vi ytterligare understryka att Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metan (biogas) från olika avfallsprodukter såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan biomassa. Biogasen har dessutom ett brett användningsområde och kan användas till både el- och värmeproduktion, men eftersom den även fungerar utmärkt som fordonsbränsle är den extra intressant.

Utöver att den svenskproducerade biogasen måste få likvärdiga förutsättningar för att kunna konkurrera med sådan importerad biogas som har fått produktionsstöd, vill vi framhålla betydelsen av att producenterna kan ansluta sig till gasnätet. Sådana anslutningar finns i dag på vissa håll, men eftersom gasnätet är begränsat till de sydvästra delarna av Sverige finns det enligt vår uppfattning skäl för regeringen att verka för en utbyggnad av gasnätet. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut till de jordbruksintensiva regionerna, där potentialen att utnyttja stallgödsel för biogasproduktion är stor.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

48. Vissa övriga frågor om energigaser och elektrobränslen, punkt 22 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23 och
avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 19 och
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 70 och 71.

Ställningstagande

Naturgas är den största energigasen i Sverige. Den distribueras via en rörledning från Danmark. En betydande del av den importerade naturgasen används inom industrin, men den är också viktig vid produktion av el och fjärrvärme. Cirka två tredjedelar av naturgasen i Sverige används i industrin och resterande i kraft- och fjärrvärme, övriga näringar och bostäder. Det svenska gasnätet har dock en tämligen begränsad geografisk räckvidd, vilket gör att naturgas inte svarar för mer än ca 3 procent av energitillförseln i landet och att gasen främst används i södra Sverige.

Att de nordiska och europeiska energimarknaderna blir alltmer integrerade gör dock att Sverige påverkas av vad som händer på den europeiska naturgasmarknaden. Ryssland har en inflytelserik position på den marknaden och deras agerande påverkar därför marknadsförutsättningarna, vilket i sin tur kan få konsekvenser för marknaderna för andra energislag, t.ex. marknaden för el.

Naturgasen kan komma att spela en betydelsefull roll när det gäller att ersätta stora delar av den europeiska användningen av olja och kol. Samtidigt kan detta innebära att Europa hamnar i en än starkare beroendeställning i förhållande till Ryssland. Av det skälet ser jag med oro på gasledningen Nord Stream som går från Ryssland till Tyskland genom Östersjön. I stället för att satsa på ett sådant projekt bör det beslutas om en bortre parentes för användningen av detta fossila energislag. Att Tyskland är på väg att öka sitt naturgasberoende är mycket olyckligt och går helt på tvärs med vad som har överenskommit inom ramen för Parisavtalet. Enligt min uppfattning bör Sverige verka för att det upprättas en avvecklingsplan i Tyskland för deras naturgasanvändning inklusive för den infrastruktur som är kopplad till Nord Stream 1 och 2. Sverige bör även sträva efter att öka exporten av fossilfri el till vårt södra grannland.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

49. Vissa övriga frågor om energigas och elektrobränslen, punkt 22 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 70 och 71 samt avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 19 och 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 23.

Ställningstagande

Omställningen av det svenska energisystemet kommer att präglas av en betydande elektrifiering, där fossila bränslen ersätts av fossilfri el inte minst inom transport- och industrisektorerna, där beroendet av olja, gas och kol alltså är för högt. Vatten- och kärnkraft anser jag bör vara basen i det framtida energisystemet, men förnybara kraftslag som vind- och solkraft kommer också att vara viktiga, liksom biobränslen.

Biobränslen har exempelvis en viktig roll att spela för att ersätta fossila bränslen i sektorer som inte är rationella att elektrifiera. De behövs också som en övergångslösning medan elektrifieringen genomförs. Styrkan i att använda biobränslen är att de ofta tämligen enkelt kan ersätta fossila bränslen i t.ex. förbränningsmotorer eller som råvara för industrin.

Den stora dominansen av förbränningsmotorer i fordon och maskiner gör dock att det kommer att dröja länge, vara dyrt och ha stor påverkan på klimatet och miljön innan alla motorer är utbytta. Därför måste fossila bränslen inklusive bensin, diesel, flygfotogen, gasol och flytande fossilgas (LNG) bytas ut mot fossilfria alternativ. Det finns redan flera lämpliga biodrivmedel, men för att fasa ut dagens mycket stora volymer fossila drivmedel kommer det att behövas syntetiskt framställda flytande kolväten. Dessa kan tillverkas av infångad koldioxid och vätgas. Tillverkningsprocessen är energikrävande och kapitalintensiv, vilket talar för att bränslet till de kvarvarande förbränningsmotorerna kommer att bli dyrare när de petroleumbaserade produkterna fasas ut.

För underlätta framväxten av en produktion av s.k. elektrobränslen anser jag att sådana bränslen som har framställts med hjälp av fossilfria energislag ska jämföras med hållbart framställda förnybara bränslen i svenska lagar och

regelverk. Vidare anser jag att Sveriges linje ska vara att elektrobränslen framställda med fossilfria energislag ska jämföras med hållbart framställda förnybara bränslen i EU-lagstiftningen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

50. Energieffektivisering, punkt 23 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 23 och avslår motionerna

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23 och

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 44, 45 och 47.

Ställningstagande

Vi anser att energieffektivisering har en betydande potential inom transportsektorn, industrin och den offentliga sektorn. Denna potential måste tas till vara. Effektiv användning av energi är ofta samhällsekonomiskt lönsamt, bl.a. eftersom det ofta är billigare att hushålla med energi genom att använda den mer effektivt än att öka elproduktionen. Dessutom är miljöeffekten större när utsläpp minskas till följd av ett lägre energibehov än när den uppnås genom att produktionen görs renare.

Ur ett resurs- och konkurrensperspektiv ser vi det som en självklarhet att använda resurserna på ett så effektivt sätt som möjligt, och ett sådant agerande innebär också en konkurrensfördel. För den energiintensiva svenska basindustrin har energieffektivisering stor potential att resultera i betydande kostnadsbesparingar och därmed även i att konkurrenskraften stärks. Vi vill även understryka vikten av att energieffektiv verksamhet eftersträvas inom den offentliga sektorn. Detta kan exempelvis uppnås genom upphandling av ny, innovativ och energieffektiv teknik inom alla led, från produktion till slutanvändning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

51. Energieffektivisering, punkt 23 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23 och avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 23 och 2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 44, 45 och 47.

Ställningstagande

Klimatkrisen är akut och en ödesfråga för mänskligheten. Ett ständigt överutnyttjande av naturens resurser leder till kraftig utarmning av den biologiska mångfalden och klimatskadliga utsläpp av växthusgaser. För att Sverige ska nå de målsättningar som är knutna till det klimatpolitiska ramverket och Parisavtalets ambition om en begränsning av den globala temperaturhöjningen till 1,5 grader Celsius krävs det ett åtgärds paket med omfattande investeringar och styrmedel som innebär en kraftig politisk kursändring. Politiken kan och måste ställa krav på att industrin och andra näringar ställer om, och staten måste bidra med massiva satsningar som ligger i linje med den senaste forskningen och som bygger på solidaritet med framtida generationer och andra delar av världen. Det går inte att överlåta framtiden till marknadskrafternas godtycke eftersom framtiden tillhör oss alla.

Som ett led i omställningen vill jag se en hållbar energiförsörjning som klarar att möta klimatutmaningen såväl som leveranssäkerheten. Med satsningar på förnybar energi, energieffektiv teknik och energieffektivisering kan Sverige ställa om till en hållbar produktion och användning av energi.

Energieffektivisering är alltså en viktig komponent för att uppnå en hållbar energiförsörjning. Investeringar i energieffektivisering är dessutom ofta mycket lönsamma. Trots det uppkommer sådan energieffektivisering sällan av sig själv. Utöver att minskad eller effektivare energianvändning leder till lägre kostnader kan det finnas behov av att minska efterfrågetrycket på biomassa. Tillgången till biomassa är begränsad och för att minska efterfrågan bör åtgärder vidtas för att öka energieffektiviteten. Jag anser därför att regeringen bör införa styrmedel för en ökad energieffektivitet i skogsindustrin, fjärrvärme-sektorn och transportsektorn för att därigenom hushålla med den begränsade tillgången till biomassa.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

52. Energieffektivisering, punkt 23 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkandena 44, 45 och 47 samt avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 23 och 2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23.

Ställningstagande

För att vara i linje med Parisavtalet måste utsläppen från Sveriges energisystem vara nära noll senast 2035. För att ställa om energisystemet måste politiken rikta in sig på att fasa ut alla fossila bränslen och bygga ut de förnybara energikällorna, på att minska och effektivisera energianvändningen, på att öka flexibiliteten i elsystemet samt på investeringar i elnätet.

I det här sammanhanget vill jag påminna om att den mest miljövänliga kilowattimmen är den som inte produceras. Jag anser att det finns en stor potential att minska och effektivisera energianvändningen inom alla samhällssektorer, men att denna potential inte tas till vara i tillräckligt stor utsträckning. Därför behöver incitamenten stärkas och politiken förtydligas. Enligt min uppfattning bör regeringen främja energieffektivisering även fortsättningsvis, bl.a. genom att införa en kvotplikt för den elintensiva svenska industrin. Det bör även inrättas en energieffektiviseringsfond för industrin, där företag kan ansöka om stöd för energieffektivisering. Fonden kan finansieras genom en kvotplikt eller en avgift. För att styra från de mest energi- och resurseffektiva produkterna och till de minst energi- och resurseffektiva bör det även införas ett s.k. bonus malus-system som gör energisåla varor billigare och energislösande dyrare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

53. Strategi för fjärrvärme och kraftvärme, punkt 24 (S, V, L)

av Jennie Nilsson (S), Mattias Jonsson (S), Monica Haider (S), Birger Lahti (V), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L) och Anders Frimert (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 13,

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 91,

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 27,

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 39 och

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 25.

Ställningstagande

I flera motioner efterfrågas en strategi för kraft- och fjärrvärme. Vi delar motionärernas uppfattning om att en hållbar fjärr- och kraftvärmeproduktion är viktiga delar i energisystemet och betydelsefulla pusselbitar i omställningen av detta system. Mot den bakgrunden ser vi positivt på att regeringen i den elektrifieringsstrategi som presenterades i början av februari 2022 meddelade avsikten att ta ett helhetsgrepp om fjärr- och kraftvärmens långsiktiga roll i det framtida hållbara energisystemet och att även ta fram en fjärr- och kraftvärme-strategi inom ramen för detta arbete. Med hänvisning till det anförda anser vi att det helt saknas skäl för riksdagen att uttala sig till förmån för att en sådan strategi ska tas fram i linje med vad som efterfrågas i de aktuella motionerna. Motionsyrkandena bör därmed kunna anses vara tillgodosedda.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

54. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme, punkt 25 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 41 och

avslår motionerna

2021/22:3601 av Lars Beckman (M) yrkandena 1 och 2,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 52 och 72.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att skapa goda förutsättningar för ett resurseffektivt samhälle. Det finns många fördelar ur både ett miljömässigt och ett ekonomiskt perspektiv med att återvinna mer och fler material samt att optimera användningen av de resurser som finns. Trots ett ökat fokus på återanvändning

och återvinning är det oundvikligt att det uppkommer olika typer av avfall som måste tas till vara på något annat sätt.

Energiåtervinning är det näst sista steget i den s.k. avfallstrappan. Många kommuner har de senaste åren byggt kraftvärmeverk för att kunna dra nytta av hushållens sopor, biobränsle och annat avfall och därigenom bidra till att avgifta kretsloppen samtidigt som det omgivande samhället förses med nyttigheter i form av värme, kyla och el. Vid vissa kraftvärmeverk prövas även koldioxidinfångning med hjälp av s.k. CCS-teknik, vilket t.o.m. kan resultera i negativa utsläpp.

Vi är positiva till ökade satsningar på CCS och bio-CCS-teknik samt menar att kraftvärmeverken måste värnas. Skattepålagor som äventyrar dessa aktörers ekonomiska bärkraft måste analyseras både ur ett miljöperspektiv och ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

55. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme, punkt 25 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29 och avslår motionerna

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 41,

2021/22:3601 av Lars Beckman (M) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 52 och 72.

Ställningstagande

På våra breddgrader utgör uppvärmning en stor del av energibehovet, vilket gör geoenergi till en mycket lämplig energiform. Dessutom har förnybar geoenergi den fördelen att den inte är lokalt begränsad eftersom förutsättningar finns överallt i landet. Geoenergi utvinns redan i stor utsträckning i Sverige från mark, vattendrag eller mer ytliga borrhål i berggrunden, inte minst för uppvärmning av småhus med hjälp av värmepumpar.

Geotermisk energi är värme som bildas vid radioaktivt sönderfall av vissa tyngre grundämnen i jordens inre. I Sverige har geotermi hittills bara utnyttjats i begränsad omfattning. Geotermisk energi passar dock utmärkt i storskaliga fjärr- och kraftvärmesystem. Man kan använda geotermi för både uppvärmning och elproduktion, beroende på den temperatur som grundvattnet har på

det aktuella djupet i berggrunden. För att uppnå klimatmålen krävs en ökad användning av fossilfria energislag och här kan geoenergin utgöra en viktig del.

Jag ser mycket positivt på de försök med att utvinna geotermisk energi som pågår i Malmö och Göteborg som bl.a. bekostas av Energimyndigheten. Detta är väl använda medel för att främja utvecklingen av ny fossilfri teknik som förhoppningsvis kan visa sig vara livskraftig och så småningom stå på egna ben utan stöd eller andra subventioner.

Jag ser det som angeläget att geoenergin förs fram som en viktig del i landets utveckling till ett än mer hållbart energisystem. Det finns dock ett fortsatt behov av forskning och utveckling innan geotermisk potential kan tas till vara. I sammanhanget kan man lyfta fram områden med nedlagda kärnkraftsreaktorer i Sverige som intressanta platser. Mycket av den infrastruktur som djupgeotermisk behöver finns redan på plats där och en sådan användning förtjänar att utredas närmare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

56. Vissa övriga frågor om värme och kraftvärme, punkt 25 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 52 och 72 samt avslår motionerna

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 41,

2021/22:3601 av Lars Beckman (M) yrkandena 1 och 2 samt

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 29.

Ställningstagande

Inom många industriella processer är det nödvändigt med uppvärmning. Det finns dock en risk för att olämpligt utformade styrmedel gör att exempelvis biomassa används som bränsle för uppvärmning i stället för att användas för att tillverka produkter med ett högre förädlingsvärde. Jag vill betona vikten av att subventioner utformas så att den begränsade biobränsleresursen styrs till verksamheter där den har ett högt förädlingsvärde och där kol kan bindas in under så lång tid som möjligt. Mot den bakgrunden anser jag att fossila bränslen för processvärmeändamål ska fasas ut och att staten ska underlätta en övergång till biobränslen, nukleär värme eller andra fossilfria alternativ.

När det gäller uppvärmning kan jag också konstatera att den svenska fjärrvärmens är näst intill fossilfri. Det används dock fortfarande en del fossila bränslen i de svenska fjärrvärmelanläggningarna. Detta är inte bra och därför måste kol, gas, olja och det enda inhemska fossila bränslet i Sverige – torven – fasas ut.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

57. Forskningsreaktor, punkt 26 (M, SD, KD)

av Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 33,

2021/22:2843 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M),

2021/22:3688 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 9,

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 39 och

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD) yrkande 131.

Ställningstagande

Vi har tidigare i detta betänkande klargjort att vi anser att kärnkraften kommer att behöva spela en central roll i det framtida svenska energisystemet. Kärnkraftens förmåga att tillhandahålla stabil baskraft och nödvändiga systemtjänster kommer inte att kunna ersättas med förnybar kraftproduktion.

Efter många års försummelser när det gäller kärnteknisk forskning och utveckling ses nu äntligen en liten ljusning i och med den satsning på att etablera en mindre reaktor vid Oskarshamns kärnkraftverk som Energimyndigheten är med och finansierar. Vid denna reaktor kommer nya kärntekniska lösningar att kunna demonstreras.

Oavsett den nyss beskrivna satsningen anser vi att det fortfarande finns ett behov av att satsa på nästa generations kärnkraft. Forskningsområdet är brett, och större kunskap om hur avfall från dagens kärnkraft kan återanvändas som kärnbränsle med hjälp av ny teknik bör eftersträvas. Mer kärnteknisk forskning kommer också att bidra till att vidmakthålla en sådan kärnteknisk grundkompetens som behövs såväl för driften av de befintliga reaktorerna som för en framgångsrik utveckling av nästa generations kärnkraft.

Vi anser att regeringen bör ge Energimyndigheten ett tydligare uppdrag om att finansiera kärnkraftsforskning och att finansiera fler test- och demoanläggningar som kan utveckla nästa generations kärnkraft.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

58. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 41 och 42 samt

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19 och

avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2,

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 11,

2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) yrkande 6,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 18 och 32,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 68 och 70,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 33 och 69.

Ställningstagande

För att öka produktionen av biodrivmedel som t.ex. biobränslen, biogas och även vätgas anser vi att det behövs stöd till forskning, utveckling och investeringar i alternativa gröna bränslen för både transporter och för industrin. Kostnaderna för att utveckla och producera biobränslen och vätgas i Sverige är generellt högre än för fossila bränslen och motsvarande importerade produkter, och tekniken behöver därför utvecklas ytterligare för att stå sig i konkurrensen.

Kommersiell flygtrafik drivs nästan uteslutande med fossila bränslen. Eftersom vi inte tror på en minskning i flygresandet är det angeläget med åtgärder för att minska flygets utsläpp av växthusgaser. Utvecklingen för att minska flygets klimatpåverkan går framåt, med bränsleeffektiva tekniker, biobränslen och elflyg. De klimatpåverkande utsläppen minskar både under flygningen och vid tillverkningen av planen. Flygbranschen måste dock ges förutsättningar att investera i ny teknik, effektivisering, modernisering, flygsätt och drivmedel. Vidare måste omställningen av hela flyget, inte bara nationellt utan

också globalt, accelerera med hjälp av stöd till forskning om och utveckling av ny teknik. Vi vill att det införs ett teknikneutralt forskningsstöd för att reducera flygets utsläpp, och regeringen bör inom ramen för det övergripande arbetet med att göra flyget fossilfritt på ett mer systematiskt sätt än i dag stötta sådan forskning som kan göra flygtrafiken fossilfri.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

59. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18 och

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 18 och 32 samt

avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2,

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 11,

2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) yrkande 6,

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 41 och 42,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 68 och 70,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 33 och 69.

Ställningstagande

Vi anser att ambitionen med energiforskningen ska vara att reducera Sveriges beroende av fossila bränslen och att utveckla den inhemska energiindustrin. Det som på allvar skulle kunna åstadkomma sänkta utsläppsnivåer av klimatgaser menar vi är att Sverige och andra nationer lyckas konkurrera ut de fossila bränslena genom sådana teknikinnovationer – framför allt på området energi-framställning – som sedan kan exporteras.

Enligt vår uppfattning innebär högt ställda ambitioner att sänka utsläppen av klimatgaser – utan att dessa är kopplade till nya innovationer som kan stå på egna ben på en konkurrensutsatt marknad – höga kostnader och negativ påverkan på jobben och på välfärden både i Sverige och i övriga Europa. Sveriges och Europas fokus måste därför riktas mot energiforskning, där målet är att nya energislag ska bli så billiga att de konkurrerar ut fossila bränslen.

Dagens förnybara energislag håller sällan måttet för att klara vare sig ekonomiska, tekniska eller miljömässiga hållbarhetsmål, och så länge detta är fallet kommer fossila bränslen att vara den dominerande energin i världen, framför allt i länder som är på väg att resa sig ur fattigdom, med sikte på att uppnå levnadsförhållanden som mer liknar de i västvärlden. Vi efterfrågar därför ett större fokus på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden.

När det mer specifikt gäller satsningar på forskning om solkraft i Sverige anser vi att den ska vara exportorienterad för marknader där solkraft har en mycket större potential än i Sverige och troligtvis naturligt kommer att utgöra en stor del av energisystemen. I delar av världen där antalet soltimmar är högt året runt och där man ofta behöver använda den el som produceras för kylning, kan solceller komma bäst till sin rätt. I Sverige producerar solcellerna som bäst när behovet är som minst. Det innebär att solceller inte kan ersätta något annat i energisystemet eftersom det ändå måste finnas kapacitet för att möta efterfrågan på effekt de dagar då efterfrågan är som högst. Detta menar vi medför att man investerar i dubbel kapacitet, vilket knappast kan betraktas som vare sig miljövänligt eller samhällsekonomiskt. Den forskning som bedrivs på solkraftsområdet bör därför vara inriktad på att utveckla teknik som i första hand kan avsättas på exportmarknaden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

60. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 11,

2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) yrkande 6,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 18 och 32,

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 41 och 42,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 68 och 70,

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 33 och 69.

Ställningstagande

Vätgas har en rad olika användningsområden. Den används i dag storskaligt bl.a. inom kemiindustrin men kan också användas vid tillverkning av förnybara elektrobränslen och fossilfri mineralgödsel. Det mest omtalade användningsområdet i Sveriges i dag är vid tillverkning av fossilfritt stål som spås kunna bli en viktig exportvara i framtiden. Vätgas kan också användas för att lagra förnybar el.

Vätgas kan framställas med både fossil och fossilfri energi, och i dagsläget är den globala vätgasproduktionen mest fossilbaserad. Jag anser att produktionen av vätgas ska byggas ut på ett sätt som är bra för hela samhället och att det offentliga ska ta ansvar för det nödvändiga systemperspektivet. Ansvarsfördelningen för vätgas mellan olika myndigheter bör förtydligas och forskningsfinansiering bör riktas mot studier som ger störst samhälls- och klimatnytta, t.ex. i form av arbetstillfällen. Mot den bakgrunden anser jag att regeringen bör återkomma med ett förslag om långsiktig finansiering av forskning och innovation om vätgas och dess användning inom olika samhällssektorer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

61. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 68 och 70 samt

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34 och

avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2,

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 11,

2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) yrkande 6,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 18 och 32,

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 41 och 42,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19 och

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 33 och 69.

Ställningstagande

Innan pandemin slog till svarade flyget för en relativt liten men växande volym klimatpåverkande utsläpp. Det är angeläget att Sverige ligger i framkant i den gröna omställningen av flygtrafiken även fortsättningsvis. Jag anser att målet

bör vara att all flygtrafik inom och till och från Sverige är fossilfri 2040. Detta är en hög ambition men den kan realiserars med hjälp av det biobaserade flygbränslet biojet samt elflyg där även vätgas är en komponent. Det är viktigt att möjliggöra en tillräcklig tillgång till biobränslen för flygbranschen.

För att nå framgång krävs, anser jag, en riktad satsning på forskning och utveckling i fråga om biobränslen för flyget och en utökad satsning på den forskning som är inriktad på att utveckla en mer miljövänlig flygtrafik.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

62. Vissa övriga frågor om energiforskning, punkt 27 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 33 och 69 samt avslår motionerna

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 2,

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M) yrkande 11,

2021/22:1671 av Johan Hultberg (M) yrkande 6,

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 18,

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 18 och 32,

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 41 och 42,

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M) yrkande 19,

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD) yrkandena 68 och 70 samt

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 34.

Ställningstagande

Forskning, utveckling och kommersialisering av innovationer är en viktig del av lösningen för att klara klimatkrisen. Biobränslen kommer att vara viktiga i det sammanhanget. Eftersom möjligheten till ett hållbart uttag av biomassa är begränsad finns det en risk att antingen tillväxten i ekonomin hindras eller att utfasningen av de fossila bränslena försenas om klimatarbetet alltför tungt lutar sig mot biobränslen. Biobränslena kommer att behöva kompletteras med olika former av syntetiskt framställda energibärare som produceras med el som primäre energi. På detta område behövs ytterligare statliga insatser, bl.a. i form av stöd både till forskning och till demonstrationsanläggningar för fossilfria energibärare som exempelvis vätgas, ammoniak och syntetiskt framställda flytande och gasformiga kolväten.

Flyget är avgörande för att hålla ihop Sverige, för att underlätta företagsutveckling i hela landet och för att Sverige som en exportberoende nation ska fungera. Flyget är ett av de områden som kräver de största utvecklingsinsatserna för att verksamheten ska kunna fortsätta utan fossila bränslen. Tre utvecklingsspår har utkristalliserat sig inom flyget – elflyg, fossilfria substitut till flygfotogen och vätgasdrift. Även på detta område bör staten bidra till forskningen. Dels finns en potential att minska flygets klimat- och miljöpåverkan, dels finns det här en möjlighet att utveckla teknik som kan bli kommersiellt värdefull och leda till ny näringsverksamhet.

Den fossila flygfotogenen behöver alltså bytas ut. Elektriskt flyg är ett intressant alternativ för de kortare flygförbindelserna. Det skulle även kunna skapa en ny näringsgren och minska flygets påverkan på stadsplaneringen genom minskat buller. Jag anser dock att det behövs ett fortsatt stöd för att främja framväxten av elektriskt flyg.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

63. Främjande av torvutvinning, punkt 28 (M, SD, KD)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Alexander Christiansson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 21 och 2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 28.

Ställningstagande

Sverige är ett land med mycket torvmark. Av den förhållandevis ringa mängd torv som bryts i landet används en del för att producera energi. Även om torven är en viktig komponent i den svenska energimixen som används i kraftvärmeverken, är dess betydelse ofta förbisedd. Torvens status som bränsle är också oklar eftersom den har något av en mellanställning när det gäller om den ska klassas som fossil eller förnybar. Torv för energiändamål omfattas både av elcertifikat i likhet med andra förnybara energislag och av regelverket för handel med utsläppsrätter. FN:s klimatpanel (IPCC) klassificerar torv i en egen klass – ”torv” – mellan förnybart och fossilt.

Att blanda in en viss andel energitorv i andra biobränslen ger vissa eftertraktade förbränningstekniska egenskaper, bl.a. eftersom torv innehåller en viss mängd svavel. Vi anser att Sverige borde klassa torv som ett additiv i

samförbränning med bibränslen. Svavel är i dag klassat som ett additiv och är undantaget från beskattning och är dessutom billigare att använda än torv. Om kraft- och fjärrvärmeverken beslutar sig för att sluta elda torv ersätts den inhemska torven med svavelgranulat som måste importeras. Enligt vår uppfattning går det att ifrågasätta om importerat svavelgranulat är ett ur miljöperspektiv bättre alternativ än inhemsk torv.

I ljuset av covid-19-pandemin torde det dessutom stå klart att det är nödvändigt med en högre medvetenhet och en god nationell beredskap inför olika typer av kriser. Att tillhandahålla en stabil energiproduktion är i det avseendet en av samhällets mest basala uppgifter, som således måste hållas högt. Även här kan torven, enligt vår uppfattning, ha en betydelsefull roll.

Ytterligare en aspekt som bör uppmärksammas är att torvtäcker som inte längre brukas och som ska gå in i en efterbehandlingsfas skulle kunna vara intressanta markområden för etablering av storskaliga och yrkrävande solkraftsparker. Dessvärre sätter ofta långdragna och oförutsägbara tillståndsproucesser käppar i hjulen för sådana satsningar. Särskilt olyckligt är det att okunskap och fördomar tycks bidra till att bromsa dessa processer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

64. Främjande av torvutvinning, punkt 28 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 28 och avslår motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 21.

Ställningstagande

De senaste månadernas höga elpriser har visat på de utmaningar som det svenska och det europeiska energisystemet har, inte minst när det kommer till beroendet av rysk gas på kontinenten. Tidigare vintrar har också inneburit utmaningar när det exempelvis gäller leveranser av bränsleflis.

Samtidigt är det nödvändigt att ställa om för klimatets skull bl.a. genom att minska användningen av bränslen med höga utsläpp. Torven är ett bränsle som inte återskapas lika snabbt som förnybara bränslen, men inte heller lika långsamt som fossila. Att bygga ett energisystem på torv är inte en god lösning. Det finns dock fördelar med torv ur ett samförbränningsperspektiv. Torven

minskar exempelvis behovet av att tillsätta svavel som behöver brytas och skeppas hit med utsläpp som följd.

Att ha ett energisystem som tål utmaningar i kristider är viktigt. Sverige behöver därför bli mindre beroende av omvärlden och inte minst av den ryska gasen, men även av sådana importerade tillsatser som exempelvis svavel. Där kan torven ha en roll att spela eftersom den skördas här och kan nyttjas som additiv i mindre mängder.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

65. Utfasning av torv, punkt 29 (L)

av Arman Teimouri (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 21 och
bifaller delvis motion
2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 36.

Ställningstagande

Koldioxidutsläppen från fossila bränslen måste upphöra och det saknas därför skäl för Sverige att ha några planer på utvinning av sådana bränslen. Jag är medveten om att regeringen förbereder ett förbud mot nyexploatering av kol, olja och gas, vilket är positivt. Samtidigt kan förbudet mest bli ett slag i luften eftersom det enda fossila bränsle som utvinns i någon omfattning i Sverige – torven – inte kommer att omfattas av det tilltänkta förbudet. När frilagd torv på dikade marker bryts påskyndas dessutom koldioxidavgången markant eftersom det sker ett näst intill momentant utsläpp av växthusgaser som annars hade sipprat ut under en betydligt längre tidsperiod, upp emot sekler. Jag anser att brytningen av torv för både energiändamål och annan användning måste fasas ut. Helst ska de dikade torvmarkerna också återvätas för att därigenom begränsa utsläppen av växthusgaser.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

66. Utfasning av torv, punkt 29 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP) yrkande 36 och

bifaller delvis motion

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Det råder ett globalt klimatnödläge. Förbränningen av fossila bränslen är den största källan till koldioxidutsläpp i Sverige och detta måste få ett stopp. Jag anser att målet måste vara ett helt förnybart energisystem och att politiken för att ställa om energisystemet således bl.a. måste inriktas på en utfasning av alla fossila bränslen. För var dag som går blir det mer akut att stoppa utvinningen av fossila bränslen både i Sverige och i andra länder. Jag ser därför mycket positivt på att regeringen har för avsikt att föreslå att gas-, kol- och oljeutvinning helt ska förbjudas i Sverige. Samtidigt anser jag att torv ska klassas som ett fossilt bränsle och att brytning och förbränning av torv för energiutvinningsändamål därför också ska fasas ut.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

67. Övrigt om torv, punkt 30 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Alexander Christiansson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 20.

Ställningstagande

Sverige är ett land med mycket torvmark. Regeringen bör inom Sverige hantera torv som ett förnybart material och även verka internationellt för att detta

accepteras. Så länge elcertifikatssystemet finns kvar menar vi att torven ska klassas som förnybar. Samtidigt anser vi att regeringen bör verka inom EU för att torv från påverkade torvmarker ska behandlas på samma sätt som övriga biobränslen inom ramen för handeln med utsläppsätter.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

68. Energideklaration av lätta fordon, punkt 31 (C, L)

av Helena Lindahl (C), Arman Teimouri (L) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 56 och
2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 30.

Ställningstagande

Fordonsflottans klimatpåverkan måste begränsas. De styrmedel som används för att det ska vara möjligt att nå klimatmålen ska vara utformade så att de sätter ett pris på koldioxidutsläppen och därigenom styr valet av fordon. Samtidigt ska de säkerställa att klimatgasutsläppen från driften av personbilarna upphör.

Det bör bli lättare för konsumenterna att göra klimatsmarta val när de ska köpa en ny personbil. Märkningen av bilar utifrån trafiksäkerhet och energimärkningen av vitvaror har haft stor effekt på köpmönstren och det behövs ett liknande system för personbilars klimatpåverkan som utgår från deras påverkan under hela livsrytmen. En energideklaration av nya personbilar, i enlighet med Klimathandlingsplanen, bör införas snarast.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

69. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 32 (M)

av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M) och Elisabeth Björnsdotter Rahm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3688 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 16 och avslår motionerna
 2021/22:711 av Martina Johansson (C) yrkande 1,
 2021/22:1209 av Lars Thomsson (C),
 2021/22:3211 av Per Åsling (C),
 2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 46,
 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 73 och
 2021/22:4151 av Mats Nordberg (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi vill framhålla vikten av att Sverige har ett tryggt och pålitligt el- och energisystem. Hushållen och företagen ska kunna räkna med en trygg energiförsörjning. Detta blir allt viktigare när elektrifieringen av samhället ges en alltmer central roll. Under de kommande åren kommer dessutom elektrifieringen att öka ytterligare, inte minst inom transportsektorn och industrin. Med denna utveckling blir frågor om att kunna hantera hot, förstörelse, it-attacker och säkerhet allt viktigare. Skandalen med Transportstyrelsens it-upphandling och de mycket allvarliga problemen med säkerheten vid Svenska kraftnät är avskräckande exempel från de senaste åren som vi menar har skadat Sverige allvarligt. Med tanke på frågans vikt anser vi att det bör genomföras en bred kartläggning av risker och nödvändiga säkerhetsåtgärder samt att regeringen därefter bör återkomma till riksdagen med en återrapport samt med nödvändiga förslag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

70. Vissa övriga frågor om energipolitik, punkt 32 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C) yrkande 46 och
 2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 73 och
 avslår motionerna
 2021/22:711 av Martina Johansson (C) yrkande 1,
 2021/22:1209 av Lars Thomsson (C),
 2021/22:3211 av Per Åsling (C),
 2021/22:3688 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 16 och
 2021/22:4151 av Mats Nordberg (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi vill öka Sveriges produktion av biodrivmedel. Detta är nödvändigt för klimatets skull, för att skapa nya gröna jobb och för att Sverige ska bli mindre beroende av importerade fossila bränslen. Att möta en större del av efterfrågan med inhemskt producerade biodrivmedel med hög klimatnytta ökar dessutom Sveriges motståndskraft. I takt med att andelen etanol, biodrivmedel och andra förnybara bränslen ökar kan det också bli aktuellt att beredskapslagra dessa drivmedel. Av det skälet vill vi att regeringen ger ansvarig myndighet i uppdrag att beakta ett eventuellt behov av att inkludera etanol och biogas i beredskapslagringen av drivmedel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:397 av Mats Nordberg (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva minst en reaktor i Ringhals vidare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Vattenfall ska planera för byggnation av ny kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:439 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur vätgasproduktion, energilagring i vätgas och distribution av vätgas kan organiseras för bästa möjliga samhälls- och klimatnytta i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på långsiktig finansiering av forskning och innovation om vätgas och dess användning i olika samhällssektorer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan ge stöd till eller finansiera vätgasinvesteringar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att vätgasproduktionen inom EU ska vara förnybar och att EU-stöd endast ska gå till förnybar produktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:675 av Jörgen Grubb m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ett nytt kärnkraftverk i Skåne av modernaste slag, med tillräcklig effekt för att täcka elbehovet i Skåne de närmaste 50 åren, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:711 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en övergripande bedömning kan ske vid utbyggnad av förnybar energi och att kommunernas inställning kommer in i ett tidigare skede i planeringsprocessen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:826 av Pia Nilsson och Olle Thorell (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förbättrad energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:958 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att främja solenergi som uppvärmningsform i befintliga småhus och fritidshus samt som tillägg i fjärrvärmesystem och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1209 av Lars Thomsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ge Energimyndigheten i uppdrag att fullfölja planerna på att Gotland ska kunna vara ett pilotlän för omställningen till ett 100 procent förnybart samhälle, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1229 av Solange Olame Bayibsa (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en utredning om möjligheten med produktion av vätgas och elektrobränslen i den svenska klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1390 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att se över möjligheterna att planera för ny kärnkraft inom elområde 3 och 4 och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1670 av Johan Hultberg (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt forskning avseende havsbaserad vindkraft och dess påverkan på havets ekologi och andra näringar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1671 av Johan Hultberg (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt forskning avseende havsbaserad vindkraft och dess påverkan på havets ekologi och andra näringar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1734 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en gemensam nordisk linje gällande energiproduktion och reglering av energimarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1743 av Cecilie Tenfjord Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödsystem i tillägg till tydliga mål alltid ska innehålla tydliga exitstrategier och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2023 av Åsa Coenraads m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda små modulära reaktorer och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2026 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Skaraborg till ett centrum för en ökad produktion, utveckling och användning av vätgas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta upp ett utvecklingsprojekt med målet att driva tågen på Kinnekullebanan med vätgas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2387 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera svensk basindustri vid utformning av energipolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2390 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energipolitikens inriktning för att säkerställa en långsiktigt konkurrenskraftig och tillförlitlig energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål om att Sveriges elproduktion ska vara helt fossilfri och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för effektivare energianvändning formulerat som att energianvändningen 2030 ska vara 50 procent effektivare än 2005, uttryckt i termer av använd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP) och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vattenkraften och den småskaliga vattenkraftens betydelse och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla undantagsmöjligheter som finns i EU-reglerna på området för vattenkraften ska nyttjas och även få genomslag i praktiken hos berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en utökad magasineringskapacitet för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en långsiktig satsning på kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en strategi för utvecklingen av nästa generations kärnkraft och utvecklingen av SMR-reaktorer och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 17 kap. 6 a § miljöbalken bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka konkurrenskraften för kraft- och fjärrvärmens och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsningar på forskning kring solkraft i Sverige ska vara exportorienterad och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till våra jordbruksintensiva regioner och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att torv klassas som förnybart i EU och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett ökat skördande av torv på påverkad torvmark och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny parlamentarisk utredning om Sveriges energiförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om energiforskning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägga om energipolitikens inriktning med hänsyn tagen till industrin och den svenska nationens behov och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2431 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en konkurrenskraftig och stabil energiförsörjning kopplad till gruvnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2434 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Vattenfall AB inte ska åläggas några restriktioner när det gäller att planera, förbereda eller bygga ny kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2453 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en harmoniserad biogasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2455 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges och Europas fokus inom klimatpolitiken bör riktas mot energiforskning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i förhandlingar inom den klimat- och energipolitiska ramen ska verka för att likställa kärnkraft med förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att större fokus bör ligga på energiforskning och andra insatser för att åstadkomma teknisk utveckling för att minska beroendet av fossila bränslen i framtiden och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2708 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydlig plan och strategi för en utbyggnad av kärnkraften i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kärnkraften behövs och måste byggas ut för att klara framtidens elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2819 av Katarina Brännström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trygga elförsörjningen på ett långsiktigt, men även kortsiktigt, och hållbart sätt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2843 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera test- och demoanläggningar som kan utveckla fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

*2021/22:2846 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint
(båda M):*

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för svensk energiproduktion bör vara att uppnå klimatneutralitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kärnkraftens betydelse för klimatet och för fossilfri energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2868 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt regeringen att snarast inleda ett arbete för att svensk lagstiftning ska vara anpassad till reglering av småskalig kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3055 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kapaciteten vid Ringhals kärnkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3181 av Kjell Jansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kapaciteten i Forsmarks kärnkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3199 av Birger Lahti m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för ökad produktion av biogas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Vattenfall i uppdrag att bygga mer förnybar energi och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur avkastningskravet för Vattenfall kan sänkas för att underlätta investeringar i svensk vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3211 av Per Åsling (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att kunna använda torv som redan är bruten för energiändamål samt att på ett hållbart och miljömässigt sätt avsluta och återställa täkter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3232 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ytterligare styrmedel för att öka den inhemska biogasproduktionen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3277 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att tillse att en strategi tas fram för att främja ökad nationell produktion och användning av biogas och biokol och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att införa styrmedel för ökad energieffektivitet i skogsindustrin, fjärrvärmesektorn och transportsektorn för att hushålla med den begränsade tillgången på biomassa och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3314 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kapaciteten vid Ringhals kärnkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3323 av Sofia Westergren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en svensk strategi för biogas i industrin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3395 av Ulrika Heindorff m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera små modulära reaktorer i Skåne som baskraft och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3428 av Kjell Jansson (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste satsa mer på kärnkraft för att säkerställa en robust och ren elproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3431 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en gemensam, långsiktig och välfungerande inre marknad för biogas samt andra höginblandade förnybara bränslen och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kraftvärmeverkens betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3436 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka användningen och produktionen av inhemska biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för långsiktiga och förutsägbara regler för förnybara bränslen på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i samband med översynen av direktivet för förnybar energi ska verka för att det inte innehåller restriktioner av andelen biodrivmedel från grödor som är hållbart producerade och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning och utveckling av och investeringar i alternativa gröna bränslen för transporter och industrin och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om teknikneutralt forskningsstöd för att reducera flygets utsläpp och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3511 av Annie Lööf m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Sverige snabbare kan få fram förnybar energi och uppgradera det svenska elnätet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3601 av Lars Beckman (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta etablering av datacenter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att genomföra förslagen i TPA-utredningens slutbetänkande Fjärrvärme i konkurrens (SOU 2011:44) och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3620 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas planerbar energi i hela Sverige året om och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3663 av Anders Åkesson m.fl. (C):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vi bättre kan tillvarata den outnyttjade potentialen för inhemsk produktion av biodrivmedel med hög klimatnytta samt anta ett långsiktigt mål om att öka exporten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare styrmedel behövs för att öka den inhemska produktionen av biodrivmedel, vilket stärker självförsörjningsgraden och därmed också ökar Sveriges motståndskraft och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa driftsstöd till biodrivmedelsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett fullständigt genomförande av biogasmarknadens (SOU 2019:63) förslag och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ytterligare utveckla gröngasprincipen för att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla biogasanvändningen till fler användningsområden och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det finns behov av beredskapslagring också av fossilfria drivmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3684 av Rickard Nordin m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att hållbarhetskriterierna i förnybarhetsdirektivet inte förändras så att det svenska skogsbruket får sämre villkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att subventioner till fossila bränslen skyndsamt bör fasas ut såväl i EU som i Sverige samtidigt som företagens konkurrenskraft värnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en energideklaration på personbilar vid nybilsförsäljning som är tydlig och jämförbar, och som stärker konsumentinformationen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa driftstöd till biodrivmedelsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur vi bättre kan tillvarata den outnyttjade potentialen för inhemsk produktion av biodrivmedel med hög klimatnytta samt anta ett långsiktigt mål om att öka exporten och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare styrmedel behövs för att öka den inhemska produktionen av biodrivmedel, vilket stärker självförsörjningsgraden och därmed också

- Sveriges motståndskraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett fullständigt genomförande av biogasmarknadens (SOU 2019:63) förslag och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ytterligare utveckla gröngasprincipen för att öka andelen biogas i de befintliga gasnäten och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla biogasanvändningen till fler användningsområden och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rapporteringsskyldigheten i förnybartdirektivet ska omfatta även de aktörer som tillhandahåller fossila bränslen och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det finns behov av beredskapslagring också av fossilfria drivmedel och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett helt förnybart energisystem år 2040 och en energipolitik som förenar målen om ökad konkurrenskraft, ekologisk hållbarhet och leveranssäkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
78. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vätgasens potential att bidra till samhällsekonomiska fördelar såsom utsläppsminskningar såväl som att möjliggöra ett förnybart energisystem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
80. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en breddning av Industriklivet som inkluderar en riktad vätgassatsning och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att potentialen för ytterligare energieffektivisering är stor och att EU bör anta ett energieffektiviseringsmål om 50 procent effektivare energianvändning till 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka koldioxidtransparenzen i energisystemet och tillkännager detta för regeringen.
84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att ge kommunerna resurser för att uppdatera sina vindkraftsplaner så att de är i linje med den nationella strategin för en hållbar vindkraftsutbyggnad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna en övergång till mer decentraliserad och lokal energiproduktion bl.a.

- genom satsningar på småskalig och förnybar energiproduktion, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och förbättra samexistensen mellan förnybar energiproduktion och Försvarsmaktens intressen genom att bl.a. inhämta goda exempel från andra länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmen, som syftar till att fasa ut den sista fossila andelen och främja användning av biogas i produktionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i stället för att totalförbjuda solceller ställa krav på teknik såsom icke störningsfria optimerare och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3688 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkoppling måste ske till riksdagen om Sveriges efterlevnad av EU-lagstiftning på energiområdet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energipolitiskt mål om 100 procent fossilfritt elsystem och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en färdplan för nästa generations kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera minst en forskningsreaktor under nästa mandatperiod och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att Vattenfall ska kunna utveckla SMR-teknologi i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga ändringar i svensk lagstiftning i syfte att skapa möjligheter för små modulära reaktorer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiativ bör tas för att tillsammans med andra kärnkraftsnationer inleda ett samarbete för utvecklandet av små modulära reaktorer och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa Sveriges elnät och energisystem när det gäller hot, förstörelse och it-attacker och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över samtliga stöd som utgår till svensk energiproduktion samt genomföra en konsekvensanalys av stödets effektivitet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att vattenkraften – små- och storskalig – värnas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att politiska beslut om att värna och utveckla svensk vattenkraft får genomslag i praktiken i handläggningen hos berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för kraft- och fjärrvärme och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste säkerställa bra villkor för bioenergin på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för vätgas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3739 av Magnus Manhammar och Mattias Vepsä (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en nationell strategi för vätgasproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3750 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hållbar svensk biodrivmedelstillverkning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3754 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en övergripande vätgasstrategi och vikten av att beakta dess betydelse för flyget och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta forskningen avseende miljövänligt flyg och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3794 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till utökad kapacitet på Ringhals kärnkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3879 av Magnus Jacobsson m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en övergripande utredning om biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell plan för utveckling av biobaserade flygbränslen och för att säkra tillgången på biobränsle till flyget och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en riktad satsning på forskning och utveckling i fråga om biobränslen för flyget och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vätgasens potential för flyget bör beaktas i en övergripande svensk vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka forskningen avseende miljövänligt flyg och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4030 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energipolitiskt mål om 100 procent fossilfri energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera minst en forskningsreaktor under nästa mandatperiod, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för Vattenfall att utveckla SMR-teknologi i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga ändringar i miljöbalken i syfte att skapa möjligheter för små modulära reaktorer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiativ bör tas för att tillsammans med andra kärnkraftsnationer inleda ett samarbete för utvecklandet av små modulära reaktorer och kostnadseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka användningen och produktionen av inhemska biodrivmedel och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4066 av Lorentz Tovatt m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en solnedgångslag för fossila verksamheter, i syfte att helt fasa ut kol, olja och fossilgas till 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi, inklusive ett slutdatum för användning, och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa utvinningen av fossila bränslen, internationellt och i EU, samt förbjuda gas-, kol- och oljeutvinning i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa torv som ett fossilt bränsle och fasa ut brytning och användning av torv för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kraftig utbyggnad av den havsbaserade vindkraften, med den hänsyn som krävs till ekosystemen tagen, och ett statligt planeringsmål om 90 terawattimmar till havs och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för solenergi för produktion av el och värme och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för framtidens kraftvärme- och värmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för satsningar på grön vätgas och andra förnybara elektrobränslen och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara självförsörjande på hållbart producerade biobränslen senast 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla användningen av biomassa från jordbruket för bioenergiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en energieffektiviseringsfond för industrin och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa lagstadgade krav på omfattande energieffektiviseringar, s.k. kvotplikt,

samt främja energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett bonus malus-system för produkter för att gynna de mest energisnåla, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4131 av Helena Lindahl m.fl. (C):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, utveckla och stärka lönsamheten för vattenkraften och dess viktiga roll i ett helt förnybart energisystem genom minskat regelkrångel, respekt för äganderätten och effektiva och proportionerliga miljöåtgärder med rimliga kostnader, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4151 av Mats Nordberg (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om torvens roll som beredskapsbränsle och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4163 av Christian Carlsson m.fl. (KD):

131. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra framtidens energiförsörjning genom kärnkraftsforskning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4177 av Lars Püß m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att möjliggöra fortsatt utveckling av svensk kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4195 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta målet om 100 procent förnybar elproduktion med ett mål om 100 procent fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en energikommission och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att starta processen att bygga Ringhals 5 och 6 och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige borde samarbeta med andra kärnkraftsländer för att utveckla standardiserade kärnkraftverk och standardiserade kärnkraftskomponenter och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan för framtidens kärnkraft som inkluderar forskning och frågan om pilotanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera kärnkraftslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om etablerandet av storskaliga solkraftsparker och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en avvecklingsplan för naturgasen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk vätgasstrategi och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en sammanhållen strategi för kraft- och fjärrvärmen och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om torv och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om geotermisk energi och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på fossilfritt flyg och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4197 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kärnkraften och genomföra en stor utbyggnad av förnybar energi som vindkraft, solex och solvärme, särskilt i södra Sverige, med hänsyn till och bevarande av väl fungerande ekosystem och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för lokal produktion av förnybar energi som solex och solvärme och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för solenergi för produktion av el och värme och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4199 av Johan Pehrson m.fl. (L):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla former av subventioner till fossila bränslen ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten måste säkerställa att energisystemet förmår leverera fossilfri energi där den behövs och när den behövs och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen ska lägga fram en tidsatt plan som beskriver hur produktionen av vätgas från fossila bränslen inom EU snabbt ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att kommissionen ska lägga fram en tidsatt plan som beskriver hur kol- och fossilgasanvändningen inom unionen ska fasa ut och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU:s energipolitik ska vara utformad så att klimatmålen nås samhällsekonomiskt effektivt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU:s energiunion fortsätter utvecklas med fokus på fossilfrihet och minskat beroende av import från Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fasa ut brytningen av torv i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett system för konsumentmärkning av nya personbilar utifrån förväntade livscykelutsläpp och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt stöd för att främja framväxten av elektriskt flyg och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att industrin behöver upphöra med att använda fossila bränslen och fossila råvaror och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten genom tidiga stöd ska öka takten i omställningen och att marknaden sedan bäst organiserar omställningen utan statens inblandning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att raffinaderierna har tillräckligt god och pålitlig tillgång på fossilfri el för att genom elektrolys kunna producera den vätgas man behöver, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fossila bränslen för processvärmeändamål ska fasa ut och att staten ska underlätta en övergång till biobränslen, nukleär värme eller andra fossilfria alternativ och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka produktion av biogas för att tillgodose behoven av fossilfri metan i industrin och behovet av bränslen för de delar av transportsektorn som är svåra att elektrifiera, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram kunskap om vad en stor andel väderberoende elproduktion innebär för vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvariga myndigheter bör få i uppgift att planera och underlätta för att nyinvesteringar görs i kärnkraftsreaktorerna så att driften kan fortsätta

- långt bortom 2040-talet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beslut att upphäva det energipolitiska målet – ”Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Det är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.” – och i stället fastställa det energipolitiska målet att elproduktionen i Sverige ska vara 100 procent fossilfri, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja forskning kring och demonstrationsanläggningar för produktion av fossilfria energibärare och tillkännager detta för regeringen.
 70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elektrobränslen framställda med fossilfria energislag ska jämföras med hållbart framställda förnybara bränslen i svenska lagar och regelverk och tillkännager detta för regeringen.
 71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges linje ska vara att elektrobränslen framställda med fossilfria energislag ska jämföras med hållbart framställda förnybara bränslen i EU-lagstiftningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utfasning av kol, gas, olja och torv för värmeändamål och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4217 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera energipolitikens inverkan på industrins konkurrenskraft på kort och längre sikt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4219 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en stabil energiförsörjning som underlättar att hela Sverige håller ihop, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:4220 av Arman Teimouri m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndighetens instruktion ska ändras och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs ökad kunskap om hur en ökad andel väderberoende elproduktion påverkar vattenkraftens körmönster och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva det energipolitiska målet och i stället fastställa det energipolitiska

- målet att elproduktionen i Sverige ska vara 100 procent fossilfri och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vikten av att förlänga den planerade drifttiden för reaktorena och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagar, regler och processer i syfte att göra att små reaktorer och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga kan uppföras i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reaktorer ska få byggas på fler platser och att lagens begränsning av antalet reaktorer ska avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
 25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheternas avgifter som rör uppförande, drift och rivning av kärntekniska anläggningar behöver ses över och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att formerna för regeringens tillståndsgivning för nya kärntekniska anläggningar behöver ändras och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillståndsgivningen för kärntekniska anläggningar inte ska vara tidsstyrande för uppförandet av nya anläggningar och tillkännager detta för regeringen.
 28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Strålsäkerhetsmyndigheten behöver förbereda sig på att Sverige nu går in i en period av nybyggnation av reaktorer och tillkännager detta för regeringen.
 29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Strålsäkerhetsmyndigheten att genomföra nödvändiga uppdateringar i sina föreskrifter för att göra dem ändamålsenliga för små reaktorer, reaktorer med andra tillämpningar än elproduktion och reaktorer baserade på annan teknik än de befintliga och tillkännager detta för regeringen.
 30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en kraftigt förenklad process för hur andra länders typgodkännanden av reaktorer, system och komponenter ska kunna accepteras i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
 31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att reaktorer, system och komponenter godkända i en EU-medlemsstat ska kunna anses godkända i hela unionen och tillkännager detta för regeringen.
 32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för reaktorleverantörer att verka på den svenska marknaden och tillkännager detta för regeringen.